

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Інституту
протокол № 1 від 17 січня 2013 р.

Директор _____ Зязюн І.А.

З В І Т
про діяльність
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
за 2012 рік

Київ – 2012

ЗМІСТ

ЧАСТИНА I.

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ.....	4
II. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ	
II.2. Фундаментальні дослідження.....	5
II.4. Публікації.....	60
III. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	61
IV. УПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	80
V. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	86
VI. ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ.....	88
VII. ПІДГОТОВКА ТА АТЕСТАЦІЯ НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ	
VII.1. Діяльність аспірантури та докторантури.....	112
VII.2. Робота спеціалізованої вченої ради.....	116
IX. ЗВ'ЯЗКИ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ.....	118
X. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІРОБІТНИЦТВО.....	120
XI. РОБОТА ВЧЕНОЇ РАДИ.....	123
XII. КАДРИ.....	125
XIII. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	125
XIV. ФІНАНСУВАННЯ. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	126
XV. ВИСНОВКИ.....	128
XVI. СПИСОК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ.....	130
ДОДАТКИ. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ (у таблицях).....	141
Таблиця II.1. Виконання науково-дослідних робіт у 2012 році (одиниць).....	142
Таблиця II.5. Продукція, підготовлена в ході виконання наукових досліджень у 2012 році.....	143
Таблиця III.1. Експериментальна робота за рівнями.....	146
Таблиця III.2. Результати експериментальної роботи.....	147
Таблиця IV.1. Упровадження результатів наукових досліджень.....	156
Таблиця IV.2. Об'єкти впровадження результатів наукових досліджень.....	192
Таблиця IV.3. Упровадження результатів наукових досліджень за видами продукції.....	194
Таблиця V.1. Наукові періодичні видання, засновником або співзасновником яких є установа.....	196
Таблиця V.2. Перелік опублікованих у 2012 році друкованих наукових періодичних видань.....	201
Таблиця VI.1. Організація та проведення науково-практичних масових заходів.....	203
Таблиця VI.2. Участь у науково-практичних масових заходах.....	205
Таблиця VII.1.1. Підготовка наукових кадрів у докторантурі установи ..	206
Таблиця VII.1.2. Підготовка наукових кадрів в аспірантурі установи	

(випуск аспірантів).....	207
Таблиця VII.1.3. Підготовка наукових кадрів в аспірантурі установи	
(прийом аспірантів).....	208
Таблиця VII.1.4. Працевлаштування аспірантів та докторантів	
установи, які навчалися за державним замовленням.....	209
Таблиця VII.2.1. Робота спеціалізованої вченої ради.....	210
Таблиця VII.2.2. Робота спеціалізованої вченої ради	
за науковими спеціальностями.....	211
Таблиця VII.2.3. Атестація наукових і науково-педагогічних	
кадрів вищої кваліфікації спеціалізованою вченою радою.....	212
Таблиця XII.1. Кількісний і якісний склад наукових	
працівників.....	213
Таблиця XII.2. Дані про професійні кваліфікації наукових	
працівників.....	214
Перелік тем дисертаційних досліджень, захищених у	
спеціалізованій ученій раді.....	215
ЧАСТИНА II.	
Анотований перелік продукції, готової до впровадження.....	217

ЧАСТИНА І.

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ

У 2012 році Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України ставив перед собою такі завдання:

- спланувати науково-дослідну роботу, якісно оформити наукову продукцію за перехідними темами;
- актуалізувати тематику майбутніх науково-дослідних робіт відповідно до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2015 року, Основних напрямів наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні та Концепції розвитку багаторівневої педагогічної освіти в Україні;
- поліпшувати якісний склад наукових кадрів;
- поліпшити кількісний і якісний склад здобувачів наукових ступенів шляхом залучення до навчання в аспірантурі та докторантурі досвідчених практичних працівників навчальних закладів різних рівнів акредитації;
- підвищити ефективність наукових досліджень докторантів, аспірантів, пошукувачів;
- максимально сприяти друкуванню напрацьованих наукових матеріалів у провідних наукових фахових виданнях;
- забезпечити систематичне видання фахових педагогічних видань (науково-методичного журналу «Педагогіка і психологія професійної освіти», наукового журналу «Порівняльна професійна педагогіка») та збірників наукових праць («Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи», «Естетика і етика педагогічної дії», «Професійна освіта: педагогіка і психологія: польсько-український, українсько-польський щорічник»).

У звітному 2012 році продовжувалось дослідження семи фундаментальних тем та було завершено дослідження фундаментальної теми, розпочате у 2010 році. Виконання цих тем здійснювалось відповідно до плану НДР та технічних завдань. Всього за результатами виконання науково-дослідних робіт у 2012 році опубліковано 392 наукові праці, серед яких: наукова продукція, зокрема 3 монографії, 5 збірників наукових праць, 4 збірники матеріалів конференцій; навчальна продукція, зокрема 3 посібники. Опубліковано 297 наукових статей, в тому числі, у фахових виданнях 119, у міжнародних виданнях 11.

Науковими співробітниками Інституту підготовлено і успішно проведено 27 масових заходів, внесених до Плану НАПН України, зокрема 15 Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференцій, 7 наукових семінарів, 5 круглих столів. Співробітники інституту узяли участь

у 102 масових науково-практичних заходах, з них 41 міжнародний. Співробітники Інституту брали участь у виставках “Сучасні заклади освіти – 2012”, “Інноватика в сучасній освіті”, “Освіта та кар’єра – 2012” та “Освіта за кордоном”, у ході яких отримали 6 Почесних дипломів за плідну науково-педагогічну діяльність з інноваційної модернізації освіти.

За попередньою темою дослідження продовжувалось упровадження результатів НДР, моніторинг яких має здійснюватись упродовж трьох років по завершенню виконання теми. Всього у звітному році за видами продукції упроваджувалось 64 одиниці: наукова, навчальна, довідкова продукція. Усього було охоплено 229 об’єктів упровадження.

У 2012 році у спеціалізованій вченій раді Д 26.451.01 Інституту захищено: 5 докторських дисертацій за спеціальністю 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти»; 3 кандидатські дисертації за спеціальністю 13.00.01 – «Загальна педагогіка та історія педагогіки» та 10 кандидатських дисертацій за спеціальністю 13.00.04.

В Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України у 2012 року працювало 103 особи, з них 76 наукових працівників, у тому числі: 26 – доктори наук, 27 – кандидати наук, 23 – науковці без ступеня. 13 сумісників з інших установ і організацій.

II. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

II.2. Фундаментальні дослідження

У 2012 році в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України виконувалося 8 науково-дослідних тем (сім тем перехідні, одне фундаментальне дослідження завершене), розподілених за 5 напрямками.

Напрямок 3. Історія педагогіки. Порівняльна педагогіка:

Компетентнісний підхід до підготовки педагогічного персоналу у зарубіжних країнах (РК № 0111U000189).

Напрямок 12. Психологія особистості. Соціальна психологія:

Психологічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу (РК № 0111U001469).

Напрямок 17. Психологія професійної освіти, організаційна психологія та психологія праці:

Психологія професійної орієнтації в системі педагогічної освіти (РК № 0111U002606).

Напрямок 25. Теоретико-методичні засади освіти дорослих:

Теоретико-методологічні і методичні засади освіти дорослих (РК № 0111U000415).

Напрямок 30. Педагогічна освіта:

1. Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства (РК № 0110U001345).

2. Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного вчителя (РК № 0111U000188).

3. Загальнокультурний розвиток особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства (РК № 0111U002514).

4. Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів (РК № 0111U001665).

Тему «**Компетентнісний підхід до підготовки педагогічного персоналу у зарубіжних країнах**» РК № 0111U000189 (2011-2013 рр.) виконували 8 наукових співробітників відділу порівняльної професійної педагогіки ІПОД НАПН України. Науковий керівник НДР – Авшенюк Наталія Миколаївна, к. пед. н., с. н. с., завідувач відділу.

Тема дослідження виконувалась за такими підтемами:

1. Проблема компетентності в стратегії сучасної освіти (В.О. Кудін).
2. Компетентнісно-кваліфікаційний підхід до побудови змісту неперервної педагогічної освіти європейських країн (Л.П. Пуховська).
3. Теорія й методика формування професійних стандартів на основі компетенцій в зарубіжних країнах (Т.М. Десятов).
4. Транснаціональні виміри розвитку професійної компетентності вчителів в США, Канаді, Великій Британії (Н.М. Авшенюк).
5. Розвиток громадянської компетентності у підготовці вчителів Греції, Італії та Іспанії (Н.О. Постригач).
6. Розвиток професійної компетентності вчителів середніх шкіл ФРН (Л.М. Дяченко).
7. Компетентнісний підхід до підготовки педагогічного персоналу для дошкільних закладів ФРН (О.В. Сулима).
8. Розвиток полікультурної компетентності майбутніх учителів в університетах Австралії (Л.І. Голуб).

На другому – теоретичному етапі дослідження передбачалося розв'язати таке основне завдання: виявити сутнісні характеристики, принципи, завдання та етапи розвитку компетентнісного підходу, а також особливості його запровадження у національних системах неперервної педагогічної освіти різних країн світу (США, Канада, Австралія, країни ЄС) в умовах формування єдиного освітнього й наукового простору.

Основними науковими результатами відповідно до технічного завдання, тематичного плану наукових досліджень та індивідуальних планів співробітників відділу у 2012 р. (другий етап дослідження – теоретичний) є:

Наукова продукція:

– *Рукописи розділів:*

- колективної монографії «Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія і практика» (5,0 др. арк.);
- монографії «Емоції в системі навчання і освіти»(4,0 др. арк.).

Навчальна продукція:

– *рукописи розділів:*

- методичних рекомендацій: «Розвиток міжкультурної компетентності вчителів у США, Великій Британії, Канаді, Австралії» (1,5 др. арк);

- методичних рекомендацій «Компетентнісний підхід до підготовки педагогічного персоналу для дошкільних закладів ФРН» (0,5 др. арк).

– *Рукопис*

- методичних рекомендацій «Формування інклюзивної компетентності вчителів в університетах Швейцарії» (3,0 др. арк.).

Підготовлено 20 *статей*, з них опубліковано 15 наукових *статей* (загальним обсягом 9,0 др.арк.).

Результати здійсненої науково дослідної роботи узагальнено у таких **висновках:**

1. Виявлено, що у світовому освітньому просторі відбувається пошук варіантів збалансованого особистісно-орієнтованого змісту педагогічної освіти на базі зміни цілей педагогічної освіти, формування у свідомості викладачів педагогічних навчальних закладів нового образу вчителя, на підготовку якого спрямована їх діяльність. Еволюція цілей педагогічної освіти в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. пройшла декілька історичних етапів, відбиваючись на ідеальному образі вчителя: образ вчителя-предметника (70-80 рр.) - образ вчителя-дослідника, вчителя-технолога (80-90рр.) – образ педагога-гуманіарія, людини культури, яка вирішує не тільки освітні, але й соціальні завдання і проблеми (90 рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.). Проведений аналіз показав, що сучасні концепції формування змісту педагогічної освіти тісно пов'язуються з введенням в педагогічний обіг поняття «сучасні ключові компетентності», які визнані педагогічним співтовариством в якості критеріїв освіченості. Дискусійним залишається питання їх класифікації. В матеріалах Комітету по освіті Ради Європи зустрічається два підходи – змістовий і процесуально-технологічний. Відповідно до першого підходу компетентності класифікуються за соціальними галузями їх використання, а відповідно до другого – за способами надпредметних дій, які необхідні для самореалізації особистості в будь-якій сфері її життєдіяльності (інтелектуальні, комунікативні та ділові уміння: вивчати, думати, шукати, співробітничати, адаптуватися тощо). З'ясовано, що в сучасних умовах в європейській педагогіці робляться кроки у напрямі об'єднання цих двох підходів в єдину систему, яка в перспективі має включати ціннісно-смыслову, загальнокультурну, навчально-пізнавальну, інформаційну, соціально-трудова компетентності, а також компетентність у сфері особистісного самовдосконалення. У дослідженні розкрито вплив європейських інтеграційних процесів (європейського виміру в освіті) на розвиток змісту педагогічної освіти. Сутність інтеграції змісту (на рівні навчальних планів і програм), полягає в тому, що розвивається компетентнісний підхід у змісті шкільної і педагогічної освіти, спрямований на формування системи сучасних компетентностей вчителя – європейця. Розвивається зміст освіти, спрямований на формування розуміння загальнокультурної спадщини європейців, спільної відповідальності за розвиток Європи і європейської

ідентичності. Проходить процес реалізації спеціальних програм і проектів РЄ і ЄС, в основі яких лежить міжкультурна взаємодія працівників освіти; створюються міжнародні навчальні заклади, започатковуються спільні навчальні програми, дипломи яких визнаються в європейських країнах.

2. Дослідження показало, що експерти звужують ключові компетентності педагога, komponуючи їх за змістовними характеристиками. В основу тріади покладено соціально-особистісну компетентність, що, на думку авторів, є базою якісного формування й розвитку інших компетентностей. Науковці відзначають, що майбутній вчитель набуває професійної компетентності не тільки в процесі освіти у вищій школі, а й завдяки самоосвіті. Цьому сприяє внутрішнє прагнення особистості педагога до вдосконалення своїх знань та вмінь. Рушійною силою оволодіння усіма видами компетентностей науковці одноголосно визнають особистість, відповідно й особистісну компетентність. Професійна компетентність учителя проявляється при вирішенні професійних задач у ході педагогічного процесу. Природа компетентності така, що вона може проявлятися тільки в органічній єдності з цінностями людини, за умови глибокого особистісного зацікавлення в певному виді діяльності. Аналіз досліджень компетентнісного підходу у системі педагогічної освіти ФРН показав, що професійна підготовка вчителя має особистісно-орієнтований діяльнісний характер і спрямована на практичну частину – набуття й осмислення досвіду педагогічної діяльності, самоствердження майбутнього педагога активним і відповідальним суб'єктом цієї діяльності. Саме такі положення визначають принцип відбору змісту освіти, логіку взаємодії дисциплін навчального плану, послідовність їх засвоєння, особливості організації освітнього процесу. Таким чином, основним напрямом оновлення професійної педагогічної освіти вчителів у ФРН в контексті компетентнісного підходу є пошук шляхів забезпечення навчання й виховання особистості з діяльнісної позиції, що сприятиме становленню досвіду цілісного системного бачення професійної діяльності, систематизації дій в ній, ефективному вирішенню нових проблем і задач. З плином часу багатовимірний цілісний підхід до трактування та оцінювання компетентностей фахівця стає більш значущим, оскільки забезпечує розширення можливостей для синхронізації освітнього процесу вимогам суспільства і ринку праці.

3. Виділяючи різні складові професійної компетентності педагогів, наголошуємо, що особливе місце серед них належить емоційно-естетичній культурі. Йдеться про необхідність широкого включення в навчальний процес тих впливів, які здатні максимально сприяти пробудженню і вихованню естетичного почуття учнів і студентів. Людина формується, як свідома, творча індивідуальність тільки серед інших творчих індивідів, а особливо важливим у цьому є формування почуттів у дитячі роки, коли навколишній світ сприймається неупереджено, з величезним інтересом. Щоб стати людиною із всебічно розвиненими задатками і творчими здібностями, потрібні тривале виховання і навчання, постійне дбайливе ставлення дорослих та сукупність сприятливих умов, які формують багатство

почуттєвої людської індивідуальності. Встановлено, що два фактори найсильніше впливають на розвиток емоційного компоненту професійної компетентності: перший – людське оточення, сприятливе для розвитку відповідного середовища, в якому проходить процес духовного становлення; другий – особлива продуманість у системі навчання і виховання саме у ранні роки, коли дитина необмежено «вбирає» навколишній світ, коли пробуджуються і закладаються основи тих здібностей, які у майбутньому переростають у професійне покликання і талант особистості. Саме у процесі пробудження творчих задатків особливо виявляється вплив естетичних почуттів та емоцій.

4. Провідні науковці США, Канади, країн ЄС вважають глобальну освіту етичним викликом сьогодення, розглядаючи її як міжнародний вимір сучасної методики навчання і викладання у межах формальної й неформальної освіти, котра має на меті поглибити розуміння наявних проблем людства, їх вплив на локальному та глобальному рівнях. Глобальна компетентність сучасного педагога у розумінні американських, британських, канадських дослідників і викладачів-практиків має полікомпонентну структуру (знання предмету спеціалізації у міжнародному вимірі та орієнтація у глобальних проблемах, дотичних до предмету; педагогічні вміння, щоб навчати своїх учнів аналізувати інформаційні першоджерела з різних куточків світу й визнавати різні точки зору; прихильність до виховання учнів відповідальними громадянами локальної та глобальної спільноти), а відтак передбачає цілісний, комплексний підхід до її формування. Дослідження діяльності університетів в Австралії, Великій Британії, Канаді, США дало нам змогу окреслити провідні шляхи формування глобальної компетентності педагогів, об'єднаних у комплексну стратегію, а саме: залучення усього професорсько-викладацького складу й керівництва факультету до розробки відповідного плану; створення загальноосвітньої програми підготовки, орієнтованої на глобальну освіту; залучення до викладання студентів з наявним досвідом міжнародної роботи, навчання, стажування; підготовка викладачів до запровадження глобального компоненту у навчальний план та зміст педагогічної освіти; інтернаціоналізація навчальних дисциплін професійно-педагогічного циклу; створення умов для набуття досвіду міжнародної діяльності в умовах країни проживання, закордоном та в онлайн-режимі; удосконалення якості програм вивчення іноземних мов. Отже, перелічені стратегії підкреслюють ключову роль університетів і коледжів у забезпеченні майбутніх та працюючих педагогів необхідними знаннями, вміннями та цінностями, аби бути готовими до імплементації глобального виміру у викладання предмету спеціалізації та формування в учнів і студентів глобальної і міжкультурної компетентностей. Однак, варто зазначити, що вищим навчальним закладам нелегко здійснювати цю відповідальну місію, тому важливим чинником її успішної реалізації є встановлення дієвого соціального партнерства між ВНЗ та місцевими органами управління освітою, національними акредитаційними агенціями, організаціями професійного розвитку педагогів, професійними

асоціаціями педагогічного персоналу, приватними й державними фондами на загальнонаціональному, регіональному й локальному рівнях.

5. Передумовою утвердження розвинутого громадянського суспільства досліджуваних країн є підготовка освічених, моральних, мобільних, практичних і конструктивних людей, здатних до співпраці, міжкультурної взаємодії, які мають глибоке почуття відповідальності за долю країни, її соціально-економічне процвітання. Рушійною силою для утвердження цих змін та формування є педагогічний корпус, який має активно сприяти формуванню нової ціннісної системи суспільства - відкритої, варіативної, духовно та культурно наповненої, толерантної, здатної забезпечити становлення громадянина і патріота, консолідувати суспільство на засадах пріоритету прав особистості, зменшення соціальної нерівності. Отже, громадянська компетентність сучасного вчителя є складовою частиною та змістовною основою його громадянської культури, громадянських цінностей і не може зреалізуватися поза системою ціннісних орієнтацій особистості. При створенні цілісної моделі формування громадянської компетентності вчителя, на нашу думку, слід враховувати, що змістовне наповнювання її структурних компонентів відбувається внаслідок цілісного особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця, залучення до різних видів діяльності, реалізації сукупності організаційних, педагогічних та соціокультурних умов тощо. Громадянську компетентність майбутніх вчителів можна розглядати як складову їх професійної компетентності. Оскільки змістовна характеристика досліджуваного поняття визначається також терміном «громадянськість», під яким розуміють духовно-моральну якість, яка характеризує людину як особистість, визначає її моральну й духовну суть. Громадянську компетентність учені розглядають як сукупність освітніх елементів, що складається з системи знань, умінь, навичок, переживань, емоційно-ціннісних орієнтацій, переконань особистості, які допомагають людині усвідомити своє місце в суспільстві, обов'язок і відповідальність перед співвітчизниками, Батьківщиною і державою. Це дозволяє нам інтерпретувати громадянську компетентність вчителя як певне особистісне новоутворення, формування якого відбувається в процесі реалізації сукупності навчальних і виховних систем у процесі професійної підготовки, а також як складову його професіоналізму, оскільки готовність до здійснення громадянського виховання є однією з професійних вимог до підготовки вчителя.

6. Уряди провідних англomовних країн, зокрема Великої Британії, США, Канади й передусім Австралії надають великого значення професійній підготовці сучасного вчителя, важливим елементом якої є не лише ґрунтовні знання і володіння новітніми освітніми стратегіями, а й уміння толерантно і неупереджено взаємодіяти з носіями різних культур. Тобто, підготовка майбутнього вчителя повинна передбачати формування полікультурної компетентності, яка є невід'ємною частиною його професійної компетентності. Австралія досягла значних успіхів у формулюванні критеріїв полікультурно-компетентного вчителя у Національних професійних

стандартах для вчителів. Згідно з Національними професійними стандартами для вчителів полікультурна компетентність сучасного австралійського вчителя включає: володіння освітніми стратегіями, які відповідають потребам учнів різних мовних, культурних, релігійних та соціально-економічних груп; знання і розуміння впливу культури, культурної ідентичності та мовного оточення на освіту учнів, що належать до корінного населення Австралії та жителів островів Торресової протоки; уміння розробляти і застосовувати ефективні освітні стратегії, які спираються на місцеву громаду, культурне і мовне оточення, історичне минуле корінних народів Австралії та жителів островів Торресової протоки; уміння надавати допомогу колегам, які використовують такі стратегії у роботі; постійну співпрацю з представниками громади, батьками, опікунами для створення таких освітніх стратегій; повагу до корінного населення Австралії та жителів островів Торресової протоки, їхньої історії, культури та мов; сприяння миру, злагоді і порозумінню між корінним та некорінним населенням Австралії; уміння розвивати в інших учнях повагу до корінного населення Австралії та жителів островів Торресової протоки, їхньої історії, культури та мов; уміння ставити такі освітні цілі, які будуть зрозумілими і досяжними для дітей з різними здібностями та особливостями; створення атмосфери безпеки, підтримки, доброзичливості і чуйності для всіх учнів. Формування навичок взаємодії з носіями різних культур вимагає від учителя відповідної підготовки у ВНЗ. Завданням педагогічних ВНЗ є формування компетентного фахівця, здатного працювати у поліетнічному, полікультурному суспільстві. Полікультурна педагогічна освіта висуває певні вимоги до вчителя: знання етнографії, усвідомлення власної ідентичності, подолання етнокультурних стереотипів та упереджень, вміння інтегрувати ідеї мультикультуралізму у зміст своєї навчальної дисципліни, налагоджувати толерантні відносини з учнями. У результаті підготовки педагога якісно нового зразка ставиться за мету перетворити ідеї полікультурної освіти у його особисті переконання, сформувані знання та вміння, що дозволять успішно виконувати професійні обов'язки у поліетнічному, полікультурному середовищі.

7. Охарактеризовано вітчизняні ідеї щодо концепції компетентісно-професійного підходу в неперервній педагогічній освіті. Ключовими структурними компонентами такої концепції в Україні мають стати: мета (формування системи компетенцій, практична спрямованість процесу навчання); ціннісні основи (зв'язок із роботодавцями); принципи (формування змісту навчання через проблеми пізнавального, професійного, комунікативного, організаційного, морального характеру); відкритість і свобода вибору студентами власних дій; відбір змісту (міждисциплінарність, контекстність); організація змісту (кредитно-модульна); технологічність (технології: проектні, кейсові, презентація ідей та ін.), система оцінювання (рейтингова), роль педагога (тьютор, консультант).

Тему «Психологічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу» РК № 0111U001469 (2011-2013 р.) виконували

10 наукових співробітників відділу педагогічної психології і психології праці ІПОД НАПН України. Науковий керівник – Помиткін Едуард Олександрович, д. психол. н., проф., завідувач відділу.

Тема відділу досліджується за такими підтемами:

1. Психологічні умови розвитку емоційно-почуттєвої складової духовної культури педагогічного персоналу (Помиткін Е.О.).
2. Раціогуманістичні засади розвитку духовної культури педагогічного персоналу (Балл Г.О.).
3. Історико-психологічні основи розвитку духовної культури педагогічних працівників (Рибалка В.В.).
4. Соціально-психологічні умови розвитку духовної культури майбутніх психологів (Власова О.І.).
5. Розвиток самосвідомості як складової духовної культури педагогічного персоналу (Бастун М.В.).
6. Психологічні умови розвитку характерологічної складової духовної культури майбутнього педагога (Павлик Н.В.).
7. Психологічні умови розвитку мотиваційно-сміслової складової духовної культури педагогічного персоналу (Становських З.Л.).
8. Психологічні умови розвитку інтелектуальної складової духовної культури педагогічного персоналу (Голуб І.І.).
9. Психологічні умови розвитку комунікативної складової духовної культури педагогічного персоналу (Радзімовська О.В.).
10. Психологічні умови розвитку особистісно-професійних якостей духовної культури педагогічного персоналу (Шкіренко О.В.).

Основні наукові результати, досягненні в ході проведення аналітико-діагностичного етапу дослідження:

І. Для здійснення емпіричного дослідження духовної культури педагога, яка характеризується детермінацією поведінки та професійної діяльності особистісними ідеалами, смислами та цінностями Краси, Добра та Істини (вищих естетичних, етичних і пізнавальних категорій), науковими співробітниками відділу було розроблено колективний діагностичний «Опитувальник з виявлення рівня розвитку духовної культури педагогічного персоналу». До його складу включено 39 запитань, оцінка відповідей на які здійснюється за шкалою від 0 до 4 балів, і дозволяє визначити чотири рівні розвитку духовної культури педагогічних працівників: початковий, середній, достатній, високий.

Обробка психодіагностичних результатів здійснювалася за шкалами:

- комунікативна складова духовної культури педагога;
- самосвідомість педагогічного працівника;
- мотиваційно-смілова складова духовної культури;
- емоційно-почуттєва складова духовної культури;
- інтелектуальна складова духовної культури;
- характерологічна складова духовної культури;
- компетентнісна складова духовної культури педагога.

Крім того за допомогою «Опитувальника з виявлення рівня розвитку духовної культури педагогічного персоналу» визначалася самооцінка педагогів за показниками власної духовності, прагнення духовності; оцінка ними рівня духовності суспільства та системи освіти; визначалися передумови власної духовності у співвідношенні з досвідом опитуваного та реалізованість духовної культури у процесі педагогічної діяльності.

Експериментальні дані, отримані у процесі проведення психодіагностичного дослідження, було піддано обробці за допомогою засобів математичної статистики (пакет SPSS) та доповнено результатами спостережень і опитувань, що проводилися в навчальних закладах.

Аналіз та узагальнення отриманих даних дозволили встановити, що загальний рівень духовної культури педагогічних працівників відповідає достатньому та високому рівням (див. діаграму).

Узагальнення пропозицій педагогів щодо можливих форм, методів і засобів розвитку їх духовної культури дозволило виокремити найтипівіші:

- проведення семінарів, тренінгів, створення відповідних умов у педагогічному колективі.
- можливість спілкуватися з фахівцями, ознайомлення з відповідною літературою;
- відвідування театру, подорожі, екскурсії.

Серед пропозицій педагогів щодо розвитку духовної культури всієї системи освіти найтипівішими були такі:

- приділяти більше уваги розвитку духовного світу дитини, оскільки вплив телебачення та Інтернету перешкоджає освітнім впливам, спрямованим на духовний розвиток дітей.
- захистити особистість учня як духовно-спрямованої людини, враховуючи потреби в духовному розвитку дітей і батьків, а не тільки їх інтелектуальні потреби;
- вводити до навчальних програм з 5-го класу релігієзнавство, спецкурси духовного спрямування, молитовні практики, медитативні заходи.

- змінити принижуюче ставлення держави до педагогів та їх праці.

II. Дослідження емоційно-почуттєвого компоненту духовної культури педагогів з використанням «Опитувальника з виявлення рівня розвитку духовної культури педагогічного персоналу» дозволило встановити, що усереднений показник дорівнює 3,0 бали, що відповідає достатньому, але не високому рівню самооцінки. Разом із цим виявлено нерівномірність розвитку даного показника, зокрема, у педагогів ліцею легкої промисловості він складає 2,79 балів; ДПТНЗ «ЖПТЛ» - 2,93 бали; київського колегіуму «Олімп» - 3,11 балів; Новомосковського колегіуму №11 – 3,24 бали.

Для уточнення особливостей розвиненості емоційного компоненту духовної культури педагогів була розроблена спеціальна анкета, яка містила запитання: скільки емоцій Ви проявляєте, як правило, у процесі взаємодії з учнями? Перелічіть, будь-ласка, їх у порядку частоти проявів; які емоції Ви активізуєте в учнів у процесі навчання? Якими засобами Ви це робите? Яким чином Ви керуєте власними емоційно-почуттєвими станами? Як Ви керуєте емоційно-почуттєвими станами учнів? Які фрази Ви найчастіше використовуєте на уроці?

Обробка результатів анкетування показала, передусім, незначну обізнаність педагогів з власною емоційною сферою. Більшість з них назвало 5-6 емоцій та почуттів, які проявлялися ними на уроці. Найтипівіші - спокій, зосередженість, доброзичливість. Серед емоцій і почуттів, які вчителі намагалися активувати у школярів, були почуття відповідальності, стан зосередженості, іноді – радість і сором. Основним засобом впливу було визначено слово вчителя і набагато рідше – особистий приклад. Відповідаючи на запитання № 5 та № 6, педагоги зазнали найбільших труднощів. Лише деякі з них зазначили, що використовують фізичні та дихальні вправи, методи інтелектуалізації та усвідомлення емоцій тощо.

Виявлено, що з кращим настроєм до школи йдуть більш молоді вчителі, а повертаються назад – з гіршим, що пов'язано з розчаруванням. Натомість педагоги з великим стажем діяльності проявляють, як правило, менше позитивних емоцій, але більш стабільний настрій. Використовуючи наведені в анкетах типові фрази вчителя, ми розподілили їх на ті, які активізують позитивні та негативні емоційно-почуттєві стани. Ознайомлення педагогів з впливом типових педагогічних фраз на емоційні стани учнів відкриває можливості психологічно грамотно будувати взаємодію з учнями та студентами. Використовуючи розроблену шкалу емоційно-почуттєвих станів людини, доцільно залучати педагогічний персонал до тренінгових вправ, спрямованих на розвиток здатності керування власними емоційно-почуттєвими станами, позитивного емоційного реагування, створення сприятливої емоційної атмосфери у взаємодії з учнями, коли і педагог, і вихованці переживають одні й ті ж самі почуття, що унеможлиблює емоційний дисонанс.

III. У контексті раціогуманістичної світоглядної орієнтації окреслено систему етико-психологічних положень, спираючись на які має сприяти

підвищенню духовної культури педагогів і вдосконаленню, завдяки цьому, і їхнього власного буття, і їхніх впливів на учнівську молодь.

Зокрема, запропоновано відповідне засадам раціогуманізму трактування головних етичних категорій – добра і зла. Добро трактується при цьому як сутнісний атрибут природо- і культуровідповідного гармонійного розвитку індивідів і спільнот, а зло – як атрибут перешкод такому розвитку. Окреслено універсальну моральну настанову, відповідну раціогуманістичній світоглядній орієнтації. Складниками цієї настанови є: 1) презумпція уникання зла, яка формулюється у такий спосіб: суб'єкти соціальної взаємодії повинні послідовно уникати зла, якщо й поки таке уникнення не погрожує з високою ймовірністю настанням більшого зла; при цьому в будь-якому разі слід мінімізувати здійснюване зло; 2) вимога максимізації здійснюваного добра (ця вимога набирає чинності за умови врахування презумпції уникання зла, якій, отже, надається пріоритет).

Вивчено передумови успішності діяльності, відповідної зазначеній універсальній моральній настанові. Сформульовано й проаналізовано тезу, за якою: а) необхідними умовами такої успішності є її, по-перше, ціннісно-мотиваційне і, по-друге, інструментальне забезпечення; б) поєднання вказаних видів забезпечення (реалізованих на належному рівні) становить достатню умову згаданої успішності.

Охарактеризовано етичні цінності, наявні у структурі гармонійного й продуктивного сенсу життя особи, і психологічні труднощі реалізації таких цінностей. Ці труднощі пов'язані зокрема: із браком інтелектуальних і/або вольових ресурсів, потрібних для такої реалізації; із деформацією самої системи цінностей під тиском макро- і мікросоціального оточення; із суперечностями між варіантами моралі, що сповідуються різними соціальними групами (великими й малими), до яких належить дана особа; із суперечністю між відносною простотою базових етичних цінностей (зокрема, репрезентованих у честі й гідності особи як компонентах її сенсу життя) і складністю їх послідовної реалізації у сповненому протиріч світі. Наголошено на тому, що моральне виховання не має обмежуватись прилученням підопічних осіб до певних цінностей; крім того, воно має у тій чи тій формі готувати їх до реалізації вказаних цінностей у складних життєвих ситуаціях.

IV. Проаналізовані в контексті розроблюваної теми філософські, психологічні і педагогічні праці таких вчених, як О.П.Блаватська, В.В.Зенківський, В.І.Вернадський, В.Ф.Войно-Ясенецький, О.Г.Ковальов, С.В.Балей, В.О.Кудін, І.А.Зязюн, В.Г.Кремень, Г.П.Васянович, В.І.Онищенко, Е.О.Помиткін, Д.В.Чернілевський та ін. Піддано аналізу поняття духовно збагаченої професійної педагогічної, психологічної і соціальної діяльності вчителів, практичних психологів і соціальних працівників. Охарактеризовано духовний зміст і операційна специфіка професійної діяльності педагогічного персоналу в умовах існуючої духовної ситуації та тенденцій її подальшого розвою. Піддано вивченню духовний потенціал професійної педагогічної діяльності та її компонентів – потребо-

мотиваційного, інформаційно-пізнавального, цілеформувального, операційно-результативного та емоційно-почуттєвого в цілісному контексті соціально-психолого-педагогічної праці освітнього персоналу як джерела духовності.

Аналіз наукових праць дає підстави вважати, що духовний світ людини органічно пов'язаний з її душевним та тілесним світом в межах тріади «тіло-душа-тіло», для чого існують анатомічні, психічні та власне духовні передумови. Адже існування та еволюція тілесного філогенетично доцільно вимагали появи нервової системи як основи душі, яка анатомічно охоплює весь організм людини і, програмуючи різні типи поведінки, суттєво покращує його існування. Продукти діяльності душі – духовні утворення поступово пронизують усе тіло та його душу, краще орієнтують людину у просторі та часі, виходячи за межі очевидного у зовнішній та внутрішній світ, що призвело до принципових переваг в існуванні людини. В межах тріади «тіло-душа-дух» існують ще не відкриті закономірності, що стосуються як її, тобто тріади, взаємодії як із зовнішнім макросвітом, так і з медіасвітом особистості та її внутрішнім наносвітом. Ці метазони взаємодії мають бути досліджені саме у духовно-психо-соматичному плані.

Піддано аналізу такі риси характеру педагогічних працівників, як чесність і правдивість особистості, що виступають духовною основою її шукань істини, служіння правді, протидії брехні та безправ'ю в умовах трудової та професійної діяльності. Показано, що стан духовності у державі значною мірою залежить від реальної честі та гідності особистості її еліти і особливо – управлінського персоналу всіх інститутів країни, в тому числі і освітнього.

У процесі експериментальної апробації колективного «Опитувальника з виявлення рівня розвитку духовної культури педагогічного персоналу» та інтерпретації отриманих даних виявлені такі тенденції прояву духовної культури у педагогічних працівників 3 столичних (загальноосвітнього та професійно-технічних) навчальних закладів і регіонального міського (Новомосковського Дніпропетровської області) загальноосвітнього навчального закладу:

а) по-перше, індивідуальний прояв духовної культури у педагогічних працівників є вищим в їх самооцінці, ніж інституціональний, тобто притаманний їх навчальним закладам – на 34, 28%. При безпосередньому зверненні до думки педагогів це підтвердилося (питання 35 і 36), але меншою мірою – на 21,9%. Інакше кажучи, соціально-педагогічний вимір духовності поступається індивідуально-особистісному і, можливо, стримує його прояв;

б) по-друге, регіональний духовний потенціал педагогічних працівників вище столичного майже в усіх випадках (див. абсолютні дані по питанням 1-10, а відносні дані - на 7,5% по питанню 35 і на 12% по питанню 36), що свідчить про певний негативний вплив урбанізаційних явищ на прояв духовної культури у навчальних закладах;

в) по-третє, серед факторів, що сприяють духовному розвитку педагогічних працівників, за даними опитування на 11 запитання, на

першому місці стоїть спілкування з природою (3,4 бали), далі йдуть: безпосередня організація педагогічної праці на рівні взаємодії з дітьми (2,9 бали), школа як місце роботи (2,8 бали), професійна підготовка і перепідготовка (2,7 бали), церква (2,5 бали), суспільство (2,2 бали), що має свої варіації у різних навчальних закладах;

г) по-четверте, активна педагогічна діяльність має більший духовний потенціал у самооцінці вчителів, ніж їх пасивний педагогічний досвід (у відповідях на запитання 35 і 12: 3,1 бали проти 2,6 балів, тобто на 19,2%). Це має принципове значення - духовна культура потребує від педагогічних працівників для свого кращого прояву і впливу передусім духовної активності, духовної самоактуалізації, духовного вчинку, ніж духовної потенційності та намірів.

Ці та інші висновки носять попередній характер і потребують уточнення у подальших дослідженнях.

V. Мотиваційно-смісловий компонент духовної культури педагога досліджувався як ціннісно-смісловне поле особистості вчителя, що існує як ієрархічно підпорядкована багаторівнева система цінностей, вищий рівень якої займають духовні загальнолюдські цінності.

Основним науковим підходом до вивчення проблеми обрано аксіологічно-діяльнісний, що передбачає принцип єдності свідомості і діяльності особистості. Критеріями мотиваційно-сміслового компоненту духовної культури педагога є змістовно-аксіологічний, мотиваційно-смісловий, діяльнісно-результуючий показники духовної культури педагога.

Обробка результатів констатувального експерименту показала, що загальний рівень мотиваційно-сміслового компоненту по вибірці – достатній (3,0 бали). Самооцінка педагогами своїх уявлень щодо духовних орієнтирів, ідеалів професійної діяльності є досить високою (3,1). Внутрішня мотивація до педагогічної справи також оцінюється вчителями як висока (3,2). Практично в усіх навчальних закладах з'ясовано, що здатність вчителів керуватись духовними ідеалами є недостатньою. В якості причини педагоги визначають недосконалість освітньої сфери, не усвідомлюючи та недооцінюючи роль власної активності.

Встановлена суперечливість у самооцінках педагогами власної духовної культури. Так, наприклад, у навчальному закладі «Олімп» показник уявлень про педагогічний ідеал є нижчим, ніж оцінка вчителями ступеню його практичного втілення. Таким чином, виявилась необхідність спеціальної роботи щодо розвитку усвідомлення педагогами власної особистості, сутності та ролі духовної культури та способів її практичного використання у педагогічній діяльності.

Для уточнення отриманих даних в якості психодіагностичного інструментарію дослідження мотиваційно-сміслового компонента духовної культури педагогічного персоналу було додатково використано авторську анкету з вивчення мотивації педагогічних працівників до саморозвитку духовної культури; методику «Шкала базових упереджень» (Р.Янов-Бульман); ТЕСТ «ОТеЦ» І.Г.Сеніна та ін.

Проведене дослідження дозволило виявити суперечливість актуальних духовних потреб педагогів з внутрішніми (психологічними) та зовнішніми (соціальними) умовами розвитку їх духовної культури. Це ставить ряд науково-практичних завдань з пошуку та розробки адекватних психологічних засобів сприяння розвитку духовного самопізнання педагогів, формування в них реалістичних професійних очікувань, цілей, підтримки їх потреби у духовному зростанні та ін. В якості психологічних форм роботи на етапі формувального експерименту планується використати засоби психологічної просвіти (лекції, семінари, колоквиуми, ін.), інтерактивні форми роботи (тренінги, психологічні вправи, ін.), різні види психологічної допомоги (індивідуально-психологічне професійно-орієнтоване консультування, елементи організаційного консультування, психолого-педагогічні наради, ін.).

VI. Самосвідомість як складова духовної культури педагога вивчалася на основі концепції духовного розвитку особистості (Е.О.Помиткін), тривимірної моделі особистості (В.В.Рибалка), раціогуманістичного підходу в психології (Г.О.Балл) та концепції діалогу культур (В.С.Біблер).

Питання опитувальника, спрямовані на дослідження самосвідомості, відображають рівень потреби в самоусвідомленні суб'єкта духовної культури, процес та результат такого самоусвідомлення. Кожне запитання оцінюється за 4-бальною шкалою: початковий (1 бал), середній (2 бали), достатній (3 бали) та високий (4 бали) рівень розвитку духовної культури.

За результатами дослідження, проведеного у чотирьох навчальних закладах, виявлено рівень розвитку самосвідомості як компоненту духовної культури «достатній» (2,88 балів). Результати розподілились наступним чином: Ліцей легкої промисловості – 2,53; ДПТНЗ «ЖПТЛ» - 2,81; гімназія «Олімп» - 2,92; колегіум №1 м. Новомосковськ – 3,26.

Отримані дані було також доповнено результатами індивідуального дослідження. Було використано методику культурологічного діалогу (В.С.Біблер, В.Ф.Литовський) у зверненні на духовно-культурні смисли. За отриманими результатами, високий рівень діалогічного усвідомлення себе суб'єктом духовної культури показали 22% опитуваних, достатній – 50%, середній – 25% і початковий – 3%, що в цілому підтверджує результати, отримані за допомогою Опитувальника.

Формувальні заходи в рамках дослідження мають спиратись передусім на актуалізацію внутрішньоособистісних детермінант розвитку самосвідомості як складової духовної культури педагога. З огляду на це доцільним є застосування тренінгового комплексу, що спирається на діалогічно орієнтовані формувальні методики.

VII. Характер як динамічне утворення, являє собою систему стійких особистісних тенденцій. Цілісний, гармонійний характер є надійним *підґрунтям* й одночасно *результатом* розвитку духовної культури. Згідно до *структурно-ієрархічної* моделі особистості *структура характеру* складається з 6 компонентів: духовно-морального, креативно-інтелектуального, волевого, емоційного, комунікативного і психосоматичного. *Загальні критерії гармонійності* характеру являють собою систему дихотомічних шкал, що розташовуються по осях: моральна

вихованість – невихованість, врівноваженість – нерівноваженість характеру, сила – слабкість; жорсткість – м'якість; цілісність – суперечливість характеру. Відповідно до цих критеріїв розроблено пакет психодіагностичних методик дослідження особливостей характеру майбутнього педагога.

Дослідження 970 майбутніх педагогів (870 студентів Київського ун-ту імені Б. Грінченка і 100 студентів Брянського Держ. Ун-ту ім. І.Г. Петровського) показало, що 21 % студентів має високий рівень гармонійності характеру. Більша частина майбутніх педагогів (53 %) має виражену дисгармонійність характеру, що є перешкоджає розвитку духовної культури і є передумовою професійних проблем. Найбільш гармонійною сферою характеру є емоційна, а найбільш дисгармонійною – волюва (переважають такі риси: слабовілля, неорганізованість, імпульсивність, нетерплячість). Інтелектуальні та комунікативні риси характеру мають середній рівень розвитку. Духовно-моральні риси добре сформовані у 39 % студентів. Середньостатистичний показник активності як риси характеру дуже низький, а нервово-психічна ослабленість перевищує показник стресостійкості, що свідчить про несприятливий психофізіологічний стан студентів. Студенти, які вивчали курс «Християнська етика», показали вищий рівень розвитку позитивних рис та ступеню гармонійності характеру (особливо емоційної сфери).

Це дозволило зробити висновок, що розвиток духовно-моральної сфери позитивно впливає на гармонійність характеру особистості. Таким чином, рівень розвитку характерологічної культури в юнацькому віці не залежить від віку, а від сформованості духовно-моральної сфери особистості й зумовлений, передусім, впливом духовного досвіду, духовно-моральних знань та соціального оточення. Ступінь розвитку духовно-моральної сфери детермінує гармонійність характеру: якщо сильна енергія волі поєднується із духовно-моральними, креативними та комунікативними рисами, такий характер є *цілісним*.

Основним психологічним механізмом розвитку характерологічної складової духовної культури майбутнього педагога, є *духовно-моральна саморегуляція* особистості, яка включає *духовно-моральний* та *емоційно-волювий* компоненти. Розумність, доброзичливість, чесність і альтруїзм в поєднанні із твердістю волі надають людині духовну силу, яка створює основу для духовно-моральної самоактуалізації особистості, що проявляється в творчій діяльності, в опорі злу, у міцній стійкості при життєвих негараздах.

VIII. У процесі дослідження інтелектуальної складової духовної культури педагогічного працівника вивчалися потреби у набутті додаткових знань, умінь і навичок для здійснення духовно-культурної педагогічної діяльності; з'ясовувалося чи накреслює він духовні цілі у педагогічній діяльності; наскільки він задоволений своїм досвідом, результативністю власної духовно-культурної праці, самооцінкою активності своїх інтелектуальних процесів у відчутті та сприйманні духовних цінностей Добра, Краси, Істини, увазі до духовних цінностей, запам'ятовуванні духовних цінностей, розмірковуванні над сенсом і значенням духовних цінностей для системи освіти і життя, уявою про прояви духовної культури в життєвих і педагогічних ситуаціях.

Критеріями оцінювання було обрано сприймання, осмислення та розуміння сутності духовних цінностей, наявність інтересу до педагогічної діяльності.

За результати дослідження виявлено, що потреба у духовному самовдосконаленні найбільшою мірою проявлена в педагогів Колегіуму №11 (**3,82**), «Олімп» (**3,65**), найменшою - в Ліцею легкої промисловості (**3,07**), середні показники в ДПТНЗ "ЖПТЛ" (3,20). Показник прагнення до духовного саморозвитку в усіх закладах низький - Колегіум №11 (2,95), «Олімп» (2,90), Ліцей легкої промисловості (2,67), ДПТНЗ "ЖПТЛ" (2,66). Розвиненість відчуття та сприймання: високий показник в Колегіумі №11 (**3,51**), низький в Ліцеї легкої промисловості (**2,93**), середні показники в «Олімп» (3,25), ДПТНЗ "ЖПТЛ" (3,03). Показник розвиненості уваги – високий в Колегіум №11 (**3,46**), низький в Ліцеї легкої промисловості (**2,53**), середній в «Олімп» (3,25) та ДПТНЗ "ЖПТЛ" (3,03). Розвиненість пам'яті: середній показник в Колегіумі №11 (3,13), «Олімп» (3,05), низькі в ДПТНЗ "ЖПТЛ" (2,84) та Ліцей легкої промисловості (2,67). Показник розвиненості мислення в Колегіумі №11 (3,38) та в «Олімп» (3,05) - середній, ДПТНЗ "ЖПТЛ" (2,76) та Ліцей легкої промисловості (2,60) – низький. Розвиненість уявлення: низький показник в Ліцеї легкої промисловості (2,46), середній показник в Колегіумі №11 (3,45), «Олімп» (3,00), ДПТНЗ "ЖПТЛ" (3,03).

Узагальнення отриманих експериментальних даних дозволило встановити рівні розвиненості інтелектуальної складової духовної культури: Колегіум №11 (м. Новомосковськ) – середній (3,38); «Олімп» - середній (3,16); ДПТНЗ "ЖПТЛ" – низький (2,92); Ліцей легкої промисловості - низький (2,68).

Розвиток інтелектуальної складової духовної культури педагогічного працівника доцільно здійснювати засобом психологічних тренінгів з використанням аудіовізуальних методів.

IX. У процесі дослідження комунікативної складової духовної культури педагогів було опитано 109 педагогічних працівників різних типів навчальних закладів – колегіуму, гімназії, ПТНЗ Житомира, Новомосковська, Києва. Саме така вибірка надала можливість проаналізувати та виявити особливості, які існують між рівнем духовної культури педагогів центральної та північної України, а також відмінності в рівні духовної культури між педагогічним персоналом різних типів середніх загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів.

Розроблено також окрему, розширену анкету, що складається з 32 запитань і передбачає поглиблене дослідження комунікативної складової духовної культури.

З метою оцінювання рівня розвитку комунікативної культури педагогів було розроблено наступні критерії:

Рівень розвитку комунікативної культури визначався за бальною шкалою: низький рівень (0 < 1 включно); середній (1,1 < 2 включно); достатній (2,1 < 3 включно); високий (3,1–4 включно). Визначено змістовну характеристику кожної зі шкал оцінювання.

Дослідження компонентів діяльнісного виміру комунікативної складової ставило на меті виявити особливості спілкування на засадах Добра, Краси, Істини педагогів з учнями, колегами, батьками учнів, а також найбільш поширені прийоми та способи залучення учнів до духовних цінностей людства.

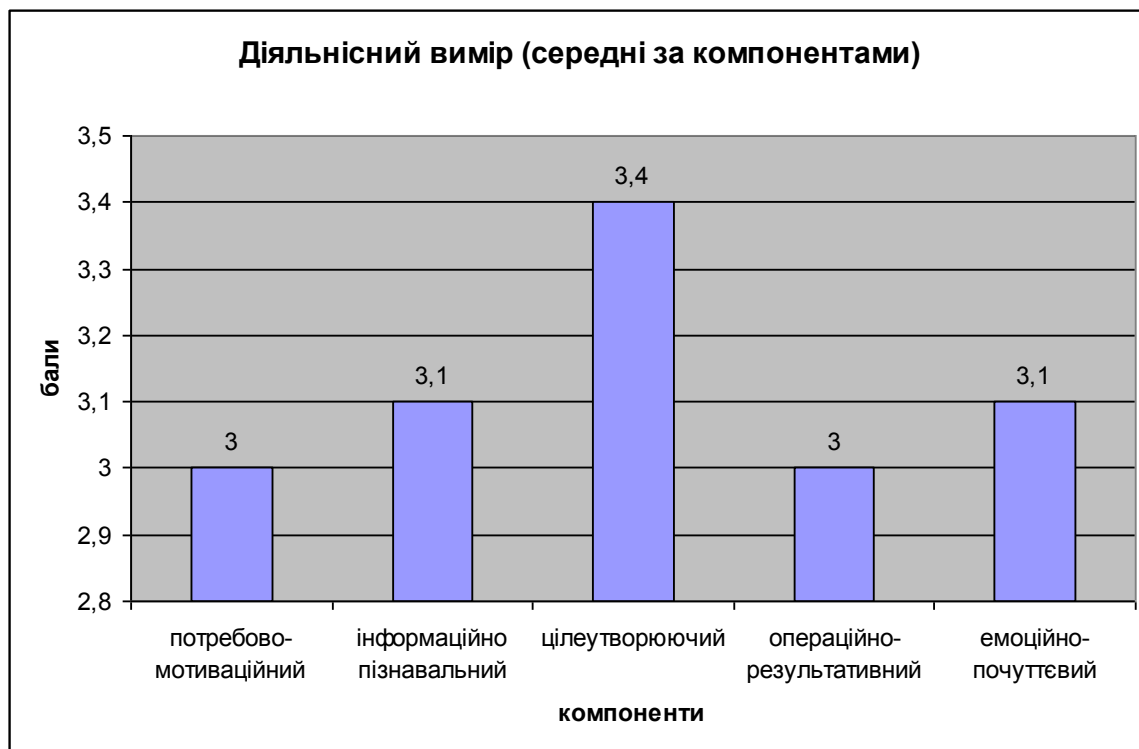
За результатами дослідження зроблено наступні висновки:

В опитаних педагогів переважає достатній і високий рівень розвитку комунікативного компоненту духовної культури. Нижчими (*достатній рівень*) є показники за наступними шкалами: «потреба в духовному спілкуванні на засадах Добра, Краси та Істини з батьками учнів», «рівень прояву симпатії та емпатії (співпереживання) у спілкуванні з батьками учнів», «готовність обмінюватися та передавати інформацію духовного спрямування у спілкуванні з батьками учнів», рівень використання у процесі залучення учнів до духовних цінностей таких способів (шляхів) як «мотивація учнів на розвиток їх духовних потреб, якостей і здібностей», «ознайомлення учнів з духовними принципами людського співіснування», «власний приклад духовного спілкування та поведінки». *Високий рівень* розвитку комунікативного компоненту спостерігається за шкалами: «потреба в духовному спілкуванні на засадах Добра, Краси та Істини з учнями, колегами», «готовність обмінюватися та передавати інформацію духовного спрямування у спілкуванні з учнями, колегами», «прагнення до духовного взаєморозуміння з оточуючими при спілкуванні з учнями, колегами, батьками учнів», «рівень прояву симпатії та емпатії (співпереживання) у спілкуванні з учнями, колегами», використання педагогами таких способів спілкування з учнями у процесі їх залучення до духовних цінностей людства як: розповіді про високодуховних особистостей з використанням прикладів з життя та літератури, спільне здійснення духовних справ і вчинків.

Порівняння компонентів діяльнісного виміру комунікативної складової духовної культури особистості педагогів вказують на переважання показника «прагнення до духовного взаєморозуміння з оточуючими по спілкуванню» (цілеутворюючий компонент) на другому місці розміщується готовність до обміну духовною інформацією (інформаційно-пізнавальний компонент) та потреба в духовному спілкуванні та прояв емпатії та симпатії до співрозмовника (емоційно-почуттєвий компонент), на третьому – потреба в духовному спілкуванні на засадах Добра, Краси, Істини (потребово-мотиваційний компонент) та рівень використання тих чи інших способів спілкування, взаємодії, утворення духовної спільноти в процесі ознайомлення учнів з духовними цінностями (операційно-результативний компонент).

Підвищення рівня комунікативного компоненту духовної культури педагогів доцільно здійснювати в наступних напрямках: 1. Розвиток потреби в духовному спілкуванні, готовності обмінюватися з інформацією духовного спрямування з батьками учнів, прояву до них симпатії та емпатії. 2. Розширення частоти використання та діапазону способів спілкування, взаємодії педагогів з учнями в процесі ознайомлення останніх з духовними

цінностями людства. 3. Впровадження в навчальних закладах різних типів інтерактивних форм та методів роботи, спрямованих на розвиток комунікативного компоненту духовної культури педагогів.

Х. У процесі дослідження *особистісно-професійні якості духовної культури педагогічного персоналу* вивчались як інтегроване комплексне утворення особистості, що формується шляхом синтезу професійних і особистісних якостей, орієнтуючись на ідеали Добра, Краси, Істини відповідає вимогам до педагога з боку суспільства, дозволяє ефективно здійснювати функції педагогічної діяльності, сприяє розвитку педагогічних і духовно-культурних здібностей. Це утворення виникає внаслідок професіоналізації особистісно-культурних якостей і трансформації професійно значущих якостей в особистісно цінні.

Процес вивчення *особистісно-професійних якостей духовної культури педагогічного персоналу* спирався на особистісно-аксіологічний підхід і принципи гуманізму, цілісності особистості, ціннісно-сислової детермінації.

Основними критеріями діагностики особистісно-професійних якостей духовної культури педагогічного персоналу у нашому дослідженні були характерологічні, професійні, духовно-моральні якості, розвиток духовної культури, потребнісно-мотиваційної сфери, духовного потенціалу особистості і ціннісної орієнтації особистості.

Показниками розвитку особистісно-професійних якостей *духовної культури педагогічного персоналу* є чотири рівні: початковий, середній, достатній, вищий.

Базою для проведення експериментальної роботи було обрано Інститут мистецької освіти КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, Палац творчості дітей та юнацтва Солом'янського району м. Києва, Новомосковський колегіум № 11.

Об'єктом дослідження на діагностично-констатувальному етапі були 109 педагогів і 62 студента 3 і 4 курсів (майбутніх вчителів початкових класів).

Констатувальний експеримент здійснювався за визначеним нами психодіагностичним інструментарієм: «Опитувальник для виявлення розвитку духовної культури педагогічних працівників», розроблений співробітниками нашого відділу, методика «Духовний потенціал особистості» Е.О.Помиткіна, методика діагностики мотиваційно-потребнісної сфери особистості О.Ф. Потьомкіної, методика «Діагностика реальної структури ціннісних орієнтацій особистості» С.С. Бубнової, авторська анкета.

У таблиці 2 наведено результати експериментального дослідження рівня *розвитку особистісно-професійних якостей* як компетентнісної складової духовної культури педагогічного персоналу 109 педагогів і 62 студентів 3 і 4 курсів (майбутніх вчителів початкових класів) до творчої професійної діяльності.

Таблиця 2

Рівень розвитку особистісно-професійних якостей духовної культури педагогів	п= 109	%	Рівень розвитку особистісно-професійних якостей духовної культури майбутніх педагогів	п=62	%
початковий	24	22,02	початковий	16	25,81
середній	42	38,53	середній	24	38,71
достатній	31	28,44	достатній	17	27,42
вищий	12	11,01	вищий	5	8,06

У порівнянні з іншими показниками духовної культури, рівень розвитку особистісно-професійних якостей духовної культури майже збігається з показниками комунікативної, мотиваційно-сислової, емоційно-почуттєвих складових духовної культури, але вище ніж рівень розвитку самосвідомості і нижче ніж рівень розвитку характерологічної складової духовної культури педагогів.

За результатами психологічної діагностики рівня розвитку особистісно-професійних якостей духовної культури педагогів і майбутніх вчителів, можна зробити висновок, що існує залежність, взаємовплив, взаємодетермінація між рівнем розвитку особистісно-професійних якостей духовної культури з духовним потенціалом, потребнісно-емоційною сферою особистості, ціннісною орієнтацією особистості.

Подальші дослідження у цьому напрямку передбачають складання та реалізацію психолого-педагогічної програми під час формувального експерименту, обґрунтування методичних рекомендацій педагогам щодо розвитку особистісно-професійних якостей як компетентісної складової духовної культури педагогів.

Результати здійсненої науково дослідної роботи узагальнено у таких **висновках:**

1. Аналіз наукової літератури дозволив встановити, що проблема експериментального вивчення духовної культури педагогічного персоналу є недостатньо опрацьованою. Здійснення психологічної діагностики духовної культури педагога зумовило потребу в розробці спеціального психодіагностичного інструментарію, спрямованого на дослідження комунікативної складової духовної культури педагога; самосвідомості педагогічного працівника; мотиваційно-сміслової, емоційно-почуттєвої, інтелектуальної, характерологічної і компетентісної складової духовної культури педагога.

2. У результаті проведення констатувального експерименту встановлено, що індивідуальний прояв духовної культури у педагогічних працівників є вищим в їх самооцінці, ніж інституціональний, тобто притаманний їх навчальним закладам, отже соціально-педагогічний вимір духовності поступається індивідуально-особистісному і, можливо, стримує його прояв. Серед факторів, що сприяють духовному розвитку педагогічних працівників, визначено спілкування з природою (3,4 бали), безпосередня організація педагогічної праці на рівні взаємодії з дітьми (2,9 бали), школа як місце роботи (2,8 бали), професійна підготовка і перепідготовка (2,7 бали), церква (2,5 бали), суспільство (2,2 бали), що має свої варіації у різних навчальних закладах. Активна педагогічна діяльність має більший духовний потенціал у самооцінці вчителів, ніж їх пасивний педагогічний досвід. Отже духовна культура потребує від педагогічних працівників для свого кращого прояву і впливу передусім духовної активності, духовної самоактуалізації, духовного вчинку, ніж духовної потенційності та намірів.

3. Встановлено, що незнання педагогами власного внутрішнього світу є причиною низької здатності до керування емоційно-почуттєвими станами та невміння передавати свої емоційні стани іншим, створювати та підтримувати певну емоційну атмосферу в колективі. Відповідні здатності та вміння є важливими саме у професії педагога, який організовує взаємодію учнів, студентів. Ознайомлення з розробленим переліком емоційно-почуттєвих станів руйнує стереотипи щодо обмеженості емоційного реагування людини та розкриває перед педагогом перспективи розвитку мистецтва взаємодії з учнями, розширення власного репертуару педагогічних сценаріїв, а отже забезпечує розвиток професійної компетентності. Використовуючи розроблений перелік, доцільно залучати педагогічний персонал до тренінгових вправ, спрямованих на розвиток здатності керування власними емоційно-почуттєвими станами, позитивного емоційного реагування, створення сприятливої емоційної атмосфери у взаємодії з учнями, коли і

педагог, і вихованці переживають одні й ті ж самі почуття, що унеможлиблює емоційний дисонанс.

4. Проведене дослідження виявило ряд актуальних суперечностей та потреб в розвитку мотиваційно-смыслового компоненту духовної культури педагогів. До них можна віднести суперечність у свідомому прагненні вчителів до духовного та професійного зростання і певного їх розчарування, зневіри у підтримці системи освіти та суспільства в цілому їх професійних намірів і прагнень. Суперечливість встановлена також на рівні професійної самосвідомості вчителів, що виявилось у деякій переоцінці їх власного рівня духовної культури. Ці та інші тенденції розвитку та функціонування духовної культури педагога висуває ряд науково-практичних завдань з пошуку та розробки адекватних психологічних засобів сприяння розвитку духовного самопізнання педагогів, формування в них реалістичних професійних очікувань, цілей, підтримки їх потреби у духовному зростанні та ін. В якості психолого-педагогічних засобів, що забезпечують необхідні психологічні умови для розвитку мотиваційно-смыслового компоненту духовної культури вчителів обрані: засоби психологічної просвіти (семінари, лекції, презентації та ін.); інтерактивні форми роботи (тренінги, психологічні вправи та ін.); види психологічної допомоги (індивідуально-психологічні консультування, елементи організаційного консультування; психолого-педагогічні консилиуми тощо).

5. Дослідження рівня розвитку самосвідомості як складової духовної культури педагогічного персоналу дозволило встановити, що попри наявну тенденцію до спонтанного розвитку даного компоненту духовної культури, рівень його розвитку не є достатнім. Не встановлено чіткої залежності між рівнем розвитку самосвідомості як складової духовної культури, з одного боку, і віком та педагогічним стажем, з іншого. Проте дані дослідження вказують на певний зв'язок, що існує між рівнем розвитку самосвідомості та типом розподілу шкал (мета, процес та результат). Це дозволяє висунути припущення про переважання внутрішньо особистісних детермінант розвитку самосвідомості як складової духовної культури. Формувальні заходи в рамках дослідження мають спиратись саме на актуалізацію цих внутрішньо особистісних детермінант. Отримані результати будуть використані при розробці та проведенні формувального етапу дослідження.

Тему **«Психологія професійної орієнтації в системі педагогічної освіти»** РК № 0111U002606 (2011-2013 рр.) виконували 8 наукових співробітників відділу профорієнтації і психології професійного розвитку ІПОД НАПН України. Науковий керівник – Ігнатович Олена Михайлівна, к. психол. н., с. н. с., завідувач відділу.

Тема відділу досліджується за підтемами:

1. Психологія інноваційних засобів профорієнтації в системі педагогічної освіти (Ігнатович О.М.).

2. Психологія професіографічного і психодіагностичного забезпечення професійної орієнтації в системі педагогічної освіти (Синявський В.В.).

3. Мотиваційна готовність майбутніх педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи (Литвинова Н.І.).

4. Психологічна готовність учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом (Єгорова Є.В.).

5. Динаміка професійного самоставлення майбутніх педагогів упродовж навчання (Шевенко А.М.).

6. Психологічні умови організації профорієнтаційного простору як чинника саморозвитку суб'єктів педагогічної діяльності (Мерзлякова О.Л.).

7. Профорієнтаційні технології психологічної допомоги педагогічним працівникам в ситуації безробіття (Кобченко В.В.).

8. Психологічні особливості підготовки педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи в умовах ПТНЗ (Марченко І.Б.).

Основні наукові результати, досягненні в ході проведення аналітико-діагностичного етапу дослідження:

І. Розроблено програму та методику констатувального етапу дослідження «Психологія інноваційних засобів профорієнтації в системі педагогічної освіти». У відповідності з визначеними в програмі вихідними положеннями особистісного-культурологічного підходу такими, як: особистість інноваційного педагогічного працівника – мета, суб'єкт і головний критерій соціогенезу професійної орієнтації в системі педагогічної освіти; профорієнтаційна робота в структурі інноваційної педагогічної діяльності – основа, засіб, умова та чинник професійного розвитку особистості інноваційного педагога; об'єктивний зв'язок особистості інноваційного педагога з інноваційною культурою як системою цінностей, вироблених інноваційною педагогічною спільнотою в ході суспільно-історичного розвитку професійної орієнтації в змісті системи освіти, здійснено емпіричне дослідження. Методика емпіричного дослідження включала психодіагностичний комплекс, спрямований на: визначення структури та рівнів розвитку інноваційної культури педагогічних працівників як необхідної умови професійного зростання особистості в процесі здійснення інноваційної професійно-педагогічної діяльності; експериментальне обґрунтування психологічної моделі особистості інноваційного педагога-профорієнтатора; виявлення психолого-педагогічних особливостей управління професійною орієнтацією в системі педагогічної освіти.

За результатами дослідження структури інноваційної культури педагогічних працівників було здійснено їх класифікацію за психологічним профілем особистості інноваційного педагога-профорієнтатора: 1,6 % педагогів-новаторів, які створюють педагогічні новації в ході здійснення профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю; 8,23 % педагогів-генераторів, які розвивають педагогічні новації, обираючи більш ефективні, оптимальні; 14,5 % педагогів-інституалізаторів, які перетворюють педагогічні новації в наукове знання, інституалізують їх (відтворюють у таких описових формах, як наукова стаття, методика, концепція, теорія тощо), вводять до змісту системи профорієнтації; 38,07 % педагогів-

інноваторів, які безпосередньо здійснюють процес нововведення, впроваджують інституалізовану педагогічну новацію в профорієнтаційну практику; 37,6 % педагогів-традиціоналізаторів, які використовують педагогічну інновацію, розповсюджуючи її та перетворюючи в педагогічну традицію в змісті профорієнтаційної роботи.

У ході емпіричного дослідження виявлено 17,66% педагогічних працівників з низьким рівнем розвитку інноваційної культури, які відрізняються несприйнятливістю до педагогічних інновацій в сфері профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю, недостатнім рівнем інноваційної компетентності, неготовністю до використання інноваційних профорієнтаційних засобів та пасивністю в інноваційній професійно-педагогічній діяльності, несформованістю системи цінностей професійного розвитку особистості. З середнім рівнем інноваційної культури виявлено 69,49% педагогів, яким властиві сприйнятливість до нового, достатній рівень фахових і спеціальних знань та ключових і спеціальних компетенцій, готовність до використання інноваційних засобів в профорієнтаційній роботі та виконання завдань інноваційної професійно-педагогічної діяльності, інноваційна активність на рівні використання та розповсюдження профорієнтаційно-педагогічних інновацій, а також сформованість системи цінностей професійного розвитку особистості. Педагогічні працівники з високим рівнем інноваційної культури (12,85 %) характеризуються високою інноваційною сприйнятливістю, високим рівнем фахових і спеціальних знань та ключових і спеціальних компетенцій, готовністю не тільки до використання але й створення профорієнтаційно-педагогічних новацій, інноваційною активністю на рівні творчої самодіяльності та створення педагогічних новацій в процесі профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю, сформованою системою цінностей професійного розвитку та здатністю їх ієрархізувати.

Психологічна модель особистості інноваційного педагога-профорієнтатора включає такі основні підструктури, як: інноваційна спрямованість (соціально-професійні професійно-педагогічні та інноваційно-педагогічні орієнтації, мотиви професійної та інноваційної діяльності, самоудосконалення професійної позиції педагога-профорієнтатора, педагогічний обов'язок та відповідальність, педагогічна майстерність); інноваційна компетентність (фахові знання, уміння, практичні навички інноваційної професійно-педагогічної діяльності, що характеризують рівень володіння сукупністю професійних та спеціальних знань, умінь ефективно застосовувати їх, а також сформованість ключових та спеціальних компетенцій); інноваційний інтелект (уявлення педагога-профорієнтатора про те, коли і як використовувати аналітичні, творчі і практичні здібності для досягнення максимально можливої продуктивності інноваційної професійно-педагогічної діяльності); інноваційна сприйнятливість (чутливість перцептивної сфери особистості, що виявляється та розвивається під час виконання завдань інноваційної професійно-педагогічної діяльності).

Управління професійною орієнтацією в системі педагогічної освіти включає такі аспекти: виявлення і формування інтересів, нахилів та здібностей особистості до педагогічної діяльності, а також допомогу у виборі професії педагогічного спрямування та професійному розвитку особистості педагога в умовах інноваційного розвитку сучасного суспільства, соціально-психологічні питання педагогічних груп і колективів, психологічні особливості професійної діяльності педагогічних працівників, психологічні проблеми відбору та добору педагогічних і керівних кадрів, психолого-педагогічні особливості їх підготовки і перепідготовки, підвищення кваліфікації.

Узагальнення результатів дає підстави констатувати, що інноваційний педагог-профорієнтатор виступає як особистість, що характеризується усвідомленням себе як суб'єкта інноваційної професійно-педагогічної діяльності, здатного до використання та створення інноваційних засобів в умовах вирішення завдань профорієнтаційної роботи з молоддю.

II. Розроблено програму дослідження «Психологія професіографічного і психодіагностичного забезпечення професійної орієнтації в системі педагогічної освіти», визначено роль професіографічного забезпечення професійної орієнтації в педагогічній освіті як чинника підвищення її ефективності та результативності, з позицій системно-психологічного підходу було проведено глибокий і всебічний аналіз практичного досвіду та розроблено методологічні засади використання психодіагностичного забезпечення й професіографічного матеріалу в системі педагогічної освіти, розкрито його психологічні особливості та сутність.

Розкрито можливості використання професіографічного матеріалу, на якому будуються форми, методи і заходи системи професійної орієнтації у системі педагогічної освіти (професійна інформація, професійна консультація та професійний відбір). За матеріалами дослідження розроблено професіограми та психограми професій: соціальний педагог, соціальний працівник, майстер виробничого навчання, учитель, аніматор, гувернер.

III. Здійснено подальше вивчення та аналіз наукових джерел за темою дослідження «Мотиваційна готовність майбутніх педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи», доопрацьовано методичні підходи до науково-експериментального дослідження, розроблено програму констатувального етапу НДР. Концептуальна ідея дослідження полягала в тому, що становлення мотиваційної готовності до профорієнтаційної роботи здійснюється з поступовим розвитком особистості майбутніх педагогів у процесі навчально-професійної підготовки у ВНЗ.

Уточнена та описана змістовна характеристика мотиваційної готовності майбутніх педагогів до профорієнтаційної роботи та обґрунтовано показники прояву цього феномену. Мотиваційна готовність складається з практичного, гностичного (когнітивного) та афективного (емоційного) компонентів. Гностичний та афективний компоненти готовності виявляються в майбутніх педагогів на досить низькому рівні, що зумовлене фрагментарним усвідомленням соціальної важливості профорієнтації, її

значення, цілей та завдань, частковим уявленням про особистісні якості, необхідні для успішної діяльності в цьому напрямі, відсутністю стійкої мотивації або її ситуативним характером до здійснення цієї діяльності та мотивації самоудосконалення і професійного розвитку особистості.

Виявлено провідні складові прояву майбутніми педагогічними працівниками мотиваційної готовності до профорієнтаційної роботи. Мотиваційна готовність до профорієнтаційної роботи проявляється в прагненнях не лише ознайомитися з основами профорієнтаційної роботи, а й в бажаннях особистості оволодіти сучасними профорієнтаційними технологіями, тими професійними якостями, які визначають успішність діяльності в цьому напрямку. В якості основних мотивів, які визначають становлення мотиваційної готовності майбутніх педагогів до профорієнтаційної роботи, виступають інтерес до професії та мотивація досягнення.

Визначені психологічні детермінанти, які впливали на цей процес. Основними психологічними чинниками, які сприяють цьому процесу є, з одного боку, розуміння сутності профорієнтації, знання вимог, які забезпечують ефективність її здійснення, а з іншого, прагнення до засвоєння прийомів і методів профорієнтаційної роботи, потяг до самовдосконалення, активного оволодіння новітніми профорієнтаційними технологіями, творча активність при досягненні кінцевої мети. Детермінанти, які обумовлюють процес становлення мотиваційної готовності майбутніх педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи мають чітко виражені ознаки й проявляються у пізнавальній спрямованості, в активно-вольових діях, в захопленні профорієнтаційною роботою. Вищезазначені мотиви не структуровані у досліджуваних майбутніх педагогів, не мають чіткої ієрархії та характеру усталеної спрямованості особистості, що свідчить про недостатній рівень їх усвідомленості та наявність ситуативних спонукань, що призводить до пасивності, блокування активно-вольових дій особистості щодо здобуття знань, вмінь та навичок, досягнення позитивних результатів при розв'язанні різних проблем профорієнтаційного спрямування, а також емоційна забарвленість цього процесу (радість від досягнутих результатів, задоволення наслідками діяльності тощо).

Детермінанти, які обумовлюють процес становлення мотиваційної готовності майбутніх педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи мають чітко виражені ознаки й проявляються у пізнавальній спрямованості, в активно-вольових діях, в захопленні профорієнтаційною роботою. В той же час, прояв вищезазначених складових у досліджуваних вчителів знаходиться на низькому рівні. В них лише ситуативне спостерігається спонукання пізнати особливості профорієнтаційної діяльності, не завжди виникає бажання проникнути в її сутність, оволодіти основними прийомами та методами профорієнтаційної роботи. Активно-вольові дії щодо здобуття знань, вмінь та навичок, досягнення позитивних результатів при розв'язанні різних проблем профорієнтаційного спрямування, а також емоційна

забарвленість цього процесу (радість від досягнутих результатів, задоволення наслідками діяльності тощо) також знаходиться на низькому рівні.

Ефективність роботи щодо розвитку у майбутніх педагогів мотиваційної готовності до профорієнтаційної роботи забезпечується систематичністю та послідовністю професійного розвитку особистості, врахуванням останніх досягнень сучасної психолого-педагогічної науки та практики в професійній підготовці майбутніх педагогів, зумовлюється стійкою мотивацією та педагогічною спрямованістю особистості, що й визначає успішне набуття тих особистісних й професійних якостей, які необхідні майбутньому педагогу для успішного здійснення профорієнтаційної роботи в загальному змісті педагогічної діяльності.

IV. Розроблено програму констатувального етапу дослідження «Психологічна готовність учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом», скомпоновано та апробовано діагностичний комплекс для вивчення компонентів психологічної готовності учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом. Експериментально досліджено особливості структури і змісту психологічної готовності учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом в залежності від рівня освіти.

Результати пілотажного експерименту свідчать: про наявність в студентів негативних установок щодо навчання у вищому педагогічному навчальному закладі; усвідомлення студентами причин виникнення проблемних ситуацій у навчанні таких, як недостатня підготовленість до умов навчання, невдалий вибір професії, відсутність інтересу до навчання, своєрідність організації навчального процесу у вищій школі, недостатня відповідність індивідуальних особливостей вимогам навчання, неготовність до самостійної роботи; погана організація особистого часу.

Методики, що використано у пілотажному експерименті, виявляють загальну картину проблем студентів першого курсу, їхні індивідуальні переживання, уявлення, оцінки, суб'єктивні труднощі, які пов'язані насамперед з навчанням, й взаємостосунками з викладачами, однокурсниками тощо. За їхнім змістом визначено «больові» точки у розвитку психологічної готовності особистості до професійного навчання, виявлено установки на педагогічну професію, сформованість уявлень про власні можливості, мотивів вибору професії; ступінь орієнтації в подальшому на педагогічну діяльність. Мотивація професійного навчання в студентів першого курсу має пізнавальну та прагматичну спрямованість, супроводжується прийняттям ними ролі студента. Професійну освіту вони сприймають як шанс отримати вищу освіту.

Результати вивчення вольового компоненту за свідчать про те, що першокурсники різняться за рівнем його розвитку. Визначення відсоткового співвідношення студентів показало, що переважна більшість студентів (38 %) володіють високим рівнем здатності до планування, 36 % відзначаються високою гнучкістю, 30 % – самостійністю. Проте, поряд із цим, значна кількість студентів (24 %) мають низький рівень прояву регуляторно-

особистісних якостей – гнучкості та самостійності. За результатами дослідження професійно-орієнтаційного компонента визначено стратегію вибору педагогічної професії сучасною молоддю: освіта та робота не пов'язані одна з одною. У більшості випадків вибір професії педагога відбиває прагнення особистості до освіти як можливість підвищення рівня своєї освіченості, як джерела соціального благополуччя. У відповідності з результатами, отриманими в процесі дослідження аутопсихологічної компетенції як підкомпонента особистісної готовності психологічної готовності за показником співвідношення об'єктивних і суб'єктивних характеристик Я-концепції, виокремлено такі групи досліджуваних: 1) з гармонійною Я-концепцією, 2) з суттєвим переважанням об'єктивних характеристик, 3) з суттєвим переважанням суб'єктивних характеристик. Серед першокурсників переважають такі, у яких домінують об'єктивні характеристики, що є свідченням деякого поверхневого самосприйняття та недостатню рефлексію свого Я.

Досліджувана рефлексивна здатність не є розвинутою настільки, щоб говорити про достатній рівень її прояву у першокурсників, оскільки студенти більшою мірою орієнтовані на отримання зовнішнього досвіду у взаємодії з іншими, ніж на власне самопізнання. Діагностика локусу суб'єктивного контролю показала, що останній, постаючи універсальним проявом рівня розвитку суб'єктивності особистості у сприйнятті будь-яких типів подій та ситуацій в її житті та взаємодії з іншими, у більшості студентів перебуває в межах середніх позначок. То ж їхня поведінка і психологічне почуття відповідальності за неї залежать від конкретних соціальних ситуацій.

Ціннісні орієнтації більшості студентів-першокурсників мають ринковий, індивідуалістський характер. Аналіз змістовної сторони ціннісних орієнтацій свідчить і про їхню слабку орієнтацію на соціально значущі цінності. Для них найбільш значущими є цінності, які відображають їхні прагнення до особистісного успіху, матеріального достатку, зосередженість на власних бажаннях та особистих цілях.

Узагальнення отриманих результатів свідчить про невисокий рівень диференційованості структури як термінальних, так й інструментальних цінностей, отже юнаки і дівчата, які розпочали навчання у педагогічному університеті, ще не спроможні у своїй більшості здійснювати чіткий усвідомлений вибір цінностей, вибудовувати стійку та добре структуровану їхню систему, тобто їхня діяльність ще значною мірою зумовлюється ситуацією, обставинами, емоціями.

V. В ході виконання констатувального етапу дослідження «Динаміка професійного самоствавлення майбутніх педагогів упродовж навчання» експериментально перевірено трикомпонентну структуру професійного самоствавлення майбутніх педагогів. Розроблено процесуальну модель професійного самоствавлення. Визначено і узагальнено критерії та показники професійного самоствавлення. Досліджено залежність професійного самоствавлення від внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на особистість майбутнього педагога упродовж навчання. Досліджено

механізми формування професійного самоствавлення та визначено рівні його сформованості. Експериментально досліджено роль самосвідомості у формуванні позитивного самоствавлення майбутніх педагогів. Підібрано та апробовано комплекс психодіагностичного інструментарію для дослідження динаміки професійного самоствавлення майбутніх педагогів.

Трикомпонентна структура професійного самоствавлення включає в себе когнітивний, емоційний та мотиваційний компоненти. Критеріями позитивного професійного самоствавлення виступає високий рівень сформованості та єдності його компонентів (професійна позиція, професійні взаємостосунки, професійні інновації). До зовнішніх факторів професійного самоствавлення відносяться такі, як: вплив середовища, взаємовідносини у колективі, соціальний статус; внутрішніми факторами виступають: здатність до саморефлексії, загальна самооцінка, готовність до самовдосконалення. Механізми формування позитивного професійного самоствавлення: моделювання професійної позиції (Я-професійне), виявлення професійних взаємовідносин, діагностика професійних інновацій.

VI. В контексті виконання НДР «Психологічні умови організації профорієнтаційного простору як чинника саморозвитку суб'єктів педагогічної діяльності» проведено емпіричне дослідження умов організації профорієнтаційного простору, виявлені психологічні особливості його зв'язку з саморозвитком суб'єктів педагогічної діяльності.

Аналіз співвідношення провідних детермінуючих професійний вибір факторів показав, що готовність учнів до вибору професії у контексті їх саморозвитку можна розглядати за трьома параметрами: параметр ставлення до професійного вибору (включає фактор «мораторій на дитинство», тобто відтягування ситуації професійного самовизначення; і фактор «спрямованість на професійне самовизначення на основі самопізнання»); параметр ставлення до себе (включає фактор «Внутрішня відстороненність», тобто неготовність приймати відповідальність за власні рішення та фактор «Довірче ставлення до себе», тобто віра у власні сили); параметр ставлення до власного професійного майбутнього (включає фактор «Некритичний, «дитячий» оптимізм щодо професійного майбутнього» та фактор «Раціональний підхід до професійного вибору та прогнозування його успішності»).

Експериментально досліджено роль вчителя та його готовність до застосування профорієнтаційних технологій в процесі формування простору саморозвитку. Відстежено динаміку саморозвитку суб'єктів педагогічної діяльності в умовах цілеспрямованої організації психолого-педагогічного простору. Роль учителя полягає в формуванні в учнів домінанти самовдосконалення, що стимулює активне самопізнання, самопроекування, самореалізацію останніх. Найефективнішим шляхом формування такої домінанти визначено трансляцію дорослими особистісних життєвих цінностей, серед яких саморозвиток й самовдосконалення займають одне з перших місць. Ціннісні орієнтації і учнів, і педагогічних працівників, в свою чергу, знаходяться в активній взаємодії з ключовими позиціями сформованої у навчальному закладі організаційної культури – її місією, базовими цінностями,

декларованим результатом діяльності і стратегіями досягнення цього результату. Ефективним засобом активізації саморозвитку всіх суб'єктів педагогічної діяльності є цілеспрямоване формування організаційної культури з такою місією.

Визначено механізми психолого-педагогічного супроводу професійного самовизначення старшокласників такі, як: сприяння їх саморозвиткові через навчальну та позашкільну діяльність; створення ліцейського середовища, налаштованого на саморозвиток всіх залучених до нього суб'єктів педагогічної діяльності; створення окремих акцентів для формування в учнів навичок конструктивного мислення; залучення механізмів раціонального мислення в процесі професійного самовизначення через організацію прогностичного профконсультування та запровадження спеціалізованих курсів для старшокласників з проектування майбутньої професійної діяльності, використання всіх можливих засобів педагогічного впливу для формування в учнів адекватної самооцінки, усвідомлення вчителями важливості останньої для подальшого професійного успіху їх вихованців.

VII. В межах виконання НДР «Профорієнтаційні технології психологічної допомоги педагогічним працівникам в ситуації безробіття» експериментально досліджено психологічні чинники впливу життєвої ситуації безробіття на педагогічних працівників, виявлено психологічні особливості професійної переорієнтації педагогічних працівників, визначено та узагальнено особливості впливу ситуації безробіття на педагогічних працівників.

Ситуація безробіття постає перед особистістю як загальна життєва криза яка негативним чином впливає на життя людини – її поведінку, емоційно-вольову сферу, відношення до власного «Я» і міжособистісні стосунки. Безробітні педагогічні працівники, в значній мірі, відчувають вплив стресу, наслідками якого є погіршення психічного і фізичного здоров'я, зростання тривожності, психічної напруженості, виникнення станів депресії. Людина в ситуації безробіття потребує психологічної допомоги, тому що переживає життєву кризу і самотійно не може вирішити комплекс проблем пов'язаних з безробіття. Основними видами психологічної допомоги безробітним психологічним працівникам є психологічне консультування, психокорекція, поза медична психотерапія. Необхідність надання психотерапевтичної допомоги безробітним педагогічним працівникам обумовлюється кризовим характером ситуації безробіття і її негативним впливом на життя людини. Найбільш дієвим і ефективним видом психотерапії безробітних є екзистенційно-гуманістична психотерапія оскільки життєва криза пов'язана з кризою ідеалів і цінностей особистості, і широкі можливості у подоланні цієї кризи має саме екзистенційно-гуманістична психотерапія.

VIII. В контексті НДР «Психологічні особливості підготовки педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи в умовах ПТНЗ» здійснено емпіричне дослідження відмінностей профорієнтаційної роботи

педагогів професійно-технічних навчальних закладів, які ознайомлюють учнів з професією та вимогами професійної діяльності до особистості безпосередньо в умовах професійного навчання. Отримані результати дослідження дозволили констатувати той факт, що вікові особливості учнів ПТНЗ, які знаходяться у складному періоді входу у доросле самостійне життя, вимагають цілеспрямованого та відповідного вибору змісту і засобів профорієнтаційної діяльності з боку педагогів та майстрів виробничого навчання. Від змісту та психологічної структури ключових і спеціальних компетенцій педагогічних працівників ПТНЗ, їх ціннісного ставлення до учнів залежить успішність подальшого професійного розвитку та особистісного становлення майбутніх професіоналів. Рівень компетенції педагогів ПТНЗ з профорієнтації недостатній і його необхідно підвищувати за допомогою спеціалістів-консультантів міських центрів зайнятості та практичних психологів, які працюють у даному навчальному закладі. Профорієнтаційна робота викладачами, майстрами виробничого навчання та майстрами-вихователями з учнями розширює можливості учнів та сприяє професійному становленню майбутніх фахівців. Педагогічні працівники, які досконально володіють різними засобами педагогічної майстерності здатні залучити учнів ПТНЗ до світу професій.

Результати здійсненої науково дослідної роботи узагальнено у таких **висновках:**

I. Сучасні педагогічні працівники характеризуються сприйнятливістю до нового, достатнім рівнем фахових і спеціальних знань та ключових і спеціальних компетенцій, здатністю до використання інноваційних засобів в профорієнтаційній роботі та готовністю до виконання завдань інноваційної професійно-педагогічної діяльності, інноваційною активністю на рівні використання та розповсюдження профорієнтаційно-педагогічних інновацій, а також сформованість системи цінностей професійного розвитку особистості.

II. В психологічній моделі особистості інноваційного педагога-профорієнтатора, що розроблена в контексті особистісно-культурологічного підходу, поєднуються підструктури інноваційної спрямованості, інноваційної компетентності, інноваційного інтелекту та інноваційної сприйнятливості в, що дозволяє скласти цілісне уявлення про педагогічного працівника, здатного до виконання інноваційної професійно-педагогічної діяльності та використання інноваційних профорієнтаційних засобів в умовах вирішення завдань профорієнтаційної роботи з молоддю.

III. Психолого-педагогічні особливості управління професійною орієнтацією в системі педагогічної освіти включає такі аспекти: виявлення і формування інтересів, нахилів та здібностей особистості до педагогічної діяльності, а також допомогу у виборі професії педагогічного спрямування та професійному розвитку особистості педагога в умовах інноваційного розвитку сучасного суспільства, соціально-психологічні питання педагогічних груп і колективів, психологічні особливості професійної діяльності педагогічних працівників, психологічні проблеми відбору та

добору педагогічних і керівних кадрів, психолого-педагогічні особливості їх підготовки і перепідготовки, підвищення кваліфікації.

IV. Психологічну сутність мотиваційної готовності майбутніх педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи складає єдність й нерозривність когнітивних (наявність знань, прагнення до їх поповнення, потреба у самопізнанні й саморозвитку), емоційно-оцінних (позитивне ставлення до даного виду діяльності) та поведінкових (активність щодо оволодіння даним видом діяльності) складових. Основними детермінантами мотиваційної готовності майбутніх педагогів до профорієнтаційної роботи виступають: розуміння суттєвої характеристики профорієнтаційної діяльності, особливостей її протікання, знання тих вимог, які забезпечують її ефективність; прагнення до засвоєння прийомів і методів профорієнтаційної роботи; творча активність при досягненні кінцевої мети; потяг до самовдосконалення, активного оволодіння передовими педагогічними та профорієнтаційними технологіями.

V. Вивчення характеру утруднень у професійному навчанні першокурсників та особливостей компонентного складу психологічної готовності до професійного навчання за педагогічним профілем свідчить про недостатній рівень її розвитку у майбутніх педагогів. Виявлені особливості психологічної готовності можуть виступати як основа для розробки психопрофілактичних та корекційних програм. Робота з розвитку психологічної готовності студентів першого курсу до набуття професії педагога має бути спрямована на створення та впровадження спеціальних корекційних та розвивальних програм з метою розвитку необхідних рис та здібностей, що визначають успішність професійного навчання та становлення майбутнього педагога.

VI. В процесуально-діяльнісній моделі професійного самоствавлення майбутніх педагогів, що розроблена у контексті особистісно-діяльнісного підходу ми вбачаємо поєднання таких структурних компонентів, як когнітивний, мотиваційний та емоційно-поведінковий. Визначено етапи професійного самоствавлення майбутніх педагогів (теоретико-пізнавальний, практико-оцінювальний, свідомого професійного самовдосконалення) та рівні професійного самоствавлення майбутніх педагогів. Критеріями позитивного професійного самоствавлення виступає високий рівень сформованості та єдності таких його елементів, як професійна позиція, професійні взаємостосунки, професійні інновації. Механізмами динаміки професійного самоствавлення майбутніх педагогів упродовж навчання виступають такі процеси, як процес інтеріоризації, процес саморефлексії, що обумовлює та сприяє розвитку самосвідомості особистості. Дослідження динаміки професійного самоствавлення майбутніх педагогів сприяє усвідомленню якісних змін, що відбуваються у майбутніх педагогів як на особистісному так і на професійному рівнях, тому цей процес заохочує майбутніх педагогів до самопізнання, самопостереження, самоаналізу.

VII. Педагогічні працівники сприймають безробіття як життєву кризу, яка негативним чином впливає на їх життя – емоційно-вольову і когнітивну

сфери, поведінку. Безробітні педагогічні працівники, в значній мірі, відчують вплив стресу, наслідками якого є погіршення психічного і фізичного здоров'я, зростання тривожності, психічної напруженості, виникнення станів депресії. Людина в ситуації безробіття потребує психологічної допомоги, тому що переживає життєву кризу і самостійно не може вирішити комплекс проблем пов'язаних з безробіття. Основними видами психологічної допомоги безробітним психологічним працівникам є психологічне консультування, психокорекція, позамедична психотерапія.

VIII. Педагогіка розвитку (термін Б. Д. Ельконіна) передбачає не підтягування особистості учня до певних, попередньо заданих зразків, а сприяння розкриттю її власного потенціалу через створення простору саморозвитку. Найбільш сприятливим майданчиком самореалізації особистості є її професійна діяльність, тому професійне самовизначення юної особистості є одночасно вибором майданчика подальшого саморозвитку. Механізм саморозвитку особистості найбільш активно починає працювати у старшому шкільному віці, профорієнтаційна діяльність вчителя може одночасно підсилити процес професійного самовизначення та сприяти запуску механізму саморозвитку. Усвідомлення вчителем нових засад освіти (розвиток та самореалізація замість налаштування на зразок та адаптації) передбачає трансформацію цілей та засобів психолого-педагогічного впливу, в тому числі через застосування нових змістів та форм профорієнтаційної діяльності.

XIX. Відмінності профорієнтаційної роботи педагогів професійно-технічних навчальних закладів виявляються в тому, що вони ознайомлюють учнів з професією та вимогами професійної діяльності до особистості безпосередньо в умовах професійного навчання. Вікові особливості учнів ПТНЗ, які знаходяться у складному періоді входу у доросле самостійне життя, вимагають цілеспрямованого та відповідного вибору змісту і засобів профорієнтаційної діяльності з боку педагогів та майстрів виробничого навчання. Від змісту та психологічної структури ключових і спеціальних компетенцій педагогічних працівників ПТНЗ, їх ціннісного ставлення до учнів залежить успішність подальшого професійного розвитку та особистісного становлення майбутніх професіоналів.

Тему «**Теоретико-методологічні і методичні засади освіти дорослих**» РК № 0111U000415 (2011-2013 рр.) виконували 11 наукових співробітників відділу андрагогіки ІПОД НАПН України. Науковий керівник – Лук'янова Лариса Борисівна д. пед. н., проф., завідувач відділу.

Тема відділу досліджується за такими підтемами:

1. Гендерна культура особистості у системі професійної підготовки педагогів (Аніщенко О.В.);
2. Психолого-педагогічні засади адаптації дорослого населення в умовах іншого лінгвокультурного середовища (Баніт О.В.);
3. Теоретико-методологічні засади розвитку освіти дорослих у Російській Федерації. Методичні основи професійного навчання незайнятого

населення на виробництві (Василенко О.В.);

4. Формування у дорослих сучасної наукової картини світу (Гончаренко С.У.);

5. Методична система підвищення графічної грамотності робітничих кадрів технічного і будівельного профілю (Дорошенко Н.І.);

6. Соціально-психологічні аспекти освіти дорослих (Зінченко С. В.);

7. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх викладачів до навчання дорослих (Лук'янова Л.Б.);

8. Психопедагогіка праці як міждисциплінарна основа розвитку освіти дорослих (Ничкало Н.Г.);

9. Теоретико-методологічні засади курсового професійно-технічного навчання кваліфікованих робітників на виробництві (Радкевич В.О.);

10. Розвиток освіти дорослих в Україні (початок ХХІ століття) (Сігаєва Л.Є.);

11. Теоретико-методичні засади підготовки та підвищення кваліфікації педагога професійного навчання на андрагогічних засадах (Щербак О.І.).

Відповідно до вищевказаних напрямів та завдань проектно-організаційного етапу отримано такі основні наукові результати:

У ході дослідження з теми «Гендерна культура особистості у системі професійної підготовки педагогів» (Аніщенко О.В.) встановлено, що одне із важливих завдань сучасного педагога полягає у створенні оптимальних умов для формування вільної від стереотипів та упереджень гендерної свідомості учнів, а також в усвідомленні відповідальності за міжособистісні взаємини у соціумі. Із урахуванням результатів здійсненого нами експерименту, теоретичного аналізу психолого-педагогічної літератури обґрунтовано, що структура гендерної культури педагогів передбачає взаємозв'язок 3-х складових: когнітивної, мотиваційно-ціннісної, процесуальної. *Виявлено*, що когнітивна складова гендерної культури педагогів передбачає сформованість узагальнених психолого-педагогічних знань, які необхідні для здійснення гендерно орієнтованої професійно-педагогічної діяльності – знання гендерної термінології, положень гендерної теорії, гендерної політики, знання про гендерні стереотипи і гендерні схеми; розуміння особливостей становлення гендерної ідентичності особистості, сутності принципу гендерної рівності, знання законодавчої бази з гендерної проблематики, знання основних законів і закономірностей гендерно орієнтованого педагогічного процесу, знання законів вікового та індивідуального природовідповідного розвитку дитини, про роль, функції, види гендерно орієнтованого педагогічного спілкування, доцільне використання методів викладання, раціональної організації навчання на засадах гендерного підходу, механізмів гендерної соціалізації, сформованість уявлень про соціальні ролі, обов'язки і норми маскулінності / фемінності на різних етапах розвитку суспільства. *Когнітивний компонент передбачає*, що у студентів будуть сформовані наукові уявлення про гендер, знання про гендерно орієнтовані педагогічні технології. *Обґрунтовано*, що мотиваційно-ціннісний компонент у структурі гендерної культури

майбутнього вчителя охоплює зацікавленість у здійсненні гендерно орієнтованої діяльності, бажання здійснювати таку педагогічну діяльність, готовність до впровадження гендерно орієнтованих педагогічних технологій, потребу в реалізації інноваційної діяльності, яка ґрунтується на засадах гендерного підходу. Цей компонент забезпечує професійно-педагогічну спрямованість майбутнього вчителя на здійснення гендерно орієнтованої професійно-педагогічної діяльності та передбачає визнання жінки і чоловіка як найвищих цінностей, свідоме бажання здійснювати духовне наставництво хлопців і дівчат на шляху їх здорового розвитку. Йдеться також про прагнення до самоосвіти, творчо мислення вчителя, здатність генерувати оригінальні ідеї, вміння приймати нестандартні рішення у контексті гуманістичної освітньої парадигми. *З'ясовано*, що саме мотиваційно-ціннісний компонент передбачає сформованість сукупності особистісно значущих якостей вчителя (відповідальність, педагогічний такт, емпатія, урівноваженість тощо), необхідних для реалізації завдань гендерно орієнтованої взаємодії у педагогічному процесі, свідоме ставлення вчителя до проблеми гендерної рівності, мотивацію гендерно орієнтованого життя на шляху самоосвіти й саморозвитку. Цей компонент також охоплює самоаналіз гендерно орієнтованого педагогічного досвіду, контроль та оцінювання інноваційної такої діяльності, розробку критеріїв оцінювання процесу впровадження гендерно орієнтованих педагогічних технологій, коригування результатів гендерно орієнтованої педагогічної діяльності, передбачає аналіз, осмислення, самоаналіз навчально-виховної роботи, вимагає критичності мислення, здатності до оцінних суджень, рефлексії й корекції результатів власної гендерно орієнтованої діяльності. *Встановлено*, що процесуальна складова гендерної культури передбачає сукупність умінь (гностичних, прогностичних, організаторських, комунікативних), якість засвоєння яких необхідна для організації навчання й виховання учнів на засадах гендерного підходу, що сприяє формуванню гендерних позицій хлопців і дівчат, інтерпретації та адаптації навчальної інформації до завдань індивідуалізації навчання, складанню карт індивідуального розвитку учнів різної статі, педагогічно доцільному вибору фронтальних, групових та індивідуальних форм роботи з ними. *Обґрунтовано*, що педагог, якому притаманна гендерна культура, здатен упроваджувати гендерний підхід у навчально-виховний процес закладів освіти різних типів, що забезпечує організацію рівноправного співробітництва осіб різної статі у педагогічній взаємодії із заохоченням видів діяльності, що відповідають істинним інтересам і можливостям особистості, а не стереотипним вимогам до неї як представника певної статі.

З теми «Психолого-педагогічні засади адаптації дорослого населення в умовах іншого лінгвокультурного середовища» (*Баніт О.В.*) науковий пошук спрямовувався на з'ясування сутності адаптації дорослого населення в умовах іншого лінгвокультурного середовища. Цей процес об'єднує професійно-виробничу, суспільно-політичну, міжособистісну, особистісну та мовно-культурну адаптацію. Обґрунтовано психолого-педагогічні та андрагогічні аспекти проблеми адаптації дорослого населення в умовах іншого лінгвокультурного середовища та визначені форми і методи адаптації

дорослого населення в умовах іншого лінгвокультурного середовища. У дослідженні *встановлено*, що психолого-педагогічні аспекти тісно пов'язані з освітою дорослих як комплексом процесів формального і неформального навчання, за допомогою якого дорослі, які потрапили в інше лінгвокультурне середовище, поєднують самостійну навчальну діяльність з оволодіння мовно-культурним комплексом відповідного середовища з практичною участю у виробничій, соціальній, сімейно-побутовій сферах громадського життя. Проведено аналіз результатів констатувального етапу експериментального дослідження по адаптації дорослого населення в умовах іншого лінгвокультурного середовища (анкетування в Україні та за рубежом).

У ході проведення дослідження з тем «Теоретико-методологічні засади розвитку освіти дорослих у Російській Федерації» та «Методичні основи професійного навчання незайнятого населення на виробництві» (*Василенко О.В.*): встановлено, що освіта дорослих у Росії, яка існувала з давніх часів і пройшла певні етапи становлення, сформувалась у другій половині ХХ ст. як самостійна сфера освітніх послуг із чітко визначеними рисами, цілями, особливостями організації; визначено особливості сучасного етапу розвитку освіти дорослих у Росії: існуючі закономірності, форми, складові та провайдери; Проаналізовано етапи і фактори виникнення і становлення в країні андрагогіки як теоретичної основи освіти дорослих, визначено основні здобутки сучасної російської андрагогіки. Виявлено, що на сучасному етапі велику роль у становленні демократичних відносин у російському суспільстві відіграють такі напрями розвитку освіти дорослих як: додаткова професійна освіта дорослих, неформальна освіта дорослих, запровадження дистанційних технологій навчання дорослих, професійне навчання незайнятого населення тощо. Визначено, що професійне навчання безробітних – це соціально-педагогічне явище, виникнення і розвиток якого зумовлено насамперед соціально-економічними чинниками і є одними з нових видів освітніх відносин, пов'язаних з трудовими, що з'явилися нещодавно у нашій країні як наслідок ринкових реформ. Професійне навчання безробітних включає в себе: професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації, має певні функції та спрямування.

У науково-дослідній роботі на тему «Методична система підвищення графічної грамотності робітничих кадрів технічного і будівельного профілю» (*Дорошенко Н.І.*) з'ясовано, що андрагогічна модель графічної підготовки робітників відрізняється від педагогічної моделі, а саме, методикою та методами навчання дорослих з числа незайнятого населення. Визначено доцільність використання модульної системи організації навчального процесу, спроможної забезпечити: інтенсифікацію та особистісну орієнтацію навчального процесу; підвищення практичної спрямованості та логічної послідовності змісту навчання; стимулювання саморозвитку дорослих учнів; чіткий поточний контроль засвоєння знань, вмінь та навичок; об'єктивність оцінювання рівня навченості. Реалізація модульного принципу навчання повинна здійснюватися з урахуванням подальшої виробничої діяльності. Визначено дидактичні засади графічної підготовки робітника в період

перепідготовки та підвищення їхньої кваліфікації. Визначено рівні технічної і графічної грамотності сучасного робітника, відібрано з існуючих відповідні та розроблено нові форми, методи і засоби навчання та перепідготовки робітників.

За темою «Соціально-психологічні аспекти освіти дорослих» (Зінченко С. В.) з'ясовано що, включаючись в ту чи іншу форму навчальної діяльності, доросла людина тим самим бере на себе і певну соціально-психологічну роль. Проте за своєю сутністю вона далеко не ідентична тій ролі, яку виконує школяр. Навчання для дорослого – важлива, проте допоміжна діяльність по відношенню до його основної, суспільно-трудової, діяльності. Тому обґрунтовано, що освіта дорослих вимагає серйозного фундаментального дослідження. З урахуванням того, що освіта дорослих може ефективно вирішувати завдання поповнення дефіциту соціально-психологічної компетентності дорослої людини, актуалізується необхідність наукового осмислення соціально-психологічних засад освіти дорослих, розробки її теоретико-методологічних основ. Це й зумовило вибір теми дослідження “Соціально-психологічні аспекти освіти дорослих”. З урахуванням того, що освіта дорослих може ефективно вирішувати завдання поповнення дефіциту психологічної компетентності дорослої людини, доведено актуальність наукового осмислення її психологічних засад, розробки теоретико-методологічних основ. Адже визначено, що доросла людина, яка навчається, відрізняється такими характеристиками: а) усвідомлює себе більш самостійною, самокерованою особистістю; б) накопичує більший запас життєвого (побутового, професійного, соціального) досвіду, який стає важливим джерелом навчання; в) готовність до навчання (мотивація) визначається намаганням за допомогою навчальної діяльності вирішувати свої життєво важливі проблеми і досягати конкретної мети; г) прагне до невідкладної реалізації отриманих знань, умінь, навичок і якостей; д) навчальна діяльність значною мірою обумовлена тимчасовими просторовими, професійними, побутовими, соціальними чинниками (умовами). Ці характеристики є підґрунтям у визначенні підходу до організації процесу навчання дорослих. Розкрито специфіку навчання дорослих з соціальної точки зору, яка полягає в моделюванні цього процесу з метою досягнення його результативності, пристосування його не тільки до потреб суспільства, але і до індивідуальних запитів особистості. Розвиток пізнавальної активності дорослої людини неможливий без використання сучасних підходів до моделювання її навчання.

У ході дослідження з теми «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх викладачів до навчання дорослих» (Луцянова Л.Б.) з'ясовано, що спеціаліст-андрагог, насамперед викладач, для успішного виконання своїх функцій повинен володіти високим рівнем компетентності з дисциплін загальнонаукової, загальнокультурної та професійної підготовки, включаючи блоки медико-біологічних і психолого-педагогічних дисциплін. Андрагог зобов'язаний бути компетентним фахівцем у галузі психології дорослих людей, психології, теорії і технології навчання дорослих, а також володіти необхідними для роботи в середовищі дорослих людей особистісними

якостями і ціннісними орієнтаціями. Доведено, що важливим напрямом зусиль вчених і працівників освіти є створення організаційної структури підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців для роботи з дорослими, зокрема мережі кафедр андрагогіки у вищих навчальних закладах та освітніх установах системи додаткової професійної освіти, які б узяли на себе теоретичні дослідження проблем андрагогіки, розробки науково-методичних матеріалів та практичне здійснення підготовки фахівців для роботи з різними категоріями дорослого населення. З'ясовано, що посилення уваги до індивідуалізації навчання дорослих вимагає відповідної кваліфікації викладача – організатора навчальної діяльності дорослих. Він має вільно володіти індивідуальними стилями й стратегіями навчання, уміє урахувати стать, вік, рівень особистісного розвитку дорослого учня. На практиці ці індивідуальні особливості учнів не завжди ураховуються, оскільки викладачі не мають відповідної професійної андрагогічної підготовки.

За темою «Теоретико-методологічні засади курсового професійно-технічного навчання кваліфікованих робітників на виробництві» (Радкевич В.О.) обґрунтовано якість робочої сили, як капітал сфери праці та зайнятості населення, як комплексне соціально-економічне явище, що відображає раціональне використання ресурсів праці, задоволення потреб виробництва в робочій силі, потреб працівників у підвищенні професійного рівня. Визначено роль творчих факторів у забезпеченні якості праці, підвищенні рівня зацікавленості працівників в якісних результатах своєї діяльності. Обґрунтовано необхідність підприємствам активізувати роботу у напрямі більш раціонального використання персоналу, його професійного навчання, узгодження рівня кваліфікації з рівнем роботи, рівня освіти з посадою. Доведено, що розвиток освітнього потенціалу як складової модернізаційного потенціалу передбачає використання механізмів регулювання кількісних і якісних аспектів професійної підготовки. Теоретично обґрунтовано принципи, якими слід керуватися у процесі розвитку персоналу, оскільки дотримання цих принципів є обов'язковою умовою досягнення успішного кінцевого результату. Запропоновано сукупність базових принципів розвитку персоналу, котрі поділено на дві групи: загальні та специфічні. Обґрунтовано компетентнісний підхід як важливе концептуальне підґрунтя оновлення змісту професійної освіти. Відтак під компетентнісним підходом необхідно розуміти метод моделювання результатів професійної освіти і навчання і їх представлення у вигляді норм якості підготовки персоналу підприємства.

При розробці теми «Розвиток освіти дорослих в Україні (початок XXI століття)» (Сігаєва Л.Є.) обґрунтовано, що соціально-економічне життя, науково-технічний прогрес змушують кожного дорослого навчатися в тієї чи іншій формі практично протягом усього життя. Іншою причиною прагнення до постійного навчання є властиве людині прагнення до самовдосконалення. Саме розвиток освіти дорослих призвело до значних змін у сучасній освіті, до появи нових форм і видів навчання людей у різноманітному віці. Доведено, що освіта - це спосіб життя сучасної людини, яка органічно

включається в її життєдіяльність. Водночас, розшарування у суспільстві, зниження соціальної захищеності, втрата життєвих перспектив роблять необхідним створення системи психологічного супроводу і підтримки людини в процесі реалізації її професійної кар'єри. Встановлено, що ефективність навчання дорослих залежить від багатьох чинників – мотивації, рівня підготовленості, прагнення навчатися, підвищувати свій професійний рівень, а отже вимагає різних підходів й принципів у реалізації цілей навчання. Також сферу освітніх послуг характеризує ряд специфічних рис, що відрізняють її від звичного, традиційного поняття системи освіти.

У ході дослідження на тему «Теоретико-методичні засади підготовки та підвищення кваліфікації педагога професійного навчання на андрагогічних засадах» (Щербак О.І.) вивчався сучасний стан підготовки та підвищення кваліфікацій педагогів для навчання дорослих, досліджувався вітчизняний та зарубіжний досвід освіти дорослих безпосередньо у Німеччині та Білорусі. Доведено, що навчання дорослих повинно проводитися за спеціально розробленими навчально-методичними матеріалами, створеними спеціально для дорослих, з врахуванням їх вікових і соціально – психологічних особливостей. Визначено, що неперервне підвищення кваліфікації і здобуття нових спеціальностей педагогічними працівниками є складовою частиною всієї освітньої системи і спрямоване на розвиток особистісного потенціалу педагога, формування його готовності активно збагачувати інтелектуальний і духовний потенціал суспільства. Головною метою системи неперервного підвищення кваліфікації є створення належних умов для постійної самоосвіти, самовдосконалення, розвитку дослідницьких здібностей і педагогічного таланту педагогів. З'ясовано, що перед Україною сьогодні стоїть завдання щодо формування єдиної національної системи кваліфікацій, яке відповідно до урядової стратегії реформ і суспільної консолідації є пріоритетом розвитку системи вітчизняної освіти.

Тему «Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства» РК № 0110U001345 (2010-2012 рр.) виконувало 12 наукових співробітників відділу теорії та історії педагогічної майстерності ІООД НАПН України. Науковий керівник – Солдатенко Микола Миколайович, д. пед. н., проф., завідувач відділу.

Дослідження здійснюється за такими підтемами:

1. Самоосвітня діяльність як засіб розвитку педагогічної майстерності викладача ВНЗ в умовах інформаційно-технологічного суспільства (Солдатенко М.М.).

2. Структурні компоненти свободи особистості в умовах поступу її освіченості та вихованості (Зязюн І.А.).

3. Історичні витoki педагогічної майстерності як атрибутивної складової педагогічної дії викладача ВНЗ (Лавріненко О.А.).

4. Особливості розвитку педагогічної майстерності викладача ВНЗ в умовах інформаційно-технологічного суспільства (Лещенко М.П.).

5. Розвиток мовної культури викладача (Семенов О.М.).

6. Розвиток педагогічної майстерності викладачів гуманітарних дисциплін у непедагогічних вищих навчальних закладах. (Орлов В.Ф.).

7. Формування культури педагогічного менеджменту у викладачів ВНЗ непедагогічного профілю (Іванова Т.В.).

8. Розвиток гуманістичної спрямованості педагогічної майстерності викладача (Пономаревський С.Б. замість Пилипчука В.В.).

9. Індивідуальний підхід у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя (Падалка О.С.).

10. Дидактичний аспект розвитку педагогічної майстерності вчителя у творчій спадщині О.Ф. Музиченка (Тринус О.В.).

11. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційно-технологічного суспільства (Грищенко О.А.).

12. Розвиток та саморозвиток педагогічної майстерності вчителя фізики у загальноосвітніх навчальних закладах (Боровік О.М.).

Основні наукові результати, досягнуті в ході проведення завершального етапу дослідження:

Розроблений і впроваджений в навчальних закладах непедагогічного профілю, а також в інститутах післядипломної освіти вчителів, методичних об'єднаннях учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв авторський навчально-методичний посібник “Розвиток сценічного мовлення у вимірах педагогічної майстерності” дає підстави стверджувати:

– суб'єкти виховання повинні досконало знати закономірності словесного впливу і правильно їх використовувати. Систематичне навчання, опанування спеціальними вправами, розширення загального світогляду – все це сприятиме майбутнім учителям і викладачам ВНЗ оволодінню складним мистецтвом усного мовлення;

– для педагога – майстра освітньої і виховної справи важливо усвідомити принципи і закони театральної дії. Саме сценічна мова, як частина мистецької освіти, що є еталоном культури мовлення, збагаченням естетичних смаків глядачів та їхньої свідомості, слугуватиме, розвиткові мовленнєвої культури педагога у його професійній діяльності, стане запорукою й передумовою позитивного сприйняття його учнями, студентами, батьками, колегами;

– виходячи із предмета сценічної мови, можна виділити спільні риси актора-мовця і мовця-педагога:

– Спільність творчого процесу опанування текстом.

– Однаковий характер словесної дії.

– Загальні умови і прийоми створення творчого самопочуття.

– Єдиний принцип використання психотехніки.

– Ідентичні прийоми і методи, що існують в майстерності актора і в педагогічній майстерності – надзавдання і підтекст, розкриття

авторської думки й вивчення особливостей мови, логіка і послідовність, уява та образність.

Проведене дослідження дозволило констатувати: найвірогіднішим і найнеобхіднішим є визначення предмету педагогіки як науки про виховні відношення, що виникають в процесі взаємозв'язку освіти, учіння і виховання з самоосвітою, самоучінням, і самовихованням та спрямованих на розвиток людини. Це повністю відповідає перекладу терміну педагогіка із давньогрецької мови – майстерність виховання. Усвідомлення подальших перспектив дослідження різних проблемних питань педагогічної майстерності, в тому числі й історико-педагогічних, в контексті педагогічної науки, залежить від розуміння педагогічної майстерності як культурологічного феномену освітньої галузі взагалі і підготовки педагогічних кадрів, зокрема, умов та чинників збереження усталених традицій, уособлення пролонгованої мети, подальшого її розвитку, у ствердженні соціального статусу як науково-практичної категорії не лише в галузі освіти, а також в політиці, ідеології, юриспруденції та інших підсистемах системи “Людина – Людина”.

Отримані результати за кваліфікаційним рівнем "магістр", на етапі аспірантури, підвищення кваліфікації вказують на позитивну динаміку розвитку мотиваційно-ціннісного, когнітивного, рефлексивно-діяльнісного мовної (наукової мовної) культури викладачів. Зросли показники мотиваційно-ціннісного компоненту: на високому рівні загалом перебувало 12% (було – 3,2%) учасників дослідно-експериментальної роботи. Такі викладачі мали яскраво виражену потребу в постійному мовному самовдосконаленні, були зацікавлені в розвитку власного мовного потенціалу; мали високий рівень мотивації використовувати технології роботи з науковим текстом під час підготовки до занять і підготовки наукових досліджень.

Підвищилися показники когнітивного компоненту: респондентів на високому рівні виявилось 14,7% (було – 7,7%). Відповіді викладачів засвідчували глибоке володіння знаннями мовної системи, а також знаннями культури наукового тексту, риторичними знаннями, були здатні їх використовувати в педагогічній діяльності. Суттєво зросли показники рефлексивно-діяльної готовності: викладачів на високому рівні виявилось 14,6% (було – 7,7,%). На основі набутого досвіду викладачі вмів моделювали лекції, готували наукові тексти, своєрідною вершиною якого є створення власного ідеостилу.

Дослідно-експериментальна робота засвідчила: ефективність розробленої моделі розвитку мовної культури викладача залежить від цілеспрямованої допрофесійної мовної підготовки, збагаченої етнокультурним змістом; орієнтацією студентів на оволодіння термінологічною, стилістичною, жанровою, текстовою, лексикографічною, бібліографічною компетенціями на всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях; розширення діапазону організаційних форм навчально-пізнавальної, науково-і пошуково-дослідницької, практичної педагогічної діяльності і раціональне їх поєднання у конкретних ситуаціях навчально-виховного процесу;

застосування особистісно-орієнтованих і комунікативних форм, методів самостійної, науково-дослідної роботи; забезпечення навчально-виховного процесу інтерактивними посібниками. Дослідницька робота загострила потребу у виробленні у викладачів готовності бути носіями високої мовної культури і нових освітніх технологій, їхніх здібностей моделювати зміст навчального матеріалу з урахуванням термінологічної, стилістичної, жанрової, текстової, лексикографічної, бібліографічної компетенціями.

Виявлено закономірності розвитку мовної культури викладача: підвищення вимог до якості мовнокомунікативної підготовки фахівців зумовлює потребу в розвитку виховного потенціалу культурно-комунікативного простору вищої школи; мовний розвиток викладача як інтегративно-системна властивість особистості визначає успішність соціалізації, якість професійної діяльності, особистісно-професійного вдосконалення; мовна культура має формуватися як відкрита система.

Ефективними шляхами розвитку мовної культури педагога можуть стати наступні: позитивна мотивація на оволодіння нормами української літературної мови, жанрами функціональних стилів, знаннями з текстології (інвекції, диспозиції, елокуції); розвиток умінь свідомо й відповідально ставитися до формування, розвитку і корекції власної мовної культури; систематичне розширення інформаційного, практичного обсягу знань з мови (читання фахових газет і журналів, постійне користування спеціальними енциклопедичними і термінологічними словниками та довідниками); вдосконалення практики публічних виступів з фахової тематики на наукових конференціях; вияв активної позиції стосовно вдосконалення мовлення студентів; уміння створювати умови для співтворчості й самореалізації особистості у навчальному процесі; використання інтерактивної моделі навчання (активної взаємодії слухачів і викладача).

Відповідно до завдань дослідження встановлено умови розвитку педагогічної майстерності викладачів гуманітарних дисциплін у непедагогічних ВНЗ; визначені критерії та рівні розвитку педагогічної майстерності професорсько-викладацького складу непедагогічних ВНЗ; розроблено науково-методичні рекомендації для викладачів вищих навчальних закладів і студентів гуманітарних спеціалізацій щодо розвитку педагогічної майстерності викладачів і студентів магістратури мистецьких ВНЗ.

Доведено, що високий рівень професійної самосвідомості та розвитку педагогічної майстерності виявляється в осмисленому, усвідомленому уявленні про власні професійні можливості викладачів, рефлексії набутого педагогічного досвіду, постійному діалозі із студентами, спостереженнях і самоаналізі власних почуттів, вчинків, дій. У зв'язку з цим найважливішими педагогічними умовами професійного саморозвитку викладачів непедагогічних ВНЗ є наступні:

– створення на факультеті (кафедрі) розвивального рефлексивно-інноваційного середовища, в якому домінуючими для викладачів є пріоритети професійного саморозвитку й відповідна мотивація студентів;

- реалізація принципів рефлексивної психопедагогіки;
- упровадження моделі рефлексивної організації розвитку педагогічної майстерності.

На завершальному етапі було розроблено й експериментально перевірено науково-методичний комплекс гуманістичного розвитку педагогічної майстерності викладачів, апробовано результати дослідження, надруковано, поданого й підготовлено до друку запланований об'єм наукової продукції. Зокрема у рамках науково-дослідної роботи «Організаційно-педагогічні засади підготовки студентів вищих аграрних навчальних закладів до педагогічної діяльності в умовах профільної школи» (дослідник – Ткаченко Ольга Василівна, викладач кафедри інформаційних систем і технологій Білоцерківського національного аграрного університету; наукова праця: Ольга Ткаченко. Підготовка студентів аграрного університету до педагогічної діяльності // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей свідчить про ефективність гуманізації навчального середовища, «мимовільний» вплив педагогічної майстерності викладачів на усвідомлення студентами отримання педагогічних знань для майбутньої професійної діяльності, яка неодмінно вимагатиме участі в профорієнтації учнівської молоді, в підвищенні кваліфікації дорослих впродовж життя та управлінського мистецтва.

Перше завдання нашого дослідження було пов'язано з аналізом впливу педагогічних ідей О. Музиченка на процес створення єдиної трудової школи в Україні. Нами визначено, що вчений, як український учитель–практик, один з найкращих знавців західноєвропейської шкільної теорії та методики викладання, фахової літератури, маючи ґрунтовну педагогічну освіту, зайняв провідну позицію серед видатних діячів психолого-педагогічної науки у цьому процесі.

Друге завдання нашого дослідження було пов'язано з дослідженням генези поглядів О. Музиченка на розвиток педагогічної майстерності вчителя. Слід відзначити, що педагогічні погляди вченого формувалися під час навчання у Ніжинському історико-філологічному інституті князя О. Безбородька, під час стажування у провідних закордонних учених. О. Музиченко був переконаний, що успішність впровадження ідей щодо створення нової освітньої системи в Україні український вчений пов'язана насамперед з особистістю вчителя, який втілюватиме їх у життя. Розглядаючи вияв учителем себе в педагогічній діяльності, він застосовував поняття “майстерність” та “вмілість”, які вважав тотожними. О. Музиченко одним із перших в теорії і практиці педагогіки звернув увагу на необхідність оволодіння вчителем високим рівнем професійної майстерності.

На завершальному етапі дослідно-експериментальної роботи було проаналізовано та узагальнено методики і технології оволодіння педагогічною майстерністю викладачами непедагогічних ВНЗ, результати оприлюднено в наукових публікаціях, розроблено методичні рекомендації щодо розвитку педагогічної майстерності викладачів в умовах інформаційно-технологічного суспільства.

У процесі інформатизації суспільства змінюється спосіб життя соціуму, й кожен із напрямів потребує відповідних педагогічних технологій. Інформатизація системи освіти як одна з ланок загального процесу розвитку суспільства, з одного боку, має на меті підвищення ефективності навчання завдяки розширенню обсягів інформації та вдосконалення методів її застосування, з іншого – спрямована на те, щоб користувачі могли застосовувати інформаційні технології в особистій професійній діяльності та навчально-виховному процесі.

Основна мета – вдосконалення науково-дослідної та навчально-виховної діяльності навчальних закладів у результаті застосування автоматизованих комплексів і систем під час інформування, проектування, навчання та створення інформаційного середовища для розвитку інтелектуальних сил особистості. Використання інформаційних технологій навчання дає можливість розширити навчальну аудиторію й забезпечити необхідний ступінь індивідуалізації навчання. За результатами опитування 19% студентів старших курсів запам'ятовують самостійно прочитане, 30% - почуте, 51% - побачене. Якщо ж студент одночасно чує та бачить, рівень запам'ятовування навчального матеріалу підвищується до 60 відсотків, а якщо, окрім цього, ще й обговорюється навчальний матеріал, то запам'ятовування досягає до 80 відсотків.

Таким чином, упровадження інноваційно-інформаційних технологій в навчальний процес вищої школи дає можливість майбутнім фахівцям розширити свої потенційні здібності, спонукає до активної навчальної, творчої і наукової діяльності, виступає засобом активізації вивчення професійно орієнтованих дисциплін.

Доведено, що високий рівень розвитку педагогічної майстерності знаходить вияв в осмисленому, усвідомленому уявленні про власні професійні можливості викладачів, рефлексії набутого педагогічного досвіду, постійному діалозі зі студентами, спостереженнях і самоаналізі власних почуттів, вчинків, дій. У зв'язку з цим найважливішими педагогічними умовами розвитку педагогічної майстерності викладачів непедагогічних ВНЗ є наступні: створення розвивального рефлексивно-інноваційного середовища, в якому домінуючими для викладачів є пріоритети професійного саморозвитку і відповідна мотивація студентів; реалізація науково-обґрунтованої концепції розвитку педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційно-технологічного суспільства; єдності професійного, психолого-педагогічного та культурологічного аспектів розвитку педагогічної майстерності викладача.

Практичне значення дослідження полягає в підготовці наукових статей, навчальних посібників, розділів монографії, програм навчальних дисциплін для вищих педагогічних навчальних закладів.

Тему **«Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного вчителя»** РК № 0111U000188 (2011-2013 рр.) виконували 10 наукових співробітників відділу інноваційних педагогічних

технологій ШПОД НАПН України. Науковий керівник – Огієнко Олена Іванівна, д. пед. н., проф., завідувач відділу.

Виконання теми НДР здійснювалося за такими підтемами:

1. Теоретичні і методичні засади впровадження дистанційної форми навчання у професійну підготовку вчителя.
2. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя до розв'язання педагогічних задач на основі застосування сучасних інформаційних технологій.
3. Сучасні інформаційні технології у підготовці майбутнього вчителя до науково-дослідної роботи.
4. Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури.
5. Інформаційно-технологічне забезпечення підготовки майбутнього вчителя економіки.
6. Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки майбутнього вчителя в умовах коледжу.
7. Психологічні засади впровадження сучасних інформаційних технологій у професійну підготовку майбутніх вчителів.
8. Використання сучасних інформаційних технологій у формуванні економічної культури майбутнього вчителя.
9. Педагогічні засади впровадження мультимедійних технологій у професійну підготовку майбутніх вчителів початкових класів.

Відповідно до завдань практико-орієнтованого етапу дослідження НДР, основними науковими результатами, досягнутими в ході дослідження є:

- Вивчення стану проблеми у практичній діяльності вищих педагогічних навчальних закладів України.
- Обґрунтування концептуальних підходів до розробки теоретичних і методичних засад проблеми дослідження.
- Впровадження теоретичних і методичних засад проблеми дослідження у практичну діяльність вищих педагогічних навчальних закладів України.

Назва продукції, що підготовлена співробітниками відділу за темою НДР у звітному році.

Методичні рекомендації (6):

1. «Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід».
2. «Методика викладання економіки: інформаційно-технологічний супровід».
3. «Сучасні інформаційні технології у професійній підготовці майбутніх вчителів: психологічний аспект».
4. «Психолого-педагогічні умови інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури».
5. «Особливості використання сучасних інформаційних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів в умовах коледжу».
6. «Особливості використання мультимедійних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів».

Усі завдання, визначені тематичними планами і технічними завданнями НДР на 2012 р. виконано.

Згідно з технічним завданням і тематичним планом 2012 досягнуто таких основних наукових результатів: підтверджено достовірність теоретичних висновків, що базуються на вивченні стану проблеми у практичній діяльності вищих педагогічних навчальних закладів України; визначено та обґрунтовано концептуальні підходи до теоретичних та методичних засад інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутнього вчителя; впроваджено теоретичні і методичні засади проблеми дослідження у практичну діяльність вищих педагогічних навчальних закладів України.

Отримані результати узагальнено в таких **висновках**:

Визначено, що у практичній діяльності вищих педагогічних закладів відсутній єдиний підхід до розуміння сутності та особливостей інформаційно-технологічного забезпечення підготовки вчителів; недостатньо усвідомлюються та використовуються можливості сучасних педагогічних технологій, особливо інформаційних, у навчальному процесі; відсутні дієві механізми накопичення, узагальнення, поширення передового досвіду та цілеспрямованої роботи з формування у студентів інформаційної культури та готовності викладача до творчої самореалізації в інформаційному полі діяльності.

Встановлено, що однією з стратегічних завдань реформування педагогічної освіти є формування нової парадигми освіти, основу якої складає ідея інтегрованого інформаційного середовища навчальних закладів, розробка та використання у навчальному процесі інформаційних та дидактичних технологій, створення принципово нового підходу до реалізації інформаційно-технологічної підтримки навчального процесу. У цьому контексті важливим стає інтеграція інформаційних та дидактичних технологій, використання у навчальному процесі нового забезпечення – інформаційно-технологічного.

З'ясовано, що застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів має забезпечувати вплив взаємозумовлених факторів розвитку особистості: мотиваційного, когнітивного, особистісного та операційно-діяльнісного, що передбачає багаторівневість їх прояву та динамічний характер становлення; готовність викладачів до застосування сучасних інформаційних технологій значною мірою залежить від професійної компетентності педагога, як організатора підготовки майбутнього вчителя до розв'язання педагогічних задач, а також науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення ВПНЗ;

Виокремлено та обґрунтовано концептуальні підходи до розробки теоретико-методичних та психолого-педагогічних засад інформаційно-технологічного забезпечення у професійну підготовку майбутніх учителів в умовах коледжу, педагогічного університету, зокрема, *компетентнісний* підхід, що орієнтує на розвиток у вчителя системного комплексу умінь, смислових орієнтацій, адаптаційних можливостей, досвіду і способів

трансформаційної діяльності з отриманням конкретного продукту; *особистісно-діяльнісний підхід*, що передбачає взаємну обумовленість становлення діяльності і особистості у педагогічному процесі через його особистісний і діяльнісний аспекти, які утворюють нерозривну, єдину інтеграцію, спрямовану на саморух, самозростання і в заключному результаті на самореалізацію можливостей як викладача, так й студента; *праксеологічний підхід*, що забезпечує ефективне управління діяльністю через її всебічний самоаналіз, самооцінювання, цілеспрямоване моделювання умов і засобів удосконалення на основі синтезу теоретичних знань та емпіричного досвіду; *андрагогічний підхід*, який розкриває основи та механізми навчання дорослих; *акмеологічний підхід*, який дозволяє враховувати закономірності розвитку і саморозвитку студента; самореалізацію його творчого потенціалу і формування готовності до майбутньої професійної діяльності.

Обґрунтовано, що методологічну основу інформаційно-технологічного забезпечення навчального процесу складають теорія педагогічних технологій, теорія дидактичної єдності змістовної та процесуальної систем навчання, що є взаємозумовленими та взаємопов'язаними.

Розроблено теоретичні засади інформаційно-технологічного забезпечення підготовки сучасного вчителя: *інформаційно-технологічне забезпечення* розглядається як система, що складається з двох взаємосв'язаних складових – інформаційної та технологічної, метою якого є забезпечення умов для педагогічно ефективної багаторівневої інформаційної взаємодії між викладачами та студентами; *інформаційна складова* реалізує змістовний аспект навчання у відповідності до конкретної дисципліни та спеціальності, її доцільно розглядати у контексті завдання повного та адекватного представлення студентам та педагогу навчальної та іншого виду додаткової інформації, яка сприяє досягненню поставлених цілей та забезпечує гарантований педагогічний результат; як таку, що реалізується за допомогою дидактичного комплексу, що інтегрує прикладні програмні педагогічні продукти, бази даних, знань та дидактичні і методичні матеріали (навчальна програма, підручник, засоби наочності, контролю тощо); *технологічна складова* інформаційно-технологічного забезпечення навчального процесу дозволяє реалізувати процесуальний аспект підготовки майбутніх вчителів; вона представлена у вигляді технології навчання, яку в особливих умовах інформатизації життєдіяльності майбутнього вчителя доцільно розглядати як сукупність прийомів педагогічної дії, що дозволяють забезпечити раціональне вирішення професійно-орієнтованих завдань, які пов'язані з формуванням готовності суб'єктів педагогічного процесу до інформаційного самозабезпечення у педагогічному інформаційному полі; *в основу* створення інформаційно-технологічного забезпечення підготовки вчителя покладені *принципи*: системності, культурологічності, когерентності (узгодженості) діяльності, технологічності, варіативності, розвиваючого потенціалу, андрагогічні принципи.

Доведено, що інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки майбутнього вчителя повинне мати соціальне, особистісне, дидактико-когнітивне, культурологічне і професійне значення. Соціальний зміст забезпечення полягає в позитивному впливі на набуття майбутніми вчителями досвіду життєдіяльності у відкритому інформаційному суспільстві, особистісному значенні (у духовному, моральному, інтелектуальному і психологічному розвитку майбутніх викладачів), дидактико-когнітивному значенні (формуванні знань, умінь і навичок з інформаційних технологій, рефлексивних умінь у процесі навчально-пізнавальної діяльності в інформаційно-навчальному середовищі), культурологічному значенні (формуванні гармонійно розвиненої особистості з цілісним науковим світоглядом у сфері інформаційних технологій, професійне значення), формуванні у майбутніх викладачів готовності до професійної діяльності.

Розроблено методичні засади інформаційно-технологічного забезпечення підготовки вчителів: перехід до моделі навчання, заснованої на інформаційній діяльності та інформаційній взаємодії, що уможлиблюється за рахунок створення психолого-педагогічних умов з метою максимального прояву та розвитку професійної активності педагога в умовах інформатизації освіти; створення умов для формування професійних умінь і навичок роботи в інформаційно-комунікаційному середовищі; урізноманітніть форм, методів і засобів навчання, використання активних методів навчання; залучення майбутні вчителі до продуктивної науково-дослідної діяльності з використанням інформаційних технологій, гармонійне поєднання дидактичних та інформаційних технологій; впровадження дистанційної форми навчання.

З'ясовано, що за типом інформаційних ресурсів (традиційні: підручники, книги тощо; електронні: електронні підручники, навчаючи комп'ютерні програми; електронні мережеві ресурси: професійні бази даних, ресурси Інтернет, ресурси віддаленого доступу тощо), які використовуються у навчальному процесі умовно можна виділити декілька педагогічних технологій: технології традиційного, змішаного, інформаційного, креативного навчання.

Доведено, що інформаційно-технологічне забезпечення підготовки вчителя сприяє активному та усвідомленому застосування інформаційних технологій у процесі навчання, що, в свою чергу, забезпечує перехід від моделі репродуктивного навчання до моделі креативного навчання. Водночас важливо, щоб у ньому традиційні та інформаційні технології навчання гармонійно інтегрувалися за принципом додатковості та взаємокорелювання, що у свою чергу, дозволяє говорити про принципово новий вимір освітнього середовища – глобальний, вимір, який існує у реальному часі та асоціює в собі усю сукупність педагогічних технологій.

Експериментальною перевіркою доведено, що ефективність впровадження в освітній простір вищих навчальних педагогічних закладів теоретичних і методичних засад інформаційно-технологічного забезпечення

професійної підготовки сучасного вчителя залежить від: рівня науково-теоретичної розробленості та обґрунтування доцільності використання інформаційних технологій в організації навчання у вищих педагогічних навчальних закладах; фактичного рівня готовності викладачів до використання інформаційних технологій у власній професійній діяльності, самоосвіти та підвищення кваліфікації в галузі інформаційних технологій; використання інноваційних освітніх технологій, що базуються на дистанційній освіті та впровадженні мультимедіа технологій тощо.

Тему «Загальнокультурний розвиток особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства» РК № 0111U002514 (2011-2013 рр.) виконувало 11 наукових співробітників відділу виховних систем у педагогічній освіті ІООД НАПН України. Науковий керівник – Султанова Лейла Юріївна, к. пед. н., с. н. с., завідувач відділу.

Тема відділу досліджується за такими підтемами:

1. Теоретичні основи інноваційної діяльності в системі загальнокультурного розвитку особистості педагога (Гоменюк Д.В.).
2. Готовність до роботи з батьками як складова педагогічної майстерності (Лактіонова Г.М.).
3. Формування інноваційного стилю педагогічної діяльності майбутніх вчителів в системі загальнокультурного розвитку особистості (Мазур І.М.).
4. Теоретичні і методичні засади розвитку професійної етики майбутніх педагогів (Машкіна С.В.).
5. Толерантність як ціннісна основа професійної діяльності педагога (Молчанова А.О.).
6. Культурна ідентичність педагога в сучасних умовах (Панченко В.І.).
7. Теоретико-методологічні засади полікультурної парадигми у підготовці викладача вищого навчального закладу (Султанова Л.Ю.).
8. Українознавчі знання в структурі професійної компетентності педагога (Усатенко Т.П.);
9. Зміст загальнокультурного розвитку майбутнього педагога у процесі психолого-педагогічної підготовки (Хомич Л.О.).
10. Біографічні дослідження в дискурсі розвитку культури педагога (Шарошкіна Н.Г.).
11. Культурологічний аспект у підготовці майбутніх вчителів гуманітарних спеціальностей у вищих навчальних закладах України (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) (Шахрай Т.О.).

Основними результатами виконання завдань експериментально-технологічного етапу дослідження є:

1. Визначення сутності і структури, критеріїв та показників рівнів загальнокультурного розвитку особистості педагога.
2. Розробка проекту моделі формування загальнокультурного розвитку особистості педагога.

3. Проведення констатувального експерименту та узагальнення його результатів.

4. Реалізація технології загальнокультурного розвитку особистості педагога, визначення відповідного змісту, форм і методів.

Сутність категорії загальнокультурного розвитку розкривається через здатність педагога бачити актуальні проблеми духовного, етичного, правового, політичного, громадського устрою; потреба до самоосвіти як інтегрального вираження уміння самоорганізації своєї пізнавальної і творчої діяльності, до постійного продовження освіти; володіння мовами міжособистісної комунікації.

Отже, загальнокультурний розвиток особистості педагога складається из двох компонентів: особистісного та професійного.

Рівень розвитку кожного з компонентів визначався за такими критеріями:

- система ціннісних орієнтацій педагога;
- психологічна та технологічна готовність педагога до професійної діяльності;
- міжкультурна взаємодія суб'єктів освітнього процесу;
- толерантна взаємодія;
- комунікабельність педагога;
- обмеження особистості педагога у його самовизначенні та самореалізації;
- мотиваційний комплекс педагога.

Визначено 2 рівня загальнокультурного розвитку особистості – достатній і високий. Вибір поділу на рівні не традиційний (низький, середній, високий), оскільки ми працювали з категорією педагогів, які мали не просто досвід роботи (це не студенти, а викладачі), а й значна частина респондентів складалась із керівних кадрів – ми припускали, що даній категорії не властивий низький загальнокультурний рівень і вважали не етичним його використання. Разом з тим достатній рівень загальнокультурного розвитку вважали достатнім для того, щоб викладати, але такого педагога важко назвати майстром.

Для високого рівня загальнокультурного розвитку педагога характерні:

- сформованість певної системи ціннісних орієнтацій;
- психологічна та технологічна готовність педагога до професійної діяльності;
- володіння навичками міжкультурної та толерантної взаємодії в освітньому процесі;
- комунікабельність;
- самовизначення та самореалізація особистості педагога;
- наявність певного мотиваційного комплексу.

Для достатнього рівня загальнокультурного розвитку педагога характерні:

- несформованість певної системи ціннісних орієнтацій;

- психологічна або технологічна неготовність педагога до професійної діяльності;
- відсутність володіння навичками міжкультурної та толерантної взаємодії в освітньому процесі;
- некоммунікбельність або гіперкоммунікбельність;
- відсутність самовизначення та відсутність можливості самореалізації особистості педагога;
- наявність нейтрального або негативного мотиваційного комплексу.

Модель загальнокультурного розвитку особистості педагога передбачає три складових: концептуальну, процесуальну, технологічну.

У концептуальній складовій моделі визначено мету, завдання, принципи та підходи до загальнокультурного розвитку особистості педагога.

У процесуальній складовій моделі визначено педагогічні умови за яких найбільш оптимально може здійснюватись загальнокультурний розвиток особистості педагога. Дано характеристику сформованості рівня загальної культури педагога та оцінку результатів сформованості.

У технологічній складовій моделі визначено шляхи, форми, методи та засоби загальнокультурного розвитку особистості педагога.

Перший етап експериментального дослідження спрямований на обґрунтування вибору кількості досліджуваних, визначення фактичного рівня загальнокультурного розвитку особистості педагога (вхідне діагностування).

Метою констатувального експерименту було визначення фактичного рівня загальнокультурного розвитку особистості педагога на основі визначених компонентів.

Завданням констатувального експерименту було:

- визначення рівня знань педагога з означеної проблеми;
- визначення рівня мотивації та рівня сформованості у педагога комплексу умінь.
- визначення ціннісних орієнтацій педагога, рівня толерантності, коммунікбельності тощо.

У дослідженні взяли участь викладачі та студенти. Зокрема слухаї Інституту менеджменту і психології ДВНЗ “Університет менеджменту освіти” НАПН України, викладачі Інституту психології та соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка, студенти початкової і дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка.

Вивчення рівня загальнокультурного розвитку особистості педагога здійснювалось за такими методиками:

- «Ціннісні орієнтації» М.Рокич;
- «Опитувальник на визначення рівня психолого-технологічної готовності педагога до професійної діяльності» В.І.Панченко;
- «Опитувальник для визначення рівня міжкультурної взаємодії суб’єктів освітнього процесу» Н.В.Якса в модифікації Т.О.Шахрай;

- «Опитувальник на визначення рівня толерантної взаємодії в освітньому процесі» А.О.Молчанова;
- «Оцінка рівня комунікабельності» В.Ф.Ряховський;
- «Виявлення та оцінка обмежень особистості у її самовизначенні та самореалізації» М.Вудкок, Д.Френсіс в модифікації Є.В.Єгорової (1998 р.);
- «Мотивація професійної діяльності» К.Замфір у модифікації А.О.Реана

За результатами дослідження можна зробити висновок, що ціннісні орієнтації та мотиваційний комплекс особистості мають найвищі показники. Це говорить про те, що внутрішньо педагог розуміє необхідність підвищення рівня свого загальнокультурного розвитку і готовий до цього, але існують все ж такі проблеми які ускладнюють цей процес.

Результати обчислень показали, що 34,83% (27 осіб з 78) мають високий рівень загальнокультурного розвитку, а 65,12% (51 особа з 78) мають достатній рівень загальнокультурного розвитку.

Дані результати стануть основою для більш глибоких аналітичних висновків, які будуть висвітлені у публікаціях, методичних рекомендаціях, посібниках та монографіях, передбачених технічним завданням. А також дозволять нам апробувати результати дослідження в експериментальних закладах, з якими ми співпрацюємо.

З метою апробації результатів другого етапу науково-дослідної роботи опубліковано збірники наукових праць та матеріалів конференцій:

- Сучасна сім'я та соціальні інституції: шляхи партнерської взаємодії: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / [редкол.: Л.Л. Хоружа, Г.М. Лактіонова, О.В. Безпалько та ін.]. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. – 192 с.
- Проблема ідентичності у дослідженні загальнокультурного розвитку особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства: матеріали науково-практичного семінару / редактор-упорядник Л.Ю.Султанова – Київ: Вид-во НУО України, 2012. – 79 с.
- Культурологічна складова професійного розвитку педагога: зб. наук. праць / за ред. Л. Хомич, Л. Султанової, Т. Шахрай. – Київ-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – 128 с.

Тему **«Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів»** РК 0111U001665 (2011-2013 рр.) виконували 9 наукових співробітників відділу педагогічної естетики та етики ІПОД НАПН України. Науковий керівник – Отич Олена Миколаївна, д. пед. н., проф., завідувач відділу.

Тема дослідження виконувалась за такими підтемами:

1. Естетичні та етичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів професійно-педагогічних навчальних закладів (Отич О.М.).
2. Бібліографічне забезпечення дослідження проблеми «Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих

педагогічних навчальних закладів (Штома Л.Н.).

3. Естетичні та етичні засади оптимізації професійної діяльності викладачів образотворчого мистецтва вищих навчальних закладів (Коновець С.В.).

4. Естетичні та етичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва та світової художньої культури вищих педагогічних навчальних закладів (Соломаха С.О.).

5. Естетичні та етичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів філологічних дисциплін вищих педагогічних навчальних закладів (Флегонтова Н.М.).

6. Розвиток гуманістичної спрямованості музикантів-педагогів у вищих навчальних закладах Західної України першої половини ХХ століття (Філіпчук Н.О.).

7. Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичних дисциплін у вищих навчальних закладах України у кінці ХІХ – першій третині ХХ століття (Грищенко Ю.В.).

8. Розвиток педагогічної техніки викладачів музично-педагогічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття (Котирло Т.В.).

9. Естетичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів (Кутова О.М.).

Основними науковими результатами відповідно до технічного завдання, тематичного плану наукових досліджень та індивідуальних планів співробітників відділу у 2012 р. (другий етап дослідження – констатувальний) є: визначення сучасного стану та рівнів впровадження естетичних та етичних засад до системи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних професійно-педагогічних та технічних навчальних закладів.

Констатувальний експеримент проводився на базі 10 експериментальних навчальних закладів, з якими відділом укладено угоди про співпрацю.

У ході дослідження з'ясувався сучасний стан впровадження естетичних та етичних засад до системи розвитку педагогічної майстерності та здійснювалася педагогічна діагностика рівнів розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних, професійно-педагогічних та технічних навчальних закладів відповідно до розроблених критеріїв.

Розв'язання цих завдань відбувалося у два етапи: змістовно-діагностичного та рівнево-діагностичного, для реалізації яких застосовувались відповідні методи.

Завдання I етапу полягало у здійсненні педагогічної експертизи планів навчально-методичної роботи вищих навчальних закладів різних типів та рівнів акредитації, аналізі документації з планування роботи методичної комісії з психолого-педагогічних, мистецьких та філологічних дисциплін шляхом визначення кількісних (кількість випадків: тем, питань, розглянутих у темах) та якісних (насиченість естетичним та етичним компонентом)

характеристик змісту навчально-методичної роботи цих закладів, а також з'ясування її можливостей впливати на розвиток педагогічної майстерності викладачів.

Для розв'язання поставленого дослідницького завдання використовувався комплекс інтерпретаційно-теоретичних та емпіричних *методів дослідження*: контент-аналіз планів навчально-методичної роботи, документації з планування роботи методичної комісії з психолого-педагогічних дисциплін, навчально-методичного забезпечення, продуктів навчально-методичної діяльності викладачів (конспектів, виконаних навчальних завдань, результатів діагностичних тестів тощо); педагогічне спостереження (відвідування навчальних занять та позанавчальних заходів); анкетування, інтерв'ювання, бесіди зі студентами й викладачами; адаптований нами варіант методики „Порівняльної оцінки значущості гуманітарних дисциплін” („ПОГД”) Б. Коссова.

II етап констатувального експерименту підпорядковувався *мети* здійснення педагогічної діагностики рівнів розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних, професійно-педагогічних та технічних навчальних закладів.

Завдання цього етапу полягали в:

- обґрунтуванні критеріїв, показників та рівнів розвиненості педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів;
- доборі адекватних психологічних і педагогічних методик діагностики в них означених рівнів;
- здійсненні педагогічної діагностики цих рівнів в учасників експерименту за обраними методиками, відповідно до розроблених критеріїв.

У ході педагогічної діагностики було застосовано такі *методи*: педагогічного спостереження, відповідно до „Програми спостереження за діяльністю та особистістю педагога”, самоаналізу, кластерного аналізу тощо.

На основі розроблених критеріїв і показників педагогічної майстерності, урахування класифікації її рівнів, створеної представниками полтавської школи І. Зязюна, та виявлення особливостей вияву у педагогічній діяльності творчої індивідуальності педагога уточнено рівні педагогічної майстерності:

1. *Потенційний рівень* – коли педагог, маючи педагогічні, творчі й художні здібності, ще не усвідомлює їх, оскільки ще не випробував у професійно-педагогічній діяльності свій творчий потенціал.
2. *Елементарний рівень* – коли в педагога наявні найнеобхідніші знання з педагогічної майстерності, елементарні уміння педагогічної діяльності, але, він ще боїться діяти самостійно й творчо, вважаючи, що більш надійно діяти за шаблоном, зразком, вказівкою.
3. *Базовий рівень* – коли в педагога вже сформовано базові педагогічні знання, вміння й навички і за сприятливих педагогічних умов він достатньо вдало їх реалізує, виявляє елементи творчості; у найбільш

підготовлених ним фрагментах навчально-виховного процесу, у типових педагогічних ситуаціях реалізує свій власний підхід, своє власне бачення, в яких епізодично проявляється його творча індивідуальність.

4. *Досконалий (компетентнісний) рівень* – коли педагог проявляє професійну компетентність у розв'язанні навчально-виховних і професійно-виробничих завдань, діє впевнено, адаптивно за будь-яких умов, доречно і вправно користується навчально-методичним забезпеченням, ТЗН, має свою стратегію професійно-педагогічної діяльності. Його творча індивідуальність виявляється переважно як індивідуальні відмінності, фрагментарні чи епізодичні прояви несхожості у професійній поведінці та діяльності.
5. *Творчий рівень* – коли педагог вільно виявляє творчість у навчально-виховному процесі, створює власну педагогічну систему, виявляє свій індивідуальний стиль професійно-педагогічної діяльності, репрезентує власну творчу індивідуальність у навчально-виробничому процесі як відмінності у професійній поведінці, спілкуванні та діяльності, що стійко зберігаються упродовж тривалого часу як індивідуальна система способів, засобів та технології професійно-педагогічної діяльності.
6. *Мистецький рівень* – коли педагог працює не просто творчо, а з натхненням, з переважанням мажорного тону, може заразити своїх вихованців своєю творчою енергією, фасилітувати розкриття їхньої творчої індивідуальності. На цьому рівні педагогічної майстерності він максимально розкриває й самореалізує власну творчу індивідуальність, виявляючи педагогічний артистизм, „випромінюючи”, як актор потужну позитивну енергію, яка захоплює студентів і вводить їх в енергетичне поле позитивної почуттєвості педагога. Він є максимально вільним та естетичним у своїх діях не стільки тому, що усвідомлює, що так робити найбільш доцільно, а тому, що вже на рівні підсвідомості в нього діють естетичні і моральні критерії („красиво-некрасиво”, „добре-погано”), він довіряє своїй інтуїції, яка, базуючись на превіреному й підтвердженому педагогічному досвіді та професіоналізмі, ніколи не підводить його. Педагог „відпускає” себе, перестаючи контролювати кожен свій крок, він вже діє як митець у творчому пориві, довільно, але логічно поєднуючи елементи змісту навчальної дисципліни, відповідно до педагогічної ситуації й перетворюючись для студентів на ідеал – приклад для наслідування й найвищий взірець (але вже не так, як у першому класі, „вчитель – найвищий авторитет”, а на основі свідомого й підсвідомого захоплення вихованців своєю особистістю, „залюбленості” їх у свого педагога (В. Шаталов) як в еталон досконалості педагога-майстра). Творча індивідуальність такого педагога виявляється як неповторність і самобутність його особистості у професійній діяльності, як індивідуальний професійний світогляд, нерідко, як індивідуальний варіант професійного типу особистості педагога. Це відбувається, на думку О. Морозова та Д. Чернилевського, внаслідок того, що

індивідуальні відмінності стійко охоплюють собою сферу особистості викладача.

Аналіз наукової літератури та архівних документів дозволив об'єднати в цілісну картину історичні факти розвитку педагогічної майстерності викладачів музичних дисциплін у вищих навчальних закладах України у кінці XIX – першій третині XX століття, історичні факти розвитку педагогічної техніки викладачів музично-педагогічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів України в останній чверті XX – на початку XXI століття та розвитку гуманістичної спрямованості музикантів-педагогів у вищих навчальних закладах Західної України першої половини XX століття.

З урахуванням досвіду професійної діяльності викладачів музичного мистецтва, накопиченого на Західній Україні у першій половині XX століття, виокремлено основні професійні функції, до реалізації яких необхідно підготувати сучасного викладача музики у вищому музично-педагогічному навчальному закладі в процесі його музично-педагогічної підготовки: навчальна, виховна, розвивальна; інформаційна; організаційна; комунікативна; конструктивна; дослідницька, громадсько-педагогічна, культуротранслююча.

На основі історико-педагогічного аналізу розвитку педагогічної майстерності викладачів музичних дисциплін у вищих навчальних закладах України у кінці XIX – першій третині XX століття з'ясовано, що ефективність цього процесу залежала від таких чинників: економічні та суспільно-політичні зрушення; активізація аматорського мистецького руху, організація культурно-громадських об'єднань, музичних товариств, організацій та функціонування на їх базі аматорських колективів, гуртків; поширення мережі закладів вищої освіти (відкриття університетів в Києві, Харкові, Одесі; заснування вищих педагогічних навчальних закладів і курсів; відкриття вищих музичних навчальних закладів, які певною мірою компенсували відсутність національної системи мистецької освіти); залучення до викладацької діяльності видатних українських композиторів, педагогів-музикантів, професійних співаків, диригентів, які намагались розвивати систему освіти на національних засадах.

Основними **висновками** II етапу науково-дослідної роботи є:

Аналіз сучасного стану впровадження естетичних та етичних засад до системи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів засвідчив, що навчально-методична діяльність означених навчальних закладів не має вираженої естетичної та етичної спрямованості й базується, фактично, на засадах технократичної освітньої парадигми. Попри проголошення гасел та ідей гуманістичної педагогіки, викладачі педагогічних навчальних закладів реалізують на практиці ідеї педагогіки знань, де найвищим критерієм якості виступає оцінка. Такому підходу сприяє установка контролюючих освітніх органів на визначення якості діяльності навчального закладу лише на основі середніх кількісних (оцінка) і якісних показників (відсоток успішних оцінок), які по суті і є

критеріями якості освіти. Інтерес студентів до предмета, їхнє бажання його опанувати та здатність викладачів виступати фасилітаторами професійно-особистісного зростання студентів до уваги не беруться через складність вимірювання цих показників. А без педагогічної діагностики цих показників, що відображають ефективність впливу викладача на емоції, почуття та волю студентів, неможливо забезпечити впровадження естетичних та етичних засад до системи розвитку педагогічної майстерності викладачів педагогічних навчальних закладів.

Результати педагогічної діагностики рівнів розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів засвідчили, що переважаючим рівнем розвитку цієї інтегративної системної якості є досконалий рівень – 56,8%, елементарний рівень педагогічної майстерності мають 36,7% і лише 6,5% – творчий рівень. Оскільки викладачі ніколи не переживали відчуття естетичного задоволення від досконалої педагогічної дії, то вони не прагнуть відчувати його знову. Це є могутнім стимулом для викладача щодо розвитку педагогічної майстерності й спонукає його до здійснення власної педагогічної діяльності на естетичних та етичних засадах, тобто, як краси педагогічної дії, в якій гармонійно поєднуються естетичний та етичний аспекти професійної діяльності.

Головний висновок виконаної роботи полягає у необхідності розробки та експериментальній апробації естетично та етично орієнтованих технологій у навчально-виховний процес сучасних педагогічних навчальних закладів різного типу, що сприятиме особистісному розвитку викладача, який є носієм загальнолюдських та національних культурних цінностей і який прагне та може здійснювати свою професійну діяльність на найвищому рівні педагогічної майстерності, на якому вільно, природно і творчо реалізується його професійна індивідуальність.

Узагальнення результатів емпіричного дослідження проблеми розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів на естетичних та етичних засадах створює підстави для розробки та експериментальної перевірки в ході формувальної дослідно-експериментальної роботи естетично та етично орієнтованих технологій розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів. Її опису буде присвячено наступний етап дослідно-експериментальної роботи.

II.4. Публікації

Загальна кількість праць, підготовлених в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих за звітний період – **437**, у тому числі надруковано – **392**.

За видами продукції: підготовлено у тому числі надруковано:

Наукова продукція:

монографії	3	3
збірники наукових праць	5	5
матеріали конференцій	4	4

Навчальна продукція:		
посібники	9	3
методичні рекомендації	11	-
навчальні програми	1	-
Статті:		
у наукових фахових виданнях	126	119
у міжнародних виданнях	13	11
в інших виданнях	179	167
Тези	86	80

Інформація по відділах представлена у таблицях (Таблиці П.1., П.5.).

III. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

В Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України експериментальна робота здійснюється на базі 41 навчального закладу. Всі експериментальні навчальні заклади затверджені на засіданнях вченої ради інституту. У науковій частині Інституту та у відділах є база даних про діяльність експериментальних навчальних закладів. За розпорядженням Президії НАПН України у 2010 році були створені облікові картки експерименту.

Тема *«Теоретико-методологічні і методичні засади освіти дорослих»* (РК № 0111U000415; 2011–2013; керівник теми – Лук'янова Л.Б.).

Кількісна характеристика експериментів.

Експеримент здійснюється на рівні структурного підрозділу підвідомчої установи (за рішенням Вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

Кількість експериментальних навчальних закладів – 6.

Відділом укладено договори із наступними закладами, які є базою для проведення експериментального дослідження:

1. Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Г.С. Сковороди (ректор – Коцур В. П., дійсний член НАПН України).
2. Середньої вечірньої загальноосвітньої школи II-III ступенів (директор – Соболева Т.Ф.).
3. Міжрегіонального центру професійно-технічної освіти з будівництва (директор – Чагін В.Я.).
4. Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (ректор – Бойко О.Д., професор).
5. ТОВ «Sterling Business School» (президент – Ріно Доменіко).
6. Київського професійно-педагогічного коледжу ім. А.С. Макаренка (директор – Щербак О.І., член-кореспондент НАПН України, к.п.н., доцент).

Тема експериментального дослідження «Теоретико-методологічні і методичні засади освіти дорослих».

Терміни їх проведення – з січня 2011 р. по грудень 2013 р.

Основні етапи дослідження на 2011-2013 рр.:

Аналітико-діагностичний (2011 р.) – аналіз наукової літератури з проблеми дослідження, теоретичне обґрунтування концептуальних засад, розробка програми і методики дослідження, проведення констатувального етапу експерименту, розробка методики формувального етапу експерименту.

Проектно-організаційний (2012 р.) – розробка теоретико-методологічних засад освіти дорослих та їх експериментальна перевірка; визначення дидактичних засад формування професійних навичок дорослих, методичних основ формування професійно-педагогічної компетентності педагогічного персоналу для роботи з дорослими. Проведення констатувального етапу експерименту.

Оцінно-узагальнюючий (2013 р.) – проведення формувального етапу експерименту. Узагальнення, апробація та уточнення результатів дослідження.

Відомості про наукового керівника – Лук'янова Лариса Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих.

Інформація про інновації, що відпрацьовуються (назви та короткий опис). В ході експерименту планується розробити і апробувати модель формування готовності майбутніх учителів до навчання дорослих у процесі проведення методологічних семінарів, тренінгів та інших організаційних форм навчання дорослих; розробити методику й навчально-методичний супровід для упровадження оновленого змісту освіти дорослих у навчально-виховний процес навчальних закладів різних рівнів акредитації.

Очікувані результати буде відображено у рукописах:

– колективної монографії «Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади» (Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В., Сігаєва Л.Є., Зінченко С.В., Баніт О.В.);

– колективної монографії «Професійне навчання дорослого населення: теоретико-методологічні засади» (Ничкало Н.Г., Радкевич В.О., Щербак О.І., Скульська В.Є., Дорошенко Н.І.);

– монографії «Формування наукової картини світу у дорослих» (Гончаренко С.У.);

– колективного навчально-методичного посібника «Сучасні технології освіти дорослих» (Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В., Сігаєва Л.Є., Зінченко С.В., Дорошенко Н.І., Баніт О.В.);

– Концепції розвитку освіти дорослих (Лук'янова Л.Б.);

– колективного термінологічного словника «Освіта дорослих» (Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В.);

– методичних рекомендацій «Методичні засади підвищення грамотності робітників за кредитно-модульною системою» (Дорошенко Н.І.).

Результати експериментальної роботи, отримані впродовж звітнього року.

Упродовж звітнього року співробітниками відділу проведено формувальний етап експериментального дослідження, спрямований на: здійснення структурно-логічного аналізу змісту та розроблення методики адаптації дорослого населення в умовах іншого лінгвокультурного середовища; розроблення методики формування готовності майбутнього вчителя до роботи з дорослими; обґрунтування змісту, форм і методів формування готовності майбутнього вчителя до роботи з дорослими на андрагогічних засадах; створення науково-методичного супроводу для підготовки майбутніх викладачів до навчання дорослих; виявлення, аналіз та узагальнення особливостей формування гендерної культури особистості у системі професійної підготовки педагогів; теоретичне обґрунтування й експериментальну перевірку педагогічних умов формування гендерної культури студентів вищих педагогічних навчальних закладів; аналіз соціально-психологічних аспектів освіти дорослих, дослідження вітчизняного та зарубіжного досвіду організації освіти дорослих; обґрунтування, розроблення та впровадження у навчальний процес вечірньої школи соціально-психологічних аспектів освіти дорослих; визначення дидактичних засад графічної підготовки робітників з числа незайнятого населення в період перепідготовки та підвищення кваліфікації; розроблення та експериментальну перевірку методичної системи розвитку графічної грамотності робітників технічного та будівельного профілю.

Тема *«Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного вчителя» (РК № 0111U000188; 20011–2013; керівник теми – Огієнко О.І.).*

Кількісна характеристика експериментів.

Експеримент здійснюється на **рівні структурного підрозділу підвідомчої установи** (за рішенням Вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

Кількість експериментальних навчальних закладів – 6.

Відділом укладено договори із наступними закладами, які є базою для проведення експериментального дослідження:

1. ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. (Сльникова Г.В. – зав. кафедрою управління навчальними закладами та педагогіки вищої школи, доктор пед. наук, професор).
2. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова (Дем'яненко Н.М. – зав. кафедрою педагогіки і психології вищої школи, доктор пед. наук, професор).
3. Національний університет ДПС України (Ківенко Н.В. – зав. кафедрою психології і соціології, доктор філ. наук, професор).
4. Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка (Сбруєва А.А. – проректор з наукової роботи, зав. кафедрою педагогіки, доктор пед. наук, професор).

5. Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Ніколаєва К.В. – зав. кафедрою інформаційно-комунікаційних технологій, кандидат фізико-математичних наук, доцент).

6. Київський професійно-педагогічний коледж ім. А.С.Макаренка (Щербак О.І. – директор Київського професійно-педагогічного коледжу ім. А.С.Макаренка, член-кореспондент НАПН України, к.п.н., доцент).

Тема експериментального дослідження – «Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного вчителя».

Терміни їх проведення – з січня 2011р. по грудень 2013 р.

Відомості про наукового керівника – Огієнко Олена Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу інноваційних педагогічних технологій Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Інформація про інновації, що відпрацьовуються:

- теоретичні і методичні засади інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутнього вчителя в умовах університету та педагогічного коледжу;

- теоретичні і методичні засади впровадження мультимедійних технологій у професійну підготовку майбутніх вчителів початкових класів; використання сучасних інформаційних технологій у підготовці майбутнього вчителя до науково-дослідної роботи; підготовки майбутнього вчителя до розв'язання педагогічних задач на основі застосування сучасних інформаційних технологій; впровадження дистанційної форми навчання у професійну підготовку вчителя; використання сучасних інформаційних технологій у формуванні економічної культури майбутнього вчителя;

- психологічні засади впровадження сучасних інформаційних технологій у професійну підготовку майбутніх вчителів.

Результати експериментальної роботи, отримані впродовж звітнього року, знайшли відображення у рукописах:

методичних рекомендацій:

- «Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід»;
- «Методика викладання економіки: інформаційно-технологічний супровід»;
- «Сучасні інформаційні технології у професійній підготовці майбутніх вчителів: психологічний аспект»;
- «Психолого-педагогічні умови інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури»;
- «Особливості використання сучасних інформаційних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів в умовах коледжу»;
- «Особливості використання мультимедійних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів».

розділів колективної монографії :

- «Підготовка сучасного вчителя: інформаційно-технологічне забезпечення»;

розділів навчально-методичних посібників:

- «Теорія і технологія розв'язання педагогічних задач»;
- «Методи теорії ймовірностей і математичної статистики у підготовці майбутнього вчителя до науково-дослідної роботи.

розділів методичних рекомендацій:

- «Сучасні інформаційні технології у формуванні економічної культури майбутнього вчителя».

Тема **«Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства» (РК № 0110U001345; 2010–2012; керівник теми – Солдатенко М.М.)**.

Експеримент здійснюється на загальноакадемічному рівні (за рішенням Президії НАПН України).

Кількість експериментальних навчальних закладів – 4.

Відділом укладено договори із наступними закладами, які є базою для проведення експериментального дослідження:

1. Вінницький національний технічний університет;
2. Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
3. Мистецький інститут художнього моделювання та дизайну імені Сальвадора Далі.
4. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу.

Тема експериментального дослідження «Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства».

Терміни їх проведення – із січня 2012 р. по грудень 2012 р.

Відомості про наукового керівника – Солдатенко Микола Миколайович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу теорії та історії педагогічної майстерності Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Результати експериментальної роботи, отримані впродовж звітного року.

Розроблений і впроваджений у навчальних закладах непедагогічного профілю, а також в інститутах післядипломної освіти вчителів, методичних об'єднаннях учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв авторський навчально-методичний посібник «Розвиток сценічного мовлення у вимірах педагогічної майстерності» дає підстави стверджувати:

– суб'єкти виховання повинні досконало знати закономірності словесного впливу і правильно їх використовувати. Систематичне навчання, опанування спеціальними вправами, розширення загального світогляду – все це сприятиме майбутнім учителям і викладачам ВНЗ оволодінню складним мистецтвом усного мовлення;

– для педагога – майстра освітньої і виховної справи важливо усвідомити принципи і закони театральної дії. Саме сценічна мова, як

частина мистецької освіти, що є еталоном культури мовлення, збагаченням естетичних смаків глядачів та їхньої свідомості, слугуватиме, розвитку мовленнєвої культури педагога у його професійній діяльності, стане запорукою й передумовою позитивного сприйняття його учнями, студентами, батьками, колегами;

– виходячи із предмета сценічної мови, можна виділити спільні риси актора-мовця і мовця-педагога:

- Спільність творчого процесу опанування текстом.
- Однаковий характер словесної дії.
- Загальні умови і прийоми створення творчого самопочуття.
- Єдиний принцип використання психотехніки.
- Ідентичні прийоми і методи, що існують в майстерності актора і в педагогічній майстерності – надзавдання і підтекст, розкриття авторської думки й вивчення особливостей мови, логіка і послідовність, уява та образність.

Проведене дослідження дозволило констатувати: найвірогіднішим і найнеобхіднішим є визначення предмету педагогіки як науки про виховні відношення, що виникають в процесі взаємозв'язку освіти, учіння і виховання з самоосвітою, самоучінням, і самовихованням та спрямованих на розвиток людини. Це повністю відповідає перекладу терміну педагогіка із давньогрецької мови – майстерність виховання. Усвідомлення подальших перспектив дослідження різних проблемних питань педагогічної майстерності, в тому числі й історико-педагогічних, в контексті педагогічної науки, залежить від розуміння педагогічної майстерності як культурологічного феномену освітньої галузі взагалі і підготовки педагогічних кадрів, зокрема, умов та чинників збереження усталених традицій, уособлення пролонгованої мети, подальшого її розвитку, у ствердженні соціального статусу як науково-практичної категорії не лише в галузі освіти, а також у політиці, ідеології, юриспруденції та інших підсистемах системи “Людина – Людина”.

Отримані результати за кваліфікаційним рівнем "магістр", на етапі аспірантури, підвищення кваліфікації вказують на позитивну динаміку розвитку мотиваційно-ціннісного, когнітивного, рефлексивно-діяльнісного мовної (наукової мовної) культури викладачів. Зросли показники мотиваційно-ціннісного компоненту: на високому рівні загалом перебувало 12% (було – 3,2%) учасників дослідно-експериментальної роботи. Такі викладачі мали яскраво виражену потребу в постійному мовному самовдосконаленні, були зацікавлені в розвитку власного мовного потенціалу; мали високий рівень мотивації використовувати технології роботи з науковим текстом під час підготовки до занять і підготовки наукових досліджень.

Підвищилися показники когнітивного компоненту: респондентів на високому рівні виявилось 14,7% (було – 7,7%). Відповіді викладачів засвідчували глибоке володіння знаннями мовної системи, а також знаннями культури наукового тексту, риторичними знаннями, були здатні їх використовувати в педагогічній

діяльності. Суттєво зросли показники рефлексивно-діяльнісної готовності: викладачів на високому рівні виявилось 14,6% (було – 7,7%). На основі набутого досвіду викладачі вміло моделювали лекції, готували наукові тексти. Своєрідною вершиною якого є створення власного ідеостилу.

Дослідно-експериментальна робота засвідчила: ефективність розробленої моделі розвитку мовної культури викладача залежить від цілеспрямованої допрофесійної мовної підготовки, збагаченої етнокультурним змістом; орієнтацією студентів на оволодіння термінологічною, стилістичною, жанровою, текстовою, лексикографічною, бібліографічною компетенціями на всіх освітньо-кваліфікаційних рівнях; розширення діапазону організаційних форм навчально-пізнавальної, науково-і пошуково-дослідницької, практичної педагогічної діяльності і раціональне їх поєднання у конкретних ситуаціях навчально-виховного процесу; застосування особистісно-орієнтованих і комунікативних форм, методів самостійної, науково-дослідної роботи; забезпечення навчально-виховного процесу інтерактивними посібниками. Дослідницька робота загострила потребу у виробленні у викладачів готовності бути носіями високої мовної культури і нових освітніх технологій, їхніх здібностей моделювати зміст навчального матеріалу з урахуванням термінологічної, стилістичної, жанрової, текстової, лексикографічної, бібліографічної компетенціями.

Виявлено закономірності розвитку мовної культури викладача: підвищення вимог до якості мовнокомунікативної підготовки фахівців зумовлює потребу в розвитку виховного потенціалу культурно-комунікативного простору вищої школи; мовний розвиток викладача як інтегративно-системна властивість особистості визначає успішність соціалізації, якість професійної діяльності, особистісно-професійного вдосконалення; мовна культура має формуватися як відкрита система.

Ефективними шляхами розвитку мовної культури педагога можуть стати наступні: позитивна мотивація на оволодіння нормами української літературної мови, жанрами функціональних стилів, знаннями з текстології (інвекції, диспозиції, елокуції); розвиток умінь свідомо й відповідально ставитися до формування, розвитку і корекції власної мовної культури; систематичне розширення інформаційного, практичного обсягу знань з мови (читання фахових газет і журналів, постійне користування спеціальними енциклопедичними і термінологічними словниками та довідниками); вдосконалення практики публічних виступів з фахової тематики на наукових конференціях; вияв активної позиції стосовно вдосконалення мовлення студентів; уміння створювати умови для співтворчості й самореалізації особистості у навчальному процесі; використання інтерактивної моделі навчання (активної взаємодії слухачів і викладача).

Відповідно до завдань дослідження встановлено умови розвитку педагогічної майстерності викладачів гуманітарних дисциплін у непедагогічних ВНЗ; визначені критерії та рівні розвитку педагогічної майстерності професорсько-викладацького складу непедагогічних ВНЗ; розроблено науково-методичні рекомендації для викладачів вищих

навчальних закладів і студентів гуманітарних спеціалізацій щодо розвитку педагогічної майстерності викладачів і студентів магістратури мистецьких ВНЗ.

Доведено, що високий рівень професійної самосвідомості та розвитку педагогічної майстерності виявляється в осмисленому, усвідомленому уявленні про власні професійні можливості викладачів, рефлексії набутого педагогічного досвіду, постійному діалозі із студентами, спостереженнях і самоаналізі власних почуттів, вчинків, дій. У зв'язку з цим найважливішими педагогічними умовами професійного саморозвитку викладачів непедагогічних ВНЗ є наступні:

- створення на факультеті (кафедрі) розвивального рефлексивно-інноваційного середовища, в якому домінуючими для викладачів є пріоритети професійного саморозвитку й відповідна мотивація студентів;
- реалізація принципів рефлексивної психопедагогіки;
- упровадження моделі рефлексивної організації розвитку педагогічної майстерності.

На завершальному етапі дослідно-експериментальної роботи було проаналізовано та узагальнено методики і технології оволодіння педагогічною майстерністю викладачами непедагогічних ВНЗ, результати оприлюднено в наукових публікаціях, розроблено методичні рекомендації щодо розвитку педагогічної майстерності викладачів в умовах інформаційно-технологічного суспільства.

Практичне значення дослідження полягає в підготовці наукових статей, навчальних, навчально-методичних посібників, розділів монографій, навчальної програми, методичних рекомендацій для вищих навчальних закладів непедагогічного профілю.

Тема «Загальнокультурний розвиток особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства» (РК № 0111U002514; 2011–2013; керівник теми – Султанова Л.Ю.).

Кількісна характеристика експериментів.

Експеримент здійснюється на **рівні структурного підрозділу підвідомчої установи** (за рішенням Вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

Кількість експериментальних навчальних закладів – 3.

Відділом укладено договори із наступними закладами, які є базою для проведення експериментального дослідження:

1. Інституту відкритої освіти Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Чміль Анатолій Іванович – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри університетської та професійної освіти і права).

2. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка (Федій Ольга Андріївна – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри початкової і дошкільної освіти).

3. Інститут психології та соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка (Безпалько Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту психології та соціальної педагогіки).

Тема експериментального дослідження «Загальнокультурний розвиток особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства».

Терміни їх проведення – з січня 2011р. по грудень 2013 р.

Експериментально-технологічний етап (2012 р.) передбачав – визначення сутності і структури, критеріїв та показників рівнів загальнокультурного розвитку особистості педагога. Розробка проекту моделі формування загальнокультурного розвитку особистості педагога. Проведення констатувального експерименту та узагальнення його результатів. Реалізація технології загальнокультурного розвитку особистості педагога, визначення відповідного змісту, форм і методів.

Відомості про наукового керівника – Султанова Лейла Юріївна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу виховних систем у педагогічній освіті Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Інформація про інновації, що відпрацьовуються (назви та короткий опис).

У ході експерименту планується розробити і апробувати інновації:

Теоретичне обґрунтування навчально-методичного комплексу для підвищення рівня загальнокультурного розвитку особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства, що буде відображено:

у двох монографіях:

- «Полікультурна освіта в контексті загальнокультурного розвитку особистості педагога» (Хомич Л.О., Султанова Л.Ю., Шахрай Т.О.);
- «Епістемологія українознавства: педагогічний контекст» (Усатенко Т.П.).

чотирьох навчально-методичних посібниках:

- «Готовність до роботи з батьками як складова професійної майстерності соціального педагога, класного керівника» (Лактіонова Г.М.);
- «Толерантність як ціннісна основа професійної діяльності педагога» (Молчанова А.О.);
- «Культурна ідентичність педагога в сучасному суспільстві» (Панченко В.І.);
- «Професійна етика майбутніх педагогів» (Машкіна С.В.).

чотирьох методичних рекомендаціях:

- «Теоретичні і методичні засади полікультурної освіти викладача вищого навчального закладу» (Султанова Л.Ю.);

- «Основи інноваційного стилю педагогічної діяльності вчителя» (Лещенко А.А., Борозинець І.М. (Мазур І.М.));
- «Біографічні дослідження в дискурсі розвитку культури педагога» (Тимчук Л.І., Шарошкіна Н.Г.);
- «Основи інноваційної діяльності в системі загальнокультурного розвитку особистості педагога» (Гоменюк Д.В.).

Результати експериментальної роботи, отримані впродовж звітнього року.

Упродовж звітнього року співробітниками відділу визначено сутність і структуру загальнокультурного розвитку особистості педагога. Розроблено проект моделі формування загальнокультурного розвитку особистості педагога. Проведено констатувальний експеримент та узагальнено його результати.

Тема «Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів» (РК № 0111U001665; 2011–2013; керівник теми – Отич О.М.).

Кількісна характеристика експериментів.

Експеримент здійснюється на рівні структурного підрозділу підвідомчої установи (за рішенням Вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

Кількість експериментальних навчальних закладів – 9.

1. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
2. Бердянський державний педагогічний університет.
3. Інститут мистецтв Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
4. Інститут соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини.
5. Київський обласний інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів (м. Біла Церква).
6. Комунальний заклад «Малобілозерська естетична гімназія-інтернат «Дивосвіт» Запорізької обласної ради.
7. Державна спеціалізована художня школа-інтернат I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішні» (Полтавська обл.).
8. Гімназія № 267 м. Києва.
9. Дитячий оздоровчо-екологічний центр Оболонського р-ну м. Києва.

Тема експериментального дослідження «Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів».

Терміни проведення – з січня 2011р. по грудень 2013 р.

Основні етапи дослідження на 2011-2013 рр.:

Теоретичний – (01.01.2011 – 31.12.2011). Теоретичний аналіз літератури з проблеми дослідження й обґрунтування естетичних та етичних

основ розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів.

Констатувальний – (01.01.2012 – 31.12.2012). Педагогічна діагностика стану та рівнів розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів.

Формувальний – (01.01.2013 – 31.12.2013). Розробка, експериментальна перевірка й впровадження естетично та етично орієнтованих технологій розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів.

Відомості про наукового керівника – Отич Олена Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу педагогічної естетики та етики Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Інформація про інновації, що відпрацьовуються (назви та короткий опис).

У ході експерименту планується розробити і апробувати інновації:

– теоретичне обґрунтування навчально-методичного комплексу для підвищення рівня педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів, що буде відображено у:

розділах колективної монографії «Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичних дисциплін вищих навчальних закладів України»:

«Розвиток гуманістичної спрямованості музикантів-педагогів у вищих навчальних закладах Західної України першої половини ХХ століття» (Філіпчук Н.О.);

«Розвиток педагогічної техніки викладачів музично-педагогічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів України в останній чверті ХХ – на початку ХХІ століття» (Котирло Т.В.).

підручнику:

«Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи» (Отич О.М.).

методичному посібнику:

«Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва та світової художньої культури» (Соломаха С.О).

навчально-методичних посібниках:

«Естетичні та етичні засади оптимізації професійної діяльності викладачів образотворчого мистецтва вищих навчальних закладів» (Коновець С.В.).

«Естетичні та етичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів філологічних дисциплін вищих педагогічних навчальних закладів» (Флегонтова Н.М.).

«Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичних дисциплін у вищих навчальних закладах України у кінці ХІХ – першій третині ХХ століття» (Грищенко Ю.В.).

бібліографічному покажчику:

«Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів» (Штома Л.Н.).

методичних рекомендаціях:

«Естетичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів» (Піддячий В.М., Кутова О.М.).

Результати експериментальної роботи, отримані впродовж звітнього року.

Упродовж звітнього року співробітниками відділу вивчено стан розробленості проблеми розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів.

Тема *«Психологія професійної орієнтації в системі педагогічної освіти»* (РК № 0111U002606; 2011–2013; керівник теми – Ігнатович О.М.).

Кількісна характеристика експериментів.

Експеримент здійснюється на **рівні структурного підрозділу підвідомчої установи** (за рішенням Вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

Кількість експериментальних навчальних закладів – 7.

1. Спеціалізована школа № 41 ім. З. К. Слюсаренка (м. Київ).
2. Загальноосвітня школа № 169 (м. Київ).
3. Ліцей № 241 «Голосіївський» (м. Київ).
4. Київський ліцей бізнесу при Університеті КРОК.
5. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.
6. Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
7. Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН України (м. Київ).

Експериментальна робота проводиться з **метою** емпіричного визначення психологічних основ професійної орієнтації, розробки профорієнтаційного забезпечення професійного самовизначення й відбору майбутніх педагогів, виявлення умов психолого-профорієнтаційної підтримки професійного розвитку педагогічних працівників.

Завдання:

1. Визначити психологічні особливості та умови розвитку інноваційної культури педагогічних працівників як їх здатності до використання інноваційних засобів профорієнтації.

2. Розробити й впровадити професіографічне та психодіагностичне забезпечення профорієнтації на професії педагогічного спрямування.

3. Виявити психологічні детермінанти мотиваційної готовності майбутніх педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи.

4. Визначити якісні та кількісні характеристики психологічної готовності учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом.

5. Обґрунтувати психологічні чинники впливу життєвої ситуації безробіття на педагогічних працівників, розробити і впровадити профорієнтаційні технології психологічної допомоги.

6. Експериментально перевірити динаміку професійного самоставлення майбутніх педагогів впродовж навчання.

7. Виявити психологічні умови організації профорієнтаційного простору та дослідити його вплив на саморозвиток суб'єктів педагогічної діяльності.

8. З'ясувати психологічні особливості та умови успішної підготовки практичних психологів, викладачів, майстрів виробничого навчання та майстрів-вихователів до профорієнтаційної роботи в умовах ПТНЗ.

Термін виконання експериментальної роботи: 2011-2013 рр.

Рівень експерименту – загальноакадемічний (за рішенням Президії НАПН України, Постанова Президії НАПН України від 17 червня 2010 року, протокол № 1-7/8-200; договір № 11/4/3-11 *Нф* від 15 січня 2011 року).

У 2012 р. розроблено і реалізовано програму та методику констатувального етапу експериментальної діяльності з вивчення психологічної готовності учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом, виявлення психологічних умов підготовки педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи та проведення профорієнтаційної корекції з педагогами, що тимчасово не працевлаштовані.

У ході експериментальної роботи відпрацьовується 15 інновацій:

Презентація «Інноваційні профорієнтаційні засоби в системі педагогічного супроводу загальної обдарованості особистості» (В презентації представлено матеріали, в змісті яких розглянуто феномен інноваційної культури як своєрідного ресурсу розвитку особистості педагогічного працівника, спосіб професійної орієнтації обдарованої молоді на професію педагога, висвітлено інноваційні засоби профорієнтації в системі педагогічної освіти, представлено структуру інноваційної педагогічної діяльності).

Презентація «Теоретичні та методичні засади дослідження здатності педагогічних працівників до використання інноваційних засобів профорієнтації» (В роботі висвітлено вихідні позиції та результати дослідження психологічних особливостей професійного розвитку особистості в умовах інноваційної професійно-педагогічної діяльності, презентована експериментальна методика самооцінки інноваційної культури педагога «СІКП» для визначення здатності особистості до педагогічних та профорієнтаційних інновацій).

Презентація «Використання ментальних карт MIND-MAP у профорієнтації та психологічному супроводі професійного розвитку» (у презентації розкрито поняття «ментальні карти». Запропоновано приклад використання ментальних схем у психологічному супроводі професійного становлення учнівської молоді).

Методика діагностики інноваційності педагогічних працівників (Методика розроблена для визначення психологічного профілю особистості інноваційного педагога-профорієнтатора. В змісті методики розкрито психологічний зміст компонентів інноваційності особистості, критерії рівнів їх розвитку).

Професіограми та психограми професій педагогічного спрямування. (в змісті розробленого матеріалу висвітлено вимоги сучасної педагогічної діяльності до особистості в контексті професій «соціальний педагог», «соціальний працівник», «майстер виробничого навчання», «учитель», «аніматор», «гувернер»).

Психодіагностичний матеріал «Психодіагностика мотиваційної готовності майбутніх педагогів до профорієнтаційної роботи» (викладено основні критерії та показники визначення рівнів готовності учнівської молоді до вибору професій; презентовані методики для комплексної діагностики готовності учнівської молоді до вибору професії; розкрито профорієнтаційний супровід підготовки учнівської молоді до вибору професії).

Методичний комплекс «Комплексна діагностика психологічної готовності студентів першого курсу до професійного навчання за педагогічним фахом» (комплекс спрямований на виявлення внутрішніх характеристик особистості, які прямо обумовлюють або суттєво впливають на успішність адаптації студента до умов навчання у ВНЗ, учбово-академічної діяльності та подальшого становлення студента як майбутнього педагога).

Технологія активізації саморозвитку суб'єктів педагогічної діяльності (розкрито психологічну сутність протиріччя між соціалізацією та індивідуалізацією учня в сучасній освітній системі, презентовані засоби активізації саморозвитку учнів, висвітлено основні психологічні умови організації в середньому освітньому закладі простору саморозвитку суб'єктів педагогічної діяльності).

Методичний комплекс «Діагностика професійного самоствавлення майбутніх педагогів» (комплекс призначений для виявлення особливостей розвитку складових когнітивного, емоційного та мотиваційного компонентів у цілісній структурі професійного самоствавлення особистості майбутнього педагога).

Профорієнтаційна методика психологічної допомоги педагогічним працівникам в ситуації безробіття (висвітлено теоретичні основи надання психологічної допомоги безробітним педагогічним працівникам, представлено методики дослідження педагогічних працівників в ситуації безробіття, презентовані засоби психодіагностичного дослідження в профконсультації).

Комплект тестових методик для діагностики особистісних якостей та ключових компетенцій педагогічних працівників ПТНЗ (презентовано систематизований комплект тестів, спрямованих на виявлення здатності педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи в умовах професійно-технічної освіти).

Рукопис розділів монографії «Психологія професійної орієнтації в системі педагогічної освіти» (у рукописі презентовано психологічну модель особистості інноваційного педагога-профорієнтатора, психологічну характеристику мотиваційної готовності майбутніх педагогічних працівників

до профорієнтаційної роботи та психологічної готовності учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом; пропонується технологія активізації саморозвитку суб'єктів педагогічної діяльності; висвітлено особливості динаміки професійного самоствалення майбутніх педагогів; психологічні умови організації профорієнтаційного простору як чинника саморозвитку суб'єктів педагогічної діяльності; засоби та форми психологічної допомоги безробітним педагогічним працівникам; психологічні особливості підготовки педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи в умовах професійно-технічної освіти).

Рукопис розділів методичного посібника «Психодіагностичне забезпечення профорієнтації в системі педагогічної освіти» (В рукописі презентовано діагностичний пакет щодо виявлення структури і рівнів розвитку інноваційної культури педагогічних працівників, визначення особистісного профілю інноваційного педагога-профорієнтатора та типу особистісної інноваційності; представлено комплекс методик, спрямованих на визначення основних структурних складових прояву мотиваційної готовності педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи; розкрито теоретичні принципи та методичні особливості діагностики особливостей психологічної готовності учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом, представлено пакет методик для вивчення загальної психологічної готовності до професійного навчання у ВНЗ; запропоновано приклад використання ментальних схем у психологічному супроводі професійного становлення учнівської молоді; представлено методики, діагностики професійного самоствалення майбутніх педагогів, комплект тестів, спрямованих на виявлення здатності педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи в умовах професійно-технічної освіти та методика дослідження педагогічних працівників в ситуації безробіття).

Рукопис розділів підручника «Професійна орієнтація» (В розділі підручника висвітлено особливості управління професійною орієнтацією в системі педагогічної освіти в соціальному та психолого-педагогічному аспектах; методичні й організаційні умови побудови системи професійної інформації особистості; напрями та зміст профконсультативної роботи на етапах первинного професійного самовизначення та професійного навчання; теоретико-методичні аспекти психодіагностичного дослідження в профконсультації, надано ряд авторських методик та вправ – супроводу професійного самовизначення молоді).

Рукопис авторського методичного посібника «Професіограми професій педагогічного спрямування» (У методичному посібнику міститься інформація про соціально-економічні, психофізіологічні характеристики професій педагогічного спрямування. Практичне використання професіографічних матеріалів дозволить підвищити ефективність профорієнтаційної роботи в системі педагогічної освіти)

Основні результати:

I. Експериментально апробовано програму та методику констатувального етапу експериментальної роботи, розроблену відповідно до

основних положень особистісно-культурологічного підходу, доведено її валідність, надійність та ефективність. Психодіагностичний комплект включає методики виявлення структури й рівнів розвитку інноваційної культури педагогічних працівників, методики діагностики здатності особистості до інноваційної професійно-педагогічної діяльності, методики визначення психологічного профілю особистості інноваційного педагога-профорієнтатора. Особливості структури та індивідуальних рівнів розвитку інноваційної культури зумовлюють ефективність професійного зростання особистості педагога-профорієнтатора в умовах здійснення ним інноваційної професійно-педагогічної діяльності. Психологічні умови, чинники та механізми розвитку провідних складових інноваційної спрямованості, інноваційної компетентності, інноваційного інтелекту та інноваційної сприйнятливості як особистісних підструктур детермінують формування психологічного профілю особистості інноваційного педагога-профорієнтатора.

II. На основі аналізу практичного досвіду щодо професіографічного та психодіагностичного забезпечення професійної орієнтації, сучасних методологічних засади використання професіографічного матеріалу та психодіагностичного інструментарію в профорієнтаційній роботі розкрито психологічні особливості та сутність професіографічного і діагностичного забезпечення профорієнтації в системі педагогічної освіти, розроблено професіограми і психограми професій педагогічного спрямування: соціальний педагог, соціальний працівник, майстер виробничого навчання, учитель, аніматор, гувернер.

III. Розроблено та апробовано психодіагностичний комплект методик для діагностики мотиваційної сфери особистості майбутнього вчителя спрямований на виявлення мотиваційних тенденцій, ціннісних орієнтацій, потреб та спонукань майбутніх вчителів, що зумовлюють формування спрямованості особистості на профорієнтаційну роботу в процесі професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників та виконують провідну роль у розвитку мотиваційної готовності майбутніх педагогів до профорієнтаційної роботи.

IV. Створено та експериментально перевірено діагностичний комплекс для вивчення компонентів психологічної готовності учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом призначений для виявлення особливостей та структури особистості, здатної до професійного навчання за педагогічним фахом. Експериментально досліджено особливості структури і змісту психологічної готовності учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом в залежності від рівня освіти.

V. Емпірично досліджено й експериментально перевірено структуру та критерії професійного самоствавлення майбутніх педагогів. Трикомпонентна структура професійного самоствавлення включає в себе когнітивний, емоційний та мотиваційний компоненти. Критеріями позитивного професійного самоствавлення виступає високий рівень сформованості та

єдності таких його компонентів, як професійна позиція, професійні взаємостосунки, професійні інновації.

VI. Експериментально обґрунтовано зв'язок професійного самовизначення учнівської молоді з їх саморозвитком та проаналізовано роль вчителя у формуванні профорієнтаційного простору в навчальному закладі. Дібрано та реалізовано батарею тестів, спрямованих на визначення готовності до вибору професії, спрямованості на саморозвиток, характеристик специфіки прийняття рішень та стратегій мислення. Узгодження завдань розвивальної педагогіки з профорієнтаційними завданнями дозволило визначити та експериментально перевірити форми профорієнтаційної діяльності в сучасній школі. Результати експериментальної роботи свідчать про можливість та необхідність використання профорієнтаційної роботи у цілісному змісті організації психолого-педагогічного простору, сприятливого для саморозвитку всіх залучених у нього суб'єктів.

VII. Апробовано методику констатувального етапу експериментальної роботи відповідно до вивчення психологічних особливостей професійної переорієнтації педагогічних працівників, впливу ситуації безробіття на особистість. Емпірично вивчено вплив ситуації безробіття на психічні стани безробітних педагогічних працівників, їх активність, мотивацію професійної діяльності, рівень саморозуміння і самоповаги. Експериментально досліджено психологічні особливості адаптації людей суспільно-гуманітарним професійним профілем у ситуації безробіття.

VIII. Експериментально апробовано систематизований комплект тестів, спрямованих на виявлення здатності педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи в умовах професійно-технічної освіти. Профорієнтаційна робота, що виконується викладачами, майстрами виробничого навчання та майстрами-вихователями з учнями розширює можливості учнів та сприяє професійному становленню майбутніх фахівців. Педагогічні працівники, які досконально володіють різними засобами педагогічної майстерності здатні залучити учнів ПТНЗ до світу професій.

Отримані результати можуть бути впровадженими в систему педагогічної освіти з метою використання розробленого та експериментально обґрунтованого профорієнтаційного забезпечення для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Тема «Психологічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу» (РК № 0111U001469; 2011–2013; керівник теми – Помиткін Е.О.).

Кількісна характеристика експериментів.

Експеримент здійснюється на **рівні підвідомчої установи** (згідно з Постановою Президії НАПН України).

Кількість експериментальних навчальних закладів – 7.

1. Школа мистецтв та ремесел „Академія дитячої творчості” (м. Миколаїв).

2. Київська гімназія №153 імені О. С.Пушкіна (м. Київ).
3. Новомосковський колегіум № 11 Дніпропетровської області.
4. Київський університет "Східний світ".
5. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
6. Київський педагогічний університет імені Б. Грінченка.
7. Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН України (м. Київ).
8. Палац творчості дітей та юнацтва Солом'янського району м. Києва.

Експериментальна робота проводиться з метою емпіричного визначення психологічних умов розвитку духовної культури. Розроблено опитувальник на 39 запитань, з оцінкою за шкалою від 0 до 4 балів. Шкала надає можливість визначити чотири рівні розвитку духовної культури педагогічних працівників: початковий, середній, достатній, високий.

Завдання: здійснити теоретико-методологічний аналіз категорії «духовна культура» та психолого-педагогічних проблем і провідних тенденцій розвитку духовної культури педагогічних працівників на основі узагальнення наукових даних світової та вітчизняної літератури з філософії, психології і педагогіки, зокрема, педагогічної та вікової психології, психології праці, інженерної психології, психології особистості, медичної психології; вивчити передовий психолого-педагогічний досвід розв'язання даної проблеми і розробити на цій основі концептуальну модель розвитку духовної культури педагогічного персоналу.

Термін виконання експериментальної роботи: 2011 – 2013 рр.

У 2012 р. розроблено і реалізовано програму та методику констатувального етапу експериментальної роботи, основні результати реалізації якої такі: розроблено та апробовано засоби психологічної діагностики духовної культури педагогів, зокрема, колективний діагностичний «Опитувальник з виявлення рівня розвитку духовної культури педагогічного персоналу».

У ході експериментальної роботи відпрацьовується соціально-особистісний підхід до психологічної діагностики та розвитку духовної культури педагогів.

Рукопис розділів колективного методичного посібника «Психологічні засади розвитку духовної культури педагогічного персоналу» (В цих розділах колективного методичного посібника охарактеризовано етичні цінності, наявні у структурі гармонійного й продуктивного сенсу життя особи, і психологічні труднощі реалізації таких цінностей. Вивчено передумови успішності діяльності, відповідної зазначеній універсальній моральній настанові. Сформульовано й проаналізовано тезу, за якою: а) необхідними умовами такої успішності є її, по-перше, ціннісно-мотиваційне і, по-друге, інструментальне забезпечення; б) поєднання вказаних видів забезпечення (реалізованих на належному рівні) становить достатню умову згаданої успішності).

Рукопис розділу методичного посібника «Психологія і педагогіка праці особистості» (в розділі методичного посібника головною

психологічною умовою втілення конституційних норм щодо честі та гідності кожного члена українського суспільства є послідовне усвідомлення важливості і сутності цих понять для успішної побудови держави і власного життя. Загальним проектом такого соціалізуючого усвідомлення може стати його здійснення саме як діяльнісного усвідомлення, втілюваного через особливу аксіопсихологічну діяльність з її психологічно, педагогічно, соціологічно, політично, економічно, професійно модифікованими і асимільованими компонентами – потребнісно-мотиваційним, інформаційно-пізнавальним, цілеутворювальним, операційно-результативним та емоційно-почуттєвим – зіставленими з особливостями спілкування, спрямованості, характеру, самосвідомості, досвіду, інтелекту, психофізіології особистості кожного громадянина і працівника. Проміжний етап такої модифікації та асиміляції може бути здійснений через відповідні дослідження проблематики честі та гідності у педагогічній, юридичній, економічній, політичній, інженерній, військовій психології, у психології праці. Зрозуміло, що така робота потребує певної переорієнтації роботи державної соціально-психологічної служби та її співпраці в цьому плані з іншими інститутами суспільства та громадянами).

Рукопис розділу науково-методичного посібника «Психологічна діагностика духовного потенціалу особистості» (в розділі науково-методичного посібника розкрито основні теоретичні основи та методичні підходи до розв'язання проблеми психологічної діагностики духовного потенціалу особистості. Особливу увагу приділено розробці та впровадженню психодіагностичного інструментарію, який може використовуватися практичним психологом).

Рукопис розділу науково-методичного посібника «Мотиваційно-смыслові детермінанти саморегуляції професійної діяльності педагогів» (у розділі науково-методичного посібника висвітлюється проблема мотивації і мотивів, а також смислів особистості залишається гостро дискусійною і, на жаль, важко досліджуваною експериментально в сучасній психології).

Рукопис розділу методичних рекомендацій «Сутність та методи духовно-моральної самоактуалізації майбутнього педагога» (в розділі методичних рекомендацій висвітлюється основні психологічні механізми розвитку характерологічної складової духовної культури майбутнього педагога, є духовно-моральна саморегуляція особистості, яка включає духовно-моральний та емоційно-вольовий компоненти. Розумність, доброзичливість, чесність і альтруїзм в поєднанні із твердістю волі надають людині духовну силу, яка створює основу для духовно-моральної самоактуалізації особистості, що проявляється в творчій діяльності, в опорі злу, у міцній стійкості при життєвих негараздах).

Рукопис розділу методичних рекомендацій «Розвиток самосвідомості як складової духовної культури студентів майбутніх педагогів» (у розділі методичних рекомендацій висвітлено роль самосвідомості як компоненту духовної культури, передусім, як здатність особистості до усвідомлення себе як суб'єкта духовної культури).

Рукопис розділу методичних рекомендацій «Психологічні умови розвитку інтелектуальної складової духовної культури педагогічного персоналу» (в розділі методичних рекомендацій охарактеризована методика вивчення психологічних умов розвитку інтелектуальної складової духовної культури педагогічних працівників для підвищення готовності фахівців в галузі освіти до творчої професійної діяльності, забезпечення процесу ефективної інтелектуальної педагогічної діяльності).

Рукопис розділу методичних рекомендацій «Теоретичні засади розвитку комунікативної складової духовної культури педагогічного персоналу» (в методичних рекомендаціях розроблено анкету, спрямовану на визначення рівня комунікативного компоненту духовної культури педагогічного персоналу; охарактеризовано порівняння шкал діяльнісного виміру комунікативної складової духовної культури особистості педагогів).

За звітній період отримані такі результати:

1. Розроблено та апробовано програму та методика експериментального дослідження відповідно до основних положень концепції розвитку духовної культури, доведено її надійність та ефективність.

2. Експериментально обґрунтовано та емпірично перевірено критерії психологічної діагностики складових духовної культури педагогічного персоналу.

3. Розкрито історико-психологічні передумови та соціально-психологічні умови розвитку духовної культури майбутніх психологів.

4. Вивчено особистісно-аксіологічні основи психологічної діагностики духовної культури педагогічного персоналу.

5. Досліджено особливості розвитку характерологічного компоненту духовної культури майбутніх педагогів.

6. Експериментально вивчено професійно-духовні якості педагогічного працівника, його комунікативні здібності, інтелектуальні та емоційно-почуттєві характеристики.

Інформація представлена у таблицях (Таблиці III.1., III.2.).

IV. УПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

За темою **«Розвиток педагогічної майстерності викладача ВНЗ непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства»** (2010-2012 рр.) впроваджувалися:

Наукова продукція:

- монографії – 2.

1. Розвиток педагогічної майстерності викладача ВНЗ непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства: монографія / за заг. ред. академіка Зязюна І.А. (20,0 др. арк.). Рукопис у видавництві «Педагогічна думка».

2. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційного суспільства: когнітивний аспект (10,0 др. арк.). Рукопис у видавництві «Педагогічна думка».

Навчальна продукція:

- навчально-методичні посібники:

3. Культура педагогічного менеджменту викладача ВНЗ непедагогічного профілю (8,0 др. арк.) Рукопис у видавництві «Педагогічна думка».

4. Педагогічна майстерність викладача вищої школи (8,0 др. арк.) Рукопис.

5. Розвиток гуманістичної спрямованості педагогічної майстерності викладача (5,0 др. арк.) Рукопис.

6. Розвиток сценічного мовлення у вимірах педагогічної майстерності (8,0 др. арк.) Рукопис.

7. Педагогічна майстерність викладача мистецьких дисциплін (8,0 др. арк.) Рукопис.

- навчальні посібники

8. Економіка освіти та управління (10,0 др. арк.). Рукопис у видавництві «Педагогічна думка».

9. Етнолінгводидактична культура педагога: навч. посіб (10,0 др. арк.) Рукопис.

10. Українська мова (за професійним спрямуванням) (10,0 др. арк.) Рукопис.

- методичні рекомендації

11. Дидактичний аспект розвитку педагогічної майстерності вчителя в творчій спадщині О.Ф. Музиченка (2,0 др. арк.) Рукопис.

12. Освітня діяльність Олександра Музиченка (2,0 др. арк.) Рукопис.

13. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційно-технологічного суспільства (2,0 др. арк.) Рукопис.

14. Методична підготовка вчителів фізики до саморозвитку особистісної педагогічної майстерності (1,0 др. арк.) Рукопис.

- навчальна програма

15. Українська мова (за професійним спрямуванням) (0,5 др. арк.) Рукопис.

Кількість об'єктів упровадження результатів НДР становить – 49, зокрема:

- 25 вищій навчальний заклад III- IV рівнів акредитації;
- 13 навчальних закладів системи загальної середньої освіти;
- 9 одержувачів обов'язкового безплатного примірника видань України;
- 2 Інститути НАПН України.

За темою «Теорія і практика професійного навчання дорослого населення у професійно-технічних закладах і на виробництві» (2008-2010 рр.) впроваджувалися:

- Наукова продукція:

монографії– 3

Теорія і практика професійного навчання дорослих у ПТНЗ і на виробництві: [монографія] / авт. кол.: Ничкало Н.Г., Лук'янова Л.Б., Аніщенко В.М. та ін.. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 160 с., іл., табл.;

Професійне навчання фахівців харчового виробництва (3,5 др. арк.).
Рукопис;

Професійно-педагогічне вдосконалення майстрів виробничого навчання художнього профілю (0,5 др. арк.). Рукопис.

концепції – 1

Проект Концепції щодо підготовки педагогічного персоналу для професійного навчання на виробництві (0,5 др. арк.). Рукопис.

- *Навчальна продукція:*

навчально-методичний посібник – 1.

Дидактичні засади професійного навчання на виробництві (24,0 др. арк.). Рукопис.

Кількість об'єктів упровадження результатів НДР становить – 51, зокрема:

- 24 вищих навчальних заклади III- IV рівнів акредитації;
- 4 вищих навчальних заклади I-II рівнів акредитації;
- 20 професійно-технічних навчальних закладів;
- Департамент професійно-технічної освіти МОНМС України;
- Управління професійно-технічної освіти головного управління освіти і науки Львівської облдержадміністрації;
- Науково-методичний центр професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників Хмельницької області.

За темою «**Інноваційні педагогічні технології підготовки педагога вищої школи**» (2008-2010 рр.) впроваджувалися:

- *Наукова продукція:*

Інноваційні педагогічні технології застосування моделей теорії ймовірностей і математичної статистики в педагогічній теорії і практиці (10,0 др. арк.). Рукопис.

Підготовка педагога вищої школи (10,0 др. арк.). Рукопис.

Фундаменталізація фахової підготовки майбутніх педагогів вищої школи (6,0 др. арк.). Рукопис.

- *Навчальна продукція:*

Інтернет-технології у професійній підготовці педагога вищої школи (5,0 др. арк.). Рукопис.

Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих / НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. – К.: ЕКМО, 2010. – 288с.

Інноваційні педагогічні технології підготовки педагога вищого економічного навчального закладу (3,5 др. арк.) Рукопис.

Технологічні аспекти формування економічної культури майбутнього педагога вищої школи (3,0 др. арк.) Рукопис.

Артеменко І.Е. Психолого-педагогічна підготовка педагогів вищої школи засобами інформаційних технологій: методичні рекомендації / НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. – 2010 – 96 с.

Інноваційні педагогічні технології у формуванні правової культури педагога вищої школи (3,0 др. арк.). Рукопис.

Кількість об'єктів упровадження результатів НДР становить – 8, зокрема:

- 7 вищих навчальних закладів III- IV рівнів акредитації;
- Професійно-педагогічний коледж ім. А.С. Макаренка.

За темою «**Аксіологічний підхід до змісту навчання і виховання майбутніх педагогів**» (2008-2010 рр.) впроваджувалися:

- *Наукова продукція:*

Аксіологічний підхід – основа формування цілісної особистості майбутнього педагога: монографія / за заг. ред. Л.О. Хомич. – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 140 с.

Теоретичні основи аксіологічного підходу до виховання майбутнього педагога: концепція (1,0 др. арк.). Рукопис.

Концептосфера педагогічної аксіології: Матеріали філософсько-методологічного семінару «Аксіологічна концептосфера педагогічної освіти» / авт. ідеї і упор. Т.П. Усатенко – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 299 с.

- *Навчальна продукція:*

Робочі матеріали до «Програми підвищення кваліфікації прийомних батьків та батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу» – К.: Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді; Український фонд «Благополуччя дітей», 2008. – 250 с.

Українознавство: навчальний посібник (10,0 др. арк.). Рукопис.

Аксіологічні засади діяльності керівника професійного навчального закладу: методичні рекомендації (2,8 др. арк.). Рукопис.

Культура наукової діяльності майбутніх педагогів: методичні рекомендації (1,3 др. арк.). Рукопис.

Аксіологічні основи розвитку інтелектуальної культури майбутніх педагогів (науково-методичний аспект професійної підготовки педагогічних кадрів): методичні рекомендації (1,0 др. арк.). Рукопис.

Прогностично-профорієнтаційна робота вчителя початкових класів: методичні рекомендації (1,0 др. арк.). Рукопис.

Формування мотивації учнів до здорового способу життя: методичні рекомендації (2,0 др. арк.). Рукопис.

Аксіологічні основи формування цілісної особистості майбутнього педагога: методичні рекомендації (1,15 др. арк.). Рукопис.

Самовиховання конкурентоспроможної особистості: методичні рекомендації (1,7 др. арк.). Рукопис.

Кількість об'єктів упровадження результатів НДР становить – 5, зокрема:

- 2 вищих навчальних заклади III- IV рівнів акредитації;
- 1 підвідомча установа НАПН України (Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України);
- 1 професійно-технічний навчальний заклад (Державний професійно-технічний навчальний заклад «Міжрегіональний центр ювелірного мистецтва»);
- Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді.

За темою «Естетичні та етичні засади особистісного розвитку педагога» (2008-2010 рр.) впроваджувалися:

- *Наукова продукція:*

Отич О.М. Розвиток творчої індивідуальності студентів професійно-педагогічних навчальних закладів засобами мистецтва: монографія / О.М. Отич; за наук. ред. І.А. Зязюна. – Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – 248 с. (10,3 др. арк.).

- *Навчальна продукція:*

Філіпчук Н.О. Розвиток особистісних якостей майбутніх музикантів-педагогів у вищих навчальних закладах Західної України (перша половина ХХ століття): навч. посібник /Н.О. Філіпчук. – Чернівці, 2011. – 192 с. (8,0 др. арк.).

Формування особистісної готовності класного керівника до організації культурного дозвілля школярів: навчально-методичний посібник (9,0 др. арк.). Рукопис.

Розвиток особистісних якостей майбутнього вчителя музики і художньої культури засобами сакрального музичного мистецтва: навчально-методичний посібник (4,5 др. арк.). Рукопис.

Естетичні засади особистісного розвитку педагога: методичні рекомендації (2,0 др. арк.). Рукопис.

Розвиток особистісних якостей майбутніх вчителів початкових класів засобами мистецтва: навчально-методичний посібник (4,5 др. арк.). Рукопис.

Формування особистісної готовності вчителя образотворчого мистецтва до впровадження технологій естетичного виховання учнів в умовах профільного навчання: навчально-методичний посібник (6,0 др. арк.). Рукопис.

- *Довідкова продукція:*

Особистісний розвиток педагога засобами мистецтва: бібліографічний покажчик (4,5 др. арк.). Рукопис.

Кількість об'єктів упровадження результатів НДР становить – 11, зокрема:

- 6 вищих навчальних заклади III- IV рівнів акредитації;

- 3 загальноосвітніх навчальних заклади;
- 1 позашкільний навчальний заклад (Дитячий оздоровчо-екологічний центр Оболонського р-ну м. Києва);
- 1 підвідомча установа НАПН України (Державна педагогічна бібліотека ім. В.О. Сухомлинського НАПН України).

За темою «**Модернізація педагогічної освіти у європейському та євроатлантичному просторі**» (2008-2010 рр.) впроваджувалися:

- *Наукова продукція:*

Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі: монографія / авт. кол.: Н.М. Авшенюк, В.О. Кудін, О.І. Огієнко, та ін. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 232 с.

Порівняльний аналіз національних кваліфікацій в країнах ЄС (3,0 др.арк.). Рукопис.

Системи зовнішнього оцінювання в постсоціалістичних країнах (3,0 др.арк.). Рукопис.

- *Навчальна продукція:*

Інтернаціоналізація педагогічної освіти в умовах євроатлантичної інтеграції (3,5 др.арк.). Рукопис.

Філософські засади педагогічної майстерності вчителя (3,0 др. арк.). Рукопис.

- *Довідкова продукція:*

Професійна освіта і ринок праці: глосарій (3,0 др. арк.). Рукопис.

Кількість об'єктів упровадження результатів НДР становить – 35, зокрема:

- 18 вищих навчальних заклади III- IV рівнів акредитації;
- 4 органи державної влади та місцевого самоврядування;
- 5 підвідомчих установ НАПН України;
- 8 інших установ, підприємств, організацій.

За темою «**Технології професійної орієнтації населення в умовах ринку праці**» (2008-2010 рр.) впроваджувалися:

- *Наукова продукція:*

Технології професійної орієнтації населення в умовах ринку праці: [монографія] / Н.А. Побірченко, Н.І. Литвинова, В.В. Синявський, О.Л. Мерзлякова, Г.П. Татаурова, Є.В. Єгорова, І.Б. Марченко, А.М. Шевенко, В.В. Кобченко. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 256 с. (16,5 др. арк.)

- *Навчальна продукція:*

Профорієнтаційні технології психологічної допомоги безробітним: методичний посібник (2,0 др. арк.). Рукопис.

Основи проектування кар'єри: методичний посібник (1,5 др. арк.). Рукопис.

Інновації профорієнтації у роботі з учнівською молоддю: методичні рекомендації (6,5 др. арк.). Рукопис.

Кількість об'єктів упровадження результатів НДР становить – 64, зокрема:

- 11 вищих навчальних закладів;
- 12 органів державної влади та місцевого самоврядування;
- 6 підвідомчих установ НАПН України;
- 4 загальноосвітніх навчальних заклади;
- 3 професійно-технічні навчальні заклади;
- 2 інші навчальні заклади;
- 26 інших установ, підприємств, організацій.

За темою «**Розвиток психологічної готовності педагогів до творчої професійної діяльності**» (2008-2010 рр.) впроваджувалися:

- *Наукова продукція:*

Психологія розвитку творчо обдарованої особистості (6,0 др. арк.).
Рукопис.

Категорія творчості у поняттєвому просторі психології та педагогіки (4,0 др. арк.). Рукопис.

- *Навчальна продукція:*

Розвиток психологічної готовності педагогів до творчої професійної діяльності: навч.-метод. посіб. / [за наук. ред. Е.О. Помиткіна]. – Миколаїв: Миколаїв. обл. друкарня, 2010. – 293 с.

Розвиток духовного потенціалу в процесі творчої самоактуалізації вчителя (4,0 др. арк.). Рукопис.

Психофізіологічна готовність педагога до творчої професійної діяльності (4,0 др. арк.). Рукопис.

Кількість об'єктів упровадження результатів НДР становить – 6, зокрема:

- 4 загальноосвітні навчальні заклади;
- 1 позашкільний навчальний заклад;
- 1 підвідомча установа НАПН України.

Інформація наведена у таблицях (Таблиці: IV.1. – IV.3.).

V. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

У структурі Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України поліграфічної бази немає, отже видавнича діяльність за повним циклом не здійснюється.

Разом з тим, наукові працівники інституту беруть участь у підготовці до видання наукових праць, їх редагуванні, рецензуванні. Провідні вчені інституту є членами редакційних колегій різних видавництв та періодичних видань (збірників наукових праць, фахових журналів тощо).

У 2012 році в Інституті було 3 періодичні видання, зареєстровані у ВАК України як провідні наукові фахові видання з педагогіки і психології, зокрема:

1. Інститут є співзасновником журналу **«Педагогіка і психологія професійної освіти»**, який видається з 1997 року. Журнал видається на базі Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України, має свідоцтва про державну та фахову реєстрацію (педагогіка, психологія), Міжнародний стандартний серійний номер (ISSN). Журнал представлений на сайті Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у розділі «Наукова періодика України». Головний редактор журналу Н.Г. Ничкало. У звітному році вийшло шість номерів, в яких представлена така тематика: дидактика, методика і технології навчання, психологія, проблеми виховання, зарубіжний досвід, наукове життя.

2. Відділ андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України є засновником збірника наукових праць **«Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи»**, який випускається з 2009 року. Упродовж 2012 року було видано: збірник наукових праць «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи», вип. 4 (10 др. арк.), вип. 5 (10 др. арк.).

3. Відділ порівняльної професійної педагогіки ІПОД НАПН України разом з Хмельницьким національним університетом є співзасновниками наукового журналу **«Порівняльна професійна педагогіка»**, рік заснування – 2011. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 17801-6651Р. Збірник видається з метою опублікування результатів досліджень і розробок учених з проблем порівняльної професійної педагогіки, оперативного й організованого інформування наукової громадськості України про них, залучення вітчизняних та зарубіжних науковців до розв'язання проблем порівняльної професійної освіти. Видання здійснюється українською мовою; окремі статті можуть бути надруковані іноземними мовами (російською, польською, англійською, німецькою). Впродовж 2011-2012 рр. видано 4 номери: № 1,2 2011 р. та № 1,2 2012 р.

4. У 2012 році відділом педагогічної естетики та етики Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України видано збірник наукових праць **«Естетика і етика педагогічної дії»** / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. – Випуск 3. – К., Полтава: ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 2012. – 205 с. У збірнику наукових праць представлені результати наукових досліджень з проблем педагогічної естетики та етики, духовного розвитку особистості педагога, педагогіки мистецтва і мистецтва педагогічної дії, теорії, історії та методики мистецької освіти, педагогічної майстерності викладача мистецьких дисциплін тощо. Збірник внесено до державного реєстру друкованих засобів масової інформації Міністерства юстиції України (свідоцтво №17866-6716 Р Серія КВ від 10.06.2011 р.), й присвоєно Міжнародний стандартний серійний номер (ISSN).

У 2012 році в Інституті припинено видання журналу «Професійно-технічна освіта» у зв'язку з переданням цього видання до Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

Інформація про стан видавничої діяльності представлена у таблицях (Таблиці: V.1. – V.2.).

VI. ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ

Планом роботи НАПН України на 2012 рік Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих було передбачено проведення **27 масових науково-практичних заходів**, зокрема:

- Міжнародних та всеукраїнських конференцій, читань.

1. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Психолого-педагогічні та політичні проблеми у трансформаційних процесах українського суспільства»**, 24-25 лютого 2012 р., Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, м. Кременчук.

На конференції розглядалися психологічні аспекти розвитку особистості в умовах трансформаційних процесів українського суспільства. Були присутні працівники системи освіти, практичні психологи та науковці. Із доповідями виступили науковці Інституту (*Ігнатович О.М., Литвинова Н.І., Синявський В.В., Єгорова Є.В., Мерзлякова О.Л., Марченко І.Б.*).

Результативність: визначено актуальні психолого-педагогічні проблеми та з'ясовано оптимальні шляхи їх подолання; створено спільну робочу групу співробітників відділу з фахівцями університету щодо вирішення проблем профорієнтації в педагогічній освіті. За результатами опубліковано збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції **«Психолого-педагогічні та політичні проблеми у трансформаційних процесах українського суспільства»**. – Кременчук: КрНУ, 2012. – 226 с.

2. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Технології управління освітніми закладами»**, присвячена пам'яті А.С. Макаренка, березень 2012 р. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка.

Проблеми, які обговорювалися: педагогічна майстерність у творчій спадщині А.С. Макаренка, становлення особистості вчителя-майстра у педагогічних ВНЗ. На конференції були присутні вчителі загальноосвітніх шкіл, викладачі ВНЗ, студенти, аспіранти, докторанти. На пленарному засіданні із доповідями виступили науковці Інституту (*І.А. Зязюн, Н.Г. Ничкало, Л.О. Хомич*), інші науковці виступили на секційних засіданнях.

Результативність: За результатами конференції видана фаховий збірник наукових праць “Витоки педагогічної майстерності”, а також матеріали конференції.

3. III Всеукраїнські Морозівські педагогічні читання (30-31 березня 2012 р., м. Київ, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова). На педагогічних читаннях були присутні науковці, викладачі середніх загальноосвітніх та вищих навчальних закладів, аспіранти, докторанти.

Обговорювалися проблеми: інноваційні педагогічні технології у інформальній освіті дорослих; філософсько-педагогічна ідея людиноцентризму в розвитку вищої школи; освіта впродовж життя як місія вищих навчальних закладів: загальнопедагогічний, андрагогічний, герогогічний підходи; світові тенденції трансформації і диверсифікації університету; компетентнісно-контекстна організація освітнього простору вищого навчального закладу; науковий орієнтир змісту навчально-виховного процесу університету; тьюторство в умовах трансферно-кредитної системи навчання; міжнародні експериментальні проекти у сфері вищої освіти; інституціональна мобільність, спільне розроблення та взаємне визнання документів про освіту; інваріантні та варіативні програми навчання іноземних громадян, фандрайзинг; ризики денационалізації освіти та загрози нівелювання національних педагогічних цінностей. Співробітники Інституту виступили з доповідями (Огієнко О.І., Мільто Л.О., Гончарук Т.О., Годлевська К.В., Красильник Ю.С., Лактіонова Г.М., Мазур І.М., Машикіна С.В., Молчанова А.О., Панченко В.І., Султанова Л.Ю., Шахрай Т.О. Філіпчук Н.О., Постригач Н.О., Котун К.В., П'ятакова Т.С., Вінник Н.І.).

Результативність: За результатами педагогічних читань видано збірник матеріалів.

4. Науково-практична конференція “Система професійних компетентностей вчителя XXI століття” у межах Міжнародної виставки “Сучасні заклади 2012” (2 березня 2012 р.). У заході взяли участь науковці, викладачі, докторанти, аспіранти, студенти.

Обговорювалися питання професійних компетентностей вчителя XXI століття. Основним доповідачем виступив академік, директор Інституту І.А. Зязюн. В обговоренні узяли участь Хомич Л.О., Отич О.М.

Результативність: Обґрунтування нових підходів та методичних рекомендацій щодо розвитку професійних компетентностей вчителя. Нагородження Почесними дипломами учасників науково-практичної конференції (Зязюн І.А., Хомич Л.О., Отич О.М.).

5. Міжнародна науково-практична Інтернет конференція «Освіта дорослих в соціокультурних вимірах» (21-23 березня 2012 р., Черкаси). У конференції взяли участь соціальні педагоги, соціальні працівники, науковці, докторанти, аспіранти, студенти.

На конференції обговорювались проблеми: освіта дорослих – важливий чинник стратегії суспільства сталого розвитку; освіта дорослих як соціальний інститут; управлінські і правові аспекти освіти дорослих; освіта дорослих як

фактор соціальної адаптації та соціального захисту окремих категорій населення; освіта дорослих у професійній діяльності працівників соціально-педагогічної сфери; андрагогічна підготовка працівників соціально-педагогічної сфери. Із доповідями виступили співробітники Інституту (Зінченко С.В. «Правова освіта дорослих ув'язнених»; Лук'янова Л.Б. «Концептуальна ідея розвитку освіти впродовж життя»).

Результативність: За результатами видано збірник матеріалів конференції: Освіта дорослих як фактор розвитку дорослої людини в умовах сучасних соціальних змін: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Черкаси, 21-23 березня 2012 р. – Черкаси, 2012. – 209 с.

6. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «**Управління інноваційним розвитком освіти: глобальний та національний виміри**» (2 квітня 2012 р., м. Суми, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка). У конференції взяли участь науковці, викладачі середніх загальноосвітніх, вищих навчальних закладів, аспіранти, докторанти.

Під час роботи науково-практичної конференції розглядалися такі проблеми: управління інноваційними процесами в Україні; історія та методологія освітніх інновацій; психологічні аспекти управління інноваційним розвитком освіти; глобальні та регіональні тенденції розвитку освіти; інноваційні технології розвитку освіти і національної середньої школи. Співробітники Інституту виступили з доповідями: (Огієнко О.І., Гончарук Т.О., Артеменко І.Е., Мільто Л.О., Красильник Ю.С., Годлевська К.В.).

Результативність: За результатами науково-практичної конференції видано збірник матеріалів.

7. Всеукраїнська науково-практична конференція «**Сучасна сім'я і соціальні інститути: шляхи партнерської взаємодії**» (17 травня 2012 р., Київ; ІПОД НАПН України, Київський університет імені Бориса Грінченка). Проведено спільно з Інститутом психології та соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. Були присутні співробітники Інституту, викладачі і студенти університету, соціальні працівники м. Києва.

На конференції обговорювались такі проблеми: сучасна сім'я як інститут соціалізації особистості; моделі взаємодії сім'ї з різними соціальними інституціями; вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку педагогічного потенціалу сім'ї; батьки як провідники інновацій у сфері навчання, виховання та соціальної підтримки дітей; роль сім'ї у формуванні медіакультури особистості. З доповідями виступили (Лактіонова Г.М., Молчанова А.О., Панченко В.І., Султанова Л.Ю., Шахрай Т.О., Усатенко Т.П.).

Результатом участі у науково-практичній конференції є опубліковані матеріали – Сучасна сім'я та соціальні інституції: шляхи партнерської взаємодії: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

[редкол.: Л.Л. Хоружа, Г.М. Лактіонова, О.В. Безпалько та ін.]. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. – 192 с.

8. Всеукраїнські педагогічні читання, присвячені пам'яті видатного вченого-педагога **О.С. Дубинчук** (травень 2012 р., Київ, ШООН НАПН України). На педагогічних читаннях були присутні науковці, педагоги-практики, викладачі професійних навчальних закладів, професорсько-викладацький склад вищих навчальних закладів, слухачі інститутів післядипломної освіти, докторанти, аспіранти, студенти.

На педагогічних читаннях розглядалися проблеми: психолого-педагогічні проблеми неперервної освіти; науково-педагогічна спадщина Олени Степанівни Дубинчук. В обговоренні проблем виступили науковці Інституту (*Лук'янова Л., Зінченко С., Аніщенко О.В., Василенко О.В., Гончаренко С.У., Дорошенко Н.І., Сігаєва Л.Є., Отич О.М., Соломаха С.О., Сотська Г.І., Коновець С.В., Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.М., Грищенко Ю.В., Котирло Т.В., Штома Л.Н., Авшенюк Н.М., Десятков Т.М., Постригач Н.О., Сулима О.В., Котун К.В., Ігнатович О.М., Єгорова Є.В., Литвинова Н.І., Снявський В.В., Кобченко В.В., Шевенко А.М., Мерзлякова О.Л., Марченко І.Б.*).

Результативність: За результатами читань видано збірник матеріалів: Освіта впродовж життя: вимоги часу: збірник матеріалів IV Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті видатного вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [колектив авторів]. – К.: Едельвейс, 2012. – 305 с.

9. Міжнародна науково-практична конференція **«Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми»** (14-16 травня 2012 р., Київ-Вінниця). На конференції були присутні науковці, педагоги-практики, викладачі професійних закладів освіти, професорсько-викладацький склад вищих навчальних закладів, докторанти, аспіранти, студенти.

Обговорювалась проблема обґрунтування психолого-педагогічних засад впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методик навчання і виховання студентів ВНЗ III-IV рівнів акредитації. З доповідями виступили науковці Інституту (*Василенко О.В., Зінченко С.В., Лук'янова Л.Б., Сігаєва Л.Є.*). В обговоренні проблеми виступили науковці *Марченко І.Б., Шевенко А.М., Авшенюк Н.М., Постригач Н.О., Пазюра Н.В., Котун К.В., Огієнко О.І., Мільто Л.О., Гончарук Т.О., Артеменко І.Е.*

Результативність: За результатами конференції видано збірник матеріалів: Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник матеріалів XI Міжнародної науково-практичної конференції. – К. – В., 14-16 травня 2012 р. – 302 с.

10. Всеукраїнські психолого-педагогічні читання присвячені пам'яті доктора педагогічних наук, професора Бориса Олексійовича Федоришина **«Профорієнтація: стан і перспективи розвитку»** (31 травня 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

З доповідями виступили (Ігнатович О.М., Єгорова Є.В., Литвинова Н.І., Синявський В.В., Кобченко В.В., Шевенко А.М., Мерзлякова О.Л., Марченко І.Б.). У обговоренні взяли участь (Помиткін Е.О., Балл Г.О., Рибалка В.В., Отич О.М., Шкіренко О.В., Радзімовська О.В., Становських З.Л., Зінченко С. В.).

Результативність: обґрунтування рекомендацій щодо використання досвіду Б.О. Федоришина у змісті й формах організації сучасної профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю.

11. Міжнародна науково-практична конференція «Гуманізм і освіта» (вересень 2012 р., Київ – Вінниця, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Вінницький національний технічний університет).

У роботі конференції взяли участь науковці, викладачі ВНЗ, аспіранти, докторанти. Проблеми, які обговорювалися: саморозвиток педагогічної майстерності викладачів ВНЗ непедагогічного профілю.

Результативність: опубліковано збірник наукових праць «Вісник Вінницького технічного університету».

12. Становлення та розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи – з міжнародною участю (жовтень 2012 р., м. Житомир, Житомирський державний університет імені І. Франка). У роботі взяли участь науковці, викладачі професійних закладів освіти, професорсько-викладацький склад вищих навчальних закладів, докторанти, аспіранти, студенти, представники наукових шкіл.

Розглядалися проблеми: теоретико-методологічні засади становлення та розвитку науково-педагогічних шкіл в Україні; проблеми наукового керівництва розвитком інноваційних напрямів дослідницької діяльності; актуальні проблеми розвитку сучасних науково-педагогічних шкіл. З доповіддю на пленарному засіданні виступила Лук'янова Л.Б. «Андрагогічний підхід у розвитку науково-педагогічної школи».

Результативність: видано збірник наукових праць – Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи: збірник наукових праць / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького. – Житомир: вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2012. – 692 с.

13. Всеукраїнська науково-практична конференція «Естетичне виховання дітей та молоді: теорія, практика та перспективи розвитку» (14 грудня 2012 р., м. Житомир, Житомирський державний університет імені І. Франка). У конференції взяли участь науковці, викладачі, викладачі середніх загальноосвітніх, вищих навчальних закладів, аспіранти, докторанти.

У ході роботи конференції обговорювалися такі проблеми: історичні аспекти розвитку особистості засобами мистецтва; духовність як стратегія розвитку національного освітнього простору; естетичні засади педагогічної дії; розвиток особистості в теорії мистецької освіти; культурологічний аспект професійної та професійно-педагогічної підготовки фахівців; проблема художньо-естетичної обдарованості дітей та молоді; етнокультурологічна компетентність особистості у сучасній системі

естетичного виховання; основи педагогічної майстерності вчителів художньо-естетичного циклу; організаційно-педагогічні умови діяльності позанавчальних виховних закладів художньо-естетичного напрямку.

На пленарному засіданні виступили з доповідями: *Зязюн І.А., Отич О.М., Соломаха С.О., Філіпчук Н.О., Кутова О.М.* На секційних засіданнях виступили: *Коновець С.В., Флегонтова Н.М., Сотська Г.І., Вовк М.П., Штома Л.Н.*

Результативність: за результатами роботи опубліковано збірник наукових праць – Естетичне виховання дітей та молоді: зб. наук. праць /за ред. О.А. Дубасенюк, Н.Г. Сидорчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 560 с.

14. Науково-методичні основи професійного навчання дорослих в умовах ПТНЗ і виробництва (листопад 2012 р., м. Львів). На конференції були присутні представники центрів зайнятості, служб навчання безробітних, представники навчально-виробничих і методичних центрів.

Обговорювались проблеми підготовки, навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації дорослого населення в умовах ПТНЗ, виробництва; вимоги до організаторів навчання дорослих в умовах ПТНЗ та виробництва.

Результативність: Матеріали конференції подані до друку.

15. X Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О.П. Рудницької «Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії» (5-6 грудня 2012 року, м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України). Були присутні науковці, педагоги середніх загальноосвітніх, позашкільних, вищих навчальних закладів, аспіранти, докторанти, студенти.

Розглянуто проблеми: мистецька педагогіка і педагогіка мистецтва у формуванні професійної майстерності вчителя; педагогічна майстерність як система професійно-мистецьких компетентностей; естетичні та етичні основи педагогічної майстерності; розвиток педагогічної майстерності викладача мистецьких дисциплін; психологічні засади мистецько-педагогічної освіти. На конференції виступили науковці Інституту. (*Зязюн І.А., Кудін В.О., Отич О.М., Коновець С.В., Соломаха С.О., Філіпчук Н.О., Кутова О.М., Грищенко Ю.В., Флегонтова Н.М., Котирло Т.В., Сотська Г.І., Вовк М.П., Штома Л.Н., Помиткін Е.О., Ігнатович О.М., Литвинова Н.І., Заєць І.В., Шевенко А.М., Марченко І.Б., Баніт О.В., Василенко О.В., Зінченко С.В., Лук'янова Л.Б., Радкевич В.О., Сігаєва Л.Є., Щербак О.І., Дяченко Л.М., Постригач Н.О., Котун К.В., Машкіна С.В., Панченко В.І., Хомич Л.О.*)

Результативність: Матеріали конференції подані до друку.

- Семінари:

1. Науково-практичний семінар «Проблеми розвитку духовної культури педагогічного персоналу в сучасних закладах освіти» (26 березня 2012 р., Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Колегіум «Олімп» м. Києва).

Під час семінару було зроблено 11 доповідей: (*Помиткін Е.О., Рибалка В.В., Балл Г.О., Власова О.І., Становських З.Л., Бастун М.В., Павлик Н.В., Голуб І.І., Волошко Н.І., Радзімовська О.В., Шкіренко Н.І.*)

Результативність: Популяризація ідей розвитку духовної культури педагогічного персоналу.

2. Всеукраїнський науково-методологічний семінар «**Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів**» (29 березня 2012 р., м. Хмельницький, Хмельницький національний університет, Центр порівняльної професійної педагогіки). У роботі взяли участь науковці, викладачі, докторанти, аспіранти, студенти.

Мета семінару – сприяти розвитку порівняльної професійної педагогіки як наукової галузі та навчальної дисципліни в Україні. Тематичні напрями роботи семінару: методологічні засади порівняльно-педагогічних досліджень з проблем професійної освіти і освіти дорослих; теоретико-методичні аспекти підготовки педагогів в умовах культурного плюралізму; розвиток професійних компетентностей фахівців в умовах інтеграційних процесів.

З доповідями на пленарному та секційних засіданнях виступили 7 співробітників відділу та 9 пошукувачів наукових ступенів, прикріплених до відділу для написання дисертаційних робіт, зокрема: *Авшенюк Н.М., Десятов Т.М., Кудін В.О., Пуховська Л.П., Сулима О.В., Дяченко Л.М., Постригач Н.О., Гриневич Л.М., Пазюра Н.В., Голуб Л.І., Котун К.В., Креденець Н.Я., Литовченко І.М., Пілюгіна Т.В., Сидоренко Т.В., Чугай О.Ю.*

Результативність: Основні ідеї реалізовано у виданні наукового фахового журналу «Порівняльна професійна педагогіка» – № 1 (3), 2012 р.

3. Семінар «**Сучасні підходи до викладання курсу «Основи педагогічної майстерності в педагогічних вищих навчальних закладах України**» (травень 2012 р., м. Вінниця, Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського). Організатор семінару д.пед.н. Лавріненко О.А. У роботі семінару взяли участь науковці, викладачі вищих навчальних закладів, аспіранти, докторанти.

Обговорювались інноваційні підходи до проведення тренінгів із студентами на заняттях з курсу «Основи педагогічної майстерності».

Результативність: надруковано статтю у фаховому науковому збірнику «Вісник Вінницького державного педагогічного університету: Педагогічні науки».

4. Методологічний семінар «**Активізація саморозвитку суб'єктів педагогічної діяльності в профорієнтаційній роботі**» (травень 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

З доповідями виступили: «Інноваційні методи активізації саморозвитку особистості» (*Ігнатович О.М.*); «Психологічні особливості мотивації саморозвитку суб'єктів професійної орієнтації» (*Литвинова Н.І.*); «Визначення психологічної готовності учнівської молоді до навчання за педагогічним фахом» (*Єгорова Є.В.*); «Професіографічне забезпечення профорієнтаційної роботи суб'єктів педагогічної діяльності» (*Синявський В.В.*); «Психодіагностика та її роль у активізації саморозвитку

особистості» (Кобченко В.В.); «Формування позитивного професійного самоставлення педагогів як вагомий чинник їх саморозвитку» (Шевенко А.М.); «Психологічна роль вчителя у формуванні простору саморозвитку» (Мерзлякова О.Л.); «Психологічні особливості підготовки учнівської молоді до саморозвитку» (Марченко І.Б.).

Результативність: Висвітлення шляхів формування середовища, сприятливого для саморозвитку суб'єктів педагогічної діяльності через створення профорієнтаційного простору.

5. Методологічний семінар «Роль викладача у формуванні профорієнтаційного простору» (27 листопада 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

З доповідями виступили: «Інноваційні підходи викладача до формування профорієнтаційного простору» (Ігнатович О.М.); «Мотиваційна готовність викладача до створення умов формування профорієнтаційного простору» (Литвинова Н.І.); «Професійно важливі якості викладача у формуванні профорієнтаційного простору» (Синявський В.В.); «Використання психодіагностичного інструментарію у створенні ефективного профорієнтаційного простору» (Кобченко В.В.); «Вплив організації процесу формування профорієнтаційного простору на професійне самоставлення викладача» (Шевенко А.М.); «Роль вчителя у формуванні профорієнтаційного простору» (Мерзлякова О.Л.); «Психологічні особливості підготовки вчителя до організації профорієнтаційного простору» (Марченко І.Б.).

Результативність: визначено роль викладача у формуванні профорієнтаційного простору учнівської молоді; схарактеризовано основні технології проведення профорієнтаційної роботи.

6. Методологічний семінар для аспірантів, здобувачів наукового ступеня з питань культури наукової української мови (жовтень 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

Узяли участь аспіранти, здобувачі наукового ступеня. Семінар провела д.пед.н. Семеног О.М.

Проблеми, які обговорювалися: наукова мовна культура дослідника; культура наукового тексту; мовні норми як невід'ємна складова фахового саморозвитку дослідника

Результативність: обґрунтовано рекомендації щодо використання матеріалів семінару при підготовці наукових текстів (наукових статей, дисертацій, монографій).

7. Методологічний семінар «Науково-методичне забезпечення профорієнтаційної роботи» (28-29 листопада 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

З доповідями виступили: «Інноваційні методи у профорієнтаційній роботі» (Ігнатович О.М.); «Науково-методичне забезпечення мотиваційного компоненту профорієнтаційної роботи» (Литвинова Н.І.); «Психологічні особливості проведення професійної бесіди з майбутніми вчителями» (Єгорова Є.В.); «Професіографічне забезпечення профорієнтаційної роботи

педагогічних працівників» (Синявський В.В.); «Використання психодіагностичного інструментарію у проведенні профорієнтаційної роботи» (Кобченко В.В.); «Підбір психодіагностичного інструментарію для застосування у роботі з майбутніми педагогами» (Шевенко А.М.); «Психологічні умови організації в середньому освітньому закладі простору саморозвитку» (Мерзлякова О.Л.); «Підготовка педагогічних працівників до використання профдіагностичного інструментарію» (Марченко І.Б.).

Результативність: надання пропозицій щодо створення методологічної бази для забезпечення професійної орієнтації в системі загальної середньої освіти.

– Круглі столи:

1. Круглий стіл «Становлення і розвиток мобільності як ознаки педагогічної компетентності» (27 лютого 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

З доповідями виступили: «Теоретико-методологічні обґрунтування проблем дослідження мобільності: концепт, методи, результати» (Усатенко Т.П.); «Академічна мобільність в контексті сучасних цивілізаційних змін» Козієвська О.І. – кандидат наук з державного управління, головний консультант Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти; «Проблема професійної мобільності у контексті міждисциплінарного підходу» Сушенцева Л.Л. – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант Інституту професійно-технічної освіти НАПН України.

У дискусії брали участь: Хомич Л.О., Панченко В.І., Мазур І.М., Лактіонова Г.М., Султанова Л.Ю., Шахрай Т.О., Машикіна С.В., Гоменюк Д.В., Шарошкіна Н.Г., Бондарук Г.А., Авшенюк Н.М., Дяченко Л.М., Постригач Н.О., Сулима О.В., Отич О.М., Станоських З.Л.

Результативність: актуалізація важливості проблеми мобільності для педагогічних працівників.

2. Круглий стіл «Психолого-педагогічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу» (25-26 травня 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Колегіум № 11, м. Новомосковськ).

З доповідями виступили: «Розвиток духовного потенціалу учнів у контексті реалізації духовної культури педагога» (Помиткін Е.О.); «Духовний розвиток особистості: від матеріального одухотворення до шкільного навчання і виховання та соціалізації під впливом конституційно-правових орієнтирів людства» (Рибалка В.В.); «Методика психологічної діагностики розвитку духовної культури педагогічного персоналу (інтелектуальний компонент)» (Голуб І.І.); «Самосвідомість у контексті розвитку духовної культури майбутніх педагогів» (Бастун М.В.); «Духовно-моральна саморегуляція як критерій розвитку духовної культури особистості» (Павлик Н.В.); «Реалізація духовної культури педагога в процесі спілкування з учнями» (Радзімовська О.В.).

Результативність: за матеріалами круглого столу підготовлена стаття в «Педагогічній газеті» № 6 (214) червень, 2012.

3. Круглий стіл «Інноваційні педагогічні технології у підготовці майбутніх вчителів» (9 листопада 2012 р., м. Суми, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка). Співробітники Інституту виступили з доповідями: (*Огієнко О.І., Мільто Л.О., Калюжна Т.Г., Красильник Ю.С., Тищенко С.І., Радченко Ю.Л., Гончарук Т.О., Годлевська К.В., Кобюк Ю.М., Вінник Н.І.*). В роботі взяли участь (*Ігнатович О.М., Литвинова Н.І., Єгорова Є.В., Синявський В.В., Кобченко В.В., Шевенко А.М., Мерзлякова О.Л., Марченко І.Б., Авшенюк Н.М., Голуб Л.І., Дяченко Л.М., Постригач Н.О., Сулима О.В., Литовченко І.М., Чугай О.Ю., Шкіренко О.В.*).

Результативність: за результатами проведення круглого столу підготовлено збірник матеріалів.

4. Круглий стіл «Стан професійного навчання дорослого населення в Україні» (жовтень 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України). Взяли участь викладачі вищих навчальних закладів I-III рівнів акредитації, служби зайнятості, представники установ, які здійснюють навчання дорослих на виробництві.

Обговорювались питання: психолого-педагогічні засади організації професійного навчання; особливості навчання різних категорій дорослого населення; методи, форми навчання дорослих; організація навчання дорослих на виробництві.

Результативність: підготовлено рекомендації для викладачів вищих навчальних закладів I-III рівнів акредитації, працівників служб зайнятості, установ, що здійснюють навчання дорослих на виробництві.

5. Круглий стіл «Психологічна підтримка професійного самовизначення учнів у навчально-виховному процесі»: Всеукраїнський проект «Вибір успішної професії» (21 листопада 2012 р., м. Київ, спеціалізована школа № 41 ім. З.К.Слюсаренка).

Співробітники Інституту виступили з доповідями: «Інноваційні методи підтримки професійного самовизначення старшокласників» (*Ігнатович О.М.*); «Мотивація старшокласників до професійного самовизначення» (*Литвинова Н.І.*); «Психологічна допомога у професійному самовизначенні» (*Єгорова Є.В.*); «Професіографія як метод професійного самовизначення» (*Синявський В.В.*); «Використання психодіагностичного інструментарію у професійному самовизначенні» (*Кобченко В.В.*); «Використання методів самопізнання у професійному самовизначенні старшокласників» (*Шевенко А.М.*); «Професійне самовизначення старшокласників як умова їх саморозвитку» (*Мерзлякова О.Л.*); «Підготовка вчителів до профорієнтаційної роботи» (*Марченко І.Б.*).

Результативність: обґрунтування рекомендацій щодо розроблення психолого-педагогічного супроводу професійного самовизначення старшокласників.

Участь у щорічних виставках “Сучасна освіта в Україні” та “Інноватика в освіті України” та інших

III Міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти – 2012» (1-3 березня 2012 р., м. Київ).

У межах виставки проведено круглий стіл «Система професійних компетентностей вчителя XXI століття». З доповідями виступили: Зязюн І.А., Хомич Л.О., Отич О.М., Дубасенюк О.А., Шарко В.Д., Антонова О.Е., Хайруліна В.М.

Четверта національна виставка-презентація навчальних закладів «Інноватика в сучасній освіті» (16-18 жовтня 2012 р., м. Київ).

У межах виставки проведено семінар-тренінг «Використання ментальних карт (MIND-MAP) в профорієнтації та психологічному супроводі професійного розвитку». Семінар провела к. психолог. н. Мерзлякова О.Л.

Виставка «Освіта та кар’єра – 2012» та «Освіта за кордоном» (15 листопада 2012 р.).

Під час виставки проведено круглий стіл «Педагогічна майстерність як технологія педагогічної дії». З доповідями виступили: Зязюн І.А., Отич О.М., Овсієнко Я.М.

Участь в інших виставках і презентаціях:

Презентація творчого доробку директора Львівського науково-практичного центру НАПН України, члена-кореспондента НАПН України Камінецького Я.Г. (січень 2012 р., м. Київ, Державна науково-педагогічна бібліотека НАПН України ім. В.О. Сухомлинського).

Узяли участь *Отич О.М., Коновець С.В., Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.Г., Грищенко Ю.В., Котирло Т.В., Штома Л.Н.*

Презентація персональної виставки живопису художниці Марії Ожієр (Болонья, Італія) (23 квітня 2012 р., м. Київ, Державна науково-педагогічна бібліотека НАПН України ім. В.О. Сухомлинського).

Узяли участь *Отич О.М., Коновець С.В., Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.Г., Грищенко Ю.В., Котирло Т.В., Штома Л.Н.*

Відповідно до плану Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих проведено такі науково-практичні заходи:

1. Семінар для аспірантів і докторантів ІПОД «Добір дослідницьких методик діагностики та застосування методів математичної статистики в обробці експериментальних даних: програма статистичної обробки SPSS» (лютий 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

Провела семінар канд. психол. наук *Мерзлякова О.Л.* У роботі узяли участь аспіранти та докторанти ІПОД НАПН України.

2. Методологічний семінар для аспірантів і докторантів ІПООД з проблем організації і проведення наукового дослідження (2. жовтня 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

У роботі узяли участь аспіранти та докторанти ІПООД НАПН України. З доповідями виступили *Зязюн І.А., Гончаренко С.У., Отич О.М.*

Результативність: надання аспірантам і докторантам рекомендації щодо організації і проведення наукового дослідження.

3. До 20-річчя НАПН України: звітна науково-практична конференція (9-10 квітня 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

У конференції взяли участь усі наукові співробітники Інституту. На пленарному засіданні було заслухано вісім доповідей провідних науковців. Відбулась робота у восьми секціях, зокрема: Теоретико-методичні засади діяльності з дорослими; Розвиток педагогічної майстерності викладача вищої школи; Компетентнісний підхід до підготовки педагогічного персоналу в зарубіжних країнах; Проблема ідентичності у дослідженні загальнокультурного розвитку особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства; Психологія професійної орієнтації в системі педагогічної освіти; Естетичні і етичні засади розвитку педагогічної майстерності; Інформаційно-технологічне забезпечення підготовки сучасного вчителя; Психологічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу.

Результативність: матеріали доповідей подано до друку у збірники наукових праць.

4. Науково-практичний семінар «Проблема ідентичності у дослідженні загальнокультурного розвитку особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства» (15 березня 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України).

Була заслухана доповідь *Панченко В.І.* “Проблема ідентичності в сфері педагогічної освіти”. В обговоренні взяли участь (*Єгорова Є.В., Шевенко А.М., Мазур І.М., Молчанова А.О., Усатенко Т.П., Шарошкіна Н.Г., Шахрай Т.О.*).

Результатом заходу є збірник матеріалів науково-практичного семінару – Проблема ідентичності у дослідженні загальнокультурного розвитку особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства: матеріали науково-практичного семінару / редактор-упорядник Л.Ю. Султанова – К.: Вид-во НУО України, 2012. – 79 с.

5. II Міжнародна науково-практична конференція «Професійно-мистецька школа у системі національної освіти України» – з міжнародною участю (3-5 жовтня 2012 р., с. Мала Білозерка Запорізької обл., КЗ «Малобілозерська естетична гімназія-інтернат «Дивосвіт» Запорізької обл. ради).

У конференції взяли участь науковці, викладачі спеціалізованих середніх загальноосвітніх навчальних закладів художньо-естетичного профілю, вищих навчальних закладів, аспіранти, докторанти.

У ході роботи конференції обговорювались такі проблеми: мистецтво у змісті професійної освіти; теоретичні та методичні аспекти розвитку мистецької освіти в Україні; актуальні проблеми допрофесійної і професійної підготовки майбутніх майстрів у спеціалізованих навчальних закладах художнього профілю; естетичні та етичні засади педагогічної дії викладачів мистецьких дисциплін.

На пленарному засіданні виступили з доповідями: *Отич О.М., Соломаха С.О., Лавріненко О.А., Семенов О.М., Філіпчук Н.О., Кутова О.М.* На секційних засіданнях виступили: *Коновець С.В., Флегонтова Н.М., Сотська Г.І., Вовк М.П., Штома Л.Н., Грищенко О.А., Тринус О.В., Годованець М.В.*

Результативність: за результатами роботи опубліковано збірник матеріалів – Професійно-мистецька школа у системі національної освіти України: зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф., 3-5 жовт. 2012 р., с. Мала Білозерка Запорізької обл. /Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Малобілозерська естетична гімназія-інтернат «Дивосвіт»; гол. ред. О.М. Отич. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 2012. – 221 с.

6. III Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» (12-14 листопада 2012 р., м. Львів).

У конференції узяли участь *Огієнко О.І., Красильник Ю.С., Радченко Ю.Л., Отич О.М., Соломаха С.О., Коновець С.В., Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.М., Грищенко Ю.В., Котирло Т.В., Штома Л.Н., Мерзлякова О.Л., Марченко І.Б., Шевенко А.М., Авшениук Н.М., Голуб Л.І., Десятов Т.М., Дяченко Л.М., Кудін В.О., Постригач Н.О., Сулима О.В.; Пазюра Н.В., Бордакова О.М., Котун К.В., Аніщенко О.В., Баніт О.В., Василенко О.В., Дорошенко Н.І. Зінченко С.В. Лук'янова Л.Б. Ничкало Н.Г. Сігаєва Л.Є.*

5. Всеукраїнська науково-практична конференція «Естетичні та етичні засади саморозвитку педагогічної майстерності викладачів спеціалізованих мистецьких навчальних закладів художньо-естетичного профілю» (19-20 квітня 2012 р., смт. Опішня, Державна спеціалізована художня школа I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішні» (Полтавської обл.))

Із доповідями виступили: *Отич О.М., Хомич Л.О.* та інші співробітники Інституту.

7. XIII Міжнародний «Тиждень освіти дорослих» в Україні: «Освіта дорослих єднає усі покоління» (11-17 вересня 2012 р., м. Київ).

У роботі взяли участь і виступили *Аніщенко О.В., Василенко О.В., Зінченко С.В., Лук'янова Л.Б., Сігаєва Л.Є.*

8. II Всеукраїнська науково-практична конференція «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та

перспективи» (8 листопада 2012 р., м. Умань, Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини).

У конференції узяли участь і виступили з доповідями *Отич О.М., Соломаха С.О., Коновець С.В., Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.М., Грищенко Ю.В., Котирло Т.В., Штома Л.Н.*

9. Міжвузівська науково-практична конференція «**Естетика та етика мистецької освіти: теорія і світовий досвід**» (22 листопада 2012 р., м. Умань, Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини).

У роботі конференції взяли участь *Соломаха С.О., Коновець С.В., Філіпчук Н.О.* та інші співробітники Інституту.

10. Круглий стіл «**Художньо-естетична освіта та виховання учнів шляхом формування й удосконалення нових підходів до організації навчального процесу у сучасних профільному закладі**» (27 листопада 2012 р., м. Ірпінь, Ірпінська спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №1 ім. А.С. Макаренка).

У круглому столі узяли участь і виступили з доповідями *Отич О.М., Соломаха С.О., Коновець С.В., Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.М., Грищенко Ю.В., Котирло Т.В., Штома Л.Н.*

11. Науково-методологічний семінар «**Традиційні цінності українського народу у виховному процесі сучасної гімназії**» (27 лютого 2012 р., м. Київ, гімназія № 267 м. Києва).

У семінарі узяли участь і виступили з доповідями *Отич О.М., Соломаха С.О., Коновець С.В., Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.М., Грищенко Ю.В., Котирло Т.В., Штома Л.Н.*

Результатом заходу є збірник матеріалів науково-методологічного семінару – Традиційні цінності українського народу у виховному процесі сучасної гімназії: матеріали науково-методол. семінару / [упоряд. Н.М. Флегонтова, М.П. Вовк; за ред. О.М. Отич, Л.В. Свириди] / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – К.: ІПОД НАПН України, 2012. – 86 с.

Інформація про участь співробітників ІПОД НАПН України у науково-практичних масових заходах, організованих іншими установами:

Симпозіуми, форуми:

1. Міжнародний симпозіум практичних психологів позашкільних навчальних закладів «**Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу в позашкільних навчальних закладах**» (1–3 березня 2012 р., м. Київ). **Доповідь:** «Психологічний супровід духовного розвитку молоді в позашкільних навчальних закладах» (*Политкін Е.О., Лактіонова Г.М.*).

2. XVII симпозиум «**Психологічні проблеми смислу життя і акме**» (18–19 квітня 2012 р., м. Москва, Російська Федерація) – *Балл Г.О.*
3. **II Форум працівників психологічної служби системи освіти України** (26 квітня 2012 р., м. Київ, Будинок вчителя, газета «Психолог»). Доповідь: «Честь і гідність особистості як ціннісна, духовна та конституційна основа діяльності працівника психологічної служби» – *Рибалка В.В.*
4. **Міжнародний форум фахівців у галузі освітніх вимірювань** (1 червня 2012 р., м. Київ) – *Постригач Н.О.*
5. III Севастопольський міжнародний науково-практичний симпозиум «**Особистість у просторі культури**» (28 вересня 2012 р., м. Севастополь). Доповідь: «Діалого-культурологічний підхід в освіті: діахронічний аспект» – *Бастун М.В.*

Конференції Міжнародні

1. Всероссийская конференция «**Предпринимательская деревня**» // Формирование инновационного мышления как педагогическая задача (11-15 лютого 2012 р., м. Москва, Російська Федерація) – *Лактіонова Г.М.*
2. **V Международный методологический семинар** (28-29 лютого 2012 р., м. Санкт–Петербург, Російська Федерація) – *Ничкало Н.Г., Лук'янова Л.Б.*
3. 72 Международная научно-практическая конференция «**Проблемы и перспективы развития железнодорожного транспорта**» // Обучение предпринимательству как новый тренд в системе профессионального образования (19-20 квітня 2012 р., м. Дніпропетровськ) – *Лактіонова Г.М., Зимовець Н.В.*
4. Міжнародна наукова конференція «**Проблеми культурної ідентичності: минуле і сучасне діалогу культур**» // Ідентичність в історіософській концепції др. пол. XVII – першій пол. XVIII ст. (за матеріалами творів літератури). (26-27 квітня 2012 р., Острого) – *Усатенко Т.П.*
5. Международная научно-практическая конференция «**Актуальные проблемы обществоведческого обучения и воспитания учащихся в условиях введения ФГОС**» // Толерантность как принцип существования общества и человека: образовательный аспект (27 квітня 2012 р., м. Волгоград, Російська Федерація) – *Молчанова А.О.*
6. Міжнародна науково-практична конференція «**Міждисциплінарність як методологія гуманітарних наук: мова, освіта, культура**» (26-27 квітня 2012 р., м. Умань, Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини) – *Авищенко Н.М., Дяченко Л.М., Постригач Н.О., Пуховська Л.П., Сулима О.В.; Пазюра Н.В., Голуб Л.І.,*

- Креденець Н.Я., Литовченко І.М., П'ятакова Т.С., Рубан Л.М., Чугай О.Ю.*
7. XII Міжнародна міждисциплінарна науково-практична школа-конференція «**Сучасні проблеми науки та освіти**» (29 квітня-9 травня 2012 р., м. Ялта) – *Огієнко О.І.*
 8. 6th TERE Conference «**Research, Policy and Practice in Teacher Education in Europe**» (23-25 травня 2012 р., м. Варшава, Польська Республіка) – *Авшенюк Н.М., Постригач Н.О., Голуб Л.І., Бердник М.Я.*
 9. Міжнародна науково-практична конференція «**Неформальна мистецька освіта в системі підготовки майбутнього вчителя**» (25-26 травня 2012 р., м. Полтава) – *Отич О.М., Соломаха С.О.*
 10. II Міжнародна науково-практична конференція, присвячена Дню слов'янської культури та писемності «**Слов'янська культура та писемність: минуле та сучасність**» (24-25 травня 2012 р., м. Ужгород, Київський славістичний університет, Закарпатська філія) – *Годлевська К.В.*
 11. III Міжнародна науково-практична конференція «**Інновації як чинник суспільного розвитку: теорія і практика**» (30-31 травня 2012 р., м. Суми) – *Огієнко О.І., Мільто Л.О., Красильник Ю.С., Гончарук Т.О., Годлевська К.В.*
 12. II Международная научная конференция «**Инновация, качество образования и развитие**» // Роль поликультурного образования в контексте развития современного образования (7-9 июня 2012 р., м. Баку, Азербайджан) – *Султанова Л.Ю.*
 13. Международная конференция «**Международное сотрудничество в образовании в условиях глобализации**» (13-15 сентября 2012 р., м. Ялта, Форос) – *Огієнко О.І.*
 14. Международная научно-практическая конференция «**Украина – Болгария – Европейский Союз: современное состояние и перспективы**» (13-19 вересня 2012 р., м. Варна, Болгарія) – *Тищенко С.І.*
 15. European Conference on Educational Research (ECER) «**The Need for Educational Research to Champion Freedom, Education and Development for All**» (18-21 вересня 2012 р., м. Кадіс, Іспанія). Доповідь «**Lifelong learning: a call or panacea? The European experience and the Ukrainian prospects**» (*Огієнко О.І.*).
 16. ECER 2012 Conference «**The Need for Educational Research to Champion Freedom, Education and Development for All**» (18-21 вересня 2012 р., м. Кадіс, Іспанія) – *Авшенюк Н.М., Голуб Л.І.*
 17. X Międzynarodowa konferencja naukowa «**Edukacja- Technika- Informatyka**». – Przemysł: Zakład Dydaktyki techniki i informatyki, Instytut Techniki, Uniwersytet Rzeszowski, 18-19 września 2012 r. – *Постригач Н.О., Бердник М.Я.*
 18. Міжнародна конференція «**Апокаліптичні культури: невдалі утопії та наслідки для послідовників**», організатори – FECRIS (Європейська

- федерація центрів з досліджень та інформації про сектантство) за підтримки ССММ (інформаційний центр для освіти з протидії контролю свідомості) (жовтень 2012 р., м. Перпіньян, Франція) – *Мерзлякова О.Л.*
19. **Наукова еліта у розвитку держав:** II Міжнародна наук.-практ. конф. (9-10 жовтня 2012 р., м. Київ,) – *Баніт О. В.; Зінченко С. В.*
20. V Международная научно-практическая конференция (23-27 жовтня 2012 р., м. Санкт-Петербург, Російська Федерація) – *Ничкало Н.Г., Лук'янова Л.Б.*
21. **II Міжнародна науково-практична конференція «Наукова еліта у розвитку держав»** (9-10 жовтня 2012 р., м. Київ) – *Авшенюк Н.М.*
22. VI Міжнародна науково-практична конференція **«Управління процесом кадрового забезпечення інноваційного розвитку вищих навчальних закладів України»** (11-12 жовтня 2012 р., м. Київ-Буча) – *Авшенюк Н.М., Голуб Л.І., Дяченко Л.М., Постригач Н.О., Сулима О.В., Котун К.В., Аніщенко О.В., Зінченко С.В., Отич О.М., Соломаха С.О., Коновець С.В., Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.М., Грищенко Ю.В., Котирло Т.В., Мазур І.М., Молчанова А.О., Султанова Л.Ю., Шахрай Т.О.*
23. Міжнародна наукова конференція Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка **«Українство в європейському цивілізаційному просторі»** // Філософський кордоцентризм українських мислителів у контексті європейських цінностей (25 жовтня 2012 р., м. Київ) – *Усатенко Т.П.*
24. Міжнародна науково-практична конференція «Художня культура і освіта: традиції, сучасність, перспективи» (25-27 жовтня 2012 р., м. Мелітополь) – *Отич О.М.*
25. Конференція **«Психологія навчальної діяльності»** (31 жовтня 2012 р., м. Брянськ, Російська Федерація, Брянський державний університет імені академіка І.Г. Петровського). Доповідь: «Гармоничность характера будущего педагога как фактор эффективности педагогической деятельности» – *Павлик Н.В.*
26. XI международная заочная научно-практическая конференция **«Модернизация системы профессионального образования на основе регулируемого эволюционирования»** (14 ноября 2012 р, м. Москва-Челябинськ, Російська Федерація) – *Постригач Н.О.*
27. VI Міжнародна науково-практична конференція **«Інноваційні процеси в освітньому просторі: доступність, ефективність, якість»** (13-15 листопада 2012 р., м. Луганськ) – *Авшенюк Н.М., Постригач Н.О., Пазюра Н.В., Котун К.В.*
28. Международная научно-практическая конференция **«Историческое образование: особенности системно-деятельностного подхода в современной школе»** (23 листопада 2012 р., м. Волгоград, Російська Федерація) – *Молчанова А.О., Хомич Л.О., Шахрай Т.А.*

29. VI Міжнародна науково-практична конференція «**Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення**» (29 листопада 2012 р., Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України, м. Київ) – *Ігнатович О.М., Єгорова Є.В., Синявський В.В., Литвинова Н.І., Кобченко В.В., Мерзлякова О.Л., Марченко І.Б. Огієнко О.І., Лук'янова Л.Б.*
30. VI Міжнародна науково-творча конференція „**Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології**” (11-12 грудня 2012 р., м. Київ) – *Аніщенко О.В.*

Всеукраїнські:

1. III Всеукраїнська науково-практична конференція «**Українська культура та ментальність: самобутність в умовах глобалізації**» (26–28 січня 2012 р., м. Сімферополь-Ялта) – *Радченко Ю.Л.*
2. Всеукраїнська науково-практична конференція «**Розвиток педагогічної майстерності вчителя в контексті сучасної освітньої парадигми**» (9 лютого 2012 р., м. Київ, Київський університет імені Бориса Грінченка) – *Отич О.М., Коновець С.В., Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.М., Машикіна С.В.*
3. Всеукраїнська науково-практична конференція «**Слово, речення: когнітивний і прагматичний аспекти**» (1-2 березня 2012 р., м. Херсон) – *Семенов О.М.*
4. Всеукраїнська конференція, присвячена 20-річчю заснування НАПН України «**Теоретико-методологічні питання розвитку загальної обдарованості особистості**» (13 березня 2012 р., м. Київ, Інститут обдарованої дитини НАПН України) – *Шкіренко О.В., Павлик Н.В.*
5. Всеукраїнська науково-практична конференція «**Комунікативно-когнітивний підхід до викладання філологічних та психолого-педагогічних дисциплін**» (19-20 березня 2012 р., м. Алушта) – *Семенов О.М.*
6. Всеукраїнська науково-методична конференція «**Практична підготовка педагогічних кадрів у вищій школі в умовах інтеграції України в європейський освітній простір: стан та перспективи**», м. Переяслав-Хмельницький, 22-23 березня 2012 р. (2 співробітники: *Авшенюк Н.М., Постригач Н.О.*).
7. Всеукраїнська науково-практична конференція “**Реалізація компетентнісного підходу в системі професійної освіти педагога**” (22-24 березня 2012 р., м. Євпаторія) – *Баніт О.В.*
8. Всеукраїнська науково-практична конференція «**Педагогічна майстерність вчителя – визначальний чинник розвитку особистості гімназиста**» (29 березня 2012 р., м. Київ) – *Отич О.М., Солдатенка М.М., Боровік О.М., Становських З.Л., Мерзлякова О.Л.*
9. Всеукраїнська науково-практична конференція «**Екологічний шлях у майбутнє**» (29-30 березня 2012 р., Умань) – *Лук'янова Л.Б.*

- («Екологізація професійної освіти в реалізації моделі сталого розвитку»).
10. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю **«Управління інноваційним розвитком освіти: глобальний та національний виміри»** (2 квітня 2012 р., м. Суми, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка) – *Огієнко О.І., Годлевська К.В., Красильник Ю.С., Мільто Л.О., Артеменко І.Е.*
 11. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Феномен писанки в сучасному культурно-освітньому просторі»** (10-11 квітня 2012 р., м. Полтава) – *Отич О.М.*
 12. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Модернізація природничо-математичної освіти як стратегія її розвитку у ХХІ столітті»** (25 – 27 квітня 2012р., м. Миколаїв) – *Боровік О.М.*
 13. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Формування професійної компетентності вчителя початкових класів у контексті об'єктивної парадигми освіти»** (26-27 квітня 2012 р., м. Київ, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова) – *Годлевська К.В., Султанова Л.Ю.*
 14. Всеукраїнська науково-практична конференція **„Соціально-педагогічна робота в закладах освіти інклюзивної орієнтації”** (27 квітня 2012 р., м. Хмельницький) – *Аніщенко О.В., Лактіонова Г.М.*
 15. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Розвиток післядипломної педагогічної освіти у сучасному суспільстві: експериментально-дослідницька діяльність»** (14-25 травня 2012 р., (м. Київ-Львів) – *Красильник Ю.С.*
 16. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Трансформаційні та інтеграційні процеси в економіці України»** (10-11 жовтня 2012р., м. Миколаїв) – *Тищенко С.І.*
 17. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Професійна підготовка фахівців соціально-педагогічної сфери в умовах інтеграції України до європейського освітнього простору»** (11-12 жовтня 2012 р., м. Ніжин) – *Лактіонова Г.М.*
 18. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Актуальні проблеми підготовки вчителів природничо-наукових дисциплін для сучасної загальноосвітньої школи»** (18–19 жовтня 2012 р., м. Умань) – *Боровік О.М.*
 19. Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю **«Професійно-творча самореалізація педагога в умовах інноваційної освіти»** (25-26 жовтня 2012 р., м. Суми, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка) – *Огієнко О.І., Мільто Л.О., Радченко Ю.Л., Годлевська К.В.*
 20. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Тенденції розвитку вітчизняного дизайну та дизайн-освіти у вимірах сучасності»** (15-16 листопада 2012 р., м. Київ) – *Отич О.М., Соломаха С.О., Коновець С.В.,*

Філіпчук Н.О., Флегонтова Н.М., Кутова О.М., Грищенко Ю.В., Котирло Т.В., Штома Л.Н., Баніт О.В.

21. Всеукраїнська науково-практична конференція **«Неперервна професійна орієнтація: досягнення науково-практичних досліджень»** (22-23 листопада 2012 р., м. Київ, гімназія «Потенціал» Оболонського району) – *Литвинова Н.І., Шевенко А.М.*

Наукові семінари:

1. Науково-практичний семінар **«Актуальні проблеми професійного навчання дорослих»** (5 квітня 2012 р., Полтава) (*Лук'янова Л. Б.* «Феномен освіти дорослих у контексті розвитку освіти впродовж життя»).
2. Науково-методологічний семінар **«Андрагогіка в професійному навчанні безробітних»** (Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості, 20 вересня 2012 р., Київ) (*Лук'янова Л. Б.* «Принципи, форми і методи андрагогічної підготовки педагогічного персоналу ЦПТО ДСЗ»).
3. Семінар-тренінг **„Профессиональное образование взрослых: основные принципы андрагогики при проведении занятий со взрослыми”** (Німецьке об'єднання народних університетів + Укр. аналітичний центр професійної освіти) (28 вересня 2012, м. Київ, Київський ППК імені Антона Макаренка), тема виступу „Дидактика дорослих у контексті сучасних психолого-педагогічних досліджень” (*Аніщенко О.В.*).
4. Науково-практичний семінар **«Психофізіологічні аспекти обдарованості: теорія і практика»** (3 лютого 2012 р.), Київ, Інститут обдарованої дитини НАПН України. Доповідь: «Материнські задатки, здібності і таланти жіночої особистості як головний вітальний і духовний фактор розвитку обдарованості дитини» (*Рибалка В.В.*).
5. Програма науково-методологічного семінару **«Розвиток професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів»** // Зарубіжні підходи до полікультурної компетентності викладачів вищих навчальних закладів. – Хмельницький, 29 березня 2012 р. (*Султанова Л.Ю.*).
6. Науково-методологічний семінар **«Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів»**, 29 березня 2012 р., м. Хмельницький: (*Авшенюк Н.М., Десятов Т.М., Дяченко Л.М., Кудін В.О., Постригач Н.О., Пуховська Л.П., Сулима О.В.*; 2 докторанти: *Гриневич Л.М., Пазюра Н.В., Голуб Л.І., Креденець Н.Я., Литовченко І.М., Пілюгіна Т.В., Сидоренко Т.В., Чугай О.Ю.*).
7. Науково-методологічний семінар **«Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів»** 29 березня 2012 р., Центр порівняльної

- професійної педагогіки Хмельницького національного університету (Огієнко О.І.);
8. Всеукраїнський науково-практичний семінар «**Професійна орієнтація: теорія і практика**», 19 квітня 2012 р., Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського, м. Київ. (Ігнатович О.М., Єгорова Є.В., Литвинова Н.І., Синявський В.В., Кобченко В.В., Шевенко А.М., Мерзлякова О.Л., Марченко І.Б.).
 9. Науково-практичний семінар «**Інтелектуальні здібності у структурі особистості старших підлітків як умова розвитку обдарованості**», 08 червня 2012 р., Інститут обдарованої дитини, м. Київ. (Ігнатович О.М., Литвинова Н.І.).
 10. Науково-практичний семінар «**Інтелектуальні здібності у структурі особистості старших підлітків як умова розвитку обдарованості**» (8 червня 2012 року), м. Київ. Інститут обдарованої дитини. Доповіді: «Особливості розробки та реалізації психолого-педагогічної програми формування духовних цінностей і культури у майбутніх правознавців» (Шкіренко О.В.).
 11. Науково-практичний семінар «**Педагогічна компаративістика 2012: аспект обдарованості**», 11 червня 2012 р., м. Київ: (Авшенюк Н.М., Дяченко Л.М., Постригач Н.О., Пуховська Л.П., Сулима О.В., Голуб Л.І., Котун К.В., Литовченко І.М., Пілюгіна Т.В., Сидоренко Т.В., Чугай О.Ю.).
 12. Науково-практичний семінар «**Психолого-педагогічні особливості навчання та виховання інтелектуально обдарованих дітей**» (25 жовтня 2012 р.) Доповіді 1 особа: (Литвинова Н.І.) Результативність: обговорено питання психолого-педагогічних умов професійного самовизначення обдарованих старшокласників .
 13. Науково-практичний семінар «**Психолого-педагогічні особливості навчання і виховання інтелектуально обдарованих дітей**» (25 жовтня 2012 р., Київ, Інститут обдарованої дитини. Брали участь: (Шкіренко О.В.).
 14. Науково-практичний семінар «**Психолого-педагогічні особливості навчання та виховання інтелектуально обдарованих дітей**» (25 жовтня 2012 р.), Київ, Інститут обдарованої дитини НАПН України. Доповідь: «Вітчизняні визначення особистості у контентному та антиномічному висвітленні і персонологічне мислення психолога і педагога в роботі з обдарованою молоддю» (Рибалка В.В.).
 15. Науково-методологічний семінар «**Психопедагогіка як інструмент взаємодії вчителя і учня**», 29 жовтня 2012 р., м. Київ, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України: (Авшенюк Н.М., Голуб Л.І., Десятов Т.М., Дяченко Л.М., Кудїн В.О., Постригач Н.О., Пуховська Л.П., Котун К.В., Сидоренко Т.В.).
 16. Науково-методичний семінар «**Тренінг у професійній самореалізації державного службовця**» (23 листопада 2012 р.), Київ, Національна академія державного управління при Президентові України. Доповідь:

«Особистість як суб'єкт творчої професійної діяльності: культурно-психологічні та аксіопсихологічні аспекти» (Рибалка В.В.).

17. Всеукраїнський науково-практичний семінар **«Роль психології та соціології у розвитку системи вищої освіти»** 29 листопада 2012 р. м. Ірпінь. (Огієнко О.І., Мільто Л.О., Калюжна Т.Г., Красильник Ю.С., Тищенко С.І., Гончарук Т.О., Радченко Ю.Л., Вінник Н.І., Годлевська К.В., Кобюк Ю.М.);

Педагогічні читання:

1. Десяті Міжнародні ювілейні Захаренківські наукові читання **“Науково-педагогічна спадщина Олександра Антоновича Захаренка”** (м. Черкаси, 2 лютого 2012 року). (Аніщенко О.В., Баніт О.В., Василенко О.В., Дорошенко Н.І., Зінченко С.В., Ничкало Н.Г., Сігаєва Л.Є., Авшенюк Н.М., Десятов Т.М., Дяченко Л.М., Постригач Н.О., Сулима О.В., Голуб Л.І.).
2. Програма X Ірпінських міжнародних педагогічних читань **«Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому закладі освіти»** (Ірпінь, 29-30 березня 2012 р.) (Хомич Л.О., Зязюн І.А., Помиткін Е.О., Рибалка В.В.).
3. **«Освіта впродовж життя: вимоги часу»**, м. Київ, Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, 19 квітня 2012 р. (Огієнко О.І., Мільто Л.О., Радченко Ю.Л., Красильник Ю.С., Вінник Н.І., Годлевська К.В.).
4. Міжнародні науково-педагогічні читання **«Формування духовного світу молоді в умовах полікультурного розвитку суспільства»**, 24 квітня 2012 р., Херсонський національний технічний університет (Філіпчук Н.О.).
5. **VI міжнародні наукові читання, присвячені пам'яті академіка Сергія Яковича Батишева** (16-17 жовтня 2012, м. Москва), тема доповіді „Проблема наставництва в педагогічному наследии академика С. Я. Батышева” (Аніщенко О.В., Молчанова А.А.).

Круглі столи:

1. Круглий стіл **«Фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на процес професійного розвитку викладачів графічного дизайну»** (20 січня 2012 р.) / О.В. Баніт // Інтелектуальна, академічна та творча обдарованість: спільне і відмінне – Програма. – Київ, 2012. – С. 9. (Баніт О.В.).
2. Круглий стіл **«Інтелектуальна, академічна та творча обдарованість: спільне і відмінне»** (20 січня 2012 р.), м. Київ, Інститут обдарованої дитини НАПН України. Доповідь: «Інноваційні здібності та обдарованість особистості у філософському, правовому та психологічному висвітленні» (Рибалка В.В.); «Форми художньо-творчого пізнання обдарованої особистості та їх зв'язок з пізнавальними процесами» (Зінченко С.В.).

3. Всеукраїнський круглий стіл **«Світоглядні та методологічні принципи креативності в освітній системі сьогодення»** (14 лютого 2012 р.), Житомир, ЖДУ імені Івана Франка. Доповідь: «Світоглядні, етичні та психологічні засади розвитку творчо обдарованої особистості учнівської молоді» (*Рибалка В.В.*).
4. Регіональний круглий стіл **«Освіта дорослих: виклики та вимоги»** (5 квітня 2012 р.), Луцьк, Волинський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій». Доповідь: «Честь і гідність особистості як ціннісна, духовна та психолого-педагогічна основа професійної підготовки та діяльності державного службовця» (*Рибалка В.В.*).
5. Регіональний круглий стіл **«Психолого-педагогічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу»** (25 травня 2012 р.), Новомосковськ Дніпропетровської області. Доповідь: «Духовний розвиток особистості: від материнського одухотворення до шкільного навчання і виховання та соціалізації під впливом конституційно-правових орієнтирів людства» (*Рибалка В.В.*).
6. Міжнародний круглий стіл **«Багатомовна Європа: тенденції у політиці і практиці мультилінгвізму в Європі»**, м. Київ, 9 листопада 2012 р.: (3 співробітники: *Авишенюк Н.М., Голуб Л.І., Дяченко Л.М.*).
7. Круглий стіл **«Психологічні засади формування педагогічної майстерності вчителів у роботі з інтелектуально обдарованими учнями»** // Київ (22 листопада 2012 р.) **Доповіді:** «Аксіологічні ідеї філософів, психологів і педагогів минулого і сьогодення як духовна основа школи честі та гідності особистості як обдарованої молоді» (*Рибалка В.В.*); «Емоційна саморегуляція педагога як ознака педагогічної майстерності» (*Помиткін Е.О.*). У обговоренні взяли участь (*Волошко Н.І., Становських З.Л., Радзімовська О.В., Шкіренко О.В.*).

Інші види заходів:

1. Науково-практична конференція **«Педагогічна майстерність вчителя – визначальний чинник розвитку особистості гімназиста»** (*Боровік О.М., Семенов О.М.*).
2. Проектувальний семінар для вчителів гімназії № 153, м. Київ **«Педагогічна майстерність, ключові поняття й шляхи розвитку»**, січень 2012 р. Проведення семінару: (*Мерзлякова О.Л.*). Участь у роботі: співробітники відділу профорієнтації і психології професійного розвитку та педагогічний колектив гімназії.
3. Робота **школи педагогічної майстерності** академіка РАО Ш.О. Амонашвілі 26-31 березня 2012р. НПУ ім. М.П. Драгоманова, м. Київ (*Флегонтова Н.М.*).

4. Проектувальний семінар для вчителів гімназій м. Краматорську **«Творчість вчителів і учнів як засіб створення в початковому закладі простору саморозвитку»**, квітень 2012. Проведення семінару: (Мерзлякова О.Л.). Участь у роботі: співробітники відділу профорієнтації і психології професійного розвитку та педагогічні працівники гімназій.
5. II Міжнародний фестиваль **«Світ психології»**, 27 квітня-5 травня 2012 р., Київський міжнародний університет (Шевенко А.М.).
6. Семінари-тренінги для шкільних психологів та працівників системи освіти Житомирщини та бази Житомирського Інституту післядипломної освіти вчителів: **«Професійне та життєве самовизначення молоді»**, травень 2012, **«Проектування соціальної ситуації»**, листопад 2012 р. Проведення семінару: (Мерзлякова О.Л.). Участь у роботі: співробітники відділу профорієнтації і психології професійного розвитку, шкільні психологи та педагогічні працівники.
7. Науково-практична конференція **«Формування компетентностей обдарованої особистості в системі освіти»**, м. Севастополь, 6-7 липня 2012 р. (Ігнатович О.М.; Єгорова Є.В.; Шевенко А.М.; Марченко І.Б.).
8. Науково-практична конференція **«Фізична і духовна культура на життєвому шляху особистості»** (1 вересня 2012 р.) Київський природничо-науковий ліцей №145 (Помиткін Е.О.)
9. Наукова конференція **«Духовна культура особистості та інноваційні освітні технології: виклики XXI сторіччя»** (28 вересня 2012 р.), Вінницький соціально-економічний інститут університету «Україна», м. Вінниця. Брала участь: (Шкіренко О.В.).
10. Мотиваційний тренінг з розвитку духовної культури педагогів. Колегіум «Олімп», м. Київ (30 вересня 2012 р.) (Помиткін Е.О.).
11. **Публічна лекція** для студентів III і IV курсів, магістрантів та викладачів Інституту права і психології Київської національної академії внутрішніх справ МВС України, 1 листопада 2012 р., Київ. Доповідь: **«Досвід психологічного дослідження автором проблеми особистості»** (Рибалка В.В.).
12. **«Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства»** Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України: листопад 2012 р. (Солдатенко М.М.).

VII. ПІДГОТОВКА ТА АТЕСТАЦІЯ НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

VII.1. Діяльність аспірантури та докторантури в 2012 році Загальні відомості

Відділ аспірантури та докторантури було відкрито в Інституті педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України (до 30 січня 2007 року - Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України) в 1994 році за спеціальностями:

- 13.00.01 – «Теорія та історія педагогіки»;
- 13.00.02 - «Методика викладання спеціальних дисциплін»;
- 19.00.07 – «Педагогічна і вікова психологія».

Враховуючи зміни в переліку наукових спеціальностей (постанови Президії ВАК України від 11 вересня 1997 року № 3/7 та від 7 липня 1999 року за № 341) наказом Міністерства освіти і науки України від 25 жовтня 2002 р., протокол № 612, діючи аспірантуру та докторантуру було переєстровано за спеціальностями:

- 13.00.01 – «Загальна педагогіка та історія педагогіки»;
- 13.00.04 – «Теорія та методика професійної освіти»;
- 19.00.07 – «Педагогічна та вікова психологія».

Основною метою роботи відділу є організація та контроль за здійсненням аспірантами та докторантами фундаментальних та прикладних досліджень, спрямованих на розв'язання актуальних теоретичних і методологічних проблем педагогічної освіти, освіти дорослих, психології професійної освіти для поповнення науково-педагогічними кадрами наукових установ, закладів освіти всіх рівнів акредитації.

Чисельність аспірантів, докторантів

На кінець 2012 року загальна чисельність **аспірантів** становить **58 осіб**. З них: за державним замовленням навчаються 18 осіб (8 осіб – з відривом від виробництва, 10 осіб – без відриву від виробництва); на умовах контракту – 38 осіб (4 особи – з відривом від виробництва, 34 особи – без відриву від виробництва). За науковими спеціальностями аспіранти розподіляються наступним чином:

- 13.00.01 – «Загальна педагогіка та історія педагогіки» – 5 осіб (держ. замовлення) та 7 осіб (на умовах контракту);
- 13.00.04 – «Теорія та методика професійної освіти» – 10 осіб (держ. замовлення) та 24 особи (на умовах контракту);
- 19.00.07 – «Педагогічна та вікова психологія» – 3 особи (держ. замовлення) та 7 осіб (на умовах контракту).

На кінець 2012 р. загальна чисельність **докторантів** становить **12 осіб**. З них: за державним замовленням – 10 осіб; на умовах контракту – 2 особи. За науковими спеціальностями докторанти розподіляються наступним чином:

- 13.00.01 – «Загальна педагогіка та історія педагогіки» – 3 особи (держ. замовлення);
- 13.00.04 – «Теорія та методика професійної освіти» – 4 особи (держ. замовлення) та 2 особи (на умовах контракту);
- 19.00.07 – «Педагогічна та вікова психологія» – 3 особи (держ. замовлення).

Виконання планів прийому і випуску

У 2012 році було заплановано прийняти до **докторантури** за державним замовленням 3 особи, фактично за результатами конкурсу **зараховано** 3 особи (Лаврентьева О.О., Мозговий В.Л. (13.00.04), Павлик Н.В. (19.00.07)). На умовах контракту зараховано 1 особу – Жижко О.А. (13.00.04).

До аспірантури за державним замовленням було заплановано прийняти 5 осіб (3 особи з відривом від виробництва, 2 – без відриву). Фактично за результатами конкурсу **зараховано** 5 осіб: 3 особи (Данькевич В.Г. (13.00.01), Гомеля Н.С., Квасецька Я.А. – за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти) з відривом від виробництва, 2 особи (Дяченко Л.М. (13.00.04), Шарошкіна Н.Г. (13.00.01)) без відриву від виробництва. На умовах контракту до аспірантури прийнято 9 осіб. Серед них: викладачі та асистенти вищих навчальних закладів, наукові співробітники, викладачі вищих професійних училищ та коледжів, практичні психологи.

Було **відраховано з докторантури** у зв'язку із закінченням терміну навчання 2 особи: Коваль П.М. (13.00.04), Волошко Н.І. (13.00.01).

Було **відраховано з аспірантури** у зв'язку з закінченням терміну навчання:

– 4 особи, які навчалися за державним замовленням: Голуб Л.І. (13.00.04), Шкіренко О.В. (19.00.07) – навчання з відривом від виробництва; П'ятакову Т.С. (13.00.04), Авраменко О.О. (13.00.04) – навчання без відриву від виробництва;

– 11 осіб, які навчалися на умовах контракту. Серед них: Самойлова М.В., Міхо О.І., Красько Т.В., Кулик Н.І., Гуменюк Н.Я., Сокол Т.Г., Корват Л.В., Коханова О.П., Каліщук С.М., Рубан Л.М., Литовченко І.М.

До закінчення терміну навчання в аспірантурі було відраховано:

– 2 особи за власним бажанням (Герасим Л.Л., Терентьева Т.О.) у зв'язку з сімейними обставинами;

– 3 особи (Керімова І.В., Семенишина О.Г., Нестерова О.Ю.) – за невиконання індивідуального плану та втрату зв'язку з інститутом.

Працевлаштування випускників

Випускників, які навчалися в докторантурі та аспірантурі, **влаштовано на роботу**:

Коваля П.М. – в Івано-Франківський національний університет нафти і газу (згідно з Угодою про підготовку докторанта за рахунок державного замовлення № 6 від 01 вересня 2009 року);

Волошко Н.І., Шкіренко О.В. – у відділ педагогічної психології та психології праці ІПООД НАПН України;

Авраменко О.О. – у ДПТНЗ «Міжрегіональний центр ювелірного мистецтва м. Києва» (згідно з Угодою про підготовку аспіранта за рахунок державного замовлення № 1 від 01 вересня 2009 року);

Голуб Л.І. – у відділ порівняльної професійної педагогіки ІПООД НАПН України;

П'ятакову Т.С. – у Барановичський державний університет (Республіка Білорусь) у зв'язку зі зміною місця проживання (довідка про місце роботи № 135 від 11.12. 2012 р.).

Здійснення наукового керівництва і консультування

Наукове консультування здійснювали 10 докторів наук, професорів (з них: Бех І.Д., Зязюн І.А., Ничкало Н.Г. – дійсні члени НАПН України). Всі наукові консультанти – штатні працівники ІПООД та наукових установ НАПН України.

Наукове керівництво здійснювали 14 докторів наук, професорів (з них: Зязюн І.А., Ничкало Н.Г. – дійсні члени НАПН України), 10 кандидатів наук, старших наукових співробітників (доцентів). Всі наукові керівники – штатні працівники ІПООД та наукових установ НАПН України.

Ефективність роботи аспірантури та докторантури

Показником ефективності роботи аспірантури та докторантури є кількість поданих до захисту та успішно захищених дисертацій.

З числа аспірантів, які навчалися за державним замовленням та були відраховані у 2012 році, достроково виконала індивідуальний план, захистила дисертацію Авраменко О.О.

У 2012 році аспіранти контрактної основи фінансування – Сокол Т.Г., Корват Л.В., Коханова О.П., Каліщук С.М., Рубан Л.М., Литовченко І.М., достроково виконали індивідуальний план та захистили дисертацію.

З числа докторантів, які навчалися за державним замовленням та були відраховані у 2012 році, **1 особа** – Коваль П.М. подав дисертаційне дослідження на розгляд у спеціалізовану вчену раду Д 26.451.01.

З числа тих, у кого термін навчання в аспірантурі закінчився у попередні роки **3 особи**: Чугуй Л.В., Кутова О.М., Радченко Ю.Л. успішно захистили дисертації; **5 осіб**: Баніт О.В., Гордієнко В.П., Мартіросян О.І., Земка О.І., Височина Т.М. подали дисертаційні дослідження до розгляду.

З числа тих, у кого термін навчання в докторантурі закінчився у попередні роки, **1 особа** – Коновець С.В. захистила дисертаційне дослідження.

Дисертаційні роботи, що подаються до захисту, виконані на високому науковому рівні, оформлені відповідно до останніх вимог ДАК України, забезпечені необхідною кількістю публікацій та супровідними документами; захисти проходять на належному рівні. Відсоток поданих до захисту і захищених дисертацій – 100.

Проведення методологічних семінарів

Традиційним є проведення в Інституті методологічних семінарів для докторантів і аспірантів. В цьому році відбулося 2 методологічних семінари:

06 лютого 2012 р. – методологічний семінар «Добір дослідницьких методик діагностики та застосування методів математичної статистики в обробці експериментальних даних: програма статистичної обробки SPSS» за участю канд. психол. наук *Мерзлякової О.Л.* Головна ідея семінару – ознайомлення аспірантів з ключовими принципами побудови експерименту (констатувального, формувального) та принципами добору методик для діагностики виділених показників. Демонстрація можливостей програми статистичної обробки даних SPSS. Матеріал цього семінару має допомогти у розробці експериментальної частини дослідження (констатувальний, формувальний експеримент) та показати можливі шляхи обрахування експериментальних даних, їх виводу на рівень статистичної достовірності.

02 жовтня 2012 р. – організаційний семінар для аспірантів, докторантів 1-го року навчання за участю: д. філос.н., проф., дійсн. чл. НАПН України, директора ІПОД НАПН України *Зязюна І.А.*, д. пед.н., проф., дійсн. чл. НАПН України *Гончаренка С.У.*, д.пед.н., проф. *Отиц О.М.* Вони виступили перед аспірантами та докторантами з питань планування та організації наукового дослідження, розроблення його програми та методики, визначення методологічних принципів, особливостей організації експериментального дослідження, ознайомлення з психологічними особливостями взаємодії дисертанта з науковим керівником (консультантом).

Протягом року аспіранти і докторанти мають можливість отримати консультації у провідних науковців Інституту, а саме:

- доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена НАПН України *Ничкало Н.Г.* – з проблем обґрунтування теоретико-методологічних засад професійної освіти, дослідження історичних аспектів її розвитку, здійснення порівняльного аналізу розвитку професійної освіти різних країн світу в умовах формування єдиного наукового і освітнього простору;

- заступника директора Інституту з наукової роботи, д.п.н., проф. *Отиц О.М.* щодо обґрунтування методологічних засад та наукових підходів до здійснення дисертаційного дослідження, розробки його концепції, проведення наукових досліджень з проблем мистецької освіти та педагогічної майстерності;

- заступника директора Інституту з науково-експериментальної роботи, д.п.н., проф. *Хомич Л.О.* щодо проведення наукових досліджень з проблем навчання і виховання майбутніх педагогів, впровадження аксіологічного підходу до змісту і форм їхньої професійної підготовки;

- д.п.н., проф., дійсного члена НАПН України *Гончаренка С.У.* з проблем методології педагогіки, фундаменталізації та гуманітаризації освіти; розроблення дидактичних засад професійного навчання дорослого населення;

- д.п.н., с.н.с. *Лавріненка О.А.* щодо проведення історико-педагогічного дослідження.

Шлях до удосконалення підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів в аспірантурі й докторантурі Інституту вбачається у:

- забезпеченні абсолютної відповідності кількості аспірантів та докторантів, які успішно завершили навчання й були відряджені з аспірантури і докторантури у зв'язку із захистом дисертацій до запланованих показників;
- збільшенні фінансування на підготовку наукових та науково-педагогічних кадрів, що дозволило б: частіше проводити для них консультації, методологічні семінари; надавати їм відрядження для роботи у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках й архівах; друкувати за бюджетний кошт підготовлену аспірантами та докторантами наукову й навчально-методичну продукцію; забезпечити відділи, до яких прикріплені аспіранти та докторанти, комп'ютерною технікою, Інтернетом.

VII.2. Робота спеціалізованої вченої ради

Загальні відомості

Наказом ВАК України від 31 травня 2010 р. № 343 спеціалізованій вченій раді Д 26.451.01 в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України надано право на період з 31 травня 2010 р. до 31 травня 2013 р. приймати до розгляду та проводити захисти дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата наук за спеціальностями:

- **13.00.01** – «Загальна педагогіка та історія педагогіки»;
- **13.00.04** – «Теорія і методика професійної освіти».

Кількість проведених засідань

За звітний період відбулося **9 засідань** спеціалізованої вченої ради з питань захисту дисертаційних досліджень, на яких було захищено 5 докторських та 13 кандидатських дисертацій.

Усі 18 дисертацій написано українською мовою. Для переатестації, апеляції ДАК України роботи не надсилав.

Усі члени спеціалізованої вченої ради регулярно були присутні на її засіданнях.

Основні напрями досліджень

План науково-дослідної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України охоплює 5 напрямів:

1. Вища педагогічна освіта.
2. Методологічні і теоретичні проблеми професійної освіти.
3. Неперервна освіта.
4. Теоретичні засади організаційної психології та психології праці.
5. Соціалізація особистості в системі професійно-технічної освіти.

Спеціалізована вчена рада на своїх засіданнях розглядає дисертаційні дослідження здобувачів наукового ступеня відповідно до цієї тематики. Так:

- за спеціальністю 13.00.01 – «Загальна педагогіка та історія педагогіки» було захищено 3 дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, у яких:

- досліджено художньо-педагогічну діяльність та творчу спадщину Золтана Баконія в контексті історичного розвитку вітчизняної педагогічної думки в умовах позашкільного навчального закладу художнього профілю (Волощук А.В.);
- здійснено історико-педагогічний аналіз становлення і розвитку професійної підготовки вчителя в педагогічних закладах освіти Катеринославщини першої половини XIX – початку XX ст. (Радченко Ю.Л.);
- проаналізовано проблеми розвитку теорії та практики освіти дорослих у педагогічній спадщині М. Ноулза (Литовченко І.М.).

- за спеціальністю 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти» захищено 15 дисертацій. З них:

- 5 дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук, в яких: обґрунтовано навчально-методичну систему підготовки майбутніх учителів іноземної мови у вищих педагогічних навчальних закладах III-IV рівнів акредитації до навчання дошкільників (Шкваріна Т.М.); здійснено дослідження проблеми підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів до організації дозвілля школярів (Яцула Т.В.); досліджено методологічні, теоретичні і методичні засади формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійно-технічної освіти різного профілю (Сушенцева Л.Л.); обґрунтовано теоретичні і методичні основи творчого розвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах мистецького профілю (Коновець С.В.); досліджено методологічні, теоретичні і методичні засади професійно-педагогічної освіти (Щербак О.І.);
- 10 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, в яких: теоретично обґрунтовано концептуальні засади формування професійної культури майбутніх фахівців кулінарного профілю (Висоцька Л.Є.); проаналізовано процес становлення й розвитку професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників на підприємствах і у професійно-технічних навчальних закладах для ювелірної галузі в Україні (Авраменко О.О.); досліджено проблему формування готовності педагогів ПТНЗ до роботи в умовах децентралізації управління професійним навчанням (Русанов Г.Г.); обґрунтовано педагогічні умови створення та використання навчально-методичного забезпечення професійної підготовки менеджерів туристичної індустрії (Сокол Т.Г.); проаналізовано теоретичні засади ціннісного сприйняття дійсності особистістю та систему професійних цінностей спеціалістів аграрного профілю (Чугуй Л.В.); розроблено теоретичні та методичні засади підготовки вчителя до використання технологій естетичного виховання учнів у системі методичної роботи школи (Кутова О.М.); досліджено систему підвищення кваліфікації вчителів у Франції (Несін Ю.М.); розкрито змістову сутність поняття

«здоров'язбережувальні технології» (Беседа Н.А.); розроблено та обґрунтовано науково-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів з геоінформатики (Худякова І.М.); з'ясовано сутність професійної компетентності вчителя й обґрунтовано структуру етнокультурної компетентності вчителя історії (Сідельник Н.В.);

Зауважень щодо діяльності спеціалізованої вченої ради з МОНмолодьспорту України не надходило.

ІХ. ЗВ'ЯЗКИ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ

Репортаж на телеканалі **Інтер** у програмі «Подробиці» на теми: «Сучасний професійний вибір старшокласників», «Організація та проведення профорієнтаційного уроку з учнями старших класів», березень 2012 р. (Шевенко А.М.).

Виступ на **радіо «Марія»** з проблеми духовного розвитку молоді в національній системі освіти (6 вересня 2012 р.) і на телеканалі **«Самара»**, м. Новомосковськ, 15 вересня 2012 р. (Помиткін Е.О.).

Виступ на **34 (11) каналі Дніпропетровського телебачення «Невзрослые новости»**, 15 вересня 2012 р. (Помиткін Е.О.).

Виступ на **радіо «Ера»** на тему: «Престижність педагогічної професії у суспільстві», 7 жовтня 2012 р., о 17-00. (Помиткін Е.О.).

Надруковані матеріали в **Урядовій пресі**:

1. Ничкало Н.Г. Професійна освіта: оптимістичні й суперечливі роздуми // *Голос України*. – 2012. – 28 березня, № 56 (5306). – С.10 (0,2 д.а.)
2. Ничкало Н.Г. Складається враження, ніби хтось свідомо руйнує систему, яка працювала // *Голос України*. – 2012. – 19 січня, № 10 (5260). – с.3 (0,1 д.а.)

Опубліковані статті і рецензії у **періодичних фахових виданнях**:

1. Отич О.М. На здобуття Державної премії України в галузі освіти 2012 р. // О.М. Отич // *Педагогіка і психологія: Вісник НАПН України*. – 2012. – № 2 (75). – С. 94-95.
2. Соломаха С.О. На варті збереження національних художніх традицій /С.О. Соломаха // *Рідна школа: наук.-педагог. журнал*. – К., 2012. – Вип. 4 – 5 (квітень – травень). – С.77 -79.
3. Соломаха С.О. Для тих, хто впроваджує в освіту загальнолюдські та національні цінності (Рецензія на збірник наукових праць «Естетика і етика педагогічної дії») / С.О.Соломаха // *Педагогіка і психологія: Вісник НАПН України*. – 2012. – № 2 (75). – С. 95.
4. Флегонтова Н.М. Професійно-мистецька школа у системі національної освіти України /Наталія Флегонтова // *Рідна школа*. – 2012. – № 11. (листопад). – С.74.

У **Педагогічній газеті** співробітниками ШПОД НАПН України надруковані такі статті:

1. Коновець С.В., Штома Л.Н. Педагогічна освіта ХХІ століття / Світлана Коновець, Людмила Штома // Педагогічна газета. – №2 (210). – лютий 2012 р. – С. 7.
2. Кутова О.М. Українська мова за силою виражальних можливостей не поступається жодній іншій / Ольга Кутова // Педагогічна газета. – № 4 (212). – квітень 2012 р. –Флегонтова Н.М. Через глину проростає квітка щастя // Педагогічна газета. – №6 (214). – червень 2012 р. – С.7.
3. Отич О.М. Відділ педагогічної естетики та етики / Олена Отич // Педагогічна газета. – № 8 (216). – серпень 2012 р. – С. 4.
4. Василенко О. Рік активного довголіття та солідарності поколінь / Олена Василенко // Педагогічна газета. – № 8 (216). – серпень 2012 р. – С. 5.
5. Султанова Л.Ю. Відділ виховних систем у педагогічній освіті // Інноваційний розвиток інституту // Педагогічна газета. – К.: Педагогічна преса. – № 8 (216). – серпень 2012 р. – С. 4.
6. Василенко О. ХІІІ Тиждень освіти дорослих в Україні / Олена Василенко // Педагогічна газета. – № 9 (217). – вересень 2012 р. – С. 6.
7. Флегонтова Н.М. «Гімназія як експеримент: 25 років успішної діяльності». Педагогічна газета №9 (217). – вересень 2012 р. – С. 6.
8. Лук'янова Л. Педагогічна освіта в державах-учасницях СНД: сучасні проблеми, концепції, теорія і практика / Лариса Лук'янова // Педагогічна газета. – № 10 (218). – жовтень 2012 р. – С. 5.
9. Лук'янова Л. Неперервна освіта СНД / Лариса Лук'янова // Педагогічна газета. – № 11 (219). – листопад 2012 р. – С. 7.
- 10.Семеног О. Ціннісні пріоритети школи ХХІ століття // Педагогічна газета. – № 10 (218). – жовтень 2012 р. – С. 8.
- 11.Помиткін Е. Духовність особистості як основа нової парадигми освіти // Педагогічна газета. – № 6 (214). – червень 2012 р. – С. 6.

Інтернет ресурси:

1. Как учителю не стать жертвой чувства долга / Елена Мерзлякова // Первое сентября – 2012. – №1. – [электронный ресурс] – режим доступа: 2012 №1
http://ps.1september.ru/view_article.php?ID=201200113.
2. Если волевым «надо» ситуация не решается / Елена Мерзлякова // Первое сентября – 2012. – №3. – [электронный ресурс] – режим доступа: http://ps.1september.ru/view_article.php?ID=201200315.
3. Соломаха С.О. Технологія розвитку художньо-естетичного світогляду викладачів мистецьких дисциплін в системі післядипломної педагогічної освіти /С.О. Соломаха// Народна освіта: електронне наукове фахове видання, 2012.- Вип.3 (18) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/>
4. Соломаха С.О. Реформування мистецької освіти в контексті гуманістичної парадигми / С.О.Соломаха // Мистецька освіта: теорія, світовий досвід, прогноз: матеріали інтернет – конференції. – Умань, 22 травня 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zag-pedagogika.at.ua/load/>

Х. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Важливим напрямом наукової діяльності Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України є забезпечення розвитку та налагодження наукових зв'язків зі спорідненими науковими установами інших держав та здійснення активної міжнародної діяльності. Підтримуються наукові контакти з міжнародними освітянськими організаціями та окремими педагогічними установами й організаціями різних країн світу, відповідно функції Інституту полягають в: укладанні нових угод про співпрацю; організації та проведенні масових науково-практичних заходів; обміні науковими делегаціями; публікації спільних наукових видань; участі співробітників у редакційних колегіях наукових видань за кордоном.

Відповідно до умов, передбачених заключеними раніше угодами, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України продовжує **співпрацю з такими зарубіжними установами:**

- *Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих Російської академії освіти (Санкт-Петербург, Російська Федерація).* Науковці Інституту взяли участь у міжнародній науково-практичній конференції в Санкт-Петербурзі на базі Інституту, з яким підписано угоду про співпрацю у 2011 році.

- *Люблінський Університет імені М. Кюрі-Склодовської (Республіка Польща).* Відповідно до домовленостей проводиться взаємний обмін науковими статтями для опублікування у щорічному науковому збірнику Люблінського Університету та у журналі “Педагогіка і психологія професійної освіти”. Здійснюється обмін представниками до редколегій цих видань. Проводяться спільні наукові дослідження, обмін науковою педагогічною та психологічною літературою, науковими періодичними виданнями. У м. Люблін 5–9 березня 2012 р. відбулась міжнародна наукова конференція в Університеті Марії Кюрі-Склодовської „Професійна підготовка педагогів і потреби ринку праці”, участь у якій взяла Н.Г. Ничкало.

- *Вища Педагогічна Школа імені Яна Кохановського в Кельце (Республіка Польща).* Відповідно до угоди виконуються спільні дослідження щодо розроблення змісту, форм і методів підвищення ефективності навчання і удосконалення вчителів; здійснюється підготовка і проведення спільних науково-практичних конференцій, симпозіумів, семінарів з проблем підвищення ефективності підготовки вчителів; відбувається обмін науковими кадрами з метою читання лекцій, взаємний обмін науковими статтями для опублікування.

- *Філія Вищої Педагогічної Школи імені Яна Кохановського в Пьотркові Трибунальським (Республіка Польща).* Згідно з угодою також передбачається обмін науковими кадрами, науковою інформацією, підготовка та проведення спільних науково-практичних конференцій. У 2012 р. співпраця обмежувалася обміном науковою інформацією, науковим спілкуванням під час проведення міжнародних науково-практичних конференцій.

- *Радомська Політехніка ім. К. Пуласького (Республіка Польща)*. У межах дії угоди відбувався обмін науковими кадрами.

- *Вища Педагогічна Школа в Ченстохові (Республіка Польща)*. Співпраця полягала у випуску Польсько-Українського, Українсько-Польського щорічника “Професійна освіта: педагогіка і психологія” та обміні науковою інформацією, науковим спілкуванням під час проведення міжнародних науково-практичних конференцій. Оpubліковано XIV випуск щорічника, подано до друку XV випуск.

- *Гурношльонська Вища Педагогічна Школа імені Кардинала Августи Хлонда в Мисловіце (Республіка Польща)*. Відповідно до угоди про наукову співпрацю передбачається обмін науковцями з метою стажування, обмін кадрами у професійних цілях, надання допомоги у підвищенні наукової і педагогічної кваліфікації, проведення спільних наукових досліджень, організація наукових конференцій, симпозіумів; спільна публікація результатів наукових досліджень. Інститут співпрацює з Гурношльонською вищою педагогічною школою з проблем психології професійної орієнтації, надає наукові та практичні консультації польським колегам, залучає їх до участі у наукових дослідженнях на базі відділу профорієнтації і психології професійного розвитку ІПОД НАПН України.

- Продовжуються творчі контакти з ученими *Варшавського університету (Республіка Польща)*.

- Підтримуються наукові контакти з міжнародними освітянськими організаціями та окремими педагогічними установами й організаціями різних країн світу (Клуб професійної освіти країн Центральної і Східної Європи, Європейська асоціація педагогічної освіти (м. Брюссель), Інститут міжнародних педагогічних досліджень (м. Франкфурт-на-Майні), Центр порівняльно-педагогічних досліджень Рурського університету (м. Бохум), Університет ім. Г. Гейне (м. Дюссельдорф) — відділення німецької мови і літератури, Стокгольмський університет — педагогічне відділення, Центр освітніх технологій штату Айова (США), Університет м. Вілінгтон (Нова Зеландія), Український Вільний Університет (м. Мюнхен, Німеччина), Український державний університет у м. Москва (Російська Федерація), Свентокшинська академія ім. Я. Кохановського (м. Кельце, Республіка Польща), Подляська академія (м. Сієдлци, Республіка Польща), кафедра основ техніки Люблінської Політехніки (м. Люблін, Республіка Польща), навчальний центр комп'ютерних технологій (м. Катовіце, Республіка Польща), Вища школа інженерної безпеки і організації праці (м. Радом, Республіка Польща), Політехніка Ченстоховська (м. Ченстохова, Республіка Польща), Вища Педагогічна Школа в Ченстохові (м. Ченстохова, Республіка Польща), Гурношльонська Вища Педагогічна Школа ім. Кардини́ла Авгу́ста Блонди (м. Мисловіце, Республіка Польща), Інститут педагогіки Ягелонського університету (м. Краків, Республіка Польща), Російська академія освіти (м. Москва, Російська Федерація), Європейський центр розвитку професійної освіти (м. Салоніки, Греція), університет штату

Арізона (США), 10-й Паризький університет (Франція) та ін. Продовжується співпраця у Міжнародному освітньому проекті «Україна – Нідерланди. Освіта і менеджмент».

Діяльність відділу порівняльної професійної педагогіки безпосередньо пов'язана з вивченням, узагальненням та поширенням зарубіжного досвіду у галузі педагогічної освіти. Науково-дослідна робота відділу здійснюється відповідно до Основних напрямів наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні, схвалених Загальними зборами НАПН України від 7 листопада 2012 р., й спрямовується на здійснення порівняльного аналізу світових тенденцій розвитку освіти і педагогічної науки. У 2012 році продовжується виконання фундаментального дослідження з теми «Компетентнісний підхід до підготовки педагогічного персоналу у зарубіжних країнах» РК № 0111U000189 (2011-2013 рр.) за науковим напрямом 3: «Історія педагогіки. Порівняльна педагогіка». Дослідження спрямоване на вивчення і узагальнення сучасних зарубіжних педагогічних ідей і практичного досвіду впровадження компетентнісного підходу у підготовку педагогічного персоналу. Мета дослідження полягає у здійсненні цілісного наукового аналізу теоретико-методологічних засад та особливостей практико-орієнтованого компонента імплементації зазначеного підходу у підготовку і подальший розвиток педагогів для навчальних закладів різних рівнів у зарубіжних країнах (країни ЄС, США, Канада, Австралія). Передбачається наукове обґрунтування перспективних інноваційних підходів до удосконалення вітчизняної системи неперервної педагогічної освіти в умовах запровадження компетентнісно-кваліфікаційних вимірів до побудови змісту освіти.

Спільно з Вищою Педагогічною Школою в м. Ченстохова (Республіка Польща) підготовлено до друку й опубліковано чотирнадцятий випуск Польсько-Українського, Українсько-Польського щорічника “Професійна освіта: педагогіка і психологія”.

Ничкало Н.Г., Хомич Л.О. є членами редакційної колегії Польського наукового журналу «Учитель і школа» («Nauczyciel i szkoła»), що видається у Гурношльонській Вищій Педагогічній Школі імені Кардинала Августи Хлонда в Мисловіце (Республіка Польща).

Мерзлякова О.Л. активно співпрацює з російським видавництвом «Первое сентября». Опубліковано низку статей для педагогічної спільноти з проблеми розвитку навичок ефективного мислення.

Співробітники і аспіранти відділу порівняльної професійної педагогіки здійснюють апробацію результатів наукових досліджень у ході міжнародних конференцій :

1. Авшенюк Н.М., Постригач Н.О., Голуб Л.І., Бердник М.Я. заочно узяли участь у 6th TERE Conference «Research, Policy and Practice in Teacher Education in Europe» (23-25 травня 2012 р., м. Варшава, Польська Республіка).
2. Авшенюк Н.М. та Голуб Л.І. заочно узяли участь у роботі ECER 2012 Conference «The Need for Educational Research to Champion Freedom,

Education and Development for All» (18-21 вересня 2012 р., м. Кадіз, Іспанія).

3. Постригач Н.О. та аспірант Бердник М.Я. заочно взяли участь у роботі X Międzynarodowa konferencja naukowa «Edukacja- Technika- Informatyka». – Przemysł: Zakład Dydaktyki techniki i informatyki, Instytut Techniki, Uniwersytet Rzeszowski, 18-19 września 2012 r.
4. Постригач Н.О. заочно узяла участь у роботі XI міжнародної заочної науково-практичної конференції «Модернизация системы профессионального образования на основе регулируемого эволюционирования» (14 ноября 2012 г., г. Москва-Челябинск).

Співробітники відділу інноваційних педагогічних технологій брали участь у міжнародних наукових заходах:

1. European Conference on Educational Research (ECER) «The Need for Educational Research to Champion Freedom, Education and Development for All»: - Cadiz, Spain, 18-21 September, 2012 p. (18-21 вересня 2012 р., м. Кадіз, Іспанія). (Доповідь Огієнко О.І. «Lifelong learning: a call or panacea? The European experience and the Ukrainian prospects»).
2. Международна научно-практическая конференция «Украина –Болгария – Европейский Союз: современное состояние и перспективы» (13-19 вересня 2012 р., м. Варна, Республіка Болгарія), (Доповідь Тищенко С.І. «Экономико-математическое направление как метод управления экономическими процессами»).

На перспективу основним своїм завданням Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України вбачає оновлення угод про співпрацю із зарубіжними науковими та навчальними установами, а також укладання нових угод про співпрацю із зарубіжними країнами.

XI. РОБОТА ВЧЕНОЇ РАДИ

Склад вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти НАПН України затверджено постановою Президії НАПН України № 1-7/10-262 від 30 вересня 2010 р.

У складі вченої ради Інституту налічується 22 особи: директор Інституту – голова ради; перший заступник директора Інституту – заступник голови ради; вчений секретар Інституту – секретар ради; заступник директора з науково-експериментальної роботи; голова профспілкового комітету Інституту; завідувачі 8 відділів; провідні науковці Інституту – переважно доктори наук та два представники від практичних працівників: директор Київського професійно-педагогічного коледжу ім. А.С.Макаренка та директор ВПУ №1 м. Тернополя – доктори педагогічних наук. Усього з 22 членів вченої ради – 15 докторів наук, з них 3 дійсних члени НАПН України; 2 – члени-кореспонденти НАПН України та 6 кандидатів наук.

У 2012 році планувалося 13 засідань вченої ради. Фактично проведено 14 засідань. На засіданнях вченої ради розглядалися нагальні питання: про затвердження планів науково-дослідної роботи Інституту, наукових відділів

та індивідуальних планів наукових співробітників; про наукову та науково-організаційну діяльність Інституту; про порядок планування і звітності структурних підрозділів Інституту; про внесення змін і доповнень до технічних завдань на виконання планових тем НДР; про хід виконання наукових досліджень в цілому чи окремих їх напрямів (наприклад, окремої підтеми, організації експериментальної роботи за темою НДР); про затвердження анотованих та інформаційних звітів структурних підрозділів Інституту; про створення Центрів педагогічної майстерності, експериментальних педагогічних майданчиків відділів Інституту, відкриття та діяльність науково-практичних центрів та лабораторій (на громадських засадах) з тієї чи іншої проблеми дослідження, поточні звіти про їх діяльність; про затвердження і рекомендацію до друку рукописів за результатами виконання науково-дослідної роботи структурними підрозділами Інституту; про затвердження наукових видань структурних підрозділів Інституту як фахових; про підготовку до звіту про діяльність Інституту у 2007-2012 рр. на засіданні Президії НАПН України; про висунення кандидатур наукових працівників та наукових праць на здобуття Державної премії України у галузі освіти, Премії Кабінету Міністрів України для молодих вчених; про рекомендацію наукових праць до участі у щорічному конкурсі Національної академії педагогічних наук України на кращу наукову роботу за 2011 рік; про стан підготовки пропозицій, концепцій, заходів та інших матеріалів на виконання розпоряджень Президії НАПН України, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України та ін.; про стан підготовки та підсумки проведення конференцій, семінарів, інших масових заходів, участь у них наукових співробітників Інституту; про обрання за конкурсом наукових співробітників та наукових кореспондентів структурних підрозділів Інституту; про затвердження рішень атестаційної комісії; про присвоєння вчених звань; про затвердження тем докторських і кандидатських дисертацій; про стан роботи над дисертаціями аспірантів і докторантів, у тому числі – цільовиків Інституту; про роботу спеціалізованих вчених рад; про ефективність діяльності докторантури і аспірантури в Інституті; про затвердження складу екзаменаційних комісій з прийому до аспірантури та складання кандидатських екзаменів; про затвердження додаткових програм для складання кандидатських іспитів з філософії, спеціальностей 13.00.01 – „Загальна педагогіка та історія педагогіки”, 13.00.04 – „Теорія і методика професійної освіти”, 19.00.07 – „Педагогічна та вікова психологія”; про підсумки проведення екзаменаційних сесій з приймання кандидатських іспитів; про хід та підсумки набору в докторантуру й аспірантуру; про результати атестації докторантів і аспірантів; про затвердження складів редакційних колегій наукових журналів; про затвердження угод про співпрацю з навчальними закладами та іншими науковими установами, у тому числі – зарубіжними; про стан виконання рішень вченої ради, Відділення професійної освіти і освіти дорослих, НАПН України, Президії НАПН України та Загальних зборів НАПН України; про затвердження

графіку відпусток працівників Інституту тощо. Упродовж 2012 року на засіданнях вченої ради заслухано та обговорено наукові доповіді докторантів і аспірантів та багато інших питань.

ХІІ. КАДРИ

В Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України станом на 31 грудня 2012 року загалом працювало **103** особи. Кількість наукових працівників – **76** осіб, у тому числі: **26** – докторів наук, **27** – кандидатів наук, **23** – науковці без ступеня (таблиця ХІІ.1).

З числа науковців працює **13** сумісників з інших установ і організацій. Протягом звітнього періоду з числа наукових працівників звільнилося **8** осіб, у тому числі: **1** доктор наук, **4** кандидати наук, **3** науковці без ступеня.

У 2012 році прийнято на роботу **10** наукових працівників: з них **5** кандидатів наук і **5** науковців без ступеня.

Нагрудним знаком “Ушинський К.Д.” нагороджено **3** наукових працівники.

Почесною грамотою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України нагороджено **1** працівника.

Почесну Грамоту Президії Національної Академії педагогічних наук України протягом звітнього року отримав **1** науковий працівник.

Дипломом ІІІ ступеня Національної академії педагогічних наук нагороджено **1** наукового працівника.

Відзначено цінним подарунком Верховної Ради України **1** працівника.

ХІІІ. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Комп’ютерне забезпечення Інституту на кінець 2012 року складається з 26 персональних комп’ютерів, тобто на одного наукового співробітника припадає 0,32 комп’ютера. У 2012 р. закупили: 8 – системних блоків; 20 – моніторів; 13 – лазерних принтерів; 1 – сканер Canon. Один ноутбук – 50-80% зносу, 4 – ПК – 20% зносу; 18 – ПК – 80-100% зносу. Списано у 2012р. – 9 ПК.

Тип операційної системи: Microsoft Windows XP, Professional, версія 2002, Service Pack1.

Локальна мережа в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України відсутня.

Доступ до мережі Internet:

- Інтернет провайдер www.uar.net
- тип підключення: dial up (підключення по комутованій лінії).
- WEB-сторінка: iprood.kiev.ua
- e-mail: iprood2008@ukr.net

Загальна кількість підключених комп’ютерів до мережі Інтернет – 15:

- відділ андрагогіки – 3 комп’ютери;

- відділ аспірантури та докторантури – 1 комп'ютер;
- відділ інноваційних педагогічних технологій – 1 комп'ютер;
- інформаційно-комп'ютерний кабінет – 3 комп'ютери;
- бухгалтерія – 4 комп'ютери;
- приймальна інституту (5 поверх) – 1 комп'ютер;
- приймальна (канцелярія (6 поверх)) – 2 комп'ютери.

Навчання основ ПЕОМ та Internet потребують 35 наукових співробітників.

Пропозиції щодо покращення стану інформатизації наукової діяльності:

- забезпечити сучасними комп'ютерами та іншою оргтехнікою всі наукові підрозділи Інституту;
- створити вихід усіх відділів в Internet та до електронної пошти;
- передбачити і здійснювати фінансування комп'ютерів та іншої оргтехніки витратними матеріалами.

XIV. ФІНАНСУВАННЯ. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

За загальним фондом КПКВ 6551030 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері педагогічних наук, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури об'єктів, що становлять національне надбання» Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України отримав фінансування в повному обсязі 6879900грн. В тому числі проведено касових видатків за рахунок фінансування за напрямом «Фундаментальні дослідження»:

- Заробітна плата – 4345600 грн.
- Нарахування на заробітну плату – 1580919,13 грн.
- Придбання предметів, матеріалів – 23400 грн.
- Оплата послуг – 59800 грн.
- Витрати на відрядження – 10380,87 грн.

За напрямом: підготовка наукових кадрів:

- Заробітна плата – 189600 грн.
- Нарахування на заробітну плату – 68800 грн.
- Придбання предметів, матеріалів – 46742,20 грн.
- Оплата послуг – 10010,37 грн.
- Витрати на відрядження – 3582,43 грн.
- Стипендії – 530065 грн.

За напрямом: національне надбання:

- Придбання предметів, матеріалів – 11000 грн.

Ведення бухгалтерського обліку здійснюється відповідно до ЗУ від 16 липня 1999 р. № 996ХІУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність

в Україні». Підставою для ведення бухгалтерського обліку є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій.

За спеціальним фондом КПКВ 6551030 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері педагогічних наук, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури об'єктів, що становлять національне надбання» затверджено кошторисом на рік 672397,21 грн. з урахуванням залишку на початок 2012 року в сумі 180074,11 грн., фактично надійшло – 492323,10 грн., в тому числі: за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю – 380375,75 грн., від господарської діяльності – 26792,42 грн., від оренди майна – 85154,93 грн.

Дебіторська заборгованість на 1 січня 2013 р. становить 1953,47 грн.

За спеціальним фондом КПКВ 6551030 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері педагогічних наук, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури об'єктів, що становлять національне надбання», напрям «підготовка наукових кадрів» за доходами становить 1953,47 грн.

Сума 1953,47 грн. – дебіторська заборгованість за доходами. Заборгованість за навчання в аспірантурі та докторантурі відповідно до угоди збільшилася у порівнянні з початком року тому, що дві аспірантки здійснили оплату за навчання в аспірантурі не в повному обсязі.

Станом на 1 січня 2013 р. кредиторська заборгованість становить 135645,24 грн.

Заборгованість за спеціальним фондом КПКВ 6551030 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері педагогічних наук, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури об'єктів, що становлять національне надбання», напрям «підготовка наукових кадрів» виникла за несплату поточного ремонту відповідно до угоди від 5 листопада 2012 р. у сумі 135421,46 грн. (оплата послуг (крім комунальних) та податку на додану вартість в сумі 223,78 грн. (оплата інших послуг).

Кредиторська заборгованість збільшилася у порівнянні з початком року внаслідок обмеження оплати рахунків УДКСУ та нарахування податку в останній день року. Заборгованість буде погашена в разі зняття обмеження проплат.

Простроченої кредиторської заборгованості за кодами економічної класифікації видатків 1110,1160 немає.

Простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості немає.

Не бюджетної кредиторської заборгованості немає.

Інвентаризаційні різниці та їх урегулювання відповідно до інструкції з інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків та інших статей балансу

бюджетних установ, затвердженої наказом Головного управління Державного казначейства України від 30 жовтня 1998 р. №90 немає.

Поточних рахунків, відкритих в установах банку немає.

Вилучених коштів до бюджету немає.

Депонована заробітна плата відсутня.

На балансі Інституту рахується приміщення, яке передано на підставі наказів НАПНУ від 3 лютого 1999 р. №3 загальною площею 1436 м² та допоміжні приміщення на 117,6 м².

Земельна ділянка на балансі Інституту не обліковується.

На позабалансовому рахунку 01 відображена комп'ютерна техніка, яка передана у тимчасове безкоштовне користування від Черкаського бізнес-коледжу за угодою, на рахунку 02 відображені матеріальні цінності, що знаходяться на відповідальному зберіганні, на рах. 08 відображаються путівки, марки, трудові книжки, талони на бензин. Даних на позабалансовому рахунку 05 «гарантії та забезпечення» немає.

У звіті про рух необоротних активів (форма №5) код рядка 613 відображені отримані в дарунок книги від аспірантів згідно довідки про зміну річного розпису бюджету від 19 листопада 2012 р. №68 на суму 5350 грн., код рядка 650 відображає безоплатну передачу наукової літератури від інститутів НАП України згідно із постановою Президії від 15 грудня 2011 р. №1-7-13/460.

Графи 760, 630,721 не заповнені у зв'язку з відсутністю даних.

У графі 730 відображені необоротні активи, списані як непридатні, на суму 84731 грн. згідно із постановою Президії НАПНУ від 19 жовтня 2012 р. №3-7/12-347, решта суми 2437 грн. – це списані непридатні для використання інші необоротні матеріальні активи (постіль).

У звіті про рух матеріалів і продуктів харчування (форма №6) графи рядків 230,250,330,370 не заповнені у зв'язку з відсутністю даних.

Графи 060,800 звіту про результати фінансової діяльності (форма 9д) не заповнені у зв'язку з відсутністю даних.

Інститут отримав книги як дарунок від аспірантів на суму 5350 грн., які відображені у формі № 4-2д.

XV. ВИСНОВКИ

У 2012 році завдання науково-дослідної роботи відділами виконано повністю. Сім відділів на II етапі – дослідно-експериментальному здійснювали розробку програм та методики проведення констатувального етапу дослідження, впровадження теоретичних і методичних засад проблем дослідження у практичну діяльність вищих педагогічних навчальних закладів України, педагогічну діагностику стану та рівнів розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів, підготовку до проведення формувального експерименту. У відділі теорії та історії педагогічної майстерності, на III етапі було здійснено апробацію та узагальнення результатів наукового дослідження. Отримані результати

відображено в публікаціях, виступах на науково-практичних конференціях, семінарах, засіданнях круглих столів тощо.

Продовжувалося періодичне видання 3 провідних наукових фахових видань, затверджених ВАК України, одне фахове видання подано на атестацію. Наукові співробітники Інституту публікували результати своїх досліджень у фахових виданнях Інституту та інших освітніх установ і навчальних закладів. Як наслідок, у 2012 р. видано і опубліковано 392 наукові праці, основні з них: 3 монографії, 11 збірників наукових праць, 4 збірники матеріалів конференцій, 3 посібники, 297 наукових статей, в тому числі, у фахових виданнях – 119, у міжнародних виданнях – 11. У збірниках матеріалів конференцій опубліковано 80 статей. В усіх відділах підготовлено рукописи запланованих розділів монографій, посібників, методичних рекомендацій тощо.

Актуальними завданнями на останньому етапі дослідженнями для семи відділів Інституту, що розпочали дослідження у 2011 році, є узагальнення результатів НДР і підготовка рукописів. На першому етапі у відділі теорії та історії педагогічної майстерності планується здійснити теоретичний аналіз проблеми дослідження, сформулювати поняттєво-категоріальний апарат, розробити концептуальні положення дослідження, здійснити літературний пошук.

В Інституті ефективно працювали спеціалізована вчена рада, докторантура, аспірантура, але варто активізувати залучення до навчання у докторантурі й аспірантурі Інституту фахівців за спеціальністю 13.00.01 – «Загальна педагогіка й історія педагогіки». Завдяки плідній діяльності центрів педагогічної майстерності, науково-практичних центрів, лабораторій на громадських засадах з кожним роком поглиблюється наукова співпраця з вищими навчальними закладами України. У 2012 р. експериментальна робота проводилась на базі 41 експериментального навчального закладу, з якими укладено угоди про співпрацю.

Актуальним залишається вирішення таких проблем:

- розширення виходу в мережу INTERNET;
- недостатнє фінансування щодо налагодження міжнародних зв'язків;
- відсутність належного фінансування на відрядження наукових співробітників;
- відсутність фінансування на передплату періодичних видань (не лише зарубіжних, а навіть вітчизняних);

На найближчу перспективу Інститут планує зосередити свої зусилля на розв'язанні таких завдань:

- забезпечити успішне виконання семи фундаментальних тем, робота над якими розпочалася з 2011 р.;

- удосконалити тематику наукових досліджень відповідно до розробленої Концепції багаторівневої педагогічної освіти, Основних напрямів наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні, постанов Загальних зборів НАПН України та Президії НАПН України;

- при обранні тем для нових досліджень керуватися їх актуальністю, прикладною спрямованістю; при цьому переорієнтуватися переважно на дослідження актуальних проблем педагогічної освіти; передбачити у перспективній тематиці дослідження проблем освіти дорослих, системне дослідження проблем історії педагогічної освіти;

- при плануванні науково-дослідної роботи Інституту на 2013 р. та наступні роки передбачити підготовку рукописів навчально-методичних посібників з окремих напрямів підготовки вчителя у вищих педагогічних навчальних закладах;

- поновити мережу експериментальних педагогічних майданчиків на базі найкращих навчальних закладів різних рівнів акредитації з метою апробації результатів наукових досліджень і створення нового покоління навчально-методичного забезпечення педагогічного процесу у цих та інших навчальних закладах;

- посилити увагу до забезпечення своєчасності завершення дисертаційних досліджень аспірантами та докторантами Інституту;

- зміцнювати зв'язки з вищими педагогічними навчальними закладами та науковими установами України, близького і далекого зарубіжжя з метою підвищення ефективності виконуваних наукових розробок, зближення науки і практики шляхом укладання нових угод про творчу співпрацю.

XVI. СПИСОК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Наукова продукція

Монографії:

1. Розвиток педагогічної майстерності викладача ВНЗ непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства [колективна монографія] /за заг. ред. академіка Зязюна І.А. - К.: Педагогічна думка, 2012. (20,0 др.арк.).
2. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади: [монографія] / авт. кол.: Лук'янова Л. Б., Сігаєва Л.Є., Аніщенко О.В. та ін. - К.: Педагогічна думка, 2012. – 180 с.
3. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційного суспільства: когнітивний аспект [монографія] Солдатенко М.М. – К.: Педагогічна думка, 2012. (10.0 др.арк.).

Збірники наукових праць:

1. Педагогіка і психологія професійної освіти : наук.-метод. журнал. – Львів, 2012. – №1. – 227с.
2. Педагогіка і психологія професійної освіти : наук.-метод. журнал. – Львів, 2012. – №2. – 235с.
3. Педагогіка і психологія професійної освіти : наук.-метод. журнал. – Львів, 2012. – №3. – 234с.
4. Педагогіка і психологія професійної освіти : наук.-метод. журнал. – Львів, 2012. – №4. – 230с.

5. Педагогіка і психологія професійної освіти : наук.-метод. журнал. – Львів, 2012. – №5. – 257с.
6. Педагогіка і психологія професійної освіти : наук.-метод. журнал. – Львів, 2012. – №6. – 259с.
7. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наук. пр. / [редкол. Л. Б. Лук'янова (голова) та ін.]; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – К.: Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2012. – Вип. 4. – 288 с. (10,0 др. арк.).
8. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наук. пр. / [редкол. Л. Б. Лук'янова (голова) та ін.]; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – К.: Едельвейс, 2012. – Вип. 5. – 306 с. (10,0 др. арк.).
9. Порівняльна професійна педагогіка. – № 1(3). – 2012 : наук. журнал / голов. ред. Н.М. Бідюк. – К. – Хмельницький : ХНУ, 2012. – 168 с.
10. Порівняльна професійна педагогіка. – № 2(4). – 2012 : наук. журнал / голов. ред. Н. М. Бідюк. – К. – Хмельницький : ХНУ, 2012. – 170 с.
11. Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка. – Випуск 3. – К., Полтава: ПНПУ ім. В.Г.Короленка, 2012. – 205 с.

Матеріали конференцій:

1. Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін: зб. регіон. наук.-практ. семінару (м. Умань, 25 квітня 2012 р.). – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. – 110 с.
2. Професійно-мистецька школа у системі національної освіти України: зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф., 3-5 жовт. 2012 р., с. Мала Білозерка Запорізької обл. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Малобілозерська естетична гімназія-інтернат «Дивосвіт»; гол. ред. О.М. Отич. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 2012. – 221 с.
3. Традиційні цінності українського народу у виховному процесі сучасної гімназії: зб. наук. праць / [упоряд. Н.М. Флегонтова, М.П. Вовк; за ред. О.М. Отич, Л.В. Свириди] / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – К.: ІООД НАПН України, 2012. – 86 с.
4. Освіта впродовж життя: вимоги часу: збірник матеріалів IV Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті видатного вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [колектив авторів]. – К.: Едельвейс, 2012. – 306 с. (18,0 др. арк.).

Навчальна продукція

Посібники:

1. **Іванова Т.В.** Культура педагогічного менеджменту викладача ВНЗ непедагогічного профілю (8,0 др. арк.). Рукопис у видавництві “Педагогічна думка”.

2. Педагогічна майстерність викладача мистецьких дисциплін: навч.-метод. посіб. / В.Ф. Орлов, О.О. Фурса, О.В. Баніт – К.: Вид.-во ВП «Едельвейс», 2012. – 310 с. (8,0 др. арк.).
3. **Падалка О.С.** Економіка освіти та управління. – (10,0 др. арк.). Рукопис у видавництві “Педагогічна думка”.

Статті

У наукових фахових виданнях:

1. **Авшенюк Н.М.** Глобальний компонент професійної підготовки вчителів у США, Канаді, Великій Британії / Н.М. Авшенюк // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського: зб. наук. пр. / за ред. В.Д. Будака, О.М. Пехоти. – Випуск 1. 36. – Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. – (Серія «Педагогічні науки»). – С. 76 – 80 (0,5 др.арк.).
2. **Аніщенко О.** Ключові цінності гендерної культури педагога / Олена Аніщенко / Олена Аніщенко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: збірник наук. праць. – 2012. – Вип. 6. – С. 202-210. (0, 6 др. арк.).
3. **Бастун М.В.** Культурологічний підхід в освіті як засіб соціалізації особистості майбутнього педагога / Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка / Психологія. Педагогіка. Соціальна робота: зб. наук. пр. – К., 2012. – № 6. – С. 37-39 (0,7 др.арк.).
4. **Василенко О.** Неформальна освіта дорослих у Російській Федерації як фактор соціальної адаптації / Олена Василенко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наук. пр. – К.: ТОВ ВД «ЕКМО», 2012. – Вип. 5. – С. 305-317 (0,5 др.арк.).
5. **Власова О.І.** Потенціал теорії соціалізації у дослідженні проблеми психології розвитку / О. Власова // Психологія. Педагогіка. Соціальна робота // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2012. – № 3. – С. 4-7 (0,4 др.арк.).
6. **Годлевська К.В.** Використання мультимедіа технологій з метою розвитку обдарованих дітей молодшого шкільного віку / К.В. Годлевська // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць / [редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін.]: Вінниц. держ. пед. ун-т імені Михайла Коцюбинського – К.; Вінниця, 2012. – Вип. 31. – С.87-90 (0,3 др.арк.).
7. **Гончарук Т.О.** Психологічні чинники становлення інформаційної культури майбутнього учителя / Гончарук Т.О. // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць / [редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін.]: Вінниц. держ. пед. ун-т імені Михайла Коцюбинського – К.; Вінниця, 2012. – Вип. 31. – С. 324-327 (0,4 дрк. арк.).

8. **Десятов Т.М.** Сутність компетентнісного підходу у практиці зарубіжної і вітчизняної підготовки фахівців у вищій школі // Вісник Черкаського університету. Серія: пед. науки. – Вип. № 34 (247). – Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. – С. 34 – 38 (0,5 др.арк.).
9. **Дорошенко Н.І.** Комп'ютерні графічно-інформаційні технології у системі графічної підготовки робітничих кадрів / Н.І. Дорошенко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наук. пр. / [редкол. Л.Б. Лук'янова (голова) та ін.]; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2012. – Вип. 4. – 288 с. – С. 114-125 (0,5 др. арк.).
10. **Дяченко Л.М.** Педагогічна майстерність у контексті компетентнісного підходу до підготовки вчителів у ФРН // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: зб. наук. пр. / за ред. В.Д. Будака, О.М. Пехоти. – Випуск 1.36. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. – С. 87-90 (0,4 др.арк.).
11. **Зінченко С.В.** Проблема розвитку та навчання в дорослому віці: соціально-психологічний контекст / Світлана Зінченко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наук. пр. / [ред. кол.: Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. та ін.]; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. – К., 2012. – Вип. 5. – (0,5 др. арк.).
12. **Зязюн І.А.** Екзистенціальні особливості педагогічної дії // Вісн. Черкаського ун-ту. Сер. Пед. науки / Черкаський нац. ун-т імені Богдана Хмельницького. – 2012. – Вип. 1. – С. 3 –7.
13. **Зязюн І.А.** Немає педагогіки без педагога // Рідна школа. – 2012. – № 4/5. – С. 19 – 23.
14. **Коновець С.В.** Світла і щедра мудрість учителя (До 100-річчя від дня народження Тамари Цвеліх) / С. Коновець // Мистецтво та освіта. – 2012.– № 3. – С. 62.
15. **Кутова О.М.** Використання технологій естетичного виховання виховання учнів у навчально-виховному процесі сучасної школи / Ольга Кутова // Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди”: педагогіка, психологія, філософія: зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип. 24. – С. 163 – 167.
16. **Литвинова Н.І.** Мотиваційна готовність майбутніх учителів до роботи з обдарованою молоддю / Н.І. Литвинова // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – № 3-4 /09/ 2012. – С.85-89.
17. **Лук'янова Л.Б.** Андрагогічний досвід організації професійного навчання на виробництві / Л.Б. Лук'янова // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / [редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін.]; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла

- Коцюбинського. – К.; Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. – Вип. 29 – С. 86-91 (0,5 др.арк.).
18. **Мазур І.М.** Психолого-педагогічна модель формування інноваційного стилю педагогічної діяльності // Вісник національного університету оборони України. зб. наук. пр. – К.: НУОУ, 2012. – Вип. 4 (28). – С. 62-67 (0,45 др. арк.).
19. **Мерзлякова О.Л.** Використання ментальних карт (MIND-MAP) у психологічному супроводі професійного становлення учнівської молоді / Мерзлякова О. Л. // Професійно-технічна освіта. – 2012. – № 1 – С. 41-44.
20. **Мільто Л.О.** Д.Д. Семенов про сутність педагогічної майстерності вчителя / Л.О. Мільто // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. праць. – Вінниця : ТОВ «Нілал ЛТД», 2012. – Вип. 36. – С.303-311 (0,5 др.арк.).
21. **Ничкало Н.Г.** Інформаційне суспільство і розвиток субдисциплін педагогічної науки/ Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр.– Випуск 29 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін.– Київ– Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012.– С.24–32 (0,25 др. арк.).
22. **Ничкало Н.Г.** Теоретичні засади становлення і розвитку субдисциплін у сучасній педагогіці // Естетичне виховання дітей та молоді: теорія, практика, перспектива розвитку: збірник наукових праць / за ред. О. А. Дубасенюк, Н. Г. Сидорчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Франка, 2012. – С. 14 – 23.
23. **Огієнко О.І.** Полікультурність як провідний принцип освітніх систем Бельгії та Канади //Вища освіта України. – Дод. 2, до № 3, Т. VIII (33). – Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» – К., 2012. – С. 229-236 (0,5 др. арк.).
24. **Орлов В.Ф.** Психологічні чинники педагогічної дії в системі «вчитель-мистецтво-учень» // Наук. часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: зб. наук. пр. / Ред.кол.: Н.В. Гузій відп. ред. – Вип. 16 (26). – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2012. – С. 94-99 (0,6 др.арк.).
25. **Отич О.М.** Естетичні і етичні засади педагогічної дії /Олена Отич// Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: зб. наук. пр. /за ред. В.Д. Будака, О.М. Пехоти. – Випуск 1.36.– Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. – С. 48–52.
26. **Павлик Н.В.** Невротичний характер як показник патохарактерологічного розвитку особистості в юнацькому віці / Павлик Н.В. / Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України // за ред. С.Д. Максименка,

- Т. Х. – Вип. 22 – К., 2012. – С. 503-514 (0,6 др. арк.).
27. **Постригач Н.О.** Підготовка вчителів до демократичного громадянства в загальноєвропейському контексті / Н.О. Постригач // Вісник Черкаського університету ім. Б. Хмельницького. – Черкаси – 2012. – Сер. Педагогічні науки. – Вип. №1 (214). – С. 100-105 (0,5 др. арк.).
28. **Радченко Ю.Л.** Професійна майстерність у педагогічній діяльності О. Риндовської (Чернової) (1829–1905 рр.) / Ю.Л. Радченко // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія : [зб. наук. пр.] / [редкол. : В.І. Шахов (голова), М.І. Сметанський, Г.С. Тарасенко та ін.]. – Вінниця : Планер, 2012. – Вип. 37. – С. 158-162 (0,4 др. арк.).
29. **Радзімовська О.** Розвиток духовної культури учнів ПТНЗ у процесі їх професійної соціалізації / О. Радзімовська // Вісник Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Психологія. Педагогіка. Соціальна робота. Вип. 5. – 2012. – С. 59-61 (0,4 др. арк.).
30. **Рибалка В.В.** Честь і гідність особистості у духовному, культурологічному та аксіологічному контексті соціалізації і ре соціалізації людини / Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Психологія. Педагогіка. Соціальна робота. – 2012. – № 4. – С. 38-45 (1,2 др. арк.).
31. **Семенов О.М.** Культура праці з науковим текстом – невід'ємна складова професійного саморозвитку // Нові технології навчання: наук.-метод. збірник / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки: В 2-х ч. – Київ – Вінниця, ФОП Корзун Д.Ю., 2012. – Вип. 73. – Ч. 1. – С. 174-180.
32. **Сігаєва Л.Є.** Обґрунтування етапів розвитку освіти дорослих в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. / Сігаєва Л. Є // Проблеми освіти: наук. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОНМС України. – К. – 2012. – Вип. № 70. – Ч. 1. – С. 62-66 (0,5 др. арк.).
33. **Соломаха С.О.** Технологічне забезпечення андрагогічної моделі організаційно-методичної системи розвитку художньо-естетичного світогляду викладачів мистецьких дисциплін / С.О. Соломаха // Імідж сучасного педагога: Всеукр. наук.-практ., освіт.-популярн. журнал. – № 4 (123). – Вид.: ТОВ „АСМІ”. – Полтава, 2012. – С. 30–33.
34. **Становських З.Л.** Аксіологічно-орієнтовані стратегії психологічної допомоги особистості в ситуації втрати роботи / Вісник КНУ імені Тараса Шевченка / Психологія. Педагогіка. Соціологія. – Київ, 2012. – № 6. – С. 53-55 (0,5 др. арк.).
35. **Султанова Л.Ю.** Підготовка викладача вищого навчального закладу в умовах інтеграції України в європейський освітній простір // Вісник Національного університету оборони України: зб. наук. пр. – К.: НУОУ, 2012. – Вип. 4 (28). – С. 110-114 (0,45 др. арк.).

36. **Сулима О.В.** Компетентнісний підхід у сучасній дошкільній освіті: досвід Федеративної республіки Німеччина / О.В. Сулима // Вісник Черкаського університету: науковий журнал Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького / за ред. А.І. Кузьмінського, Н.А. Тарасенкової. – Серія «Педагогічні науки». – Вип. 1 (214). – Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. – С. 120-124 (0,4 др. арк.).
37. **Тринус О.В.** О. Музиченко про головні принципи навчання / О.В. Тринус // Витоки педагогічної майстерності. зб. наук. пр. Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Вип. 9. – Полтава, 2012. – Серія «Педагогічні науки». – С. 299-303.
38. **Усатенко Т.П.** Ідеї Просвітництва крізь призму аксіології / Т. Усатенко // наук. записки: зб. наук. статей / Нац. пед. ун-т імені М. Драгоманова. – К.: НТУ Драгоманова, 2012. – Вип. 99. – С. 223-233 (0,4 др. арк.).
39. **Хомич Л.О.** Психолого-педагогічна підготовка вчителя в умовах фундаменталізації освіти / Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: збірник наукових праць / за ред. В.Д. Будака, О.М. Пехоти. – Випуск 1.36. – Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. – С.35-39 (Серія «Педагогічні науки»).
40. **Флегонтова Н.М.** Упровадження маркетингового підходу в процес підготовки майбутніх учителів до організації культурного дозвілля школярів / Наталія Флегонтова // Рідна школа. –2012. – № 1-2 (січень-лютий). – С. 27 – 32.
41. **Філіпчук Н.О.** Досвід професійної підготовки майбутніх музикантів у закладах музичної освіти Західної України у першій половині ХХ ст. // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського: зб. наук. пр. / за ред. В.Д. Будака, О.М. Пехоти. – Вип.1.36. – Миколаїв: МДУ імені В.О. Сухомлинського, 2012. – С.67-72.
42. **Філіпчук Н.О.** Творчість Миколи Лисенка у контексті формування гуманістичної спрямованості музичної освіти в Західній Україні / Наталія Філіпчук // Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол.: Н.С. Побірченко (гол. ред.) та ін.]. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. – Вип. 6. – Ч. 2. – 366 с. – С. 267-272.
43. **Шахрай Т.О.** Професійна ідентичність майбутніх педагогів: теоретичний аспект / Т.О. Шахрай // Вісник національної академії оборони України. зб. наук. пр. – К.: НАОУ, 2012. – Вип. 4.(28). – С. 115-118 (0,4 др. арк.).
44. **Шарошкіна Н.Г.** Бібліографічний метод в освітній роботі як аналіз життєвого шляху людини // Педагогіка і психологія професійної освіти: наук.-метод. журнал, № 4. – Львів, 2012. –С. 114-123 (0,5 др. арк.).

45. **Штома Л.Н.** Роль етики у професійній діяльності фахівця / Л.Н. Штома // Наук. вісник Миколаївського держ. ун-ту ім. В.О. Сухомлинського. Сер. Пед. науки / за ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти. – Миколаїв, 2012. – Вип. 36. – С. 72-74.
46. **Щербак О.І.** Теорія і практика становлення педагога професійного навчання / О.І. Щербак // Нові технології навчання. наук-метод. зб. – Київ-Вінниця, 2012 – С. 271-275 (0,25 др.арк.).
47. **Шкіренко О.В.** «Психолого-педагогічні засади формування духовних цінностей у студентів-правознавців» / О.В. Шкіренко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія. Педагогіка. Соціальна робота: зб. наук. пр. – К.: – 2012. – С. 65-67.

У міжнародних виданнях

1. **Avshenyuk N., Golub L.** Multicultural Education of pre-service teachers: Australian and Ukrainian realities / Abstracts of the 6th TEPE Conference “Research, Policy and Practice in Teacher Education in Europe” Електронний ресурс. URL: <http://www.tepe2012.uni.lodz.pl/uploads/ThemeIII/Avshenyuk,%20Natalia%20&%20Golub,%20Larysa.pdf> (0,5 др.арк.).
2. **Vasylenko Olena.** Problem of Cyber Crime in Ukraine: Spread of, Specific Nature, and Methods of Fighting / Olena Vasylenko // Internal Security. – Szczytno, Poland: Police Academy. – № 1. – 2012. – p.153-164 (0,5 др.арк.).
3. **Nyczkało N.G.** Koncepcja badan pedagogicznych: specyfika i uwarunkowania realizacyjne[W.:] Badanie. Dojrzewanie.Rozwój (na drodze doktoratu). Tożsamość naukowa lub Dojrzałość metodologiczna jako konieczne warunki dobrej koncepcji badan własnych. Pod red. F. Szloska.– wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji.– Warszawa–Radom, 2012.– S. 34–41 (0,25 др.арк.).
4. **Nyczkało N** Tadeusz Nowacki– titan mysli I pracy/ Edukacja ustawiczna dorosłych/ Polish journal of Continuin Education. 2012.–w 3.–S 148–152 (0,15 др.арк.).
5. **Ничкало Н.Г.** Педевтологические поиски в педагогической науке (Pedevtological searches in pedagogical searches) // Методология исследования в профессиональном педагогическом образовании (методологическая школа академика Антонины Павловны Беляевой).– Сб. материалов V Международного методологического семинара (Санкт–Петербург, 28-29 февраля 2012 года).– Санкт–Петербург, 2012.– С. 181 – 192.
6. **Ничкало Н.Г.** Учитель в образовательном пространстве: международный и украинский опыт (Teacher in educational Spas: international and Ukrainian Experience) // Педагогическое образование в государствах – участниках СНГ: современные проблемы, концепции, теория и практика: сборник научных статей Международной научно-

- практической конференции (Санкт–Петербург, 25– 26 октября 2012 года). Часть первая. Санкт–Петербург, 2012.– С. 42 – 57.
7. **Ogienko O.** Lifelong learning: a call or panacea? The European experience and the Ukrainian prospects Olena Ogienko, Iruna Litovchenko // European Conference on Educational Research (ECER) «The Need for Educational Research to Champion Freedom, Education and Development for All»: - Cadiz, Spain, 18-21 September, 2012 p. (0,3 д.арк).
 8. **Павлык Н.В.** Постоянно врачевать свою душу можно только через Бога / интервью Н. В. Павлык // Брянские епархиальные ведомости № 23 (131), 2012. – С. 8-9 (0,6 др.арк.).
 9. **Postrygach Nadiia.** The main responses of national teacher education systems to European challenges / N. Postrygach // Edukacja. Technika-Informatyka. Wybrane problemy edukacji informatycznej i informatycznej: Rocznik naukowy NR 3/2012/Część 2. ISSN 2080-9069. – Str. 149-155 (0,25).
 10. **Тищенко С.И.** Экономико-математическое направление как метод управления экономическими процессами / Тищенко С.И. // Сборник материалов международной научно-практической конференции [“Украина –Болгария –Европейский Союз: современное состояние и перспективы ”], (Варна, 13-19 сентября 2012 г.) – Варна, 2012. – С. 231-234 (0,2 д.арк).

Тези

1. **Авшенюк Н.М.** Школа як полікультурне освітнє середовище: на перехресті українського і австралійського досвіду / Н.М. Авшенюк, Л.І. Голуб // Збірник матеріалів Десятих міжнародних ювілейних Захаренківських педагогічних читань «Науково-педагогічна спадщина О.А. Захаренка як джерело виховання молодого покоління»: збірник матеріалів 2 лютого 2012 року / за заг. ред. проф. Десятова Т.М. – Черкаси: Вид. від ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. – С. 5-6 (0,12 др.арк.).
2. **Боровік О.М.** Зміст когнітивного компоненту структури професійної майстерності вчителя // Актуальні проблеми підготовки вчителів природничо-наукових дисциплін для сучасної загальноосвітньої школи : Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції 18–19 жовтня 2012 р., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; гол. ред. Мартиненко М.Т.; від. за вип. Титарчук М.В. – Умань: О.О. Жовтий, 2012. – С. 21–24.
3. **Василенко О.В.** Використання інтенсивних форм і методів навчання дорослих іноземної мови / О.В. Василенко // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: третя міжнар. наук.-практ. конф.: [в 2 ч.]. Ч.2 / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАНП України та ін.; [за ред. М.М.Козяра, Н.Г.Ничкало]. – Львів: ЛДУ БЖД, 2012. – С. 232-235 (0,25 др.арк.).

4. **Вінник Н.І.** Особливості використання сучасних інформаційних технологій в організації професійної підготовки вчителя економічного профілю / Вінник Ніна // Освіта впродовж життя: вимоги часу: збірник матеріалів IV Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті видатного вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [колектив авторів]. – К.: Едельвейс, 2012. – С. 45-47 (0, 2 дрк. арк.).
5. **Годлевська К.В.** Формування інформаційної компетентності майбутніх вчителів початкових класів за допомогою мультимедіа технологій / Годлевська Катерина // Освіта впродовж життя: вимоги часу: збірник матеріалів IV Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті видатного вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [колектив авторів]. – К.: Едельвейс, 2012. – С. 57-59 (0, 3 дрк. арк.).
6. **Голуб Л.** Особливості мовної підготовки майбутніх вчителів у навчальних закладах Австралії // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: третя міжнар. наук.-практ. конф.: [в 2 ч.]. Ч. 2. / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та ін.; [за ред. М.М. Козяра, Н.Г. Ничкало]. Львів: ЛДУ БЖД, 2012. – С. 243-24 (0,25 др.арк.).
7. **Гончарук Т.О.** Інформаційно-телекомунікаційна діяльність майбутніх учителів як фактор розвитку професійної освітньої активності / Гончарук Тетяна // Освіта впродовж життя: вимоги часу: збірник матеріалів IV Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті видатного вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [колектив авторів]. – К.: Едельвейс, 2012. – К. : ЕКМО, 2012. – С. 60–63 (0, 4 дрк. арк.).
8. **Єгорова Є.В.** Метод інтерв'ю у контексті профконсультації / Є.В. Єгорова // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання: зб. наук. праць Всеукр. наук.-практ. конференції. – К.: ІПКДСЗУ, 2012, С. 63-71.
9. **Кобченко В.В.** Психологічні особливості взаємодії вчителя з учнями у процесі профорієнтаційної роботи / В.В. Кобченко // Психологічні та педагогічні проблеми педагогічної дії: зб. наук. пр.; у 2-х Ч. 1 / за наук. ред. В.В. Рибалки, Е.О. Помиткіна. – Харків; НТУ «ХП», 2012. – 432 с. – С. – 153-160.
10. **Кобюк Ю.М.** Формування готовності майбутніх вчителів початкових класів до науково-дослідної діяльності / Кобюк Юлія // Освіта впродовж життя: вимоги часу: зб. матеріалів IV Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті видатного вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [колектив авторів]. – К.: Едельвейс, 2012. – С. 103-105 (0, 3 дрк. арк.).
11. **Красильник Ю.С.** Аксіологічні аспекти мотивації майбутніх викладачів ВВНЗ до навчання / Ю.С. Красильник // Психологічні і педагогічні проблеми педагогічної дії: зб. наук. пр. у 2-х ч. – Ч.1 / за наук. ред. В.В. Рибалки, Е.О. Помиткіна. – Харків НТУ «ХП» 2012. – С. 241-249 (0,4 друк.арк.).

12. **Литвинова Н.І.** Особливості педагогічної взаємодії вчителя і учнів у процесі профінформаційної роботи / Н.І. Литвинова // Психологічні і педагогічні проблеми педагогічної дії: зб. наук. пр. – Харків: НТУ-«ХШ», 2012. – 216-225.
13. **Марченко І.Б.** Психологічні умови взаємодії педагогів з учнями ПТНЗ у процесі їх професійної підготовки / І.Б. Марченко // Психологічні та педагогічні проблеми педагогічної дії: зб. наук. пр.: у 2-х ч. – Ч. 1 / за наук. ред. В.В. Рибалка, Е.О. Помиткіна. – Харків: НТУ «ХШ», 2012. – С. – 232-239.
14. **Мерзлякова О.Л.** Психологічна роль вчителя у формуванні простору саморозвитку / О. Л. Мерзлякова // Психологічні і педагогічні проблеми педагогічної дії: зб. наук. Пр.: част. 1. – Харків, НТУ «ХШ». – 2012. – С. 239-246.
15. **Радченко Ю.Л.** Використання методу проекту для контролю знань майбутніх учителів іноземної мови / Радченко Юлія // Освіта впродовж життя: вимоги часу: зб. матеріалів IV Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті видатного вченого-педагога Олени Степанівни Дубинчук [колектив авторів]. – К.: Едельвейс, 2012. – С. 210–212 (0,2 др.арк.).
16. **Сулима О.В.** Професійна медіакомпетентність сучасного педагога дошкільної освіти ФРН / О.В. Сулима // Міждисциплінарність як методологія гуманітарних наук: мова, освіта, культура: матеріали міжн. науково-практ. конф., 26-27 квітня 2012 р., м. Умань. – Умань: ПП Жовтий О.О. – 2012. – Ч. 2. – С. 134-135 (0,1 др.арк.).
17. **Шевенко А. М.** Вплив педагогічної дії вчитель-учень на професійне самовизначення старшокласників / А.М. Шевенко // Психологічні та педагогічні проблеми педагогічної дії: зб. наук. пр.; у 2-х ч. – Ч. 1 / за наук. ред. В. В. Рибалки, Є. О. Помиткіна. – Харків; НТУ «ХШ», 2012. – С. – 416-424.

**ДОДАТКИ.
ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ
(у таблицях)**

Виконання науково-дослідних робіт у 2012 році (одиниць)

Назви структурних підрозділів	Усього досліджувалося тем за державною та галузевою тематикою	у тому числі	
		розпочато в звітному році	завершено в звітному році
Дослідження на виконання державних цільових програм			
-	-	-	-
Фундаментальні дослідження			
Відділ андрагогіки	1	-	-
Відділ теорії та історії педагогічної майстерності	1	-	1
Відділ інноваційних педагогічних технологій	1	-	-
Відділ виховних систем у педагогічній освіті	1	-	-
Відділ педагогічної естетики та етики	1	-	-
Відділ порівняльної професійної педагогіки	1	-	-
Відділ профорієнтації і психології професійного розвитку	1	-	-
Відділ педагогічної психології і психології праці	1	-	-
Усього	8	-	1
Прикладні дослідження			
-	-	-	-

Продукція, підготовлена в ході виконання наукових досліджень у 2012 році (одиниць)¹

	Наукова продукція						Навчальна продукція							Довідкова продукція					Статті			Тези	Усього	
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					Усього	у тому числі										
		усього	монографії	концепції	збірники наукових праць (неперіодичні видання)	матеріали конференцій		посібники	підручники	методичні рекомендації	навчальні програми	хрестоматії		інше ²	Усього	словники	енциклопедії	довідники, каталоги	показчики	інше ²	Усього			у наукових фахових виданнях
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Відділ андрагогіки																								
«Теоретико-методологічні і методичні засади освіти дорослих»																								
Підготовлено продукцію	4	1			2	1														73	31	3	6	83
У тому числі надруковано	4	1			2	1														73	31	3	6	83
Відділ теорії та історії педагогічної майстерності																								
«Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства»																								
Підготовлено продукцію	2	2					13	8		4	1									28	24	1	3	46
У тому числі надруковано	2	2					3	3		-	-									28	24	1	3	36

Відділ інноваційних педагогічних технологій «Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного вчителя»																								
Підготовлено продукцію							6			6										18	16	2	30	54
У тому числі надруковано							-			-										18	16	2	30	48
Відділ виховних систем у педагогічній освіті «Загальнокультурний розвиток особистості педагога в умовах постіндустріального суспільства»																								
Підготовлено продукцію																				42	7	3	-	42
У тому числі надруковано																				38	7	2	-	38
Відділ педагогічної естетики та етики «Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів»																								
Підготовлено продукцію	4					1	3													32	16		20	56
У тому числі надруковано	4					1	3													32	16		20	56
Відділ порівняльної професійної педагогіки «Компетентнісний підхід до підготовки педагогічного персоналу у зарубіжних країнах»																								
Підготовлено продукцію	2					2		1			1									20	17	3	25	48
У тому числі надруковано	2					2		-			-									15	13	2	19	36
Відділ профорієнтації і психології професійного розвитку «Психологія професійної орієнтації в системі педагогічної освіти»																								
Підготовлено продукцію							1	1												39	4		1	41
У тому числі надруковано							-	-												39	4		1	40

Відділ педагогічної психології і психології праці
«Психологічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу»

Підготовлено продукцію																				66	11	1	1	67	
У тому числі надруковано																					54	8	1	1	55
Усього підготовлено	12	3			5	4	21	9	-	11	1									318	126	13	86	437	
У тому числі усього надруковано	12	3			5	4	3	3	-	-	-										297	119	11	80	392

Експериментальна робота за рівнями (одиниць)

Назви структурних підрозділів	Кількість експериментів за рівнями					Кількість експериментальних навчальних закладів, установ, організацій			
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі затверджених		
		Всеукраїнський (за погодженням з МОНмолодьспорт України)	Загальноакадемічний (за рішенням Президії НАПН України)	Підвідомчої установи НАПН України (за рішенням відділення НАПН України, вченої ради установи)	Структурного підрозділу підвідомчої установи (за рішенням вченої ради установи)		МОНмолодьспорт України	Органами управління освітою АР Крим, міст Києва і Севастополя	Місцевими органами управління освітою
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Відділ андрагогіки	1		1			6			6
Відділ теорії та історії педагогічної майстерності	1		1			4			4
Інноваційних педагогічних технологій	1		1			6			6
Відділ виховних систем у педагогічній освіті	1		1			3			3
Відділ педагогічної естетики та етики	1		1			10			10
Відділ профорієнтації і психології професійного розвитку	1		1			7			7
Відділ педагогічної психології і психології праці	1		1			5			5
Усього	7		7			41			41

Результати експериментальної роботи

Назви структурних підрозділів	Тема експериментальної роботи, термін проведення експерименту	Науковий керівник (П.І.Б., посада, наук. ступінь, вчене звання)	Рівень експерименту*			Заклади, установи, організації, на базі яких проводиться експеримент	Отримані результати експерименту
			Всеукраїнський (за погодженням з МОНмолодьспорт України)	Загально-академічний (за рішенням Президії НАПН України)	Підвідомчої установи (за рішенням відділення НАПН України, вченої ради установи)		
1	2	3	4	5	6	7	8
Відділ андрагогіки.	Теоретико-методологічні і методичні засади освіти дорослих (2011-2013).	Лук'янова Л.Б., д. пед. н., проф., завідувач відділу.		Постанова Президії НАПН України від 17 червня 2010 року, протокол № 1-7/8-200; договір № 11/415-11 Нф від 15 січня 2011 року.	Угоди про співробітництво	1. Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Г.С. Сковороди. 2. Середня вечірня загальноосвітня школа II-III ступенів. 3. Міжрегіональний центр професійно-технічної освіти з будівництва. 4. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. 5. ТОВ «Sterling Business School». 6. Київський	Упродовж звітного року співробітниками відділу проведено формувальний етап експериментального дослідження: по адаптації дорослого населення в умовах іншого лінгвокультурного середовища, здійснено структурно-логічний аналіз змісту а також розроблено методiku адаптації дорослого населення в умовах іншого лінгвокультурного середовища; обгрунтовано зміст, форми і методи формування готовності майбутнього вчителя до роботи з дорослими на андрагогічних засадах;

						професійно-педагогічний коледж імені А.С. Макаренка.	теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування гендерної культури студентів вищих педагогічних навчальних закладів; на основі аналізу соціально-психологічних аспектів освіти дорослих; визначено дидактичні засади графічної підготовки робітників з числа незайнятого населення в період перепідготовки та підвищення кваліфікації.
Відділ теорії та історії педагогічної майстерності	Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства (2010-2012).	Солдатенко М.М. пед. н, проф., завідувач відділу.		Постанова Президії НАПН України №4 від 19 травня 2009 року, договір № 11/4/1-10 Нф від 15 січня 2010 року	Угоди про співробітництво	1. Вінницький національний технічний університет; 2. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу; 3. Мистецький інститут художнього моделювання та дизайну. 4. Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної	Рукопис колективної монографії “Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технічного суспільства” (20,0); Рукопис монографії “Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційного суспільства: когнітивний аспект” (10,0); Рукописи навчально-методичних посібників:

						освіти.	«Розвиток сценічного мовлення у вимірах педагогічної майстерності»(8,0); «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» (8,0); «Культура педагогічного менеджменту викладача ВНЗ непедагогічного профілю» (8,0); «Розвиток гуманістичної спрямованості педагогічної майстерності викладача)» (5,0) «Педагогічна майстерність викладача мистецьких дисциплін» (8,0). Рукописи навчальних посібників: «Економіка освіти і управління» (10,0 ; «Етнолінгводидактична культура педагога» (10,0); «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (10,0); Рукопис навчальної програми «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (3,0); Рукопис методичних рекомендацій: «Розвиток педагогічної

							майстерності викладача в умовах інформаційно-технологічного суспільства» (2,0); «Дидактичний аспект розвитку педагогічної майстерності вчителя в творчій спадщині О.Ф.Музиченка» (2,0); «Освітня діяльність О. Музиченка» (2,0); «Методична підготовка вчителів фізики до саморозвитку особистісної педагогічної майстерності» (2,0).
Відділ інноваційних педагогічних технологій.	Інформаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки сучасного вчителя (2011-2013).	Огієнко О.І., д. пед. н., проф., завідувач відділу.		Постанова Президії НАПН України від 17 червня 2010 року, протокол № 1-7/8-200; договір № 11/417-11 <i>Нф</i> від 15 січня 2011 року.	Угоди про співробітництво	1. Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка; 2. Кафедра педагогіки та психології вищої школи Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова; 3. Кафедра психології і соціології Національного університету ДПС	Рукописи методичних рекомендацій: «Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід»; «Методика викладання економіки: інформаційно-технологічний супровід»; «Сучасні інформаційні технології у професійній підготовці майбутніх вчителів: психологічний аспект»; «Психолого-педагогічні умови інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутнього викладача в умовах

						України; 4. Університет менеджменту освіти НАПН України; 5. Київський професійно-педагогічний коледж імені А.С.Макаренка. 6. Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.	магістратури»; «Особливості використання сучасних інформаційних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів в умовах коледжу»; «Особливості використання мультимедійних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів». Рукописи матеріалів до: колективної монографії «Підготовка сучасного вчителя: інформаційно-технологічне забезпечення», навчальних посібників «Теорія і технологія розв'язання педагогічних задач», «Методи теорії ймовірностей і математичної статистики у підготовці майбутнього вчителя до науково-дослідної роботи»; методичних рекомендацій «Сучасні інформаційні технології у формуванні економічної культури майбутнього вчителя».
Відділ виховних систем у педагогічній освіті.	Загальнокультурний розвиток особистості педагога в	Султанова Л.Ю., к. пед. н., с. н. с., завідувач відділу.		Постанова Президії НАПН України від 17 червня	Меморандум про взаєморозуміння та взаємодію у	1. Інститут відкритої освіти Державного вищого навчального	Визначено сутність і структуру загальнокультурного розвитку особистості педагога. Розроблено проект

	умовах постіндустріального суспільства (2011-2013).			2010 року, протокол № 1-7/8- 200; договір № 11/4/2- 11 <i>Нф</i> від 15 січня 2011 року.	фундаментальних наукових дослідженнях у галузі вищої освіти; Угода про наукове співробітництво; Угода про співробітництво	закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України; 2. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка ; 3. Інститут психології та соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка.	моделі формування загальнокультурного розвитку особистості педагога. Проведено констатувальний експеримент та узагальнено його результати.
Відділ педагогічної естетики та етики.	Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів (2011-2013).	Отич О.М., д. пед. н., проф., завідувач відділу.		Постанова Президії НАПН України від 17 червня 2010 року, протокол № 1-7/8-200; договір № 11/4/6-11 <i>Нф</i> від 15 січня 2011 року.	Угоди про співпрацю.	1. Інститут мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова; 2. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка; 3. Бердянський державний педагогічний університет;	Експериментально досліджено естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів; виявлено умови підготовки викладача до викладацької діяльності; здійснено педагогічну діагностику стану та рівнів розвитку педагогічної майстерності викладачів. Проведено: II Міжнародну науково-практичну конференцію «Професійно-мистецька школа у системі національної освіти України» на базі Малобілозерської

					4. Інститут соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини; 5. Малобілозерська естетична гімназія-інтернат «Дивосвіт»; 6. Державна спеціалізована художня школа-інтернат I-III ступенів «Колегіум мистецтв в Опішні»; 7. Гімназія № 267 м. Києва; 8. Київський професійно-педагогічний коледж імені А.С.Макаренка; 9. Дитячий оздоровчо-екологічний цент Оболонського району м. Києва. 10. Київський	естетичної гімназії – інтернату «Дивосвіт»; Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Естетичні та етичні засади саморозвитку педагогічної майстерності викладачів спеціалізованих навчальних закладів художньо-естетичного профілю» на базі Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішні»; Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи» на базі Інституту соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини; Регіональний науково-методичний семінар «Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін» на базі Інституту соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного

						обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів м. Біла Церква.	університету ім. П. Тичини; Міжвузівську науково-практичну конференцію «Естетика та етика мистецької освіти: теорія і світовий досвід» на базі Інституту соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини.
Відділ профорієнтації і психології професійного розвитку.	Психологія професійної орієнтації в системі педагогічної освіти (2011-2013).	Ігнатович О.М., к. психол. н., завідувач відділу.		Постанова Президії НАПН України від 17 червня 2010 року, протокол № 1-7/8-200; договір № 11/4/3-11 Нф від 15 січня 2011 року.	Угоди про співпрацю.	1. Спеціалізована школа № 41 імені З.К. Слюсаренка м. Києва. 2. Загальноосвітня школа №169 м Київ. 3. Ліцей № 241 «Голосіївський» м. Київ 4. Київський ліцей бізнесу при Університеті КРОК. 5. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. 6. Кременчуцький національний університет імені Михайла	Експериментально досліджено психологічну готовність учнівської молоді до професійного навчання за педагогічним фахом, виявлено психологічні умови підготовки педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи, відпрацьовано зміст профорієнтаційної корекції з педагогами, що тимчасово не працює в школах

						Остроградського 7. Навчально- науковий центр професійно- технічної освіти НАПН України, м. Київ.	
Відділ педагогічної психології і психології праці.	Психологічні умови розвитку духовної культури педагогічного персоналу (2011-2013).	Помиткін Е.О., д. психол. н., проф., завідувач відділу.		Постанова Президії НАПН України від 17 червня 2010 року, протокол № 1-7/8-200; договір № 11/4/1-11 Нф від 15 січня 2011 року.	Угоди про науково-методичне співробітництво	1. Гімназія № 153 імені О.С. Пушкіна м. Київ; 2. Колегіуму «Олімп» м. Києва; 3. Миколаївської спеціалізованої школи «Академія дитячої творчості», м. Миколаїв; 4. Навчально-наукового центру професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ; 5. Новомосковський колегіуму № 11 Дніпропетровської області.	Проведено формувальний етап експериментального дослідження; розроблено колективний діагностичний «Опитувальник з виявлення рівня розвитку духовної культури педагогічного персоналу».

Упровадження результатів наукових досліджень

Теми НДР ¹	Термін виконання НДР	Упроваджені результати НДР ²	Етапи впровадження результатів НДР ³	Рівні впровадження результатів НДР ⁴	Об'єкти впровадження результатів НДР ⁵	Соціальний ефект упровадження результатів НДР ⁶
1	2	3	4	5	6	7
За 2012 рік⁷						
Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства	2010-2012	Наукова продукція: 1. Колективна монографія «Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства» (20 др. арк.). Рукопис у видавництві «Педагогічна думка».	Перший	Всеукраїнський	1, 2, 3, 4 – розсилка: 15 ВНЗ: Кіровоградський національний технічний університет; Донецький державний університет управління; Житомирський державний університет імені Івана Франка Національний технічний університет України, «Київський політехнічний інститут», Миколаївський державний аграрний університет; Сумський державний університет; Запорізький національний	1. Підвищення рівня розвитку педагогічної майстерності викладача ВНЗ непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства.
		2. Монографія «Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційного суспільства: когнітивний аспект» (10,0 др. арк.). Рукопис у видавництві «Педагогічна думка».	Перший	Всеукраїнський		2. Підвищення ефективності самоосвітньої пізнавальної діяльності суб'єкта навчання і виховання.
		Навчальна продукція:				

		3. Навчально-методичний посібник «Культура педагогічного менеджменту викладача ВНЗ непедагогічного профілю» (8,0 др. арк.) Рукопис у видавництві «Педагогічна думка».	Перший	Всеукраїнський	технічний університет; Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»; Сумський національний аграрний університет; Херсонський державний університет; Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу; Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського, Навчально-науковий інститут педагогічної освіти; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Педагогічний інститут; Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського;	3. Підвищення культури педагогічного менеджменту викладачів непедагогічного профілю дозволяють розширити уяву про саморозвиток та самовдосконалення викладачів.
		4. Навчальний посібник «Економіка освіти та управління» (10,0 др. арк.) Рукопис у видавництві «Педагогічна думка»	Перший	Всеукраїнський	технічний університет нафти і газу; Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського, Навчально-науковий інститут педагогічної освіти; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Педагогічний інститут; Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського;	4. Підвищення рівня теоретичних та практичних основ економічної освіти керівників ВНЗ, науково-педагогічних працівників.

					Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди. 14 навчальні заклади системи загальної середньої освіти: Житомирський обласний педагогічний ліцей Житомирської обласної ради; Комунальний заклад Київської обласної ради «Переяслав-Хмельницький ліцей-інтернат»; Вознесенська загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів «Обдарованість» Миколаївської обласної ради; Український колеж імені Василя Сухомлинського (ЗОШ №272 м. Київ); Український гуманітарний ліцей Національного університету імені Тараса Шевченка;	

					Слов'янський педагогічний ліцей Слов'янської міської ради Донецької області; Гімназія № 153 імені О.С.Пушкіна м. Київ, Слов'янська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 Слов'янської міської ради Донецької області; Відділ освіти Золочівської районної державної адміністрації Харківської обл.; Золочівська ЗОШ I-III ступеня № 2, Золочівська гімназія №1; Золочівська ЗОШ I-III ступеня № 3; Феськівська ЗОШ I-III ступенів; Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського. 9 Одержувачів обов'язкового безплатного примірника видань України:	

					Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Національна бібліотека імені В.І.Вернадського, Національна парламентська бібліотека України, Книжкова палата України, Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г.Короленка, Львівська національна наукова бібліотека України імені В.Стефаника, Одеська національна наукова бібліотека імені М.Горького, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського, Публічна бібліотека імені Лесі Українки. 2 НАПН України: Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського, Інститут педагогічної освіти і освіти	

		5. Навчально-методичний посібник «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» (8,0 др. арк.) Рукопис.	Перший	Локальний	дорослих НАПН України. 5 Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка	5. Підвищення науково-дослідницького особистісно-орієнтованого підходу до розвитку педагогічної майстерності викладача.
		6. Навчально-методичний посібник «Розвиток гуманістичної спрямованості педагогічної майстерності викладача» (5,0 др. арк.) Рукопис..	Перший	Локальний	6 Білоцерківський національний аграрний університет.	6 Активізація навчально-виховного процесу середньої і вищої школи за рахунок науково-дослідницького студентського та учнівського пошуку.
		7. Навчально-методичний посібник «Розвиток сценічного мовлення у вимірах педагогічної майстерності» (8,0 др. арк.) Рукопис..	Перший	Локальний	7. Вінницький національний технічний університет, Івано-Франківський національний університет нафти і газу,	7. Підвищення культури комунікації суб'єктів навчально-виховного процесу.
		8. Навчально-методичний посібник Педагогічна майстерність викладача мистецьких дисциплін» (8,0 др. арк.) Рукопис.	Перший	Локальний	8. Мистецький інститут художнього моделювання та дизайну імені Сальвадора Далі; Івано-Франківський національний університет нафти і	8. Удосконалення педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін. Підвищення організації педагогічно-взаємодії у системі «викладач-мистецтво-

		9. Навчальний посібник «Етнолінгводидактична культура педагога» (10,0 др. арк.) Рукопис.	Перший	Локальний	газу; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Педагогічний інститут; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.	студент».
		10. Навчальний посібник «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (10,0 др. арк.) Рукопис.	Перший	Локальний	9,10,11; Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка; Українська Академія Банківської справи Національного банку України; Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти; Черкаський медичний коледж.	9. Виховання мовної толерантності носія національної духовності, шанувальника рідної та інших мов та сприяють якісним змінам у формуванні мовної культури.
		11. Навчальна програма «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (3,0 др. арк.) Рукопис.	Перший	Локальний		10. Удосконалення методичної культури педагога в нових реаліях соціально-освітнього середовища.
		12. Методичні рекомендації «Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційно-технологічного	Перший	Локальний	12. Івано-Франківський національний університет нафти і газу; Сумський обласний інститут післядипломної	11. Підвищення рівня наукової мовної культури викладача-дослідника.
						12. Удосконалення професійного зростання викладача від етапу професійного становлення до

		суспільства» (2,0 др. арк.) Рукопис. 13. Методичні рекомендації «Дидактичний аспект розвитку педагогічної майстерності у творчій спадщині О.Ф. Музиченка» (2,0 др. арк.) Рукопис. 14. Методичні рекомендації «Освітня діяльність Олександра Музиченка» (2,0 др. арк.) Рукопис. 15. Методичні рекомендації «Методична підготовка вчителів фізики до саморозвитку особистісної педагогічної майстерності» (2,0 др. арк.) Рукопис.	Перший Перший Перший	Локальний Локальний Локальний	педагогічної освіти. 13. Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. 14. Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. 15. Центри педагогічної майстерності.	сформованої педагогічної майстерності. 13. Вдосконалення теоретичного курсу «Історія педагогіки» в сучасних вищих навчальних закладах. 14. Вплив педагогічних поглядів О. Музиченка на вдосконалення теоретичного курсу «Історія педагогіки» в сучасних ВНЗ. 15. Підвищення професіоналізму вчителя фізики до саморозвитку особистісної педагогічної майстерності
За 2010 рік⁸						
Теорія і практика професійного навчання дорослого населення у	2008-2010	Наукова продукція: 1. Теорія і практика професійного навчання дорослих у ПТНЗ і на виробництві: [монографія] авт.. кол.:	Другий	Всеукраїнський	24 ВНЗ III-IV рівнів акредитації: 1. Вінницький державний педагогічний	1. Підвищення ефективності професійного навчання дорослих у ПТНЗ і на

професійно-технічних закладах і на виробництві.		Ничкало Н.Г., Лук'янова Л.Б., Аніщенко В.М. та ін.. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 160 с., іл., табл.		університет; 2. Житомирський державний університет; 3. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу; 4. Прикарпатський національний університет; 5. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова; 6. Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет; 7. Луганський національний педагогічний університет; 8. Миколаївський державний університет; 9. Південноукраїнський державний педагогічний університет; 10. Глухівський державний педагогічний університет;	виробництві.

					університет; 11. Сумський державний педагогічний університет; 12. Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти; 13. Тернопільський національний педагогічний університет 14. Харківський національний педагогічний університет; 15. Херсонський державний університет; 16. Черкаський національний університет 17. Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників; 18. Уманський державний педагогічний університет; 19. Чернігівський державний	

					педагогічний університет; 20. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка; 21. Українська інженерно- педагогічна академія; 22. Хмельницький національний університет; 23. Подільська аграрна академія; 24. Кримський інженерно- педагогічний університет. 4 ВНЗ I-II рівнів акредитації: 1. Барський гуманітарно- педагогічний коледж 2. Київський професійно- педагогічний коледж імені А. Макренка; 3. Самбірський педагогічний коледж імені Івана Филипчака 4. Лебединське педагогічне училище 17 ПТНЗ:	

					1. Київський професійний ліцей будівництва і фітодизайну;2. Київський професійний ліцей будівництва і комунального господарства;3. Професійний ліцей Національного авіаційного університету;4. Київське вище професійне училище технологій та дизайну виробів із шкіри;5. Київське вище професійне училище будівництва і автотранспорту;6. Вище професійне училище №25 м. Києва7. Вище професійне училище № 26 м. Києва;8. Київське вище професійне училище будівництва і дизайну;9. Київське вище професійне училище будівництва і	

		2. «Професійне навчання	Другий	Локальний	архітектури; 10. Донецький індустріально- педагогічний технікум; 11. Коломийський індустріально- педагогічний технікум; 12. Ржищевський індустріально- педагогічний технікум; 13. Конотопський індустріально- педагогічний технікум; 14. Рубіжанський індустріально- педагогічний технікум 15. Первомайський індустріально- педагогічний технікум; 16. Харківський індустріально- педагогічний технікум; 17. Дніпропетровськи й індустріально- педагогічний технікум. 2. Івано-Франківське	2. Підвищення

		фахівців харчового виробництва» (3,5 др. арк.). Рукопис;			ВПУ готельного бізнесу і туризму.	ефективності професійного навчання фахівців харчового виробництва шляхом впровадження оновленого змісту навчання.
		3. «Професійно-педагогічне вдосконалення майстрів виробничого навчання художнього профілю» (0,5 др. арк.) Рукопис;	Другий	Локальний	3. Грицівське вище професійне художнє училище № 19 Хмельницької області; Крелевецьке вище професійне училище; Сімферопольське училища технологій і дизайну.	3. Вдосконалення професійно-педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання художнього профілю.
		4. «Проект Концепції щодо підготовки педагогічного персоналу для професійного навчання на виробництві» (0,5 др. арк.) Рукопис.	Другий	Локальний	4. Департамент професійно-технічної освіти МОНМС України; Управління професійно-технічної освіти головного управління освіти і науки Львівської облдержадміністрації; Науково-методичний центр професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-	4. Підвищення рівня професійної компетентності інженерно-педагогічних працівників та виробничого персоналу, які не тільки мають забезпечити набуття слухачами необхідних професійних знань, умінь, професійно-важливих якостей, але й створити в навчальному процесі

		Навчальна продукція: 5. Навчально-методичний посібник «Дидактичні засади професійного навчання на виробництві» (24,0 др. арк.) Рукопис.	Другий	Локальний	педагогічних працівників Хмельницької області; 5. Київський професійно-педагогічний коледж імені А.С. Макренка; Київське вище професійне училище будівництва і дизайну.	умови для їх успішної реабілітації та адаптації до умов ринку праці. 5. Підвищення ефективності професійного навчання дорослих у ПТНЗ і на виробництві
Інноваційні педагогічні технології підготовки педагога вищої школи.	2008-2010	Наукова продукція: 1. «Інноваційні педагогічні технології застосування моделей теорії ймовірностей і математичної статистики в педагогічній теорії і практиці» (10,0 др. арк.). Рукопис	Другий	Локальний	1. Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.	1. Підвищення ефективності перевірки результатів педагогічної діяльності в практиці.
		2. Монографія «Підготовка педагога вищої школи» (10,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	2. Київський міський педагогічний університет імені Бориса Грінченка; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди.	2. Вдосконалення професійної майстерності педагога вищої школи.
		3. «Фундаменталізація фахової підготовки майбутніх педагогів	Другий	Локальний	3. Київський міський педагогічний університет імені	3. Оновлення змісту фахової підготовки майбутніх педагогів

		вищої школи» (6,0др.арк.). Рукопис Навчальна продукція: 4. Навчальний посібник «Інтернет-технології у професійній підготовці педагога вищої школи» (5,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	Бориса Грінченка	вищої школи
		5. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих/ НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. – К.: ЕКМО, 2010. – 288с. (12 др. арк.)	Другий	Локальний	4. Інформаційно- комп'ютерний центр Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького 5. Київський міський педагогічний університет імені Бориса Грінченка.	4. Підвищення ефективності професійної підготовки педагога вищої школи за рахунок використання Інтернет-технологій 5. Оновлення змісту навчання дорослих. Підвищення ефективності навчання дорослих за допомогою використання інтерактивних технологій.
		6. «Інноваційні педагогічні технології підготовки педагога вищого економічного навчального закладу» (3,5 др. арк..) Рукопис.	Другий	Локальний	6. Дніпропетровський університет економіки та права.	6. Вдосконалення професійної педагогічної майстерності педагога вищого економічного навчального закладу
		7. «Технологічні аспекти формування економічної культури майбутнього педагога вищої школи» (3,0 др. арк..) Рукопис.	Другий	Локальний	7. Національний університет державної податкової служби України.	7. Підвищення рівня економічної культури майбутнього педагога вищої школи
		8. Артеменко І.Е. Психолого-педагогічна підготовка педагогів	Другий	Локальний	8. Національний університет державної податкової служби	8. Оновлення змісту підготовки педагогів вищої школи

		вищої школи засобами інформаційних технологій: методичні рекомендації / НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. – 2010 – 96с. (4,0 др. арк.). 9. «Інноваційні педагогічні технології у формуванні правової культури педагога вищої школи» (3,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	України. 9. Професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка	засобами інформаційних технологій. 9. Підвищення рівня правової культури майбутнього педагога вищої школи
Аксіологічний підхід до змісту навчання і виховання майбутніх педагогів.	2008-2010	Наукова продукція: 1. Аксіологічний підхід – основа формування цілісної особистості майбутнього педагога: Монографія / За заг. ред. Л.О. Хомич. – Київ-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 140 с. 2. «Теоретичні основи аксіологічного підходу до виховання майбутнього педагога» Концепція (1,0 др. арк.). Рукопис. Навчальна продукція: 3. Робочі матеріали до програми «Підвищення	Другий Другий Другий	Локальний Локальний Локальний	1. Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України. 2. Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України. 3. Державна соціальна служба для сім'ї,	1. Підвищення рівня розвитку цілісної особистості майбутнього педагога. 2. Забезпечення вчителя інформацією щодо сучасних теоретичних підходів у педагогічній діяльності. 3. Підвищення рівня кваліфікації

	кваліфікації прийомних батьків та батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу» / Г.М. Лактіонова. – К.: Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді, Український фонд «Благополуччя дітей», 2008. – 250 с.			дітей та молоді.	прийомних батьків та батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу.
	4. Концептосфера педагогічної аксіології: Матеріали філософсько-методологічного семінару «Аксіологічна концептосфера педагогічної освіти» / Авт. ідеї і упор. Т.П. Усатенко – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 299 с. Навчальна продукція:	Другий	Локальний	4. Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.	4. Підвищення рівня якості психолого-педагогічної підготовки у ВНЗ України.
	5. Усатенко Т.П. «Українознавство». Навчальний посібник (10,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	5. Державний професійно-технічний навчальний заклад «Міжрегіональний центр ювелірного мистецтва».	5. Підвищення якості професійно-технічної та вищої освіти.
	6. Молчанова А.О. «Аксіологічні засади діяльності керівника професійного	Другий	Локальний	6. Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України.	6. Підвищення якості діяльності керівника професійно-навчального закладу

		навчального закладу» Методичні рекомендації (2,8 др. арк.). Рукопис. 7. Султанова Л.Ю. «Культура наукової діяльності майбутніх педагогів» Методичні рекомендації (1,3 др. арк.). Рукопис. 8. Панченко В.І. «Аксіологічні основи розвитку інтелектуальної культури майбутніх педагогів (науково- методичний аспект професійної підготовки педагогічних кадрів)» Методичні рекомендації (1,0 др. арк.). Рукопис. 9. Тимчук Л.І. «Прогностично- профорієнтаційна робота вчителя початкових класів» Методичні рекомендації (1,0 др. арк.). Рукопис. 10. Лапаєнко С.В. «Формування мотивації учнів до здорового способу життя» Методичні рекомендації (2,0 др. арк.). Рукопис. 11. Хомич Л.О.	Другий	Локальний	7. Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України.	на снові ціннісних орієнтацій.
			Другий	Локальний	8. Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України.	7. Підвищення культури науково- дослідної діяльності майбутніх педагогів.
			Другий	Локальний	9. Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України.	8. Розвиток інтелектуальної культури майбутніх педагогів.
			Другий	Локальний	10. Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України.	9. Профорієтація учнів початкових класів.
			Другий	Локальний	11. Полтавський	10. Впровадження здорового способу життя серед учнів.
			Другий	Локальний		11. Розвиток цілісної

		«Аксіологічні основи формування цілісної особистості майбутнього педагога» Методичні рекомендації (1,15 др. арк.). Рукопис. 12. Черепанова Г.Л. «Самовиховання конкурентоспроможної особистості» Методичні рекомендації (1,7 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. 12. Інститут відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України.	особистості майбутнього педагога. 12. Підвищення рівня розвитку конкурентноспроможної особистості.
Естетичні та етичні засади особистісного розвитку педагога	2008-2010	Наукова продукція: 1. Розвиток творчої індивідуальності студентів професійно-педагогічних навчальних закладів засобами мистецтва // монографія / за наук. ред. І.А. Зязюна. – Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – 248 с. (10,3 д.а.). Навчальна продукція: 2. «Розвиток	Другий Другий	Всеукраїнський Всеукраїнський	1. Київський професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка; Бердянський ДПУ; Полтавський НПУ імені В.Г. Короленка; Державний економіко-технологічний університет транспорту (м. Київ); Інститут соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини. 2. Інститут мистецтв	1. Підвищення рівня розвитку творчої індивідуальності майбутніх і працюючих педагогів професійно-технічних навчальних закладів України. 2. Підвищення рівня

	особистісних якостей майбутніх музикантів-педагогів у вищих навчальних закладах Західної України (перша половина ХХ століття)». – Чернівці, 2011. – 192 с. (8,0 д.а.). 3. «Формування особистісної готовності класного керівника до організації культурного дозвілля школярів» (навчально-методичний посібник) (9,0). Рукопис. 4. «Розвиток особистісних якостей майбутнього вчителя музики і художньої культури засобами сакрального музичного мистецтва» (навчально-методичний посібник) (4,5). Рукопис. 5. «Естетичні засади	Другий Другий Другий	Локальний Локальний Локальний	НПУ імені М.П. Драгоманова; Бердянський ДПУ; Полтавський НПУ імені В.Г. Короленка,; Інститут соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини. 3. Гімназія № 267 м. Києва; Бердянський ДПУ; Інститут соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини. 4. Інститут мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова; Інститут соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини. 5. Інститут мистецтв	особистісного розвитку майбутніх і працюючих музикантів-педагогів. 3. Вдосконалення роботи класного керівника у середній загальноосвітній школі та підвищення рівня його особистісної готовності до організації культурного дозвілля школярів. 4. Підвищення ефективності особистісного розвитку майбутнього вчителя засобами сакрального музичного мистецтва. 5. Підвищення рівня

		особистісного розвитку педагога» (методичні рекомендації), (2,0). Рукопис.			НПУ імені М.П. Драгоманова; Гімназія № 267 м. Києва; Дитячий оздоровчо-екологічний центр Оболонського р-ну м. Києва	особистісного розвитку педагога.
		6. «Розвиток особистісних якостей майбутніх вчителів початкових класів засобами мистецтва» (навчально-методичний посібник) (4,5 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	6. Інститут мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова; Інститут соціальної та мистецької освіти Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини; Гімназія № 267 м. Києва.	6. Підвищення рівня розвитку особистісних якостей майбутніх вчителів початкових класів.
		7. «Формування особистісної готовності вчителя образотворчого мистецтва до впровадження технологій естетичного виховання учнів в умовах профільного навчання» (навчально-методичний посібник) (6,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	7. Комунальний заклад «Малобілозерська естетична гімназія-інтернат «Дивосвіт» Запорізької обл. ради, Державна спеціалізована художня школа-інтернат I-III ступенів «Колегіум мистецтв у Опішні» (Полтавська обл.).	7. Вдосконалення роботи вчителя образотворчого мистецтва з естетичного виховання учнів в умовах профільного навчання.
		Довідкова продукція: 8. «Особистісний	Другий	Локальний	8. Бібліотека	8. Створення

		розвиток педагога засобами мистецтва» (бібліографічний покажчик) (4,5). Рукопис.			Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.	інформаційного забезпечення дослідження проблеми особистісного розвитку педагога засобами мистецтва Надання бібліографічної допомоги у пошуку наукової та методичної літератури з цієї проблеми.
Модернізація педагогічної освіти у європейському та євроатлантичному просторі.	2008-2010	Наукова продукція: 1. Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі: монографія [Н.М. Авшенюк, В.О Кудін, О.І. Огієнко, Н.О. Постригач, Л.П. Пуховська, Т.С. П'ятакова, О.В. Сулима].– К.: «Педагогічна думка», 2011. – 232с.	Другий	Всеукраїнський	4 – Органи державної влади та місцевого самоврядування: 1. Бібліотека Адміністрації Президента України; 2. Кабінет Міністрів України, Відділ з питань науки; 3. Верховна Рада; 4. Державний комітет телебачення і радіомовлення України 5 – Підвідомчі установи НАПН України: 1. ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»; 2. Інститут	Підвищення якості педагогічної освіти в умовах сучасних соціально-економічних, політичних і культурних змін, зумовлених процесами глобалізації та інтеграції.

					педагогічної освіти і освіти дорослих; 3. Інститут професійно-технічної освіти; 4. Інститут педагогіки; 5. Центральна науково-педагогічна бібліотека імені В. Сухомлинського. 18 – вищі навчальні заклади: 1. Вінницький державний педагогічний університет; 2. Житомирський державний університет; 3. Київський міський педагогічний університет імені Б.Д. Грінченка; 4. Київський національний університет імені Тараса Шевченка; 5. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова; 6. Переяслав-Хмельницький державний педагогічний	

					університет; 7. Луганський національний педагогічний університет; 8. Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського; 9. Сумський державний педагогічний університет; 10. Тернопільський національний педагогічний університет; 11. Харківський національний педагогічний університет; 12. Черкаський національний університет; 13. Уманський державний педагогічний університет; 14. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка; 15. Хмельницький	

					національний університет; 16. Київський національний лінгвістичний університет; 17. РВНЗ «Кримський гуманітарний університет»; 18. Київський професійно-педагогічний коледж імені А. Макаренка. 8 – інші установи, підприємства, організації: 1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського 2. Національна парламентська бібліотека України; 3. Державна науково-технічна бібліотека України; 4. Львівська державна наукова бібліотека ім. В.С. Стефаника; 5. Одеська державна наукова бібліотека; 6. Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г. Короленка;	

		2. Монографія «Порівняльний аналіз національних кваліфікацій в країнах ЄС»: (3,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	7. Книжкова палата України; 8. Державна бібліотека для юнацтва. 2. Черкаський національний університет.	2. Оптимізація та підвищення ефективності української системи професійної освіти на основі розробки національної системи кваліфікацій.
		3. Монографія «Системи зовнішнього оцінювання в постсоціалістичних країнах»: (3,0 др. арк.). Рукопис. Навчальна продукція:	Другий	Локальний	3. Київський університет імені Б.Д. Грінченка.	3. Наукове обґрунтування рекомендацій для розбудови системи зовнішнього оцінювання в Україні.
		4. Методичний посібник «Інтернаціоналізація педагогічної освіти в умовах євроатлантичної інтеграції» (3,5 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	4. Хмельницький національний університет.	4. Інтеграція у зміст педагогічної освіти міжнародного та полікультурного компоненту
		5. Науково-методичні рекомендації «Філософські засади педагогічної майстерності вчителя»: рукопис (3,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	5. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України	5. Розвиток майстерності учителя в процесі його педагогічної діяльності
		6. Довідкова продукція: Глосарій «Професійна освіта і ринок праці»:	Другий	Всеукраїнський	6. 121 – ПТНЗ і 197 – ВНЗ України.	6. Оновлення термінології професійної освіти і

		рукопис (3,0 др. арк.). Рукопис.				навчання з урахуванням результатів сучасних наукових досліджень.
Технології професійної орієнтації населення в умовах ринку праці.	2008-2010	Наукова продукція: 1. Колективна монографія Технології професійної орієнтації населення в умовах ринку праці: [кол. мон.] / Н.А. Побірченко, Н.І. Литвинова, В.В. Синявський, О.Л. Мерзлякова, Г.П. Татаурова, Є.В. Єгорова, І.Б. Марченко, А.М. Шевенко, В.В. Кобченко. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 256 с. (16,5)	Перший	Всеукраїнський	Органи державної влади та місцевого самоврядування – 12: 1. Адміністрації Президента України; 2. Кабінет Міністрів України; 3. Верховна Рада України; 4. Державний комітет телебачення і радіомовлення України; 5. Національна бібліотека України ім.В.І. Вернадського; 6. Національна парламентська бібліотека України; 7. Державна науково-технічна бібліотека України; 8. Львівська державна наукова бібліотека імені В.С.Стефаніка; 9. Одеська державна наукова бібліотека; 10. Харківська державна наукова бібліотека	Підвищення рівня підготовки фахівців з профорієнтаційної роботи.

					імені В.Г.Короленка; 11. Книжкова палата України; 12. Публічна бібліотека імені Лесі Українки; ВНЗ III-IV рівнів акредитації – 6: 1. Київський університет імені Бориса Грінченка; 2. Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України; 3. Криворізький факультет Державного вищого навчального закладу «Запорізький національний університет»; 4. Державний ВНЗ «Переяслав-Хмельницький Державний педагогічний університет імені Г.Сковороди»; 5. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; 6. Кременчуцький	

					національний університет імені Михайла Остроградського; ВНЗ I-II рівнів акредитації – 5: 1. Київський професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка; 2. Кременчуцький технікум залізничного транспорту; 3. Кременчуцьке педагогічне училище імені А.С. Макаренка; 4. Комунальний заклад «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний коледж»; 5. Кременчуцький медичний коледж. Професійно-технічні навчальні заклади – 2 1. Міжрегіональний центр професійної перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців; 2. Вище професійне училище №7; Загальноосвітні навчальні заклади – 1	

					1. Спеціалізована школа №41 імені З.К. Слюсаренка; Підвідомчі установи НАПН України – 5: 1. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих; 2. Інститут професійно-технічної освіти; 3. Інститут проблем виховання; 4. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського; 5. Інститут педагогіки. Бібліотеки – 25: 1. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені К.А. Тімірязєва; 2. Волинська обласна універсальна наукова бібліотека імені Олени Пчілки; 3. Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека; 4. Донецька обласна універсальна наукова бібліотека імені Н.К. Крупської; 5. Житомирська

					обласна універсальна наукова бібліотека імені О. Ольжича; 6. Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека; 7. Запорізька універсальна наукова бібліотека імені О.М. Горького; 8. Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. Франка; 9. Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека імені Д.І Чижевського; 10. Кримська республіканська універсальна наукова бібліотека імені І. Франка, 11. Луганська обласна універсальна наукова бібліотека імені О.М. Горького; 12. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника; 13. Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека імені	

					О. Гмирьова; 14. Одеська обласна універсальна наукова бібліотека імені М. Грушевського; 15. Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І.П. Котляревського; 16. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека; 17. Сумська обласна універсальна бібліотека; 18. Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека; 19. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека; 20. Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека імені О. Гончара; 21. Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека імені М. Островського; 22. Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Т.Г. Шевченка; 23. Чернівецька обласна універсальна	

		Навчальна продукція: 2. «Інновації профорієнтації у роботі з учнівською молоддю», рукопис (6,5 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	наукова бібліотека імені М. Івасюка; 24. Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека імені В.Г. Короленка; 25. Республіканська кримсько-татарська бібліотека імені І. Гаспринського; Інші – 2 установи: 1. Святошинська в м. Києві державна адміністрація управління освіти; 2. Навчально-методичний кабінет професійно-технічної освіти у м. Києві. 2. Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН України; спеціалізована школа №41 імені З.К. Слюсаренка; гімназія «Діалог»; колегіум №11. 3. Міський центр зайнятості.	2. Сприяння впровадженню інновацій в діяльність навчальних закладів з питань профорієнтації учнівської молоді. 3. Дозволяє визначити типові психологічні профілі безробітних та відповідні напрями психологічної
		3. Кобченко В. В. «Профорієнтаційні технології психологічної допомоги безробітним», (2,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний		

		4. Мерзлякова О. Л. «Основи проектування кар'єри», рукопис (1,5 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	4. Київський ліцей бізнесу; колегіум №11.	допомоги в роботі з ними. 4. Запропоновано алгоритм професійного самовизначення учнівської молоді.
Розвиток психологічної готовності педагогів до творчої професійної діяльності.	2008–2010	Наукова продукція: 1. «Психологія розвитку творчо обдарованої особистості» (6,0 др. арк.); 2. «Категорія творчості у поняттєвому просторі психології та педагогіки» (4,0 др. арк.). Навчальна продукція: 3. Навчально-методичні посібники: «Розвиток психологічної готовності педагогів до творчої професійної діяльності» навч.-метод. посіб. / [за наук. ред. Е.О.Помиткіна]. – Миколаїв: Миколаїв. обл. друкарня, 2010. – 293 с.;	Другий Другий Другий	Локальний Локальний Локальний	1. Гімназія № 153 імені О.С.Пушкіна м. Києва. 2. Колегіум «Олімп». 3. Миколаївська спеціалізована школа «Академія дитячої творчості».	1. Сприяння розвитку психологічної готовності педагогів до творчої професійної діяльності. 2. Оптимізація процесу формування та розвитку психологічної готовності особистості педагогів до творчої професійної діяльності. 3. Сприяння розвитку духовного потенціалу вчителя.

		4. «Розвиток духовного потенціалу в процесі творчої самоактуалізації вчителя» (4,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	4. Навчально-науковий центр професійно-технічної освіти НАПН України.	4. Активізація духовного потенціалу педагогічного складу навчальних закладів, розвиток творчої самоактуалізації вчителів.
		5. «Психофізіологічна готовність педагога до творчої професійної діяльності» (4,0 др. арк.). Рукопис.	Другий	Локальний	5. Колегіум №11, Дніпропетровської обл. м. Новомосковськ; Палац творчості дітей та юнацтва Солом'янського р-ну, м. Київ.	5. Виявлення психофізіологічної готовності педагога до творчої професійної діяльності.

Об'єкти впровадження результатів наукових досліджень (одиниць)

Теми НДР	Термін виконання НДР	Об'єкти впровадження									Усього об'єктів упровадження	
		Органи державної влади та місцевого самоврядування	Навчальні заклади						Підвідомчі установи НАПН України	Інші установи, підприємства, організації		
			Дошкільні	Загальноосвітні	Позашкільні	Професійно-технічні	Вищі	Інші				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
За 2012 рік												
Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства	2010-2012	9		13				25		2		49
За 2010 рік												
Теорія і практика професійного навчання дорослого населення у професійно-технічних закладах і на виробництві	2008-2010	2				20	28	1				51
Інноваційні педагогічні технології підготовки педагога вищої школи	2008-2010					1	7					8
Аксіологічний підхід до змісту навчання і виховання майбутніх педагогів	2008-2010	1				1	2		1			5

Естетичні та етичні засади особистісного розвитку педагога	2008-2010			3	1		6	1			11
Модернізація педагогічної освіти у європейському та євроатлантичному просторі	2008-2010	4					18		5	8	35
Технології професійної орієнтації населення в умовах ринку праці	2008-2010	12		4		3	11	2	6	26	64
Розвиток психологічної готовності педагогів до творчої професійної діяльності	2008-2010			4	1				1		6
Усього:		14		22	2	24	62	4	5	27	160

Упровадження результатів наукових досліджень за видами продукції (одиниць)

Теми НДР	Термін виконання НДР	Результати НДР																		Всього результатів НДР	
		Наукова продукція		Навчальна продукція		Довідкова продукція		Електронні ресурси		Державні стандарти освіти, навчальні плани		Аналітичні матеріали, матеріали до державних доповідей		Експертні висновки		Рекомендації міжнародних, всеукраїнських конференцій		Розпочато НДР за результатами завершених досліджень			
		підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
За 2012 рік																					
Розвиток педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства	2010-2012	2	2	13	13															15	15
За 2010 рік																					
Теорія і практика професійного навчання дорослого населення у професійно-технічних	2008-2010	4	4	1	1															5	5

зкладах і на виробництві																					
Інноваційні педагогічні технології підготовки педагога вищої школи	2008-2010	3	3	6	6															9	9
Аксіологічний підхід до змісту навчання і виховання майбутніх педагогів	2008-2010	2	2	8	8															10	10
Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів ВПНЗ	2008-2010	2	2	3	3	1	1													6	6
Модернізація педагогічної освіти у європейському та євроатлантичному просторі	2008-2010	1	1	6	6	1	1													8	8
Технології професійної орієнтації населення в умовах ринку праці	2008-2010	1	1	3	3															4	4
Розвиток психологічної готовності педагогів до творчої професійної діяльності	2008-2010	2	2	3	3															5	5
Усього:		18	18	43	43	2	2													62	62

**Наукові періодичні видання,
засновником або співзасновником якого є
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України**

Педагогіка і психологія професійної освіти

(назва видання)

журнал

(вид (тип) видання)

Засновник (співзасновник)	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти НАПН України, Національний університет «Львівська політехніка»
Рік заснування	1997 р.
Проблематика	Проблеми дидактики і методик навчання, психології, соціальної педагогіки і соціальної роботи, виховання, управління, історії професійної освіти, порівняльної педагогіки
Періодичність	6 разів на рік
Мова видання	українська
Свідоцтво про державну реєстрацію	№16646-5318ПР
Фахова реєстрація МОНмолодьспорт України	Постанова президії ВАК: пед. наук 1–05/6 від 06.10.2010; псих. наук – 1–05/7 від 06.10.2010
Галузь науки	Педагогіка, психологія
Міжнародний стандартний серійний номер (ISSN)	2218-5786
Головний редактор	Н. Г. Ничкало
Заступник (заступники) головного редактора	Ю. Я. Бобало, Я. Г. Камінецький, Г. П. Васянович
Відповідальний секретар	С. М. Вдович
Редакційна колегія (рада)	О. В. Аніщенко, М. В. Вачевський, С. У. Гончаренко, І. М. Козловська, В. М. Корягін, О. Є. Кузьмін, І. Є. Курляк, А. В. Литвин, В. О. Моляко, О. І. Огієнко, О. М. Отич, Е. О. Помиткін, Л. П. Пуховська, В. О. Радкевич, В. В. Рибалка, Н. А. Сейко, В. А. Семиченко, П. І. Сікорський, Т. П. Усатенко, Л. О. Хомич, Т. С. Яценко.
Адреса редакції	79008, м. Львів-8, вул. М. Кривоноса, 10.
Контактний телефон	Головний редактор – (044) 440-63-88 (Київ). Заступники головного редактора – (032) 275-29-91 (Львів)
Електронна пошта	e-mail: pppo2003@ukr.net
Веб-сторінка	-
Додаткові відомості	-
Стан представлення видання у мережі Інтернет, зокрема наявність:	Журнал представлений на сайті Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у розділі «Наукова пері одика України»: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo/index.html
- змісту,	+
-анотацій,	+
-повних текстів статей.	+
Представлення видання у міжнародних науко метричних базах даних	-

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

(назва видання)

збірник наукових праць

(вид (тип) видання)

Засновник (співзасновники)	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України
Рік заснування	2009
Проблематика	Проблеми освіти дорослих (Чи освіта дорослого населення)
Періодичність	1 (один) раз на рік
Мова видання	Українська, російська
Свідоцтво про державну реєстрацію	Серія КВ №15425-3997Р від 24.06.2009 р.
Фахова реєстрація МОН молоді і спорту України	Постанова ВАК від 10.11.2010 №1-05/7
Галузь науки	Педагогіка
Міжнародний стандартний номер ISSN	-
Головний редактор	Лук'янова Л.Б. (д. пед. н., проф., завідувач відділу андрагогіки ІПОД НАПН України)
Заступник (заступники) головного редактора	Аніщенко О. В. (д. пед. н., доцент)
Відповідальний секретар	Зінченко С. В. (к. пед. н., с. наук. сп.)
Редакційна колегія (рада)	<i>Наукова рада:</i> Кремень В.Г. – доктор філософських наук, професор, дійсний член НАН України і НАПН України, <i>голова наукової ради;</i> Луговий В.І. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України; Олійник В.В. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України; Зязюн І.А. – доктор філософських наук, професор, дійсний член НАПН України; Ничкало Н.Г. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України; Філіпчук Г.Г. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України; Гончаренко С.У. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України; Десятов Т.М. – доктор педагогічних наук, професор; Сисоєва С.О. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України; Радкевич В.О. – доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України. <i>Редакційна колегія:</i> Лук'янова Л.Б. – доктор педагогічних наук, професор, <i>голова редакційної колегії;</i> Аніщенко О.В. – доктор педагогічних наук, доцент, <i>заступник голови ред. колегії;</i> Болтівець С.І. – доктор психологічних наук, професор; Помиткін Е.О. – доктор психологічних наук, доцент; Рибалка В.В. – доктор психологічних наук, професор; Сігаєва Л.Є. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник; Усатенко Т.П. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник; Хомич Л.О. – доктор педагогічних наук, професор; Щербак О.І. – кандидат педагогічних наук, член-

	кореспондент НАПН України; Зінченко С.В. – кандидат педагогічних наук, <i>відповідальний секретар</i> ; Баніт О.В. – <i>технічний редактор</i> .
Адреса редакції	04060, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9
Контактний телефон	(044) 440-63-88
Електронна пошта	andragogika@ukr.net
Веб-сторінка	www.andragogika.com.ua
Додаткові відомості	-
Стан представлення видання у мережі Інтернет, зокрема наявність:	
– змісту,	+
– анотацій,	+
– повних текстів статей	+
Представлення видання у міжнародних наукометричних базах даних	-

Естетика і етика педагогічної дії

(назва видання)

збірник наукових праць

(вид (тип) видання)

Засновник (співзасновники)	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Рік заснування	2011 рік
Проблематика	Педагогічна естетика ата етика, духовний розвиток особистості педагога
Періодичність	2 рази на рік
Мова видання	Українська, російська, польська
Свідоцтво про державну реєстрацію	№17866-6716 Р Серія КВ від 10.06.2011 р.
Фахова реєстрація МОНмолодьспорт України	-
Галузь науки	-
Міжнародний стандартний серійний номер (ISSN)	2226-4051
Головний редактор	Зязюн І.А. (доктор філософських наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України)
Заступник (заступники) головного редактора	Степаненко М.І. (доктор філософських наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка), Отич О.М. (доктор педагогічних наук, професор, вчений секретар ІООД НАПН України)
Відповідальний секретар	Лобач О.О. (кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри музики Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка)
Редакційна колегія (рада)	Ничкало Н.Г. (доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України), Бех І.Д. (доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання

	НАПН України), Хомич Л.О. (доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-експериментальної роботи ІПОД НАПН України) та ін.
Адреса редакції	м.Київ, вил М. Берлінського, 9
Контактний телефон	(044)440-63-88 (відділ педагогічної естетики та етики)
Електронна пошта	Vpее2011@ukr.net
Веб-сторінка	-
Додаткові відомості	-
Стан представлення видання у мережі Інтернет, зокрема наявність:	-
– змісту,	-
– анотацій,	-
– повних текстів статей	-
Представлення видання у міжнародних наукометричних базах даних	-

Порівняльна професійна педагогіка

(назва видання)

Науковий журнал

(вид (тип) видання)

Засновник (співзасновники)	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Хмельницький національний університет
Рік заснування	2011
Проблематика	Наукові статті з питань порівняльної професійної освіти; результати досліджень і розробок учених з розв'язання проблем порівняльної професійної педагогіки
Періодичність	Двічі на рік
Мова видання	Змішаними мовами (українською, російською, англійською, німецькою, польською)
Свідоцтво про державну реєстрацію	КВ №17801-6651Р від 29.03.2011 р.
Фахова реєстрація МОН молоді спорт України	-
Галузь науки	Педагогіка
Міжнародний стандартний серійний номер (ISSN)	-
Головний редактор	Бідюк Н. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практики іноземної мови та методики викладання ХНУ
Заступник (заступники) головного редактора	Авшенюк Н. М. – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу порівняльної професійної педагогіки ІПОД НАПН України
Відповідальний секретар	Садовець О.В.– кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики іноземної мови та методики викладання ХНУ
Редакційна колегія (рада)	<i>Голова наукової ради:</i> Кремень Василь Григорович - доктор філософських наук, професор, дійсний член НАН і НАПН України, Президент Національної академії педагогічних наук України, Президент товариства «Знання України» <i>Члени наукової ради:</i>

	Зязюн Іван Андрійович - доктор філософських наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України Ничкало Неля Григорівна - доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, перший заступник директора Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України Гончаренко Семен Устимович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України Скиба Микола Євгенович - доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений працівник народної освіти України, академік УТА, ректор Хмельницького національного університету. Хомич Лідія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової та експериментальної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України Матвієнко Ольга Василівна - доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Київського національного лінгвістичного університету
Адреса редакції	29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11
Контактний телефон	0681723640; 0672883673 (Садовець Олеся Володимирівна – відповідальний секретар); 0682036327 (Шаран Руслан Володимирович – технічний секретар)
Електронна пошта	sharan@ukr.net
Веб-сторінка	: http://www.khnu.km.ua/root/Res/2-7003-3.pdf
Додаткові відомості	-
Стан представлення видання у мережі Інтернет, зокрема наявність:	-
– змісту,	+
– анотацій,	+
– повних текстів статей	+
Представлення видання у міжнародних науко метричних базах даних	-

**Перелік опублікованих у 2012 році
друкованих наукових періодичних видань Інституту педагогічної освіти і
освіти дорослих НАПН України**

Назва та вид (тип) видання	Рік	Номер видання	Тираж примі- рників	Обсяг		Короткий зміст номера видання
				сторі- нок	друкован их аркушів	
1	2	3	4	5	6	7
«Педагогіка і психологія професійної освіти», журнал	2012	1	200	227	13,0	Дидактика, методика і технології навчання, психологія, проблеми виховання, зарубіжний досвід, наукове життя
«Педагогіка і психологія професійної освіти», журнал	2012	2	200	235	13,0	Дидактика, методика і технології навчання, психологія, проблеми виховання, зарубіжний досвід, наукове життя
«Педагогіка і психологія професійної освіти», журнал	2012	3	200	234	13,0	Дидактика, методика і технології навчання, психологія, проблеми виховання, історія професійної освіти, наукове життя
«Педагогіка і психологія професійної освіти», журнал	2012	4	200	230	13,0	Дидактика, методика і технології навчання, психологія, соціальна педагогіка і соціальна робота, історія професійної освіти
«Педагогіка і психологія професійної освіти», журнал	2012	5	200	257	14,0	Дидактика, методика і технології навчання, психологія, соціальна педагогіка і соціальна робота, проблеми виховання, історія професійної освіти
«Педагогіка і психологія професійної освіти», журнал	2012	6	200	259	14,0	Дидактика, методика і технології навчання, психологія, історія професійної освіти, наукове життя
«Освіта дорослих: теорія, досвід і перспективи», збірник наукових праць	2012	4	300	288	11,0	У збірнику наукових праць викладено результати наукових досліджень в проблемі освіти дорослих, зокрема змісту, напрямів її розвитку, порівняльного аналізу та зарубіжного досвіду.
«Освіта дорослих: теорія, досвід і перспективи», збірник наукових праць	2012	5	300	306	12,0	

«Естетика і етика педагогічної дії», збірник наукових праць.	2012	1 (3)	100	212	10,0	У збірнику наукових праць представлені результати наукових досліджень з проблем педагогічної естетики та етики, духовного розвитку особистості педагога, педагогіки мистецтва і мистецтва педагогічної дії, теорії, історії та методики мистецької освіти, педагогічної майстерності викладача мистецьких дисциплін тощо.
«Порівняльна професійна педагогіка», науковий журнал.	2012	1	100	168	12,84	1.Реалізація концепції неперервної освіти і освіти дорослих у світовому міжнародному освітньому просторі.
«Порівняльна професійна педагогіка», науковий журнал.	2012	2	100	170	13,0	2.Світові тенденції розвитку вищої професійної освіти. 3. Підготовка і професійний розвиток фахівців: порівняльний аспект. 4.Світовий досвід реформування шкільної освіти у зарубіжних країнах.

Організація та проведення науково-практичних масових заходів (одиниць)

Організація та проведення масових заходів	Види масових заходів														Усього	у тому числі міжнародні		
	з'їзди, конгреси		симпозіуми, форуми		конференції		наукові семінари		педагогічні читання		круглі столи		виставки				інші види заходів	
	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні			усього	у тому числі міжнародні
Відділ андрагогіки																		
Масові заходи, включені до Плану НАПН України					4	3			1	-	1					6	3	
Відділ теорії та історії педагогічної майстерності																		
Масові заходи, включені до Плану НАПН України					2	2	3	-								5	2	
Відділ інноваційних педагогічних технологій																		
Масові заходи, включені до Плану НАПН України					1	-			1	-	1	-				3	-	
Відділ виховних систем у педагогічній освіті																		
Масові заходи, включені до Плану НАПН України					1	-					1	-				2	-	
Масові заходи, включені до Плану Інституту (Центру) НАПН України							1	-								1	-	

Відділ педагогічної естетики та етики																		
Масові заходи, включені до Плану НАПН України					1	-			2	1							3	1
Масові заходи, включені до Плану Інституту (Центру) НАПН України					4	1	2	-			2	-					8	1
Відділ профорієнтації і психології професійного розвитку																		
Масові заходи, включені до Плану НАПН України					1	-	3	-	1	-	1	-					6	-
Масові заходи, включені до Плану Інституту (Центру) НАПН України							1	-									1	-
Відділ педагогічної психології і психології праці																		
Масові заходи, включені до Плану НАПН України							1	-			1	-					2	-
Усього					14	6	11		5	1	7	-				37	7	

Участь у науково-практичних масових заходах (одиниць)*

Назви структурних підрозділів	Види масових заходів																Усього	у тому числі міжнародні
	з'їзди, конгреси		симпозіуми, форуми		конференції		наукові семінари		педагогічні читання		круглі столи		виставки		інші види заходів			
	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Відділ андрагогіки					19	11	5	1	5	3	2	-	-	-	1	1	30	16
Відділ теорії та історії педагогічної майстерності					17	12	3		1	1			2	1	1	-	24	15
Відділ інноваційних педагогічних технологій					17	9	2	-	3	1	1	-					23	10
Відділ виховних систем у педагогічній освіті			1	1	15	9	2	-	8	3	1	-					27	12
Відділ педагогічної естетики та етики					9	4	1	-	4	1	1	-	1	1	4	1	19	6
Відділ порівняльної професійної педагогіки			1	1	13	11	4	-	4	-	3	-					25	12
Відділ профорієнтації і психології професійного розвитку					7	5	8	-	3	1	2	-			1	-	21	5
Відділ педагогічної психології і психології праці			4	3	17	12	8	-	2	1	7	-	1	-	5	-	44	16
Усього			5	4	52	30	17	-	5	4	7	-	4	2	12	1	102	41

Підготовка наукових кадрів у докторантурі установи (осіб)

Шифр і назва наукових спеціальностей	Наукові консультанти	Чисельність докторантів (на початок року)			Випуск								Відраховано		Прийом			Чисельність докторантів (на кінець року)			Чисельність здобувачів
		за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням				на умовах контракту				усього	за державним замовленням	за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього	
					усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
13.00.01 – „Загальна педагогіка та історія педагогіки”	2	4	-	4	-	-	-	0	-	-	-	-	1в	1в	-	-	-	3	-	3	-
13.00.04 – „Теорія і методика професійної освіти”	5	3	2	5	1	-	1	100	1	-	1	100	-	-	2	1	3	4	2	6	1
19.00.07 – „Педагогічна та вікова психологія”	3	3	-	3	1	-	-	0	-	-	-	-	-	-	1	-	1	3	-	3	-
Усього	10	10	2	12	2	-	-	50	1	-	1	50	1в	1в	3	1	4	10	2	12	1

В. – відраховано за власним бажанням

Підготовка наукових кадрів в аспірантурі установи
(випуск аспірантів, осіб)

Шифр і назва наукових спеціальностей	Загальна чисельність аспірантів (на початок року)							Випуск аспірантів															Відраховано		
	за державним замовленням			на умовах контракту				за державним замовленням					на умовах контракту												
								з відривом від виробництва			без відриву від виробництва		ефективність роботи (%)	з відривом від виробництва			без відриву від виробництва				ефективність роботи (%)				
	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	Разом	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	усього	із захистом дисертації		з поданням до захисту	Разом	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	усього	із захистом дисертації		з поданням до захисту	Разом		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
13.00.01 – „Загальна педагогіка та історія педагогіки”	3	1	2	9	1	8	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	100	-	-
13.00.04 – „Теорія і методика професійної освіти”	10	4	6	24	1	23	34	1	-	-	2	1	-	3	33,3	-	-	-	4	1	-	4	25	3в	-
19.00.07 – „Педагогічна та вікова психологія”	4	2	2	12	1	11	16	1	-	-	-	-	-	1	0	1	-	-	4	3	-	5	60	2в	-
Усього	17	7	10	45	3	42	62	2	-	-	2	1	-	4	25	1	-	-	10	6	1	11	54,5	5в	-

В – відраховано за власним бажанням.

Підготовка наукових кадрів в аспірантурі установи
(прийом аспірантів, осіб)

Шифр і назва наукових спеціальностей	Наукові керівники		Прийом							Загальна чисельність аспірантів (на кінець року)							Загальна чисельність здобувачів
	докт.н., проф./с.н.с., доц.	канд.н., ст.н.с./доц.	за державним замовленням			на умовах контракту			Разом	за державним замовленням			на умовах контракту			Разом	
			усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва		усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
13.00.01 – „Загальна педагогіка та історія педагогіки”	2	2	2	1	1	-	-	-	2	5	2	3	7	1	6	12	-
13.00.04 – „Теорія і методика професійної освіти”	10	6	3	2	1	7	2	5	10	10	5	5	24	3	21	34	3
19.00.07 – „Педагогічна та вікова психологія”	2	2	-	-	-	2	-	2	2	3	1	2	7	-	7	10	
Усього	14	10	5	3	2	9	2	7	14	18	8	10	38	4	34	56	-

**Працевлаштування аспірантів та докторантів установи,
які навчалися за державним замовленням (осіб)**

Шифр і назва наукових спеціальностей	Аспіранти/Докторанти			Працевлаштування					Не працюють	
	усього	з відривом від виробництва	без відриву від виробництва	у підвідомчих установах НАПН України	у навчальних закладах		інших установах, організаціях			усього
					державні	іншої форми власності	державні	іншої форми власності		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Аспіранти										
13.00.01 – „Загальна педагогіка та історія педагогіки”	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13.00.04 – „Теорія і методика професійної освіти”	3	1	2	1	2	-	-	-	-	-
19.00.07 – „Педагогічна та вікова психологія”	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Усього	4	2	2	2	2	-	-	-	-	-
Докторанти										
13.00.01 – „Загальна педагогіка та історія педагогіки”	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13.00.04 – „Теорія і методика професійної освіти”	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
19.00.07 – „Педагогічна та вікова психологія”	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Усього	2	2	-	1	1	-	-	-	-	-

**Робота спеціалізованої вченої ради
Д 26.451.01 Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
НАПН України**

Шифр і назва наукових спеціальностей	Кількість проведених засідань*	Захищено дисертацій		
		усього	у тому числі	
			докторських	кандидатських
1	2	3	4	5
13.00.01 загальна педагогіка та історія педагогіки	2	3	-	3
13.00.04 теорія і методика професійної освіти	7	15	5	10
Усього	9	18	5	13

* Кількість проведених засідань і розглянутих дисертацій вказується у відповідності з підпунктом 4.1. пункту 4 «Положення про спеціалізовану вчену раду», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1059.

Робота спеціалізованої вченої ради Д 26.451.01 установи за науковими спеціальностями
(шифр спеціалізованої вченої ради)

Шифр і назва наукових спеціальностей	Захист дисертацій		Кількість переатестацій			Кількість дисертацій українською мовою	Кількість авторефератів українською мовою	Кількість дисертацій, що знаходяться на розгляді в раді
	з позитивним рішенням	з негативним рішенням	усього	з позитивним рішенням	з негативним рішенням			
Докторські								
13.00.01 загальна педагогіка та історія педагогіки	-	-	-	-	-	-	-	3
13.00.04 теорія і методика професійної освіти	5	-	-	-	-	5	5	11
Усього	5	-	-	-	-	5	5	14
Кандидатські								
13.00.01 загальна педагогіка та історія педагогіки	3	-	-	-	-	3	3	3
13.00.04 теорія і методика професійної освіти	10	-	--	-	-	10	10	4
Усього	13	-	-	-	-	13	13	7

**Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації
спеціалізованою вченою радою Д 26.451.01(одиниць)
(шифр спеціалізованої вченої ради)**

Шифр і назва наукових спеціальностей	Дисертації, захищені:							Усього
	докторантами / аспірантами (з випуску звітного року)		співробітниками Інституту	працівниками інших установ НАПН України	працівниками вищих навчальних закладів	працівниками професійно- технічних навчальних закладів	працівниками інших установ	
	за державним замовленням	на умовах контракту						
Докторські								
13.00.01 загальна педагогіка та історія педагогіки	-	-	-	-	-	-	-	-
13.00.04 теорія і методика професійної освіти	-	-	1	1	2	1	-	5
Усього	-	-	1	1	2	1	-	5
Кандидатські								
13.00.01 загальна педагогіка та історія педагогіки	-	1	1	-	1	-	-	3
13.00.04 теорія і методика професійної освіти	1	1	1	-	4	1	2	10
Усього	1	2	2	-	5	1	2	13

Кількісний і якісний склад наукових працівників установи

(станом на 1 січня року наступного за звітним)

Посади	Усього наукових працівників*	із них						сумісники	за віковими категоріями				
		докторів наук		кандидатів наук		без наукового ступеня			до 35 років	35-50 років	50-60 років	60-70 років	понад 70 років
		усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи						
Директор	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Заступники директора	2	2	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
В.о. ученого секретаря	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-
Завідувачі структурних підрозділів (лабораторій, відділів)	7**	4	4	3	3	-	-	-	-	4	2	-	1
Головні наукові співробітники	8	8	5	-	-	-	-	3	-	1	1	2	4
Провідні наукові співробітники	3	2	-	1	1	-	-	2	-	-	2	1	-
Старші наукові співробітники	34	9	7	20	16	5	5	6	3	16	6	5	4
Наукові співробітники	6	-	-	1	1	5	3	2	-	1	3	2	-
Молодші наукові співробітники	15	-	-	2	2	13	12	1	5	7	3	-	-
Докторанти	12	-	-	12	12	-	-	-	1	11	-	-	-
Усього	89	26	19	39	36	24	21	14	9	42	18	10	10

* Якщо одна й та ж особа займає 1,5 шт.од., у графі «Усього» цей показник зазначається лише один раз.

** Примітка: 7 завідувачів відділів і 1 завідувач відділу займає посаду на громадських засадах (Отич О.М. – в.о. заступника директора з наукової роботи)

Дані про професійні кваліфікації наукових працівників установи
(станом на 1 січня року наступного за звітним)

Посади	Усього наукових працівників	За вченими званнями					Почесні звання	
		академік*	член-кореспондент*	професор	доцент	старший науковий співробітник	заслужений діяч, працівник тощо	лауреат Державної премії
Директор	1	(1) Дійсний член НАПН України	-	1	-	-	1	-
Заступники директора	2	-	-	2	-	-	-	-
В.о. Учений секретар	1	-	-	-	-	-	-	-
Завідувачі структурних підрозділів (лабораторій, відділів)	7**	-	-	4	-	3	-	-
Головні наукові співробітники	8	(1) Дійсний член НАПН України	(1) Член-кореспондент НАПН України	7	-	1	2	-
Провідні наукові співробітники	3	-	-	1	1	-	2	-
Старші наукові співробітники	34	-	-	5	3	11	2	-
Наукові співробітники	6	-	-	-	1	-	-	-
Молодші наукові співробітники	15	-	-	-	-	-	-	-
Докторанти	12	-	-	-	6	1	-	-
Усього	89	2	1	20	11	16	7	-

* Указати академіком або членом-кореспондентом, якої Академії є співробітник

** Примітка: 7 завідувачів відділів і 1 завідувач відділу займає посаду на громадських засадах (Отич О.М. – в.о. заступника директора з наукової роботи)

**Перелік тем дисертаційних досліджень,
захищених у спеціалізованій вченій раді Д 26.451.01
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
у 2012 році**

НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК

13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти»

1. **Шкваріна Т.М.** Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів іноземної мови до навчання дошкільників / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д. пед.н., проф. В.М. Плахотник.

2. **Яцула Т.В.** Теоретичні і методичні основи підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів до організації дозвілля школярів / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д. пед.н., проф. Л.О. Хомич.

3. **Коновець С.В.** Теоретичні і методичні основи творчого розвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д. філос.н., проф., дійсн. чл. НАПН України І.А. Зязюн.

4. **Сушенцева Л.Л.** Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д. пед.н., проф., дійсн. чл. НАПН України Н.Г. Ничкало.

5. **Щербак О.І.** Теоретичні і методичні засади професійно-педагогічної освіти / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. конс. – д. пед.н., проф., дійсн. чл. НАПН України Н.Г. Ничкало.

НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ КАНДИДАТА НАУК

13.00.01 – «Загальна педагогіка та історія педагогіки»

1. **Радченко Ю.Л.** Професійна підготовка вчителя в педагогічних закладах освіти Катеринославщини (перша половина ХІХ – початок ХХ століття) / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д. пед.н., с.н.с. Лавріненко О.А.

2. **Литовченко І.М.** Розвиток теорії та практики освіти дорослих у педагогічній спадщині Малколма Ноулза (1913-1997 рр.) / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О.І. Огієнко.

3. **Волощук А.В.** Система художньої освіти школярів у спадщині Золтана Баконія (1946-1989 рр.) / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Т.К. Завгородня.

13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти»

1. **Авраменко О.О.** Підготовка кваліфікованих робітників ювелірного профілю на підприємствах і в професійно-технічних навчальних закладах України / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., с.н.с. Т.П. Усатенко.

2. **Висоцька Л.Є.** Формування професійної культури майбутніх фахівців кулінарного профілю у вищих професійних училищах / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф., чл.-кор. НАПН України В.О Радкевич.

3. **Русанов Г.Г.** Формування готовності педагогів професійно-технічних навчальних закладів до роботи в умовах децентралізації управління професійним навчанням / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – к.пед.н., доцент Л.М. Сергеева.

4. **Сокол Т.Г.** Педагогічні умови навчально-методичного забезпечення професійної підготовки менеджерів туристичної індустрії / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Л.Б. Лук'янова.

5. **Кутова О.М.** Підготовка вчителя до використання технологій естетичного виховання учнів у системі методичної роботи школи / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. О.М. Отич.

6. **Несін Ю.М.** Система підвищення кваліфікації вчителів у Франції / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф., чл. -кор. НАПН України Є.П. Голобородько.

7. **Чугуй Л.В.** Аксиологічні основи формування змісту безпеки життєдіяльності у підготовці майбутніх спеціалістів аграрного профілю / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Л.О. Хомич.

8. **Сідельник Н.В.** Формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів історії у процесі фахової підготовки / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. Л.О. Хомич.

9. **Худякова І.М.** Науково-методичні засади професійної підготовки майбутніх інженерів з геоінформатики / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – к.тех.н., доцент В.А. Скороходов.

10. **Беседа Н.А.** Підготовка вчителя до застосування здоров'язбережувальних технологій у системі методичної роботи загальноосвітнього навчального закладу / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; наук. кер. – д.пед.н., проф. В.І. Бобрицька.

ЧАСТИНА II

АНОТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ПРОДУКЦІЇ, готової до впровадження

НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ

Видання

Монографії:

1. Розвиток педагогічної майстерності викладача ВНЗ непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства /за заг. ред. І.А. Зязюна (20,0 др.арк.).

Колективна монографія науковців відділу теорії та історії педагогічної майстерності Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України висвітлює пріоритетні напрями розвитку педагогічної майстерності викладачів ВНЗ непедагогічного профілю, визначає шляхи самовдосконалення та розвитку провідних професійних компетентностей, необхідних для організації високого рівня професійно-педагогічної взаємодії.

Для викладачів вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації, науковців, дослідників теорії та практики педагогічної майстерності, студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Рукопис у видавництві «Педагогічна думка»: Розвиток педагогічної майстерності викладача ВНЗ непедагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства /за заг. ред. І.А. Зязюна: [монографія] – К., 2012. – (20,0 др.арк.).

2. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційного суспільства: когнітивний аспект (Солдатенко М.М.).

Обґрунтовано теоретико-методологічні та практичні аспекти розвитку педагогічної майстерності в умовах інформаційного суспільства в дискурсі пізнавальної діяльності.

Особлива увага приділяється самоосвітній діяльності, яка розглядається як важливий чинник самоорганізації, самоосвіти та саморозвитку особистості, професійного зростання педагога.

Для студентів, аспірантів, вчителів та викладачів професійних навчальних закладів.

Рукопис у видавництві «Педагогічна думка»: Солдатенко М.М. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційного суспільства: когнітивний аспект: [монографія] / Солдатенко М.М. – К., 2012. – (10.0 др. арк.).

НАВЧАЛЬНА ПРОДУКЦІЯ

Видання

Посібник

1. Культура педагогічного менеджменту викладача ВНЗ непедагогічного профілю (Іванова Т.В.).

У посібнику пропонуються методичні поради щодо організації практичних занять у вищих навчальних закладах непедагогічного профілю, представлено методики і технології, спрямовані на розширення уявлень викладачів цих закладів про саморозвиток та самовдосконалення.

Для викладачів і студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю, керівників та управлінців освітньої галузі.

Рукопис у видавництві «Педагогічна думка»: Іванова Т.В. Культура педагогічного менеджменту викладача ВНЗ непедагогічного профілю: навчально-методичний посібник / Іванова Т.В. – К., 2012. – (8,0 д.а.).

2. Економіка освіти і управління (Падалка О.С.).

Навчальний посібник присвячено проблемам сучасної освіти в Україні, у систематизованому вигляді викладено теоретичні й практичні основи економіки освіти.

Для керівників вищих навчальних закладів, науково-педагогічних працівників, аспірантів, магістрантів, науковців, слухачів закладів післядипломної педагогічної освіти, вчителів, студентів.

Рукопис у видавництві «Педагогічна думка»: Падалка О.С. Економіка освіти і управління: навч. посіб. / Падалка О.С. – К., 2012. – (10,0 д.а.).

3. Педагогічна майстерність викладача мистецьких дисциплін (Орлов В.Ф.).

Визначено сутність і складові педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін, проаналізовано мотивацію їхнього професійного зростання, обґрунтовано доцільність добору засобів професійного саморозвитку на кожному етапі їх професійного становлення. Виявлено особливості педагогічного спілкування у ситуаціях педагогічного діалогу і педагогічного конфлікту. Особлива увага приділена оволодінню педагогом технологією організації педагогічної взаємодії у системі «викладач–мистецтво–студент».

Педагогічна майстерність викладача мистецьких дисциплін: наук.-метод. посіб. / В.Ф. Орлов, О.О. Фурса, О.В. Баніт. – К.: Видавництво ВП «Едельвейс», 2012. – 272 с. (10,0 д.а.).

Рукописи

Посібники:

1. Етнолінгводидактична культура педагога (Семенов О.М.).

Метою пропонованого навчального посібника є розширення уявлень педагога про національну специфіку мовної картини світу, взаємозв'язок мови і культури, формування в нього усвідомлення народної культури як об'єкта етнолінгвістики, опанування ним етнолінгводидактичних підходів до вивчення елементів лексики, фразеології, словотвору, граматики. Науково-навчальний матеріал вибудовано з урахуванням принципів системності, наступності, міжпредметних зв'язків, культуровідповідності, особистісної орієнтації навчання, застосування сучасних підходів до професійного розвитку, саморозвитку, творчої самореалізації особистості. Пріоритетну роль відведено активним формам і методам, зокрема проблемно-пошуковим, дослідницьким завданням, спрямованим на формування у студентів умінь аналізувати, зіставляти, порівнювати, узагальнювати етномовні явища; виконувати етнолінгвістичні дослідження слів-історизмів, етнографізмів, діалектизмів, народних фразем; характеризувати етнокультурний оцінний зміст засобів словотвору, граматики, синтаксичних конструкцій, аналізувати фольклорний або художній текст у поєднанні з наочністю.

Рукопис: Семенов О.М. Етнолінгводидактична культура педагога: навч.-метод. посіб. / Семенов О.М. – К., 2012. – (10,0 д.а.)

2. Педагогічна майстерність викладача вищої школи (Лещенко М.П.).

Пропонуються біографічні наративи про видатних діячів української й світової культури, відомих науковців, талановитих викладачів вищої школи – Миколу Остроградського, Михайла Драгоманова, Климентія Тимірязєва, Лесю Українку, Івана Зязюна та ін.

Використання посібника сприятиме реалізації науково-дослідницького підходу до розвитку педагогічної майстерності викладачів вищої школи.

Рукопис: Лещенко М.П. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: навчально-метод. / Лещенко М.П. – К., 2012. – (8,0 д.а.)

3. Розвиток сценічного мовлення у вимірах педагогічної майстерності (Лавріненко О.А.).

Систематичне навчання, опанування спеціальними вправами, розширення загального світогляду – все це сприятиме майбутнім учителям і викладачам ВНЗ в оволодінні складним мистецтвом усного мовлення. Для педагога – майстра освітньої і виховної справи – важливо усвідомити принципи і закони театральної дії. Саме сценічна мова, як частина змісту мистецької освіти, що є еталоном культури мовлення, збагаченням естетичних смаків глядачів та їхньої свідомості, слугуватиме розвиткові мовленнєвої культури педагога у його професійній діяльності, стане

запорукою й передумовою позитивного сприйняття його учнями, студентами, батьками, колегами.

Навчально-методичний посібник буде сприяти підвищенню культури комунікації суб'єктів навчально-виховного процесу.

Рукопис: Лавріненко О.А. Розвиток сценічного мовлення у вимірах педагогічної майстерності: навчально-метод. посіб. / Лавріненко О.А. – К., 2012. – (8,0 д.а.).

4. Розвиток гуманістичної спрямованості педагогічної майстерності викладача (Пономаревський С.Б.).

Висвітлено результати дослідження теоретико-методологічних засад розвитку дидактичного аспекту педагогічної майстерності. Розроблено науково-методичний комплекс для гуманістичного розвитку майстерності навчальної діяльності викладачів.

Навчально-методичний посібник сприятиме зростанню гуманістичної спрямованості особистості вчителів загальноосвітніх навчальних закладів і викладачів вищої школи.

Рукопис: Пономаревський С.Б. Розвиток гуманістичної спрямованості педагогічної майстерності викладача: навчально-метод. посіб. / Пономаревський С.Б. – К., 2012. – (5,0 д.а.).

5. Українська мова (за професійним спрямуванням) (Семенов О.М.).

Сучасний фахівець – це насамперед дослідник. У час стрімкого розвитку науки, що перетворилася на величезний соціальний організм, йому важливо досконало опанувати методологію наукової творчості, проводити самостійні теоретико-експериментальні дослідження й аргументовано викладати отримані результати. Динамічна зміна прагматичних меж наукового дискурсу впливає і на формування креативної мовної особистості дослідника, котрий повинен мати розвинуте чуття наукової мови, мовний смак, здійснювати толерантне наукове спілкування українською мовою.

Пропонований навчальний посібник зорієнтовано на поглиблення знань користувачів про науковий стиль української мови, розширення уявлення про мовні засоби наукового тексту, опанування технології роботи із сучасним українським науковим текстом. Виклад теоретичних відомостей перемежовується з практичними порадами стосовно того, як отримана наукова інформація може бути використана у власному писемному чи усному мовленні.

Для студентів, магістрантів вищих педагогічних навчальних закладів України, викладачів, аспірантів.

Рукопис: Семенов О.М. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч.-метод. посіб. / Семенов О.М. – К., 2012. – (10,0 д.а.).

6. Професіограми професій педагогічного спрямування (Синявський В. В.).

У методичному посібнику міститься інформація про соціально-економічні, психофізіологічні характеристики професій педагогічного спрямування. Практичне використання професіографічних матеріалів

дозволить підвищити ефективність профорієнтаційної роботи в системі педагогічної освіти.

Рукопис: Синявський В. В. Професіограми професій педагогічного спрямування. Метод. посібник. / Синявський В. В. – К., 2012. – (4,0 др. арк.).

Навчальна програма

Українська мова (за професійним спрямуванням) (Семеног О.М.): навч. програма. Рукопис. (0,5 д.а.).

Програма навчального курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» призначена для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю й спрямована на поглиблення їхніх знань про науковий стиль української мови, розширення уявлень про мовні засоби наукового тексту, опанування технології роботи з науковим текстом.

Рукопис: Семеног О.М. Українська мова (за професійним спрямуванням): навч. програма. / Семеног О.М. – К., 2012. – (3,0 д.а.).

Методичні рекомендації

1. Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід (Огієнко О.І.).

Викладено теоретичні та методологічні аспекти розвитку дистанційної педагогічної освіти у зарубіжних країнах та Україні, приділена увага особливостям підготовки тьюторів.

Упровадження методичних рекомендацій сприятиме розробці нових підходів до розвитку дистанційної педагогічної освіти, з урахуванням інноваційних надбань.

Для викладачів, студентів, докторантів, аспірантів педагогічних навчальних закладів, а також працівників органів управління освітою.

Рукопис. Огієнко О.І. Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід: методичні рекомендації / О.І. Огієнко. – К., 2012. – (3 др. арк.).

2. Дидактичний аспект розвитку педагогічної майстерності вчителя в творчій спадщині О.Ф. Музиченка (Тринус О.В.).

Представлено ретроспективний аналіз західноєвропейського та американського педагогічного досвіду кінця ХІХ – початку ХХ століття, що визначально вплинув на формування О.Ф. Музиченка як педагога-дослідника і педагога-практика; розглядаються ідеї вченого щодо дидактичної (навчальної) функції вчителя як складової його педагогічної майстерності.

Методичні рекомендації сприятимуть вдосконаленню змісту навчального курсу “Історія педагогіки” в сучасних вищих педагогічних навчальних закладах, можуть бути використані науковцями, які працюють над дисертаційними дослідженнями, вчителями загальноосвітніх шкіл для підвищення рівня розвитку власної педагогічної майстерності.

Рукопис: Тринус О.В. Дидактичний аспект розвитку педагогічної майстерності вчителя в творчій спадщині О.Ф.Музиченка: метод. реком. / Тринус О.В. – К., 2012. – (2,0 д.а.).

3. Освітня діяльність Олександра Музиченка (Тринус О.В.).

У методичних рекомендаціях розкривається вплив педагогічних поглядів О. Музиченка на вдосконалення змісту та методики викладання навчального курсу “Історія педагогіки” в сучасних вищих педагогічних навчальних закладах.

Для викладачів і студентів вищих педагогічних навчальних закладів, вчителів загальноосвітніх шкіл.

Рукопис: Тринус О.В. Освітня діяльність Олександра Музиченка: методичні рекомендації / Тринус О.В. – К., 2012. – (2,0 д.а.).

4. Методика викладання економіки: інформаційно-технологічний супровід (Артеменко І.Є.).

Проаналізовано стан підготовки педагога вищої школи у навчальних закладах непедагогічного профілю. Визначено форми і методи проведення занять з психолого-педагогічних дисциплін з використанням інформаційних технологій, обґрунтовано методичні рекомендації щодо здійснення моніторингу якості психолого-педагогічної підготовки майбутнього викладача економіки засобами інформаційних технологій.

Матеріали методичних рекомендацій можуть бути використані в процесі подальшої розробки змісту лекційних та практичних занять з підготовки майбутніх викладачів економіки, при розробці програмних тем економічних дисциплін.

Упровадження методичних рекомендацій сприятиме підвищенню якості викладання лекційних та практичних занять з курсу «Методика викладання економіки»

Для науковців, вчителів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю.

Рукопис: Артеменко І.Є. Методика викладання економіки: інформаційно-технологічний супровід / І.Є. Артеменко. – К., 2012. – (3др.арк.).

5. Методична підготовка вчителів фізики до саморозвитку особистісної педагогічної майстерності (Боровік О.М.).

На основі аналізу змісту поняття «педагогічна майстерність вчителя фізики» сформульовано умови професійного саморозвитку вчителя в загальноосвітньому навчальному закладі у міжкурсовий період, розглянуто технологію педагогічного проектування як найбільш продуктивну стратегію перетворювальної діяльності, запропоновано модель розвитку педагогічної майстерності вчителя.

Для заступників директорів з навчально-методичної роботи, вчителів природничо-математичних дисциплін загальноосвітніх навчальних закладів, працівників методичних служб.

Рукопис: Боровік О.М. Методична підготовка вчителів фізики до саморозвитку особистісної педагогічної майстерності: метод. реком. / Боровік О.М. – К., 2012. – (1,0 д.а.).

6. Особливості використання сучасних інформаційних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів в умовах коледжу (Радченко Ю.Л.).

Обґрунтовано соціально-педагогічні основи використання ІТ у навчально-виховному процесі педагогічних коледжів, розкрито їх зміст і особливості упровадження, висвітлено специфіку використання ІТ у професійній підготовці майбутніх учителів в умовах коледжу.

Упровадження методичних рекомендацій забезпечить методичний супровід використання сучасних інформаційних технологій в педагогічних коледжах.

Для фахівців педагогічного профілю, науково-педагогічних працівників, аспірантів, викладачів, студентів педагогічних вищих педагогічних навчальних закладів II-IV рівнів акредитації.

Рукопис: Радченко Ю.Л. Особливості використання сучасних інформаційних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів в умовах коледжу / Ю.Л. Радченко. – К., 2012. – (2 др. арк.).

7. Особливості використання мультимедійних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів (Годлевська К.В.).

Методичні рекомендації складаються з двох розділів у яких розглядаються теоретичні засади та умови застосування мультимедіа технологій у професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів.

Упровадження методичних рекомендацій сприятиме підвищенню якості підготовки майбутніх вчителів початкових класів.

Для викладачів, учителів шкіл, аспірантів і студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Рукопис: Годлевська К.В. Особливості використання мультимедійних технологій в професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів / К.В. Годлевська.– К., 2012. – (2 др. арк.).

8. Психолого-педагогічні умови інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури (Красильник Ю.С.).

Проаналізовано теоретичні аспекти інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутнього викладача та проектування психолого-педагогічних умов інформаційно-технологічного забезпечення їх підготовки в умовах магістратури.

Упровадження методичних рекомендацій сприятиме підвищенню якості підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури.

Для науковців, викладачів та студентів (слухачів) вищих навчальних закладів.

Рукопис: Красильник Ю.С. Психолого-педагогічні умови інформаційно-технологічного забезпечення підготовки майбутнього викладача в умовах магістратури / Ю.С. Красильник. – К., 2012. – (2 др. арк.).

9. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційно-технологічного суспільства (Грищенко О.А.).

Висвітлено окремі аспекти розвитку педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу в умовах інформаційно-технологічного суспільства, визначено складові педагогічної майстерності викладача ВНЗ, виявлено особливості педагогічного спілкування у системі «викладач-студент».

Для науковців, викладачів та студентів (слухачів) вищих навчальних закладів.

Рукопис: Грищенко О.А. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах інформаційно-технологічного суспільства: методичні рекомендації / Грищенко О.А. – К., 2012. – (1,0 д.а.).

10. Сучасні інформаційні технології у професійній підготовці майбутніх вчителів: психологічний аспект (Гончарук Т.О.).

Проаналізовано сучасний стан інформаційно-технологічної підготовки майбутнього вчителя, виявлено психологічні умови застосування інформаційних технологій у цьому процесі. Розглянуто підходи щодо оптимізації інформаційної діяльності майбутнього вчителя.

Упровадження методичних рекомендацій забезпечить врахування психологічних аспектів при використанні інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх вчителів.

Для науковців, учителів загальноосвітніх шкіл, викладачів і студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Рукопис: Гончарук Т.О. Сучасні інформаційні технології у професійній підготовці майбутніх вчителів: психологічний аспект / Т.О. Гончарук. – К., 2012. – (3 др.арк.).

11. Формування інклюзивної компетентності вчителя в університетах Швейцарії (П'ятакова Т.С.).

Проаналізовано зарубіжний досвід професійної підготовки та перепідготовки педагогічних працівників до здійснення інклюзивного навчання в загальноосвітніх закладах. На прикладі психолого-педагогічної підготовки вчителів Швейцарської Конфедерації висвітлено особливості формування інклюзивної компетентності майбутніх і працюючих вчителів, визначено її структуру. Методичні рекомендації містять методики дослідження рівнів сформованості компонентів інклюзивної компетентності, механізми моніторингу інклюзивного навчального середовища як апробації сформованості інклюзивної компетентності педагогів у дії.

Для науковців, викладачів і студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Рукопис: П'ятакова Т.С. Формування інклюзивної компетентності вчителя в університетах Швейцарії: метод. рекомендації / П'ятакова Т.С. – К., 2012. – (3,0 др. арк.).